

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

22'nci Birleşim 26 Kasım 2025 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi 'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	327
II.- GELEN KÂĞITLAR	331
III.- YOKLAMALAR	374, 375
IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	332, 334
A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI	332:333, 334:336
1.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Taytak'ın, Türkiye'de yaşanan zehirlenme vakalarına ilişkin gündem dışı konuşması	332:333
2.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, öğretmenlerin özlük haklarına ilişkin gündem dışı konuşması	334:335
3.- İstanbul Milletvekili Türkan Elçi'nin, Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi'nin katledilişinin yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması	335:336

V.- AÇIKLAMALAR**333, 337, 360, 370**

- 1.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, Millî Savunma Bakanlığından taleplerine ilişkin açıklaması 333
- 2.- Kilis Milletvekili Mustafa Demir'in, zeytin üreticilerine yönelik taleplerine ilişkin açıklaması 334
- 3.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Muş'ta bulunan vasfını yitirmiş mera alanlarına ilişkin açıklaması 334
- 4.- Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven'in, Öğretmenler Günü'ne, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ne ve Afyonkarahisar'ın Taşoluk beldesindeki halkın mücadelesine ilişkin açıklaması 337
- 5.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, birinci basamak sağlık hizmetine ilişkin açıklaması 337
- 6.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Honaz ve Bozkurtlu vatandaşların şikâyetlerine ilişkin açıklaması 337
- 7.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, 23/11/2025 tarihindeki ALES sınav yerinde yaşadıklarına ilişkin açıklaması 338
- 8.- Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'ın, Şırnak'ın gençlik ve spor alanındaki altyapısına ilişkin açıklaması 338
- 9.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, uzman çavuşların talebine ilişkin açıklaması 338
- 10.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, savunma sanayisinde bugün yaşanan gelişmeye ilişkin açıklaması 339
- 11.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Türkiye'nin dayatma bir gündemin karanlığında enerji kaybettiğine ilişkin açıklaması 339
- 12.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, besicilerin talebine ilişkin açıklaması 339
- 13.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar'ın, Şanlıurfa'da son bir ayda yaşanan olaylara ilişkin açıklaması 340
- 14.- Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'in, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması 340
- 15.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması 340
- 16.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoğlu'nun, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması 340:341

17.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, yapı kayıt mağdurlarına ilişkin açıklaması	341
18.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars Kağızman'dan ve Iğdır'dan yapılan yaş sebze alımına ilişkin açıklaması	341
19.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, on birinci yargı paketine ilişkin açıklaması	341
20.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, asgari ücrete ilişkin açıklaması	341:342
21.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, Papa XIV. Leo'nun İznik ziyaretine ilişkin açıklaması	342
22.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ilişkin açıklaması	342
23.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, AİHM'in Selahattin Demirtaş kararına ilişkin açıklaması	342
24.- Edirne Milletvekili Mehmet Akalın'ın, yıkım kararı alınan Edirne Yıldırım Beyazıt Anadolu Lisesi öğrencilerinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması	343
25.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosunun açıkladığı 2025 verilerine ilişkin açıklaması	343
26.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması	343
27.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Ankara Büyükşehir Belediyesinin Et ve Süt Kurumuna yaptığı ucuz et satışı başvurularına ilişkin açıklaması	344
28.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Fatih Altaylı hakkında bugün verilen karara, Tahir Elçi'nin vefatının 10'uncu yıl dönümüne, Suriye'deki gelişmelere, kumar ve bahse, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Akın Gürlek'e, Hatay Dört Yol'da önceki gün yaşananlara ilişkin açıklaması	344:346
29.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, geçen hafta İYİ Parti olarak verdikleri araştırma önergesine, Türkiye'ye iade edilen ihraç ürünlerine, Almanya'dan gelen bir ailenin kaldıkları otelde zehirlenmesi olayına ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı çalışmaya ilişkin açıklaması	346:349
30.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Gazze'deki soykırıma ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin 14 Kasım 2023 tarihinde paylaştığı 6 maddelik çözüm teklifine ilişkin açıklaması	349

- 31.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Suriye'de yaşanan saldırılara, Konya Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde yaşananlara, idare ve gözlem kurulu kararlarına ilişkin açıklaması 350:351
- 32.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısına, Fatih Altaylı hakkında bugün verilen karara ve bugün görüşülecek kanun teklifine ilişkin açıklaması 351:353
- 33.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, yeni füze ve savunma sistemlerinin seri üretimi için bugün imzalanan sözleşmelere, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân'ın dün paylaştığı müjdeye, tarımda atılan ve atılacak olan adımlara, Çankırı Devrez Kızlaryolu Barajı Sulama Projesi'ne ilişkin açıklaması 353:355
- 34.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un, on birinci yargı paketine ve infaz memurlarına ilişkin açıklaması 360
- 35.- Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in, Gaziantep'in Yavuzeli ilçesinde kurulması planlanan GES'e ilişkin açıklaması 360
- 36.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Adana Suluca 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevindeki uygulamalara ilişkin açıklaması 360:361
- 37.- Ankara Milletvekili Semra Dinçer'in, belirlenecek asgari ücretle ilişkin açıklaması 370
- 38.- Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Batman Belediyesinde yaşananlara ilişkin açıklaması 371

VI.- ÖNERİLER**355, 361, 371, 375, 426***A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ**355:360,361:370,**371:374, 375, 375:381*

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 20 milletvekili tarafından, asgari ücretin alım gücü üzerinde oluşturduğu erozyonun, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısının ve tespit edilme yöntemlerinin tüm boyutlarıyla ele alınarak kalıcı çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla 26/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 355:360

2.- İYİ Parti Grubunun, Muğla Milletvekili Metin Ergun ve 20 milletvekili tarafından, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinin bilimsel ve şeffaf bir şekilde yürütülmesinin sağlanması, çevrenin korunması

için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 4/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

361:367

3.- DEM PARTİ Grubunun, İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk ve arkadaşları tarafından, kadın yoksulluğunun önlenmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 26/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

367:370, 371:374, 375

4.- CHP Grubunun, Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul ve arkadaşları tarafından, askerlik görevi süresi içinde yaşanan intiharların ve şüpheli ölümlerin araştırılması amacıyla 25/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

375:381

B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

426

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 27/11/2025 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi

426

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

375

A) ÇEŞİTLİ İŞLER

375

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerine “Hoş geldiniz.” denilmesi

375

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

381, 426

A) KANUN TEKLİFLERİ

381:426, 426

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 239)

381:426, 426

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

- 1.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, TBMM Etik Komisyonuna ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/35990) 427:429
- 2.- Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş'ın, TBMM'nin sosyal medya hesabından yapılan bir paylaşıma ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36198) 430:431
- 3.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, TBMM Başkanının Diyarbakır'da yaptığı bir konuşmaya ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36199) 432:434
- 4.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, TBMM internet sitesinde yer alan siyasi partilerin grup toplantılarıyla ilgili haberlere ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36200) 435:437
- 5.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile yazılı soru ve Meclis araştırması önergelerine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36201) 438:443
- 6.- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, Adalet Bakanına yöneltilen yazılı soru önergelerine ve bunların cevaplanma durumlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36202) 444:445
- 7.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Muratlı Sınır Kapısı'nın açılması talebine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/36408) 446:448
- 8.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, yürürlükten kaldırılan KHK'lerin işleminden kaldırılması talebine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36529) 449:451
- 9.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, TBMM bünyesinde yürütülen gıda güvenliği, hijyen ve gıda denetimi uygulamalarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36530) 452:456
- 10.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, Anayasa Komisyonunca İç Tüzük'te değişiklik önerisi yapılması talebine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36601) 457:458
- 11.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, TBMM'de kullanılan kâğıtların geri dönüşümüne ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36602) 459:460

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 15.05'te açılarak dört oturum yaptı.

Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan, Şırnak'ın yerel sorunlarına,

Tokat Milletvekili Kadim Durmaz, 2026 yılı bütçesinden Tokat'ın beklentilerine,

Kocaeli Milletvekili Mehmet Akif Yılmaz, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

Elâzığ Milletvekili Semih Işıksver, Pertek Köprüsü Projesi'ne ve Elâzığ'ı ikiye bölen demir yolu güzergâhına,

İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal,

İzmir Milletvekili Seda Kâya Ösen,

Trabzon Milletvekili Sibel Suiçmez,

Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan,

Antalya Milletvekili Aliye Coşar;

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ne,

Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç, Diyarbakır'ın Çınar ilçesi Çömçeli köyüne bugün yapılan muameleye,

Samsun Milletvekili Murat Çan, Samsun'un İlkadım ilçesinde yaşanan acı olaya,

Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever, kadınların yok sayılmasına,

Mersin Milletvekili Levent Uysal, Öğretmenler Günü'ne ve Mersin'in üretiminde Türkiye lideri olduğu ürünlere,

Bingöl Milletvekili Ömer Faruk Hülakü, Bingöl'ün Kültür Mahallesi'nde hak sahiplerine teslim edilen TOKİ konutlarına,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, kadın cinayetlerine,

Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç, Afşin-Elbistan Termik Santrali'ne,

Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen, Kilis'in Elbeyli ilçesinin en önemli sorununa,

Mersin Milletvekili Havva Sibel Söylemez, Mersin'in bazı ilçelerine su verilmemesine,

Siirt Milletvekili Mervan Gül, Siirt'te 18 Aralıkta yapım ihalesi gerçekleşecek öğretmenevini,

Uşak Milletvekili Ali Karaoba,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan,

Burdur Milletvekili İzzet Akbulut;

24 Kasım Öğretmenler Günü'ne,

Şırnak Milletvekili Arslan Tatar, Şırnak balına,

Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, Hatay TOKİ deprem konutlarına,

Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyaşar, hapishanelere ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Mücadele Günü'nde sordukları sorulara,

Kocaeli Milletvekili Nail Çiler, 29 Ekimde Gebze-Darıca Metro Hattı üzerinde bir binanın çökmesinden sonra yaptıkları çağrıya,

Antalya Milletvekili Aykut Kaya, Manavgat için talep ettiklerine,
Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşla, hijyen bahanesiyle nakit paranın yasaklanıyor olmasına,
Konya Milletvekili Barış Bektaş, Konya'daki tank taburu arazisine,
Amasya Milletvekili Reşat Karagöz, adalet sistemine,
Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı, Sındırgı'daki depremzede esnafın isyanına,
Adana Milletvekili Orhan Sümer, on birinci yargı paketine,
Adana Milletvekili Ayhan Barut, engelli yurttaşlara yapılan araç satışı kurallarına,
Kars Milletvekili İnan Akgün Alp, kuyu tipi hapishanelere,
Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer, şoför esnafının sorunlarına,
Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu, İmralı'ya giden heyete,
Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygun, 24 Kasım 1928 tarihine; SMA'lı, DMD'li ve lösemili çocuklara,

Gaziantep Milletvekili Melih Meriç, Gaziantep'in Araban ilçesinin yol sorununa,
Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi, 25 Kasım Kadına Şiddetle Mücadele Günü'ne ve Batman'da TPAO'ya yapılan 140 işçi alımına,

Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, gıda fiyatlarına, Et ve Süt Kurumu Genel Müdürü Mücahid Taylan'a, Türkiye'ye et ihraç eden bazı şirketlere,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Başbuğ Alparslan Türkeş'in doğumunun 108'inci yıl dönümüne, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne ve 22 Kasım Fahrettin Paşa'nın vefatının yıl dönümüne,

Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, Öğretmenler Günü'ne ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ne,

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunun kararıyla dün İmralı'da gerçekleştirdikleri görüşmeye, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ne,

İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın, Mersin Milletvekili Havva Sibel Söylemez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısına ve Mehmet Uçum'a, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne, kadınların ölümünün kader olmadığına,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, Mahmut Celalettin Ökten'in vefat yıl dönümüne, Fahrettin Paşa'nın ölüm yıl dönümüne, Başbuğ Alparslan Türkeş'in doğum gününe, 24 Kasım Öğretmenler Günü'ne, Türkiye'ye ve Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik, sınırları yoksullukla çizilmiş haritaya,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklaması sırasında şahsına,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in satışa nedeniyile yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun satışa nedeniyile yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu, Balıkesir Milletvekili Turhan Çomez'in sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Celal Adan;

24 Kasım 1928 tarihine ve Öğretmenler Günü'ne,

Ağrı Milletvekili Sırrı Sakik'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundu.

Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden;

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğrencilerine,

Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerine,

“Hoş geldiniz.” denildi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, 9 üyesi bulunan Parlamentolar Arası Birlik (PAB) ve 5 üyesi bulunan Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (EİTPA) üyelerinde değişiklik meydana geldiğinden Cumhuriyet Halk Partisi Grubu tarafından Parlamentolar Arası Birlik (PAB) üyeliğinden çekilen Kocaeli Milletvekili Mühip Kanko yerine İstanbul Milletvekili Evrim Rızvanoğlu'nun ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Parlamenter Asamblesi (EİTPA) üyeliğinden çekilen İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli yerine İzmir Milletvekili Seda Kâya Ösen'nin üyeliklerine ilişkin tezkeresi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

Muş Milletvekili Sümeyye Boz, Malazgirt Çiçekveren Şehit Haydar Üsta İlkokulunda yaşanan tabloya ve Korkut Mehmet Akif Ersoy İlkokulunda yaşanan zehirlenme vakalarına ilişkin bir açıklamada bulundu.

YENİ YOL Grubunun, 25/11/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 20 milletvekili tarafından, son yıllarda çıkarılan yargı paketi düzenlemelerinin toplumun adalet ihtiyacına, suçun önlenmesine, cezaevinin koşullarına, yargı süreçlerinin etkinliğine ve hukuk devleti ilkesinin güçlendirilmesine sunduğu katkıların kapsamlı bir şekilde araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

İYİ Parti Grubunun, 14/11/2025 tarihinde Ankara Milletvekili Yüksel Arslan ve 22 milletvekili tarafından, öğretmen adaylarının yaşadıkları mağduriyetler dikkate alınarak ortaya çıkan sosyal, ekonomik ve insani sonuçların tespit edilmesi, ek atamaların ve gelecek yıllara yönelik kontenjan planlamalarının yapılması, yalnızca mevcut norm kadrolara değil, mezun sayıları, eğitim fakülteleri kontenjanları ve sahadaki gerçek öğretmen ihtiyacı göz önünde bulundurularak şeffaf ve adil bir biçimde atamaların yapılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

DEM PARTİ Grubunun, 25/11/2025 tarihinde Grup Başkan Vekili Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, kadına yönelik şiddetin nedenlerinin tüm boyutlarıyla araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 25/11/2025 tarihinde Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent ve arkadaşları tarafından, kadına yönelik şiddet ve kadın cinayetlerinin önüne geçilmesi için gerekli önlemlerin alınması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin Genel Kurulun 25 Kasım 2025 Salı günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit, İstanbul Milletvekili Şengül Karslı'nın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in, (2/2136) esas numaralı Göç ve Uyum Bakanlığı Kurulması Hakkında Kanun Teklifi'nin doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda siyasi parti grubu mensubu olmayan milletvekillerine düşen 2 üyeliğe Gaziantep Milletvekili Şahzade Demir ve Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl,

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunda siyasi parti grubu mensubu olmayan milletvekillerine düşen 1 üyeliğe Batman Milletvekili Serkan Ramanlı,

Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda siyasi parti grubu mensubu olmayan milletvekillerine düşen 1 üyeliğe İstanbul Milletvekili Doğan Bekin,

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunda siyasi parti grubu mensubu olmayan milletvekillerine düşen 1 üyeliğe Konya Milletvekili Ali Yüksel,

Seçildiler.

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmının:

1'inci sırasında yer alan ve İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi kabul edilen, Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S.Sayı:239) görüşmelerine başlanarak tümü üzerindeki görüşmeler tamamlandı, verilen aradan sonra Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

Şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan, 25 Kasım'a ve Silopi'de bugün yaşananlara,

Kayseri Milletvekili Aşkın Genç, Kayseri'nin Sarıoğlan ilçesinin sorunlarına,

Yalova Milletvekili Tahsin Becan, aile sağlığı merkezinde çalışanların özlük haklarına,

Bolu Milletvekili Türker Ateş, Türkiye'nin üretim gücüne,

Giresun Milletvekili Elvan Işık Gezmiş, Kaşdibi Köprüsü'ne,

Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan, Tarım ve Orman Bakanına seslenmek istediğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Alınan karar gereğince, 26 Kasım 2025 Çarşamba günü saat 14.00'te toplanmak üzere 22.06'da birleşime son verildi.

Celal ADAN

Başkan Vekili

Nurten YONTAR

Tekirdağ

Kâtip Üye

Rümeysa KADAK

İstanbul

Kâtip Üye

İbrahim YURDUNUSEVEN

Afyonkarahisar

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 38

26.11.2025 Çarşamba

Milletvekili Teklifleri

1.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un; Kahramanmaraş İlinde Baydemirli Adıyla İlçe Kurulmasına Dair Kanun Teklifi (2/3386) (Plan ve Bütçe ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.11.2025)

2.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un; Kahramanmaraş İlinde Şekerbey Adıyla Bir İlçe Kurulmasına Dair Kanun Teklifi (2/3387) (Plan ve Bütçe ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.11.2025)

3.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un; Kahramanmaraş İlinde Arıtaş Adıyla İlçe Kurulmasına Dair Kanun Teklifi (2/3388) (Plan ve Bütçe ile İçişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.11.2025)

4.- Ankara Milletvekili Deniz Demir'in; İmar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3389) (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ile Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.11.2025)

5.- Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca'nın; 5275 Sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3390) (Kadın Erkek Fırsat Eşitliği ile Adalet Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.11.2025)

26 Kasım 2025 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.07

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: İshak ŞAN (Adıyaman), Rümeyşa KADAK (İstanbul)

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Türkiye’de yaşanan zehirlenme vakaları hakkında söz isteyen Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Mehmet Taytak’a ait.

Buyurun Sayın Taytak. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Sayın Başkanım, söz isteyenlere ilk 20’den sonra verirsiniz seviniriz.

BAŞKAN - Buyurun.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Afyonkarahisar Milletvekili Mehmet Taytak’ın, Türkiye’de yaşanan zehirlenme vakalarına ilişkin gündem dışı konuşması

MEHMET TAYTAK (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz, Türk milleti olarak tarih boyunca insanı yaşatmayı, insanın nefesini, yaşamını her şeyin üzerinde tutmayı şiar edinmiş bir toplumuz. Bizim medeniyetimiz “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” düsturuyla kurulmuş; devletimiz de önce insanın canına, malına, sağlığına ve güvenliğine hizmet etmeyi kendisine vazife bilmiştir.

Bugün üzülerek görüyoruz ki Türkiye’de bazı alanlarda insan yaşamı ne yazık ki bir maliyet kalemi gibi görülmeye başlanmış, insan hayatı ticari kaygılarla kurban edilen bir anlayışın pençesine bırakılmıştır. Son dönemde ardı ardına yaşanan olaylar sadece birer ihmal değil, vaka değil insan sağlığı ve kamu güvenliği konusunda bir yetki karmaşasının, denetimsizliğin ve sorumluluktan kaçışın acı sonuçlarıdır.

İstanbul’da zehirlenen Afyonkarahisarlı hemşehrilerimiz, Bolu’da canlar alan yangın, İzmir’de birikmiş suda elektrik akımına kapılan ve hayatlarını kaybeden vatandaşlarımız ve dün İstanbul’da akıma kapılan, çok şükür ki sağlıkları iyi olan masum çocuklarımıza kadar yaşanan bu olaylar bize şunu göstermektedir ki: Yetkisizlik, yetki karmaşası, sorumsuzluk, ihmal, denetimsizlik, istismar ve görevi kötüye kullanma zinciri insan hayatını doğrudan tehlikeye atmaktadır. Kanun var, kurallar var; sorumluluk sahipleri ilgilenmiyorlar, uygulamıyorlar ve cezalar caydırıcı değil, sorunlar tekrar tekrar yaşanıyor ve her seferinde aynı ihmaller zinciri devam ediyor. Bu, bir siyasi mesele değil, millî bir güvenlik sorunudur. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendinin ifadesiyle “İnsan hayatı ucuz değildir.” Yetkisini kötüye kullanan, denetim yapmayan, sorumluluktan kaçan herkes bu milletin gözünde suç işlemiştir. Artık kimse ihmaliyle gizlenemez, kimse kaybedilen canların bedelini öteleyemez; görevini savsaklayan, vatanşın hayatını hiçe sayan herkes en ağır şekilde hesap

vermelidir. Bu, siyasi bir tartışma değil millî bir zorunluluktur; insan canı pazarlık konusu değildir. Pazarlık konusu olmayan insan canı, devletin namusu, milletin evlatlarının güvenliğidir. Bu zincir kırılmalı, ihmale geçit verilmemelidir. Adalet gecikemez, ihmal affedilemez, sorumluluk ertelenemez; milletin talebi nettir, hesap sorulmalıdır.

Değerli milletvekilleri, sosyal medyanın denetimsizliği hayatlarımızı tehdit ediyor, denetimsizlik masumiyetimizi çalıyor, gençlerimizi manipülasyona açık bırakıyor. Ayakkabılarını bile bağlamayı bilmeyen çocuklarımız kendilerine dayatılan kuralları ve trendleri sorgulamadan yerine getiriyor. Biz yetişkinler onların güvenliğini ve geleceğini görmezden gelemeyiz. Avustralya, Fransa, Almanya, İtalya ve Amerika gibi ülkeler çocukların sosyal medya kullanımını yasaklıyor ve sıkı sınırlamalar getiriyor. Peki, biz ne yapıyoruz? Artık sorumluluk almalıyız, çocuklarımızın ve yetişkinlerimizin zihnini, bedenini ve ruhunu korumalıyız, sosyal medya araçlarını eğitici ve güvenli hâle getirmeliyiz.

Değerli milletvekilleri, ihmalin bedeli telafisi olmayan kayıplar olmasın; artık yeter. İnsan hayatı göz göre göre tehlike atılmayacak kadar değerlidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET TAYTAK (Devamla) - Bizim mücadelemiz siyasi değil insani ve millî bir mücadeledir. İnsan hayatını korumak için herkesin omuz omuza vermesi gerekir. Vatandaşlarımızın güvenliği, çocuklarımızın ruh sağlığı her türlü siyasi çekişmenin önünde tutulmalıdır çünkü milletimizin varlığı, evlatlarımızın geleceği ve aile birliğimiz her türlü siyasi hesabın üstünde, tartışılmaz ve en kutsal değerlerimizdir.

Bu duygu ve düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Taytak.

Sayın Yontar...

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, Millî Savunma Bakanlığından taleplerine ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, bugün, Millî Savunma Bakanlığı bütçesi görüşülüyor. Öncelikle, askerî liselerin ve askerî hastanelerin tekrar açılmasını istiyoruz. Diğer ülkelerin ıskartaya çıkardığı makine, teçhizat ve uçakların alımının yapılmamasını talep ediyoruz. Astsubaylarımız için emekli maaşlarındaki statü adaletsizliğinin giderilmesini, kalkınmada öncelikli bölgelerde görev yapan astsubaylara kademe hakkı verilmesini, 2000-2003 mezunu astsubayların sigorta başlangıçlarının düzeltilmesini talep ediyoruz. Uzman çavuşlarımız, özlük haklarının güncellenmesini, sözleşmenin kaldırılarak kadroya geçirilmelerini, orduevlerinden yararlanma haklarının verilmesini talep ediyor. Gazilerimiz, tedavi süreçlerindeki eksikliklerin, fiziksel ve ruhsal rehabilitasyon imkânlarının yetersizliğinin, derece, aylık, istihdam, tazminat ve maluliyet konularında yaşanan eşitsizliklerin düzeltilmesini istiyor. Gazilerimize yeşil pasaport verilemiyorsa hizmet pasaportu verilmesi elzemdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Demir...

2.- Kilis Milletvekili Mustafa Demir 'in, zeytin üreticilerine yönelik taleplerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA DEMİR (Kilis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bölgedeki asırlık ağaçlardan elde edilen kendine has aroması, tadı ve yağlık türüyle Türkiye'nin önemli zeytin ve zeytinyağı üretim merkezlerinden olan Kilis, zeytin üretiminde önemli bir potansiyele sahip illerimizdendir. Ancak artan üretim maliyetleri, işçilik giderleri, kuraklık, iklim değişikliğinin etkisi, sulama altyapısının yetersizliği, pazarlama kanallarındaki tıkanıklık nedeniyle üreticiler büyük bir ekonomik çıkmazla karşı karşıyadır. Zeytin üreticilerine yönelik destek, teşvik ve çözüm odaklı yeni politikaların hayata geçirilmesini Tarım ve Orman Bakanlığımızdan talep ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Boz...

3.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, Muş'ta bulunan vasfını yitirmiş mera alanlarına ilişkin açıklaması

SÜMEYYE BOZ (Muş) - Muş iline bağlı 368 köy ve yaklaşık 210 mezra içinde yaklaşık 3.435 hektar vasfını yitirmiş mera alanı oluşmaktadır. Köy yerleşik alan sınırları içerisindeki mera alanları 1966 Varto depremi ve diğer doğal afetler sonucu devlet tarafından yerleşime açılmış ancak vasfı değişikliği yapılmamış, köy yerleşim alanlarının yetersiz kalması nedeniyle zamanla yurttaşlar tarafından konut ve hayvancılık amaçlı kullanılmış vesaire gibi nedenlerle de vasfını kaybetmiştir. Bu alanlar üzerinde bulunan yurttaşlar günümüzde yapı ruhsatı, elektrik aboneliği, meranın işgali gibi nedenlerle cezai işlemlerle ciddi şekilde sıkıntılar yaşamaktadır. Bu nedenle, köy yerleşik alanı ve civarı sınırlarında kalan vasıflarını kaybetmiş mera alanlarının tespitinin yapılarak Maliye hazinesi üzerinden kullanıcılara devredilmesi elzem bir gerekliliktir. Sorunların çözümü için ilgili bakanlıkları sorumluluk almaya çağırıyorum.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI (Devam)

2.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, öğretmenlerin özlük haklarına ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Gündem dışı ikinci söz, öğretmenlerin özlük hakları hakkında söz isteyen Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'na ait.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKÖĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; ben bir öğretmen milletvekilim ve 24 Kasım Öğretmenler Günü'nü her türlü olumsuzluğa rağmen bu kürsüden bir kez daha kutluyorum. Öğretmenlerimizin hâlipürmelalinin iyileştirilmesinde bir arpa boyu dahi yol alamadık. Bırakın yol almayı, her yıl daha da geriye giden hazin bir tabloyla karşı karşıyayız. Atamalarda aynı sancı, 800 binin üzerinde atanmayan öğretmen, mülakatlarda aynı haksızlık, özel okullarda emek sömürüsü, ücretli öğretmenlikte devam eden kölelik, devlet okullarında aynı duyarsızlık, Millî Eğitim Akademisi denilen yeni zapturapt statüsü, velhasıl dert aynı dert, tasa aynı, çile aynı ve ne yazık ki zulüm devam ediyor. Bunlar yetmiyormuş gibi, öğretmenlerimize yönelik şiddet de artarak sürüyor. Öğretmen esasen fiziken ölüyor, ruhen ölüyor, madden ölüyor, itibaren ölüyor. Hâlbuki, öğretmen ölürse tebeşir ölür, silgi ölür, sıralar ölür, ziller ölür, oyunlar ölür. Öğretmen ölürse sevgi ölür, hüzn ölür, geçmiş ölür, bugün ölür, yarın ölür ve eğer öğretmen ölürse sen ölürsün, ben ölürüm, biz ölürüz. Efendim, 74 yaşındaki İbrahim Hoca'yı hatırlıyorsunuz değil mi? Hâlen çalışmak zorundaydı ve yabancı uyruklu bir öğrencinin silahından çıkan kurşunla vefat etti. Yalnızca böyle vefat edenler değil, ya şehit öğretmenlerimiz; Aybüke Öğretmeni, Necmettin Yılmaz'ı, Ali Yıldırım'ı, Etem

Yaşar'ı, Neşe Alten'i, Ertuğrul Dursun Önkuzu'yu, Fırat Yılmaz Çakıroğlu'nu hatırlayın. Öğretmen şehitlerimizin her biri daha hayatlarının baharında toprağa düştü. Siz ne yaptınız? Siz, 24 Kasım'da öğretmenlerimizin katilinin inine gittiniz, onu ziyaret ettiniz; unutmayacağız. Bakın, bu ülkede en çok konuşulan ama sesi en az duyulan kesimdir öğretmenler.

Son söz: Öğretmenine hak ettiği değeri vermeyen hiçbir ülke kalkınmadan, adaletten, gelecekte iddiasından söz edemez. Ya, Allah aşkına, şu iddia doğru mu, Sayın Akbaşıoğlu size sorayım -bugün geldi- Hatay'da konteynerlerde yaşayan öğretmenlerimize tebligat yapılmış ve denilmiş ki: "Bir hafta içerisinde burayı boşaltın, boşaltmadığınız takdirde polis zoruyla çıkaracağız." Bu iddia kabul edilemez. Bunu bir an önce durdurun ya da gerekli açıklamayı yapın.

Ezcümle, başta Başöğretmenimiz olmak üzere, fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür bütün öğretmenlerimizin gününü bir kez daha tebrik ediyorum.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; efendim, bugün bu tutsaklar ülkesinde maalesef bir gazeteci, bir fikir insanı, bir yurttaşın daha esir alındığı tescil edildi. Sosyal medya kanalında düşüncesini ifade ettiği için 22 Hazirandan bu yana tutuklu bulunan Fatih Altaylı'ya dört yıl iki ay hapis cezası verildi, üstelik "Adli kontrol yetersiz." denilerek de tahliye edilmedi. Soruyorum: Fatih Altaylı bir örgüt üyesi midir? Herhangi bir şiddete bulaşmış veya herhangi bir şiddet çağrısı yapmış mıdır? Nedir bu kininiz yahu? Zaten beş buçuk aydır içeride, onaylanan cezanın kapalı bir ay. Eğer siz "Tutukluluk hâline devam..." demesiniz kalan yedi ayını açık cezaevinde geçirecek. Fatih Altaylı devleti yıkmak için bir planın, bir kastın parçası mı olmuştur? Hayır, yaptığı tek şey, her demokratik toplumda vazgeçilmez olan ifade özgürlüğünü kullanmaktır. Ama bugün görüyoruz ki bu ülkede artık bir kişinin düşüncesi bile iktidarı tedirgin ediyor. Bu ceza sadece bir gazeteciye değil bu ülkenin nefes almaya çalışan tüm basın ve medyasına verilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım efendim.

BAŞKAN - Buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Fatih Altaylı'nın mahkeme kararını elindeki notları havaya fırlatarak protesto etmesi bir isyan değil adaletsizliğe karşı onurlu bir çığlıktır. O fırlattığı kâğıtlar Altaylı'nın notları değil bu ülkede çiğnenen hukukun, eziyet gören adaletin, boğulan özgürlüğün sayfalarıdır. Buradan ona selam ediyorum, aynıyla mukabele ediyorum. Fatih Altaylı'ya selam olsun.

Kahrolsun istibdat, yaşasın hürriyet! Alın size adalet! (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz, Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi'nin katledilişinin yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen İstanbul Milletvekili Türkan Elçi'ye aittir.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

3.- İstanbul Milletvekili Türkan Elçi'nin, Diyarbakır Baro Başkanı Tahir Elçi'nin katledilişinin yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

TÜRKAN ELÇİ (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; on yılın zulmünü beş dakikayla sınırlandırılmış bir zamanda anlatmaya çalışacağım.

Kameraların, gözlerin önünde işlenen bir cinayeti, katillerin nasıl korunduklarını, cinayet işlendikten dört yıl altı ay sonra kerhen açılmış bir iddianameyi, adalet beklediğimiz mahkeme salonlarından nasıl kovulmakla tehdit edildiğimizi, mahkeme heyetince soruşturma ve kovuşturmanın etkili bir şekilde yürütülmesini ve hakikatin ortaya çıkarılmasını sağlayacak taleplerimizin neredeyse tümünün nasıl reddedildiğini, tanıkların işkence altında istenilen yönde beyanda bulunmaları için nasıl baskı altında

tutulduklarını, SEGBİS aracılığıyla dinlenen tanığın “Savcı ve polislerin ‘Bizim istediğimiz yönde ifade ver, aksi hâlde seni infaz edeceğiz.’” şeklinde beyanda bulunmasına rağmen adı geçen savcı hakkında soruşturma açılması yönündeki talebimizin görmezden gelindiğini, polis kamerasına ait on iki saniyenin silinmiş olduğunu, tüm bu olan biteni beş dakikada anlatmak zor. Yargının objektif ve bağımsız olmaktan uzak tutumunun sadece eşimin davasına özgü bir mesele olmadığını, ülkenin her tarafına nüfuz eden siyasallaşmış bir yargının bilindik pratiği olduğunu belirtmekte fayda var.

Değerli arkadaşlar, hepimizin malumu, toplumsal barışın inşa edilmek istendiği söylenen bir süreçten geçiyoruz. Herkes kendi yarasının olduğu yerden konuşur diyerek biz de yaramızın olduğu yerden sorumuzu soralım: Toplumsal barış gerçekten inşa ediliyorsa, eşimin cinayeti gibi sayısız faili meçhul dosyanın faillerinin bulunması ve adaletin tecellisi için yargı mekanizmasının üzerine düşeni yapacağına dair neden en ufak bir emare dahi görülüyor? Sorunun çözümüne yargıdan başlanacağı, cezasızlık kültürünün son bulacağı, geçmişe yönelik arşivlerin açılarak geçmişle yüzleşileceği konusunda birakalım bir taahhütte bulunmalarını, mevzubahis dahi edilmiyor. Bugün bilakis yargı verdiği kararlarla siyasallaştığını hissettirmekte bir beis dahi görmüyor. Geçmişle yüzleşmek sadece Mecliste Cumartesi Annelerinin acılarını dinlerken üzülmekle kalmak mıdır? Yakınlarının faillerini arayan Cumartesi Annelerinin Galatasaray Meydanı’nda yaslarını dillendirmek için toplanmalarına dahi izin verilmiyor. Hepimizin tek tahayyülü olan toplumsal barışın temelini adaletle dayandığını, barışın olmazsa olmazının adalet olduğunu bir kez daha hatırlatıyoruz.

Toplumsal barış bir araya gelen birkaç aktörün uzlaşısından ibaret değildir. Barış meselesine her aktör kendi zaviyesinden anlamlar yükleyip süreci o doğrultuda ilerletmek istiyorsa biz de barışı, eve hep dönecekmiş gibi birilerini bekleyen faili meçhul ailelerin acısını anlamak şeklinde tanımlayacağız. Biz de barışa, kayıp yakınlarının bir ömür vakfettiği adalet taleplerinin karşılanması, yok edilen aidiyet hislerinin onarılmasıdır diyeceğiz. Biz, barışı, geleceği inşa etmek için hiçbir kesimi dışarıda bırakmadan, dünyanın karanlıklarının aydınlatılması için hep beraber yol yürümek olarak tanımlayacağız. Ölümü gören ve ölüm hakikatinin bilincinde olarak yaşam hakkının kutsal olduğunu, hukukun bizlere bahşettiği haklarımızla var olduğumuzu, adaletin tecellisi için tarafsız, bağımsız bir yargının olması gerektiğini dile getirmekten imtina etmeyeceğimizi belirtmek isterim. Bu inancımız kendi vicdani kanaatlerimizden kaynaklı olduğu kadar, bunu ölümlerimizin bizlere yüklediği bir mesuliyet olarak da görmek gerekir. Benim ve benim gibi binlercesinin aidiyet duygusunun ve adaletle olan inancının nasıl yok edildiğini dile getirmeye, itiraz sesimizi yükseltmeye çalışırken bu itirazlar birilerini rahatsız ediyor olmalı ki itham ediliyor, karanlık linçlerle ve emrivakilerle susturulmaya çalışılıyor. Tereddütlerimize, imtinalarımıza, acılarımıza üstenci bir nazarla bakıldığının farkındayız.

Her türlü baskıya rağmen, şiddetin nereden geldiğine bakmaksızın karşı durarak; Anayasa’nın, yasaların, evrensel sözleşmelerin uygulanacağı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

TÜRKAN ELÇİ (Devamla) - ...seçme ve seçilme hakkımızın gasbedilmeyeceği, insan onuruna yaraşır bir ülke için çalışmalarımıza devam edeceğimizi, itirazlarımızı dile getirmekten imtina etmeyeceğimizi, milletin çatısı altında bir kez daha yeniliyor, ölümlerini belki bir gün döner diye bekleyenleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından ayakta alkışlar; DEM PARTİ, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

Sayın Yurdunuseven...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven'in, Öğretmenler Günü'ne, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ne ve Afyonkarahisar'ın Taşoluk beldesindeki halkın mücadelesine ilişkin açıklaması

İBRAHİM YURDUNUSEVEN (Afyonkarahisar) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, öncelikle, Türkiye Yüzyılı'mızın mimarı olan kıymetli öğretmenlerimizin Öğretmenler Günü'nü en içten dileklerle kutluyor, bizleri yetiştiren tüm öğretmenlerimizin ellerinden öpüyorum.

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi, 25 Kasım günü Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'ydü. Bu nedenle, anne olarak ayakları öpülesi, eş olarak baş tacımız, evlat olarak gözümüzün nuru kadınlarımıza her türlü şiddete karşıyız. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın da ifade ettiği gibi, kadına şiddet bir insanlık suçudur. Amasız fakatsız, kadınlarımızın canı, malı ve onuruna yönelik her türlü şiddetin karşısındayız. İki cihan serveri Peygamber'imiz, Efendimiz "Ey insanlar, kadınlara karşı Allah'tan korkunuz." sözüyle kadına şiddete "hayır" demiştir.

Değerli milletvekilleri, son olarak, seçim bölgem Afyonkarahisar'ın yeşili ve doğasıyla en nadide beldelerinden biri olan Taşoluk beldesindeki halkın haklı mücadelesinin yanında olduğunu belirtir, tüm Gazi Meclisimizi saygıyla selamlarım.

BAŞKAN - Sayın Karaoba...

5.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, birinci basamak sağlık hizmetine ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

1 Kasım'da yürürlüğe giren yönetmelik "aile hekimlerine teşvik" diyerek cezayı dayatma ve hekimlerin gerçek işlerini yapmasına engel olmaya devam ediyor. Performans bahanesiyle maaşlar düşürülüyor, çalışma koşulları ağırlaştırılıyor; hasta sayısını, reçete sayısını, memnuniyet puanını kriter yapan bu sistem hekimleri hastalarla ilgilenmek yerine rakamlarla boğuşmaya zorluyor. Aile sağlığı merkezlerine ayrılan cari gider ödeneğin yüzde 12 azaltılması ASM'lerdeki hizmet kalitesini düşürmüş durumdadır. Kira, personel giderleri ve malzemeler bu bütçelerle ve planlamalarla karşılanamaz. Birinci basamak sağlık hizmeti kamusal olmalı, hekim değil devlet desteklemelidir. Aile hekimleri güvenceli iş, insanca maaş, yeterli ekip ve şiddetsiz bir çalışma ortamı istiyor. Her fırsatta maaşı kesilen değil sadece toplumun sağlığıyla ilgilenen aile hekimlerimizi destekliyoruz. Aile hekimleri hakkını alıncaya kadar konuşmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Arpacı...

6.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Honaz ve Bozkurtlu vatandaşların şikâyetlerine ilişkin açıklaması

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bugün, yüce Meclisimizde bizleri ziyarete gelen Honazlı ve Bozkurtlu hemşehrilerimizin selamını iletiyorum, hemşehrilerimizin şikâyetlerini buradan Tarım Bakanına söylemek istiyorum. Hasat zamanı ithalatı neden serbest bırakıyorsunuz? Enflasyonun sebebi üretici mi, çiftçi mi? Çiftçinin tohumu ektiğinde mazot 40 lira, ekini biçtiğinde mazot 60 lira olmuş. Neden müdahale etmiyorsunuz? Derelere yapılan HES'ler yüzünden ekinler zamanında sulanamıyor ve hastalıkla yeterli mücadele edilmediği için verim düşük, üzerine de ithalatla fiyat kırıyorsunuz. Sizin amacınız çiftçiye bitirmek mi? Şap hastalığı sebebiyle büyük bir hayvan kırımı yaşanıyor. Temmuz ayında doğu sınırında görülmeye başlanan bu illet dört ayda tüm Türkiye'ye yayıldı, Denizli'ye ulaştı. Türkiye neden hastalıktan ari değil? Bu tarım il müdürleri ne yapıyor Sayın Başkanım?

BAŞKAN - Sayın Karatutlu...

7.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, 23/11/2025 tarihindeki ALES sınav yerinde yaşadıklarına ilişkin açıklaması

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, 23/11/2025 tarihinde yani geçtiğimiz pazar günü ÖSYM'nin yaptığı ALES sınavına katılmak için Eskişehir Osmangazi Üniversitesinde sınav yerine geldim, Türkiye Büyük Millet Meclisi kimlik kartımı ibraz ettim ancak bina sorumlusu Handan Akyar tarafından milletvekili kimlik kartının sınava giriş için geçerli olmadığı belirtilerek ALES sınavına alınmadım. Bina sorumlusu "Cumhurbaşkanı dahi bu kimlik kartıyla sınava giremez." tarzında haddini aşan ifadelerde bulunmuştur. ÖSYM il temsilcisi Mesut Küçükkalay aynı şekilde kimliğimi reddetmiş, telefonla aradığı ÖSYM Başkan Yardımcısı Cengiz Ceylan da sınava alınmamam tarzında görüş ifade etmiştir. Oysa 3671 sayılı Kanun'un ek 1 maddesi "TBMM kimlik belgesi resmî kimlik hükmündedir." der. Açık ve emredici hükme rağmen bilgisiz ve cahil 3 öğretim üyesi ve yönetici nedeniyle sınava giriş hakkını engellenmiştir.

Yüce Meclisin bilgilerine sunarım.

BAŞKAN - Sayın Tatar...

8.- Şırnak Milletvekili Arslan Tatar'ın, Şırnak'ın gençlik ve spor alanındaki altyapısına ilişkin açıklaması

ARSLAN TATAR (Şırnak) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Şırnak'ımızda gençlik ve spor alanında tarihî bir dönüşüm yaşıyoruz. Şırnak merkezde gençlik merkezi, 1.500 kişilik spor salonu ve Cizre'de 3 bin kişilik tribünü şehrimize kazandırarak spor altyapımızı güçlendirdik. İlimize kazandırılan Silopi ve Kumçatı Gençlik Merkezleri, Güçlükonak ve Uludere Spor Salonlarıyla gençlerimize modern tesisler sunuyoruz. Merkezde bin kişilik öğrenci yurdu, İdil'de KYK yurdu ve yüzme havuzuyla gençlerimize, gelişim ve sosyal yaşam alanı sağlıyoruz. Gençlerimize inanıyor, her alanda onların yanında olmaya devam ediyoruz.

Bu yatırımların hayata geçmesinde öncülük eden Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, Gençlik ve Spor Bakanımız Sayın Osman Aşkın Bak'a teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Karagöz...

9.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, uzman çavuşların talebine ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Millî Savunma Bakanlığının 2026 yılı bütçesinin Plan ve Bütçe Komisyonunda görüşülmeye devam ettiği bu saatlerde, Bakanlığımızın fedakâr mensuplarından uzman çavuşlarımızın yıllardır çözüm beklediği bir sorunu gündeme getirmek istiyorum: Bu ülkenin sınırında, dağında, karakolunda gece gündüz demeden görev yapan, vatanın namusunu canı pahasına koruyan uzman çavuşlarımız, kendilerine kanunla tanınan açıktan atama hakkının uygulanmasını talep ediyor. Uzman çavuşlarımız, bakanlıklarda, üniversitelerde, hastanelerde, belediyelerde, kısacası 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi tüm kadrolarda görev yapabilecek niteliktedir. Hükûmet, kontenjan açarak, yıllarca Türk Silahlı Kuvvetlerine hizmet etmiş on binlerce uzman çavuşumuza istihdam sağlayabilir, sağlamalıdır. Bu ülkeye ömrünü vermiş kahramanlarımızın taleplerini görmezden gelmek mümkün değildir. Uzman çavuşlarımızın açıktan atama hakkına uygun şekilde istihdam çalışmaları hayata geçirilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Özcan...

10.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, savunma sanayisinde bugün yaşanan gelişmeye ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; savunma sanayimizde bugün gurur verici bir gelişmeye şahit olduk. Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığımızın güçlü koordinasyonunda toplam 6,5 milyar doları bulan stratejik projelerin imzalanmasıyla ülkemizin güvenlik vizyonu yeni bir seviyeye taşınmıştır. ASELSAN, ROKETSAN ve sektörün tüm güzide kuruluşları hava savunma sistemlerinde yerli ve millî üretim kabiliyetimizi dünya standartlarının üzerine çıkaran adımlar atmaktadır. Bugün, Türkiye, savunma sanayisi ihracatında dünyanın ilk 10 ülkesi arasına giren, kendi Çelik Kubbe mimarisini, ağ merkezli yapısını, yazılım ve donanımıyla, tamamen millî imkânlarla geliştirebilen bir güç hâline gelmiştir. Bu başarı, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ortaya koyduğu vizyoner liderliğin, genç mühendislerimizin azminin ve sektörümüzün kararlı duruşunun ortak eseridir.

İnanıyoruz ki Türkiye, Allah'ın izniyle caydırıcılığını her geçen gün güçlendirecek, dostlarına güven, düşmanına net bir mesaj vermeye devam edecektir diyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Aksakal...

11.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, Türkiye'nin dayatma bir gündemin karanlığında enerji kaybettiğine ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Başkanım.

Türkiye uzunca bir süredir gereksiz, anlamsız ve özünde içeriksiz bir dayatma gündemin karanlığında kelimenin tek anlamıyla enerji kaybetmektedir. Güney coğrafyamızda girilen yeni devletçikler yaratma amacıyla elli yıldır üzerimize salınan bölücü terör aparatları ve legal siyasete entegre edilmiş birtakım ayrılıkçı ve iş birlikçi yapılar eliyle koskoca devlet bir tükenişe doğru sürüklenmek isteniyor. Bu stratejiyi kurgulayanlar belki hayal ve heveslerini diri tutmak isteyebilirler ancak son tahlilde asıl Türk milleti ve kadim Türk devleti bu oyunu mutlaka bozacaktır. Emperyalist siyasetin başındakiler bugün itibarıyla öyle pervasız bir noktaya evrilmişlerdir ki Birleşmiş Milletler üyesi egemen bir devletin başkanını terörist olarak ilan edip başına 50 milyon dolar ödül koyma cesaretini dahi göstermişlerdir. Sessiz kalınırsa bunun sonu ve sınırı yoktur. Aynı yaklaşım ve kararın yarın bizim ülkemiz adına verilmeyeceği konusunda bir hukuki garantinin olmadığı da ortaya çıkmıştır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Çan...

12.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, besicilerin talebine ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Teşekkür ediyorum. Sayın Başkan.

Şap hastalığı ülkemizde hayvancılığımızı ve ekonomimizi derinden sarsmıştır. Samsun'da ise şap hastalığına karşı yürütülen aşılama programının sonuna gelindiğini biliyoruz. Buna rağmen, hayvan satışına yönelik kısıtlamaların hâlâ kaldırılmaması besicilerimizi ağır bir mağduriyetle karşı karşıya bırakmaktadır. Üreticinin hayvanını satamadığı, gelir elde edemediği, borçlarını çeviremediği bir ortamda besicilik faaliyetlerinin devamından söz edilemez. Asıl sorun, hayvan ticaretinde kamunun etkin ve sürdürülebilir bir denetim mekanizması kuramamasıdır. Plansızlık ve koordinasyonsuzluk üreticinin omuzlarına yeni yükler bindirmekte, iktidar ise bu tabloyu izlemekle yetinmektedir. Üreticimizin talebi şudur ve nettir: Aşılama tamamlandıysa kısıtlamalar derhâl kaldırılmalıdır, üreticinin kayıpları telafi edilmelidir ve hayvan ticaretinde güvenilir ve etkin bir denetim sistemi ivedilikle kurulmalıdır.

BAŞKAN - Sayın Şenyaşar...

13.- Şanlıurfa Milletvekili Ferit Şenyazar'ın, Şanlıurfa'da son bir ayda yaşanan olaylara ilişkin açıklaması

FERİT ŞENYAŞAR (Şanlıurfa) - Son bir ayda yaşanan olaylarla Urfa dünya basınında. Urfa'da inşaatta çalışan 3 çocuk iş cinayetinde hayatını kaybetti, mevsimlik tarım işçisi çocuklar yollarda ölüyorlar. MESEM programı kapsamında marangoz atölyesinde staj gören Muhammed'in ölümünden sonra hastanede delilleri karartan 3 sağlık çalışanı açığa alındı. Vahşi cinayet sonrası katili serbest bırakan savcı hakkında da soruşturma açılıp açığa alınmalıdır. Urfa'da engelli bakım merkezinde çıkan yangında bir çocuk hayatını kaybetti. Kurum müdürünün içinde olduğu 3 kişi gözaltına alındı, ortada vahim iddialar var. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını sorumluluk almaya davet ediyoruz.

Urfa'da ilköğretimde 45-50 kişilik sınıflarda öğrenciler ders alıyor. Ülkeyi yöneten iktidarın Urfa'da çocuklara reva görülen bu yaşamı ve bu ölümleri normalleştirmesine izin vermeyeceğiz. Çocukların ölümleri karşısında sessiz kalmak suça ortak olmaktır.

BAŞKAN - Sayın Karaca Demir...

14.- Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'in, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Suriye'de Alevilere yönelik açık bir katliam yürütülüyor. Humus, Lazkiye, Hama, Tartus'ta insanlar inançları nedeniyle hedef alınıyor, evleri yakılıyor, çocuklar öldürülüyor, hamile kadınların karınları deşiliyor. Colani uluslararası alanda diploması seferinin tadını çıkarırken HTŞ'nin Alevilere yönelik sistematik saldırıları apaçık bir imha politikası olarak devam ediyor. Bu tablonun sorumluları arasında AKP iktidarı da var; yıllardır Suriye'yi mezhepsel kampaşmanın içine iten, silahlı yapılara alan açan, dış politikayı çürümüş çıkar hesaplarına teslim eden, Colani'ye sarılan bu iktidarın bu olaylarda sorumluluğu var. Aleviler Meclise acil bir çağrıda bulunuyor, "Hemen bir heyet oluşturun, bölgeye gidin, uluslararası soruşturma talep edin ve Alevi halkı için insani koridorların açılması için derhâl girişim başlatın." diyorlar. Meclis bu çağrıya kulak vermek zorundadır.

BAŞKAN - Sayın Fırat...

15.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması

CELAL FIRAT (İstanbul) - Sayın Başkan, Suriye'nin Humus kentinde Arap Alevilerine yönelik iki gündür sürdürülen katliamlar sadece bir inanç değil insanlığa yapılan alçakça bir saldırdır. Suriye'nin Humus, Lazkiye, Hama, Tartus şehirlerinde yaşanan saldırılar Alevi toplumuna yönelik örgütlü, sistematik, inanç temelli nefret hareketinin bir parçasıdır. Bu vahşetin karşısında sessizlik, suça ortak olmaktır. Bugün yapılması gereken, acilen uluslararası bir soruşturma heyetinin bölgeye giderek tarafsız bir inceleme yürütmesi, faillerinin yargı önüne çıkarılmasıdır. Suriye toprakları, halkların ve inançların ortak yurtdur. İnsanlar hayatlarını kaybediyor, bir an önce iktidarın harekete geçmesi gerekiyor. Alevi halkı, insanları için güvenli koridorların açılması gerekiyor. Sivillerin korunması artık ertelenemez bir sorumluluktur. Humus'ta yakılan her ev sadece bir binanın değil, bir halkın hafızasının, bir annenin geleceğinin, bir çocuğun umudunun yıkılmasıdır. Bu katliamı görmezlikten gelen herkes, her vicdan tarih önünde suçludur, hesap verecektir.

BAŞKAN - Sayın Mullaoglu...

16.- Hatay Milletvekili Servet Mullaoglu'nun, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması

SERVET MULLAOĞLU (Hatay) - Sayın Başkan, Suriye'de gördükleri kötü muamelelere karşı barışçıl gösteriler yaparak seslerini duyurmak isteyen Alevilere karşı İsrail'e hizmet etmek için defolu olarak siyasi mühendislikle üretilen HTŞ yönetimi ateş açmış ve kamu araçlarını göstericilerin üzerine

sürerek birçok insanı öldürmüştür. Kur'an-ı Kerim'de Maide suresinin 32'nci ayetinde "Masum bir insanı kim öldürürse bütün insanlığı öldürmüş sayılır." diye buyurulmuştur. Bugün evrensel hukukta da masum insanları öldürmek bir insanlık suçu olarak kabul görmektedir. Uluslararası toplumun bu tür katliamlara karşı sessiz kalmasını anlamak mümkün değildir. Yüce Meclisimiz, İsrail'in Gazze'ye yaptığı katliamlara karşı nasıl insani ve doğru bir tavır aldıysa Suriye'de yapılan bu sivil katliamlara karşı da aynı tavrı almasını ve gerekli girişimlerde bulunmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Akbulut...

17.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, yapı kayıt mağdurlarına ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yapı kayıt mağdurları seslerini duyurmak istiyorlar. Büyükşehir Yasası'ndan sonra köylerin mahalleye dönüşmesiyle birlikte birçoğunun evleri, yapıları ne yazık ki ruhsatsız duruma düştü. Tabii -bununla alakalı- birçoğu aslında tek katlı yapılar ya da kullandıkları "ahırlar" diyelim, ahır statüsünde olan yerler. Şimdi, buraların yıkılmasıyla karşı karşıya kalıyorlar ve birçoğu bu anlamda ruhsal problemler yaşıyor. En azından depreme dayanıklı olup olmadıkları tespit edilen yerlerin yıkılmaması ve bu mağduriyetin bir an önce giderilmesiyle alakalı Türkiye Büyük Millet Meclisinden yoğun bir beklentileri var. Tüm milletvekillerimizin dikkatine sunuyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Alp...

18.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars Kağızman'dan ve Iğdır'dan yapılan yaş sebze alımına ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, bu sene Kars'ta başımıza gelmeyen kalmadı. Yüzde 51'i Vakıf Katılma, yüzde 49'u da Türkiye Varlık Fonuna ait Türk Tarım AŞ'nin Yaş Sebze Meyve Satın Alım Müdürü Kars'a geliyor, depolarda bu senenin ne kadar yaş sebzesi varsa Kurum adına Kağızman'dan, Iğdır'dan topluyor ve ortadan kayboluyor; kendisine de ulaşamıyor, Kurum da kabul etmiyor. Ben bugün Kurumu aradım, adamın ismini söyledim "On gün önce işten ayrıldı." dediler. Devlet, vatandaşını dolandıramaz. Kars'ın Kağızman'ının bu parasını ödesinler efendim.

BAŞKAN - Sayın Bektaş...

19.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, on birinci yargı paketine ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 31 Temmuz 2023 tarihinde yürürlüğe giren Covid-19 infaz düzenlemesine ilişkin mağduriyetler aradan geçen zamana rağmen hâlen giderilememiştir. Şartlı tahliye ve infaz indirimi kapsamı dışında bırakılan on binlerce kişi aynı şartları taşıdığı hâlde sadece cezaevine giriş tarihi farklı olduğu için infaz indiriminden faydalanamamıştır. Oysa Anayasa'nın 10'uncu maddesi kanun önünde eşitlik ilkesini güvence altına almakta, aynı koşullardaki kişilere farklı işlem tesis edilmesini açıkça yasaklamaktadır.

Önümüzdeki günlerde on birinci yargı paketinin açıklanacağı söyleniyor. Anayasa'nın eşitlik ilkesiyle dahi çelişen bu adaletsizliği gidermek adına on birinci yargı paketi önemli bir fırsattır. İktidar unutmamalıdır ki adalet ancak herkes için eşit olduğunda anlam taşır. Bir an önce gerekli düzenlemeleri yaparak mağdurlara müjdeli haberleri vermeliyiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Barut...

20.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, asgari ücrete ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, asgari ücretin 22 bin lira, emekli maaşının 16 bin lira olduğu memleketimizde açlık sınırı 29 bin lira, yoksulluk sınırı ise 93 bin liradır. Emeklisinden işçisine, çiftçisinden memuruna herkes zorda. Kış geldi; ısınmadan eğitime, barınma, beslenme, ulaşım

ve sağlık gibi temel ihtiyaçların da maliyeti arttı. İnsanca yaşam için gelir düzeyinin de bu gerçeklikle uyumlu olması gerek. Temel gereksinimler gzetilse dahi Türkiye’de asgari ücretin en az 60 bin lira olması gerektiği çok açık. Bu, bir ailenin sağlıklı, güvenli ve onurlu bir yaşam sürebilmesi için gereken asgari şarttır. Asgari ücretin bu seviyeye çıkarılması yalnızca çalışanların değil toplumsal refahın artması anlamına gelir. Asgari değil insanca yaşam, ayrıcalık değil herkesin temel hakkıdır.

BAşKAN - Sayın Aşıla...

21.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla’nın, Papa XIV. Leo’nun İznik ziyaretine ilişkin açıklaması

MEHMET AşILA (Kocaeli) - Teşekkürler Başkanım.

Papa XIV. Leo ilk yurt dışı ziyaretinde neden İznik’e geliyor? Bu sorunun ya cevabı yok ya da cevaplanmaya cesareti. Haçlı Seferlerinin temsilcisi olan Papayı kim davet etti? Papanın gelmesini kim istedi? Gelişine, ayınlerine ve kutsal ziyaretlerine izin verilmemeliydi. Bu ziyaret millî egemenliğimizin tartışılmaz kırmızı çizgisidir. İznik’ten Sultanahmet’e uzanan kutsal vatan topraklarımızda yabancı bir din otoritenin resmî olarak ağırılanıp propaganda alanı açılması bağımsız Türkiye Cumhuriyeti’nin iradesine meydan okumaktır çünkü Katolik Batı’nın halıları askerî tehdit olmanın ötesinde bir dünya düzeni dayatması, bir emperyal proje, bir kutsal savaş stratejisi uygulamasıdır diyor, teşekkür ediyorum.

BAşKAN - Sayın Sümer...

22.- Adana Milletvekili Orhan Sümer’in, 24 Kasım ğretmenler Günü’ne ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

24 Kasımla başlayan ğretmenler Günü haftasında öncelikle Başğretmenimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve tüm öğretmenlerimize emeklerinden ve fedakrlıklarından dolayı teşekkür ederim. Söylenmesi bile g ancak bu ülkede ücretli ve atanamayan ğretmen sorunu yaşıyoruz. Ücretli ğretmenler çok düşük aldığından çok az gelirle çalışmak mecburiyetinde kalıyorlar. Üç harfli marketlerde bile Millî Eğitim Bakanlığı kadar ğretmen çalışıyor. Öğretmen maaşları enflasyon ve hayat pahalılığı karşısında yetersiz kalmakta, geçinme imknsız hâle gelmektedir. Birçok ğretmen geçim sıkıntısı nedeniyle ek iş yapmak zorunda kalıyor. Mezun olup atanamayan yüz binlerce ğretmen gelecekle ilgili büyük bir belirsizlik yaşamaktadır. Öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara çözüm bulunması eğitim sistemimizin kalitesini doğrudan etkileyecek ve ülkenin geleceği için hayati önem taşımaktadır. Saray iktidarı, mteahhitlerini düşündüğü kadar milleti yetiştiren öğretmenleri düşünüp haklarını vermek zorundadır.

BAşKAN - Sayın Bozan...

23.- Mersin Milletvekili Ali Bozan’ın, AİHM’in Selahattin Demirtaş kararına ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sahiden Türkiye hukuk devletiydi, değil mi? Türkiye hukuk devleti ama AİHM kararları kaplumbağa sırtında geliyor mahkemelere. Tamam, AİHM’in Selahattin Demirtaş’ın tahliye edilmesi gerektiğine dair kesin kararı geç de olsa geldi. Bu defa, tam yirmi üç gündür tahliye kararı verecek hâkim aranıyor. Nerede bu hâkimler, gören bilen var mı, kayıp ilanı mı verelim gazetelere, yoksa tahliye kararı vermemeleri için hepsini yıllık izne mi gönderdiniz? Mesele yargıdaysa Adalet Bakanı çıksın, yirmi üç gündür neden tahliye kararı verilmediğini açıklasın. Mesele siyasiye çıksın, açık açık konuşun çünkü bu halk Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ ve diğer siyasi tutsakların tahliyesini istiyor ve bekliyor. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAşKAN - Sayın Akalın...

24.- Edirne Milletvekili Mehmet Akalın'ın, yıkım kararı alınan Edirne Yıldırım Beyazıt Anadolu Lisesi öğrencilerinin yaşadığı mağduriyete ilişkin açıklaması

MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Edirne Yıldırım Beyazıt Anadolu Lisesinin depreme dayanıksızlığı nedeniyle yıkım kararı sonrası öğrencilerin 1. Murat Anadolu Lisesine taşınması birçok sorunu beraberinde getirmiştir. Resmî yazıda alternatif binaların uygun olmadığı belirtilmesine rağmen nakil taleplerine net bir yanıt verilmemektedir. Ayrıca, bazı sınıflarda pencere bulunmaması, olanların da kaza riski teşkil etmesi ciddi havalandırma, kaza sorunlarına ve psikolojik sıkıntılara yol açmaktadır. Bu nedenle, sürecin ivedilikle hızlandırılması, belirsizliklerin giderilmesi ve öğrencilerin yaşadığı mağduriyetin en kısa sürede ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ailelerin kaygılarının dinlenilmesi ve kararların şeffaf biçimde paylaşılması da sürecin sağlıklı yürütülmesi açısından zorunludur ve her kesim için önemlidir.

Konunun takipçisi olduğumuzu bildirir, teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Saki...

25.- İstanbul Milletvekili Özgül Saki'nin, Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosunun açıkladığı 2025 verilerine ilişkin açıklaması

ÖZGÜL SAKİ (İstanbul) - Teşekkürler.

25 Kasım nedeniyle Gözaltında Cinsel Taciz ve Tecavüze Karşı Hukuki Yardım Bürosu 2025 verilerini açıkladı. Gözaltında cinsel taciz ve tecavüze karşı kurulan bu kuruma yapılan başvurularda, 98 kişinin gözaltında cinsel tacize uğradığı ve burada birçok etnik kökenli kadının da bulunduğu bilinmektedir. İşkencenin belgelenmesi ise engelleniyor, bağımsız hekim raporları yok sayılıyor, yargı fiilen sadece Adli Tıbbın kapısına mahkûm edilmiş durumda. Bu 98 başvurunun biz çok daha fazla olduğunu biliyoruz. İHD'nin ve TİHV'in verilerine baktığımızda, gözaltında cinsel taciz ve tecavüz göz ardı edilemeyecek boyutlara ulaşmış vaziyette ve bu, devlet eliyle sürdürülen sistematik şiddetin belgesi aynı zamanda. Bu şiddetin mağdurları arasında trans kadınlar ve etnik azınlıklar var, en ağır şekilde etkileniyorlar. Meclisi ben bu konuda İstanbul Sözleşmesi'ne geri dönmeye çağırıyorum.

BAŞKAN - Sayın Şevkin...

26.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Suriye'deki Alevilere yönelik saldırılara ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Suriye'de Aleviler üzerinde katliamlar şiddetlendi. Kadın ve çocukların ne yazık ki kaçırılmaları arttı, insani boyutta düşünen vicdan sahibi tüm değerlerin bu duruma ses vermesi gerekir. Suriye'de Alevilere, Nusayrilere yapılan katliam kabul edilemez. Evrensel insan hakları bu sivil katliamlara karşı durmayı gerektirir. Bir an önce insani koridor açılmalı, bu insanların güvenliği sağlanmalıdır. Türkiye'de olan akrabalarına sağlıklı bir şekilde kavuşmaları sağlanmalıdır. Defalarca İçişleri Bakanlığına bu konuda müracaat ettik. Bir insani koridor hâlâ açılmadı. Bu vahşi katliama son verilmesi için uluslararası güçlerin harekete geçmesi gerekir. Etnik olarak çok kültürlü olan Suriye'de, insanların bir arada barış içerisinde yaşadığı bu ülkede ne yazık ki önümüzde duran Filistin'deki soykırımdan hiçbir ders alınmadan katliamlara seyirci kalınıyor. Bir an önce...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öztürkmen...

27.- *Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Ankara Büyükşehir Belediyesinin Et ve Süt Kurumuna yaptığı ucuz et satışı başvurularına ilişkin açıklaması*

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Skandallarıyla gündemden düşmeyen Et ve Süt Kurumu Ankara Büyükşehir Belediyesinin ucuz et satışı başvurularını 2 kez reddetmiş. Et ve Süt Kurumu Ankara'da Muhsin Yazıcıoğlu Caddesi'ndeki tek satış noktasını da yüksek kira bedeli gerekçesiyle iki yıl önce kapatmış, Ankara Büyükşehir Belediyesi ise Et ve Süt Kurumunun etlerini belediyenin satış noktalarında uygun fiyatla halka ulaştırmak için ücretsiz alan tahsisi teklifinde bulunmasına rağmen bu teklifi de defalarca yanıtsız kalmış. Et ve Süt Kurumu ithal ettiği ucuz etleri doğrudan vatandaşa sunmak yerine büyük firmalara ve zincir marketlere peşkeş çekmeye devam ediyor. Defalarca açıkladık belgeleriyle, Et ve Süt Kurumu vatandaşı değil et baronlarını kolluyor. Tekrar çağrıda bulunuyorum: Ucuz ithal etleri doğrudan Et ve Süt Kurumu mağazaları üzerinden veya belediye satış mağazaları üzerinden vatandaşa sunun, beceremiyorsanız biz belediyelerimiz üzerinden yapmaya hazırız.

BAŞKAN - Şimdi söz talep eden Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim.

YENİ YOL Partisi adına Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun Sayın Ekmen.

28.- *Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Fatih Altaylı hakkında bugün verilen karara, Tahir Elçi'nin vefatının 10'uncu yıl dönümüne, Suriye'deki gelişmelere, kumar ve bahse, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Akın Gürlek'e, Hatay Dörtöyl'da önceki gün yaşananlara ilişkin açıklaması*

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum. Sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Geçen gün bir değerlendirmede... Geçmiş çözüm süreci girişimlerinde her sabah uyandığımızda “Acaba bir yerde bir çatışma mı var, bir yerde bir saldırı mı var; bir şehidimiz, bir can kaybımız mı var?” diye tedirginlikle haberleri izlerdik. Şimdi her sabah uyandığımızda “Acaba İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı ve İstanbul yargı çevresinde yargı eliyle toplumun hukuk, adalet, demokrasi, özgürlük alanına nasıl bir saldırı var?” kaygısıyla izliyoruz haberleri ve maalesef yeni bir haber almadığımız bir gün yok. Türkiye 81 il ve bu illerle bağlantılı 100 civarında yargı çevresinden müteşekkil ama nedense toplumun sinirlerini altüst eden, hayatı insanlara zehir eden bütün kararlar da ya İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı ya da İstanbul yargı çevresindeki yargı mensuplarından geliyor. Bugün de Fatih Altaylı hakkında verilen kararla güne başladık. Salonda 11 AK PARTİ’li arkadaşımız var. Allah rızası için ellerini vicdanlarına koysunlar; Fatih Altaylı’nın en fazla “densizlik” olarak tarif edeceğiniz üç cümlesinden dolayı dört yıl, iki ay ceza almasının, sonra bu ceza nedeniyle tahliye edilmemesinin, farklı tedbirlerin uygulanmamasının hukuka, ahlaka, vicdana uygun olduğunu söylesinler.

Yahu arkadaşlar, memleketi yargıya teslim ettiğimizde FETÖ yargı operasyonları eliyle ne bedelleri ödediğimizi görüyoruz. Ha, bu yargının mutlaka en az bir siyasi noktadan güç aldığını biliyoruz ama hiç olmazsa herkes bu sudan içmesin, hiç olmazsa herkes bu yağmura ıslanmasın; vicdanlı, ahlaklı, gerçekten eşiyle çocuğuyla konuşurken “Bu kadar da olmaz.” diyen AK PARTİ’li arkadaşlarımız çıksın, buna bir itirazda bulunsun ki bu toplumun siyasete, demokrasiye olan güveni sarsılmasın.

Sayın Başkanım, bu ceza herhangi bir şekilde kabul edilemez ve bu sürecin... Bakınız, İmralı kararını niçin diğer partiler almakta zorlandılar? Toplum diyor ki: “‘Elli yıllık terör sorununu bitireceğim.’ diyorsun ama konuşanı hapse atıyorsun.” “‘Elli yıllık terör sorununu bitireceğim.’ diyorsun ama sivil toplumcuyu tutukluyorsun.” Terörle böyle bir mücadele olur mu? Eğer terörle mücadele terörü bitirecekse, toplumun hukuk, adalet, demokrasi ve özgürlük alanlarını genişletecekse

toplum için bir anlam ifade ediyor, daha da bir otoriterleşme doğuracaksa toplum niçin bunu satın alsın, bir değer olarak, bir siyaset olarak bunu niçin onaylasın? Yapılan bu iş ve işlemlerin, Sayın Bahçeli'nin "Bedenimi taşın altına koydum. Bu saatte, bu yaşta, büyük bir onurla idamı göze alıyorum." dediği süreçte yapılan en büyük sabotaj olduğunu kayda geçirmek lazım. Bu sabotaja, bu provokasyona izin vermemek lazım. Bunun yargı eliyle yapılıyor olması bunu meşrulaştırmaz.

Sayın Başkanım, bugün Tükan Elçi Hanımefendi'nin de ifade ettiğı gibi, yarın sevgili Tahir Elçi'nin vefatının 10'uncu yıl dönümü. Tahir Elçi'yi öldüren kurşunu kimin attığını hâlâ bilmiyoruz. Bu da devletin bir ayıbıdır ama on yıl sonra şunu biliyoruz: Şehirleri işgal eden, hendek kazan işgalciler ile o gün gerekli güvenliğı almayan emniyet güçleri birlikte Tahir Elçi'yi öldürdü, birlikte sorumludurlar. Aydınlatılmamasının sorumluluğı da o ölüme sebebiyet veren herkesin üzerindedir. Tahir Elçi'nin ölüm yıl dönümü münasebetiyle Tükan Hanım'ın duygularını paylaştığımızı bir kere daha ifade ediyor ve kendisini buradan rahmetle anıyoruz.

Sayın Başkanım, Suriye'deki gelişmeler uluslararası kamuoyunda âdetâ Türkiye'nin kontrolündeki bir saha olarak kabul ediliyor. Sayın Trump da bunu söylüyor, hoşumuza gidiyor herhâlde, bir gün çıkıp buna itiraz da etmiyoruz. Neticede, Türkiye açısından da 10 Mart anlaşmasının önemi ortada. Peki, 10 Mart anlaşmasının üzerinden bir yıl geçtiğı hâlde niçin hakkıyla uygulanmıyor? SDG yöneticileri diyorlar ki: "Süveyda ve Lazkiye'deki katliamlar Suriye'deki güvenliğin sağlandığı, devlet otoritesinin hukuka uyduğu, uymayanları cezalandırdığı bir güven ortamı yaratmış değil, bugüne kadar ertelendi." Biz bunu tartışırken dünden bu yana da Humus'taki, Hama'daki; oralardaki Alevi vatandaşlarımıza, kardeşlerimize yönelik saldırı haberlerini görüyoruz. Eğer Türkiye'nin Suriye'de bir gram söz söyleme hakkı varsa bu olayların engellenmesi, engellenemediğı yerde faillerinin çok kısa bir sürede cezalandırılarak bu cezanın kamuoyunu tatmin edici bir şekilde kamuoyuna da gösterilmesi yönünde bir pozisyon alması gerekiyor. Bu, tarihsel sorumluluğumuzdur. Bu, insani sorumluluğumuzdur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET EMİN EK MEN (Mersin) - Bu, 10 Mart anlaşmasına attettiğimiz önemin, güvenlik perspektifinin gerçekleşmesinin de bir gereğidir. Hani o insanlara acımiyorsak, üzülmüyorsak 10 Mart anlaşmasının Türkiye açısından güvenlikle ve bunun hayata geçirilmesinin Suriye'deki genel güvenlikle, genel güven ortamıyla olan ilişkisini de kabul etmemiz gerekiyor.

Sayın Başkanım, kumar ve bahisle ilgili olarak sürekli buralarda konuşuyoruz. İktidar partisi milletvekillerimiz de "yasa dışı kumar" diyor çünkü yasal kumarı konuşmaya kimsenin yüzü yok. Demirören grubuna sadece Millî Piyango özelleştirildi, birkaç tane de şans oyunu; bugün yüzün üzerinde "casino" cep telefonunda yasal bir şekilde ailelerin evini yıkıyor ve bugün, Aile Yılı ilan eden bir iktidarın döneminde, gözümüzün önünde her gün Türkiye'nin dört bir yanında intiharlar yaşanıyor ve yasal kumar yoluyla yaşanıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET EMİN EK MEN (Mersin) - Yasa dışı kumarı engellemek için de gerekli elektronik tedbirler alınmıyor ama bu bahsettiğimiz, yasal kumar yoluyla oluyor Sayın Başkanım ve yasal kumarda -trajikomik mi diyelim, hazin mi diyelim, oturup dizimizi mi dövelim- yeni bir aşamaya geçtik; dünden beri, Milliyet gazetesinden Kübra Çelebi'nin haberine göre, asgari ücret üzerine bahis açılmış. Asgari ücretin 27.500 liranın altında olacağına 6,24; üstünde olacağına 1,22 oranında pey verilmiş. Yani bunun nasıl trajik olduğunu, nasıl bir trajedi olduğunu, Hükümet açısından nasıl ağılanası

bir hâl olduğunu hangi kelimelerle ifade edeceğimi bilmiyorum; belki diğer arkadaşlarımız sıra onlara gelinceye kadar bunu tarif edecek doğru kelime ve cümleleri bulurlar ama biz artık şunu biliyoruz: Yeşilayın da raporlarına göre her 7 kişiden 2'si kumar bağımlısı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son dakikayı veriyoruz, sekizinci dakika.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Efendim, bu konuda bir not daha var, mutlaka diğer arkadaşlar da değerlendirecek.

Son olarak, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısı Akın Gürlek'in Türk Yargı Etiği Bildirgesi'nin 3.4'üncü maddesine aykırı bir şekilde, Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 4'üncü ve 62'nci maddeleri gereğince basına beyanat mevzusunu da Genel Kurulun takdirine sunuyorum. Hâkimler gibi savcılar da kararlarıyla konuşur. Eğer bir hâkim ya da savcı mülakat vermek yoluyla iddiasını ispata çaba gösteriyorsa, o iddiasının zayıf olduğunu, gerçekten öyle sağlıklı bir iddianame olmadığını ortaya koyuyor ama Hâkim ve Savcılar Kurulu da bu konuda maalesef bir adım atmıyor.

En son Hatay'da Dörtöl'de önceki gün Suriyeli bir vatandaşımız sabah beş sularında ev baskınında yanlışlıkla öldürüldü.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Tamamladıysam...

Suriyeli olması, yanlışlık olması bir başlık değil, burada güvenlik görevlilerinin bu suçu, bu kadar kolayca işliyor olmasıdır sorun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Evet, İYİ Parti adına Sayın Turhan Çömez....

Buyurun Sayın Çömez.

29.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, geçen hafta İYİ Parti olarak verdikleri araştırma önergesine, Türkiye'ye iade edilen ihraç ürünlerine, Almanya'dan gelen bir ailenin kaldıkları otelde zehirlenmesi olayına ve İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı çalışmaya ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, geçen hafta perşembe günü İYİ Parti olarak bir araştırma önergesi verdik. Her zaman olduğu gibi iktidar cenahı dedi ki hiç gerek yok bunları araştırmaya, aslında böyle bir problem de yok bu memlekette. Kalkan ellerle reddedildi araştırma önergemiz. Neydi bu araştırma önergesi? "Otel, yurt ve pansiyon gibi konaklama tesislerinde, restoranlarda gıda güvenliğini ve zehirlenme risklerini araştıralım ve önlem alalım." dedik hep beraber; insanlar zehirlenmesin, ızdırap çekmesin dedik. Önergemiz burada, geçen hafta verdik ve reddedildi. Aynı gün Sayın Erdoğan'ın bir ifadesi var, diyor ki Sayın Erdoğan: "Gıda güvenliğinde en küçük bir ihmale toleransımız yok." Yani "Türkiye'de dört dörtlük bir gıda güvenliği sistemimiz var." dedi. Şimdi, bakın, bir yıldan, on yıldan falan bahsetmiyorum, ben sadece geçen perşembe gününden itibaren ülkede yaşanan gıda skandallarından bahsedeceğim kısaca: Esenyurt'ta 1 kardeşimiz restorandan gıda siparişi vermiş, yedikten sonra zehirlenmiş, hayatını kaybetmiş; Trabzon'da gıda zehirlenmesi şüphesiyle 6 öğrenci tedavi altına alınmış; Şişli'de bir restoran, yemek yiyen 25 kişi zehirlendiği için mühürlenmiş; Gümüşhane'den bir başka haber, 29 öğrenci zehirlenmiş, acile kaldırılmış; Rize'de kız öğrenci yurdunda sütü tatlı yiyen 40 öğrenci zehirlenmiş, belgesi burada; yine, Adıyaman Besni'de 70 öğrenci yedikleri yemeklerden zehirlenmiş, hastaneye kaldırılmış; Diyarbakır'da bir marketten tost yiyen anne

ve evladı zehirlenmiş, hastaneye kaldırılmış; Mersin’de faaliyet gösteren bir makarna fabrikasında yemek yiyen işçiler zehirlenmiş, 11 kişi hastaneye kaldırılmış; Ferizli Cezaevinde aldıkları yemekten, gıdadan zehirlenen 266 mahkûm hastaneye kaldırılmış; Tekirdağ’da, lisede düzenlenen bir yemekte yemek yiyen öğrencilerin 5’i zehirlenmiş; Bursa’nın Orhangazi ilçesinde ortaokulda yemek yiyen öğrenciler zehirlenmiş, 20’si hastaneye kaldırılmış; Tekirdağ Kapaklı’da yemek yiyen öğrenciler, okulun kantininden yemek yiyen öğrenciler zehirlenmiş; Bursa’da bir okulda profiterol yiyen 8 öğrenci zehirlenmiş, hastaneye kaldırılmış; az önce gelen bir bilgi, Osmaniye Mustafa Özden Ortaokulunda dışarıdan getirilen pastayı yiyen 12 öğrenci fenalaşmış, zehirlendiği gerekçesiyle hastaneye kaldırılmış. Şimdi, bunlar sadece bizim geçen perşembe günü verdiğimiz önerenin ardından bu ülkede yaşanan zehirlenmeler. Ya, Allah aşkına, ne olurdu, bir elinizi kaldırsaydınız, bu önerge kabul edilseydi, şu Türkiye’de yaşanan kepezelik, sokaklardaki güvensizlik, restoranlarda, otellerde, market zincirlerinde, okullarda, yurtlarda yaşanan gıda güvenliği konusundaki skandalların üstüne gitseydik de çoluk çocuğumuzu korusaydık, bu milleti korusaydık? Bu kadar büyük bir kepezelik olur mu Allah aşkına? Reddettiniz, araştırmadınız; o günden beri ortaya çıkmış bütün bu zehirlenmelerin sorumlusu sizsiniz.

Yirmi üç yıldır bu ülkeyi yönetiyorsunuz; restoranları denetlemezseniz, otelleri denetlemezsiniz, efendim, okulların kantinlerini denetlemezseniz. Yazık değil mi bu kadar insan zehirlendi? Şimdi diyeceksiniz ki “Hayır, denetliyoruz.” Ben size başka bir örnek vereceğim. Bakın, bu belgeleri vereceğim AKP’li yetkililere; geçen perşembe gününden beri yani bizim önergeyi verdiğimiz günden beri Türkiye’den Avrupa kapılarına gönderilmiş gıda ürünlerinden, Avrupa’ya ihraç etmeye çalıştığımız ürünlerden ne kadarı geri dönmüş? 10 tanesi geri dönmüş, 10 parti malı geri göndermiş Avrupa. Diyor ki: “Gönderdiğiniz ürünlerde kanserojen maddeler var. Gönderdiğiniz ürünlerde -başka ürünlerde- böbrekleri tahrip eden, böbrekleri zehirleyen, böbrek kanseri yapan ürünler var. Yine, sinir sistemini toksik etkiyle yok eden, kasları zehirleyen ürünler var.” Saymayacağım ürünleri. Allah aşkına, bu da sadece geçen perşembe gününden bugüne Avrupa’daki gıda güvenliği hızlı alarm sisteminden Türkiye’ye geri iade edilmiş ürünler, yakışıyor mu bu, koskoca Türkiye’ye? Diyeceksiniz ki “Geçen gün bir tanesini yakaladık, onu da Tarım Bakanlığımız aldı, toprağa gömdü.” Bir tane örneği var, onu da gömerken bütün plastik çuvallarıyla beraber gömdünüz, aslında suç da işlediniz. Şimdi, döndüm baktım, geçen ayın başından beri kaç tane ürün gönderilmiş diye -belgesi burada- tam 93 ürün Avrupa kapılarından geri dönmüş. Avrupa diyor ki “Zehirli ürünleri sokmam. Alın kardeşim bunu, geriye gidin.” Ya, ne olur, şunları bir incelemek, şunları bir araştırsak; bu millet zehirlenmese, bu millet ızdırap çekmese, bu millet acı çekmese...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Şu gördüğünüz belge de yine aynı üniteden alınmış 93 kalem ürünün geçen ay başından beri Türkiye’ye iadesiyle ilgili belge; ilgi duyarsa Tarım Bakanlığımız, kendileri araştırmıyorlarsa alsınlar bunları kullansınlar.

Şimdi, gelelim otel zehirlenmesine. Bakın, geçtiğimiz günlerde Avrupa’dan gelmiş 4 evladımız, Türk yurttaş kardeşimiz bir otelde, maalesef, maruz kaldıkları birtakım toksik maddelerle zehirlendiler ve hayata veda ettiler.

Şimdi, şöyle bir araştırdım, Türkiye’de haşere sektöründe tam 9 milyar liralık bir para dönüyor, 9 milyar lira, korkunç bir paradan bahsediyoruz. Bunun neredeyse yarıya yakını gayriresmî, kontrolsüz ve denetimsiz. Korkunç bir tablodan bahsediyoruz.

Bugün Adli Tıp raporu çıktı, zehirlenen 4 kardeşimizin Adli Tıp raporu çıktı, fosfin gazından zehirlenmişler. Nedir bu? Kullanılan, alüminyum fosfit; Allah aşkına, alüminyum fosfit dünyanın her yerinde yasaklanmış zehirli bir maddedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Kontrolsüz bir şekilde satılıyor. Araştırdım, Eminönü'nde, Fatih'te dükkânlarda kontrolsüz bir şekilde satılıyor ve ne yazık ki orayı zehirleyen veya orayı ilaçladığını zanneden firma yetkilisinin tutanaklarına baktığınız zaman “Bizim şirketimiz yok, bizim ofisimiz yok, biz rastgele yerden ilaçları alırsız; biz herhangi bir denetime tabi olmadık, biz herhangi bir şekilde sertifikasyon almadık, herhangi bir şekilde eğitim de almadık.” diyor. Allah aşkına, bu ülkenin insanları göz göre göre zehirlenir mi arkadaşlar? Ya ne olursunuz -bir hafta önce söyledik-gelin, şu işi araştıralım. Gıdadan zehirleniyor, otel odasından zehirleniyor, sokaktan zehirleniyor; böyle bir ülke olur mu Allah aşkına? Ha, size sorarsak diyorsunuz ki: “Burası Türkiye Yüzyılı.” Ben böyle bir Türkiye Yüzyılı'nı kabul etmiyorum; çocuklarımızın öldüğü, evlatlarımızın öldüğü, kadınlarımızın öldüğü bir Türkiye Yüzyılı'nı kabul etmiyorum. Böyle bir anlayış olmaz. Gelin, bu düzeni hep beraber değiştirelim. Lütfen, bu yanlışlara hep beraber müdahale edelim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir cümleyle bitireceğim Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - 15 Temmuz darbe girişiminden sonra, Sayın Süleyman Soylu boy boy resimler verdi, dedi ki: “15 Temmuzun arkasında ABD ve Birleşik Arap Emirlikleri var.” Bunu söyleyen zamanın İçişleri Bakanı. Ardından zamanın Dışişleri Bakanı Sayın Çavuşoğlu açıklama yaptı, dedi ki: “15 Temmuzu Birleşik Arap Emirlikleri finanse etti.” Sonra gazeteler bu haberleri aldılar, çok ağır ifadelerle “Şerefsiz!” dediler, başka şeyler söylediler. Biz de zannettik ki darbeyi Birleşik Arap Emirlikleri yaptı. Ondan sonra, tam iki buçuk yıl önce Sayın Erdoğan, Birleşik Arap Emirlikleri'yle inanılmaz bir anlaşma imzaladı ve bu anlaşmada 13 ayrı iş kolunda tam 51 milyar dolarlık anlaşma imzaladık Birleşik Arap Emirlikleri'yle. Biz de sevindik, “Meğer düşman değilmişler, dostlarmış.” dedik ve ondan sonra bu anlaşmayla ilgili gazetelere baktığımızda, Erdoğan için gerçek bir zafer ve Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan anlaşma dünya basınında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Son bir dakikayla bitiriyorum Sayın Başkanım. İstirham ediyorum, bitireceğim.

BAŞKAN - Veremiyorum, veremiyorum.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bir dakikayla bitiriyorum; istirham ediyorum, bağışlayın.

BAŞKAN - Siz konuşurken son bir dakikayı kapatmadan iki dakika uzattırdım ben buradan. Mehmet Emin Bey'e söz vermedim, size de söz vermeyeceğim.

Sayın Akçay, buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Başkanım, konum yarım kaldı. O zaman müsaade ederseniz mikrofonum kapalı bir şekilde ifade edeyim.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Benim için sorun değil efendim.

BAŞKAN - Tamam.

Buyurun Turhan Bey, açtım.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum, bağışlayın lütfen.

51 milyar dolarlık anlaşma yapıldı ve bu anlaşmayla dendi ki: “Dünya liderimiz... Bütün dünya bizi konuşuyor, Birleşik Arap Emirlikleri’yle anlaşma yapıldı.” O günden bugüne bir tek kuruş dolar gelmedi, bir tek yatırım gelmedi, bir tek adım atılmadı. Ha, öğrendik ki adamlar dolar yerine ajanlarını göndermişler Türkiye’ye. Millî İstihbarat Teşkilatının, Emniyetin yaptığı araştırma ve çalışmada, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının yaptığı çalışmada öğrendik ki Birleşik Arap Emirlikleri’nden para yerine ajan gelmiş. E, şimdi, devletimizin kurumu bunu söylerse inanmayacak mıyız? Önce “Düşman.” dediler, inandık; sonra “Anlaşma yaptık.” dediler, ona da inandık. Şimdi cumhuriyet başsavcılığı diyor ki: “Bize ajan göndermişler, para falan göndermediler.” Sonra anlaşıldı ki bir yerden bir talimat geldi, cumhuriyet başsavcılığı, o “tweet”ini sildi, o açıklamasını sildi, dedi ki: “Yapmamışlar, kusura bakmayın.” Arkadaşlar, devlet böyle yönetilmez.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi adına Sayın Erkan Akçay.

Buyurun Sayın Akçay.

30.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay’ın, Gazze’deki soykırıma ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli’nin 14 Kasım 2023 tarihinde paylaştığı 6 maddelik çözüm teklifine ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Dünyanın gözü önünde, sözde bir ateşkesin gölgesinde devam eden insanlık dramını, Gazze’de bitmeyen soykırımı dile getirmek istiyorum.

İsrail’in Gazze işgalinde 10 Ekim tarihinde bir ateşkesin yürürlüğe girdiği iddia edilmişti ancak kamuoyuna yansıyan bilgiler, bu ateşkesin İsrail için sadece öldürmeye mola vermek değil sessizce katletmeye devam etmek anlamına geldiğini göstermektedir. Filistin’in Birleşmiş Milletler Daimi Temsilcisinin de acı bir şekilde ifade ettiği gibi, ateşkestən bu yana Gazze’de her gün 2 çocuk katledilmektedir. “Ateşkes var.” deniliyor ancak Han Yunus bombalanıyor, Gazze’nin doğusundaki Şucaiyye Mahallesi’nde binalar yok ediliyor. “Ateşkes var.” deniliyor, sular altında kalan çadırlarda, kışın dondurucu soğukunda aileler ölüme terk ediliyor. İsrail ordusu, çekilirken bile arkasında bıraktığı patlamamış bombalarla can almaya devam etmektedir; bu bir savaş değil sistematik bir imhadır.

Bu vahşet sürerken Batı dünyasının takındığı tavırsa tam bir organize kötülüğe destektir. Almanya, sırf ateşkes ilan edildi bahanesiyle üç buçuk aydır uyguladığı silah ihracat kısıtlamasını kaldırmıştır yani “Ateşkes var, artık daha rahat silah satabiliriz.” mantığıyla hareket etmektedir. Diğer yandan, sözde yardım için kurulan ama deneyimsizliği ve İsrail güdümüyle 900’e yakın Filistinlinin ölümüne zemin hazırlayan tartışmalı yardım kuruluşları bölgeyi terk etmektedir. Batı’nın insani yardım maskesi bir kez daha düşmüştür.

Biz, Milliyetçi Hareket Partisi olarak duruşumuzu en başından beri net bir şekilde ortaya koyduk. Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli 14 Kasım 2023 tarihindeki grup toplantımızda tarihi bir uyarı yapmış ve 6 maddelik çözüm teklifimizi Türk ve dünya kamuoyuyla paylaşmıştır. Bugün, o günkü haklılığımızı bir kez daha görüyor ve çözüm önerilerimizi bu kürsüden tekrar hatırlatmak istiyorum. Derhâl kalıcı gerçek ateşkes sağlanmalı, insani yardım koridoru şartsız açılmalıdır. İsrail’e kapsamlı yaptırımlar uygulanmalıdır, Gazze’yi harap etmesinden dolayı tazminata mahkûm edilmelidir. İslam ülkelerinin katılımıyla bir barış gücü oluşturulmalı ve garantörlük mekanizması işletilmelidir. Acilen Uluslararası Barış Konferansı toplanmalıdır. 1967 sınırları temelinde başkenti Doğu Kudüs olan egemen ve bağımsız Filistin devleti derhâl tanınmalıdır. Eli kanlı Netanyahu ve yönetimi işledikleri savaş suçlarından dolayı Lahey Adalet Divanında yargılanmalıdır.

Teşekkür ederim Sayın Başkan

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Akçay.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi adına Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit.

Buyurun Sayın Koçyiğit.

31.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Suriye'de yaşanan saldırılara, Konya Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde yaşananlara, idare ve gözlem kurulu kararlarına ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Suriye'de yaşanan katliamlar artık gerçekten görmezden gelinemeyecek boyutları çoktan aştı. Oradaki feryat figanlar bütün yüreklerle ulaşmış durumda. Humus'ta, Süveyda'da, Latakia'da barışçıl göstericiler, hak talep eden siviller ne yazık ki hem silahlı paramiliter gruplar tarafından hem de orada bulunan güçler tarafından hedef alınıyorlar. Latakia'da Alevilerin düzenlediği barışçıl gösterilere güvenlik güçlerinin müdahalesi ve silahlı grupların provokatif saldırılarına insan hakları ihlali ya da şiddet demenin kendisi, meseleyi çok basitleştirmek olur. Aslında bütün bu saldırılar bölgesel barışı baltalayan sistematik bir şiddet dalgasının devamı durumundadır. Demokratik özerk yönetimin vurguladığı gibi, bu saldırılar toplumsal barışı parçalamayı, halklar arasına nefret ve çatışmayı körüklemeyi amaçlamaktadır. Barışçıl göstericiler korkutuluyor, tehdit ediliyor, öldürülüyor, kaçırılıyor ve ne yazık ki evleri, arsaları, malları da yağmalanıyor. Bütün bunlar elbette kabul edilemez. Bu saldırıları -sadece protestocuları değil- aslında bölgenin bütününün barış ve demokrasi arayışına yönelik saldırılar olarak ele almamız gerekiyor. Biz buradan, Meclisten bir kez daha çağrı yapmak istiyoruz: Türkiye Cumhuriyeti devleti ve bu Meclisin hızlı bir şekilde sınır ötesi politikalarına daha etkin ve barışçıl bir eksende müdahil olması gerekiyor. Suriye'de sivillere yönelik şiddetin durdurulması için hem diplomatik hem de siyasi bütün araçların hızla devreye konulması gerekiyor. Suriye'deki gerginliğin bütün bölgeyi tehdit eden bir gerginlik olduğunu ve bunun aslında Suriye'de barışını, demokrasisini, istikrarını arayan bütün halkları tehdit ettiğini de görmemiz gerekiyor. Barış dili ve diyalogla 10 Mart मतabakatının esas alınmasının demokratik Suriye Cumhuriyeti'nin inşası, halkların güvenliği ve bölge barışı için de tek çıkışı olduğunu altını çizmek gerekiyor. DEM PARTİ olarak, Türkiye'yi ve Meclisi, uluslararası kurumları derhâl harekete geçmeye, sivillerin güvenliğini ve haklarını korumaya, barışçıl ve demokratik çözüm yollarını güçlendirmeye davet ediyoruz.

Sayın Başkan, sayın vekiller; her geçen gün cezaevlerindeki hak ihlalleri katmerlenerek artıyor. Burada sürekli siyasi mahpusların yaşadığı hak ihlallerini gündeme getirmeye çalışıyoruz. Konya Ereğli Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde yaklaşık 80 siyasi mahpus bulunuyor ve bunlardan birisi olan Ayhan Kavak bir mektupla yaşadıkları sorunları tarafımıza ilettiler. Ne diyor biliyor musunuz, aktarmak istiyorum: Bulundukları koridorlar dışında birbirlerini görmelerine, ortak faaliyetlere müsaade edilmiyor. Tam bir tecrit durumu söz konusu. Ne bir kurs var ne bir atölye. Tekli ve 3'lü odalarda kalıyorlar. Hiçbirinin kendine ait havalandırması yok. Normalde gün boyu havalandırmaya çıkabilmeleri gerekirken günde sadece bir buçuk saat çıkıyorlar, gökyüzünü sadece günde bir buçuk saat görebiliyorlar, o da eğer görebiliyorlarsa. Pencerelerde demirlikler var ama bununla da yetinmiyor cezaevi idareleri, ayrıca demir parmaklıkların üzerine ağ gibi teller çevirmişler ve mahpusların nefes dahi almasını engellemeye çalışıyorlar. Gardiyanlar son derece provokatif tavırlar sergiliyor. Sürekli keyfi arama yapılıyor, aramalarda eşyalarına el konuluyor, yerlere atılıyor ve dağıtılıyor.

İdare ve gözlem kurullarını her gün anlatıyoruz. Burada infazı dolduğu hâlde insanlara pişmanlık dayatıp koşullu salıverme tarihi gelen mahpusların tahliyeleri engelleniyor. ATK raporuna rağmen ağır hasta mahpuslar tahliye edilmiyor. Bunlardan birisi Emin Gurban, ağırlaştırılmış müebbet hapis mahpusu ve AİHM kararı var biliyorsunuz; Gurban kararı var ama buna rağmen ölünceye kadar infaz diye bir hüküm olduğu için infaz hukukunda cezaevinden hasta olmasına rağmen çıkamıyor. Buradan bir kez daha söyleyelim: Ağırlaştırılmış müebbet hapis rejimine karşı umut hakkını, umut ilkesini

sonuna kadar savunuyoruz. Türkiye bu konuda, biliyorsunuz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kararı nedeniyle, AİHS 3'üncü maddenin ihlali gerekçesiyle de Bakanlar Komitesinin denetimi altında yani aslında Türkiye her gün AİHS 3'üncü maddesindeki işkence ve kötü muamele yasağını sistematik bir şekilde ihlal ediyor. Buradan bir kez daha çağrı yapıyoruz: Derhâl bu yanlıştan vazgeçiniz ve yaşam hakkını, özgürlük hakkını sağlayan bir düzenlemeyi hem Meclise hem de kamuoyuna getiriniz diyoruz.

Şimdi, bir diğer mesele, yine, raporda geçtiği için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Şimdi, Ereğli Cezaevi özellikle Konya Şehir Hastanesine çok uzak, iki saat yol sürüyor ve bütün bu yol boyunca da özellikle jandarmanın da kötü muamelesine maruz kaldıklarını ifade etmişler. Hastaneye eriştiklerinde ultrason randevusu bir yıl sonra, ultrason çekildikten sonra doktor muayenesi beş ay sonra yani mahpusların sağlığa erişim hakkı da sistematik bir şekilde ihlal ediliyor.

Bakın, Mehmet Sait Yıldırım İzmir 1 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevinde kalıyor. Tam otuz bir yıldır mahpus, 73 yaşında, KOAH hastası, boyun fıtığı var, kalp rahatsızlığı var. Dün idari gözlem kurulu da çıktı ve idari gözlem kurulu ikinci defa, tam ikinci defa yeniden infazını yaktı. Ne zamana? 2026'nın sekizinci ayına gün verdi. Buradan soruyoruz Adalet Bakanlığına: İdari gözlem kurullarına sözünüz mü geçmiyor, mevzuatınız mı yeterli değil, süreci mi bilmiyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Tamamlayacağım Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - “İnsanların yaşam hakkını, özgürlük hakkını neden sistematik bir şekilde ihlal ediyorsunuz?” sorusunu burada Meclisten, Genel Kuruldan da sormak istiyorum. Artık cezaevlerinin cezaevi olmaktan çıkıp eza evine döndüğünü, idari gözlem kurullarının düşman ceza hukuku psikolojisiyle, bakış açısıyla hareket ettiğini ve infazı dolan mahpusları sistematik bir şekilde infazlarını yakarak cezaevinde tuttuklarını iyi biliyoruz. Bunun sonucunda insanların yaşam hakkı dâhil sağlıkları, yaşamları, özgürlükleri gidiyor. Buradan bir kez daha Adalet Bakanlığına ve Hükûmete çağrı yapıyoruz: Bu yanlıştan dönün; insanların özgürlüklerini pişmanlık gibi meselelerle ya da başka keyfi gerekçelerle daha fazla ertelemeyin, ötelemeyin.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkürler Sayın Koçyiğit.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Gökhan Günaydın.

Buyurun Sayın Günaydın.

32.- *İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İstanbul Cumhuriyet Başsavcısına, Fatih Altaylı hakkında bugün verilen karara ve bugün görüşülecek kanun teklifine ilişkin açıklaması*

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, evet, biz haftaya yine İstanbul Cumhuriyet Başsavcısının bir yandaş gazeteyle verdiği 8 sütuna manşet beyanatla başladık. Savcılar soruşturma makamı görevlisi olarak nihayetinde hazırladıkları iddianameyle konuşurlar, hâkimler de verdikleri kararlarla konuşurlar. Eğer bir savcı ve bir hâkim iddianame ve karar dışı konuşma ihtiyacı hissediyor ise o cübbesini çıkaracak, gelecek siyasete girecek ve cevaplarını alacak. Ünlü olmaya çalışan, siyasete müdahale etmeye çalışan savcılar bu memleket daha evvel görmüştür; onlardan memlekete hayır gelmemiştir, onların sonu da hayırlı olmamıştır.

Bu saptamayı yaptıktan sonra şunu söyleyeyim, diyor ki Başsavcı: “Ben Etimine firmasında yani Fransızca dili konuşan bir uzmanlık firmasında Yönetim Kurulu olarak ne zaman çalıştım? Adalet Bakan Yardımcısı iken çalıştım. Burada bir sorun yok çünkü Adalet Bakan Yardımcısı hâkim ve savcı değildir.” Yahu, bu savcı Anayasa’nın 140’ıncı maddesini bilmiyor mu? Ben hatırlatayım kendisine. Bir: “Hâkimler ve savcılar, kanunda belirtilenlerden başka, resmî ve özel hiçbir görev alamazlar.” Madde 1.

Madde 2: “Hâkim ve savcı olup da adalet hizmetindeki idarî görevlerde çalışanlar, hâkimler ve savcılar hakkındaki hükümlere tâbidirler.” Yani Adalet Bakan Yardımcısı iken de senin Etimine firmasında, yabancı şirkette çalışan; Varlık Fonuna bağlı, Erdoğan’a bağlı bir firmada çalışan sadece siyasi etiğe aykırı değil, aynı zamanda Anayasa’ya aykırıdır.

Gelelim bir başka çarpıtmaya, diyor ki: “Savcılık zamanında ben savcı olur olmaz istifamı gönderdim, dilekçemin alındı belgesini de aldım. Ne yapalım, adamların Genel Kurulu yılda bir yapıyorlarmış, bir yıl sonra kabul ettiler. Ben ne yapayım?” Bak, bak, şu mazerete bak; çocuk kandırıyorlar yani. Ben suçlanan kişinin yaptığı savunmanın tarafını, izini sürecek değilim. Ben buradan bir kere daha memlekette Hâkimler ve Savcılar Kurulunu göreve davet ediyorum; açıkça, Anayasa’ya ve yasaya aykırı davranmış bir Başsavcı İstanbul’da daha ne kadar kalacak, daha ne kadar oradan adalet ve yargı dağıttığını sanacak? Bu, Türkiye’nin geleceği ve adaleti açısından büyük bir skandaldır, buraya mutlaka el konulması gerekir.

İki: 22 Haziranda gözaltı sonrası tutuklanan Fatih Altaylı’nın beş ayı aşkın tutukluluk süresinin sonucunda bugün, yargılandığı mahkemede hükmen tutukluluğuna devam kararı verildi. Ne yapmıştı Fatih Altaylı? Siz, önce, bütün yazılı ve görsel basını tekleştirdiniz ve yandaşlaştırdınız. Sabah ATV’yi hangi operasyonla satın aldığınızı sağır sultanlar duydu, kamu ihalelerinden oraya nasıl paylar aktardığınızı duydu. Hatay depreminden 2,5 milyar lira ihale verdiğiniz adama Flash TV’yi 84 milyon liraya nasıl satın aldığınızı hepimiz biliyoruz. 575 milyon dolara Habertürk’ü, Show TV’yi, Bloomberg TV’yi aldığınızı, adam “Bana bunu devlet aldırdı, eğer yönetim kurulunun izini sürerseniz bunu görürsünüz.” dedi; sonra, ona ekim ayında el koydunuz. Can Holdingin ne yaptığını bilmiyor muydunuz? Ya, Tele1’e Merdan Yanardağ’ın ifadesi alınmadan kayyım atadınız ve kayyım gelir gelmez orada belgesel yayınlamaya ve her türlü haber içeriğini ortadan kaldırmaya kendini meşhur saydı. Böylece, gazetecilere çalışacak yer bırakmadınız ve gazeteciler bu kez geldiler YouTube kanalları açtılar. Fatih Altaylı Türkiye’de en çok izlenen YouTube kanalının sahibiydi. Fatih Altaylı vatana, millete zararlı bir adamsa niye 10 milyon, 11 milyon insan izliyor? Zaten sizi rahatsız eden o. 10 milyon, 11 milyon insan izliyor, Cumhurbaşkanına hakaret etmiş, onunla da yetinmemiş, yaptığı Youtube programıyla Cumhurbaşkanına fiili saldırıda bulunmuş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Vallahi, siz buraya yazabilirsiniz de önemli olan toplumun vicdanında bu kararlarınız bir yer edinebiliyor mu? Bugün yeniden cezaevinde tuttuğunuz ve âdeta zaten yatarını yatmış olan bir insana haksız ve hükümsüz olarak verdiğiniz bu karar olsa olsa gidişinizi kolaylaştırır çünkü adaletle hükmetmeyenin bu memlekette iktidarda kalabilmesinin mümkün olmadığını daha evvel yaşadık, gördük.

Şimdi, bugün bir kanun getiriyorsunuz, vergi kanunu. Şimdi, önce şunu söyleyeyim; burada bir haber var, İsviçre merkezli banka UBS Küresel Servet Raporu 2025’i yayınladı ve şunu söylüyor: “2024 yılında dolar milyoneri sayısında yaşanan yüzde 8,4’lük artışla Türkiye dünya genelinde 1’inci sıraya yerleşti. Bu oranla Türkiye, yüzde 5,8 artış gösteren Birleşik Arap Emirlikleri’ni dahi arkada bıraktı.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yani bir taraftan Gini katsayısı da gösteriyor ki gelir dağılımı eşitsizliği inanılmaz artıyor; bal tutan parmağını yalıyor, dolar milyonlarının sayısı artıyor ama siz ne yapmaya çalışıyorsunuz biliyor musunuz? Kadın doğum borçlarının prim oranlarını tüm sigorta statülerinde artırıyorsunuz, memleketin en garibanlarını; taksi şoförlerini, dolmuş şoförlerini, tarım çalışanlarını, evde temizliğe gidenlerin prim oranlarını artırıyorsunuz; emeklinin, dul, yetimin, SGK başvurularında, borçlarında tahsili için açıktan maaşından yüzde 25 oranına kadar kesme yetkisi tanırıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Son dakika, buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Be kardeşim, ya, her şeyi hallettiniz de gözü emekliye, dula, yetime, dolmuş şoförüne, tarım çalışanına, evde temizliğe gidene mi diktiniz?

Ha, bir de şöyle bir şey var: “Bunları Mehmet Şimşek yapıyor.” Tabii canım, Mehmet Şimşek yapıyor. Mehmet Şimşek oturuyor, tek başına bunu yapıyor, bu kanunu gönderiyor; siz niye bu kanuna “hayır” demiyorsunuz? Madem Mehmet Şimşek’in bu yaptığını adil bulmuyorsunuz da niye bu kanuna “hayır” demiyorsunuz? Ya da çıkın deyin ki: “Biz adil buluyoruz canım; emekli, dul, yetimden elbette maaştan kessin yüzde 25 sigorta borcunu.” Hadi, deyin. Hatta deyin ki: “Evet, ev hizmetlerine giden kadından elbette vergi alınmalıdır.” Ayıptır, ayıp, ayıp! Bu ayıpla yaşanmaz, bizi bu ayıba ortak etmeye çalışmayın. Bu Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir saygınlığı, bir onuru var, gelin onu koruyalım.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Günaydın.

Adalet ve Kalkınma Partisi adına Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu.

Buyurun Sayın Akbaşoğlu.

33.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu’nun, yeni füze ve savunma sistemlerinin seri üretimi için bugün imzalanan sözleşmelere, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhani’nin dün paylaştığı müjdeye, tarımda atılan ve atılacak olan adımlara, Çankırı Devrez Kızılaryolu Barajı Sulama Projesi’ne ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Malumunuz olduğu üzere çok katmanlı hava savunma sistemimiz Çelik Kubbe gücüne güç katıyor. Bugün Türkiye’nin katmanlı hava savunma sistemimizi güçlendirecek yeni füze ve savunma sistemlerinin seri üretimi için 6,5 milyar dolar değerinde sözleşmeler imzalandı. Türk savunma sanayimizin yerli mühendislik kabiliyetiyle, milletimizin alın teri ve duasıyla atılan bu adım gök vatanımızın güvenliğini daha da sağlamlaştıracaktır. AK PARTİ iktidarları döneminde, hayal bile edilemeyen savunma sanayisi devrimlerini Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, hamdolsun, gerçekleştirdik; İHA, SİHA, TİHA teknolojilerinden millî savaş uçağımıza, hava savunma sistemlerinden ALTAY tankına, zırhlı araçlarımıza, deniz projelerinden uzay çalışmalarına kadar sayısız başarıya hep birlikte imza attık. Bugün millî savunmamızda yüzde 80’in üzerinde yerlilik oranıyla kendi kendine yeten, yüksek teknoloji ürünlerini yaklaşık 180 ülkeye ihraç eden ve küresel bir güç olma yolunda emin adımlarla ilerleyen bir Türkiye var. Şimdi attığımız bu yeni adım, bu büyük yürüyüşün devamı niteliğindedir. İnşallah, daha güçlü ve daha kararlı olarak, durmadan, yorulmadan çalışmaya devam edeceğiz. Milletimiz için hayırlı, ülkemizin geleceği için bereketli olsun diyorum. Üretiyoruz, güçleniyoruz ve hep beraber, milletçe yükseliyoruz. Emegi geçen Millî Savunma Bakanlığımıza, Türk Silahlı Kuvvetlerimize, Savunma Sanayii Başkanlığımıza ve değerli firmalarımıza, bütün çalışanlarına buradan ülkemiz adına, milletimiz adına teşekkürlerimi sunuyorum, hayırlı ve uğurlu olsun diyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanımız Sayın Vedat Işıkhan dün bir müjdeyi paylaştı ve kanser tedavisinde kullanılan ilaçlar da dâhil olmak üzere 15 yeni ilacın SGK geri ödeme listesine alındığını belirtti. Böylelikle, sadece 2025 yılı için 353 ilaç geri ödeme kapsamına alınmış oldu. Bu ilaçların 50'si kanser tedavisinde kullanılan ilaçlar. Atılan bu yeni adımın, zorlu bir mücadele veren vatandaşlarımız için önemli bir destek olacağına inanıyorum. Sosyal Güvenlik Kurumu geçen yıl 980 milyar liralık ilaç ve tedavi gideri ödedi, bu yıl için öngörülen ödemenin ise 1 trilyon 200 milyar liraya ulaşması bekleniyor.

Milletimiz için çalışan bir iktidarız. Kimsenin kendisini asla, çaresiz hissetmemesine inşallah özen gösteriyoruz. Bu düzenlemenin hastalarımıza kolaylık sağlamasını temenni ediyor, tedavi gören tüm vatandaşlarımıza geçmiş olsun dileklerini iletiyorum, Rabb'imden acil şifalar niyaz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ iktidarları olarak bu toprakların bereketine, çiftçimizin emeğine, üreticimizin alın terine her daim sahip çıktık ve çıkmaya devam ediyoruz. Geleneksel mirasımızı koruma kararlılığımızla ata tohumlarında tescil ettiğimiz çeşit sayısını 49'a yükselttik. Bugün Türkiye tarımda dünyanın sayılı ülkeleri arasına yükselmisse bu vizyoner adımların sayesinde. Meyve sebze üretiminde Avrupa'da 1'inci, dünyada 4'üncü sıradayız; büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlığında Avrupa'da 1'inciyiz; bal üretiminde Avrupa'da 1'inci, dünyada 2'nciyiz; su ürünleri yetiştiriciliğinde Avrupa'da 2'nciyiz. Şimdi tarımda yeni bir dönemin eşliğindeyiz. 2026 yılında "Yapay Zekâ ve Tarım Teknolojileri Araştırma Merkezi"ni kurarak, üretimde dijital çağın kapılarını da sonuna kadar açarak verimliliği artıracacağız. Bu bağlamda, 2026 yılında 46 baraj, 6 gölet ve bent, 13 içme suyu tesisi, 35 sulama tesisi, 186 taşkın kontrol tesisi ve 1 atık su arıtma tesisiyle birlikte 290 tesisi aziz ve asil milletimizin hizmetine sunacağız. Aynı zamanda, 10 toplulaştırma projesini tamamlayarak toprağın ve çiftçilerimizin bereketini daha da artıracamız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Bunların her biri AK PARTİ iktidarlarımızın eser ve hizmet siyasetinin somut göstergeleridir. Şunu gönül rahatlığıyla ifade etmek isterim: Türkiye Yüzyılı Allah'ın izniyle, inşallah, bereketin de yüzyılı olacaktır. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde üreten bir Türkiye, büyüyen bir Türkiye, dünyada söz sahibi olan bir Türkiye için durmadan, yorulmadan çalışmaya devam edeceğiz.

Son olarak şu mesajı sizlerle paylaşmak istiyorum: Hem Çankırı'mız, Kastamonu'muz ve Çorum vilayetimiz için, 3 vilayetimiz ve ülkemiz için önemli bir sözleşme imzalandı geçen hafta. 3 ilimizi yakından ilgilendiren Çankırı'daki Devrez Kızlaryolu Barajı Sulama Projesi inşallah hayata geçiyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Çankırı Kızlaryolu Barajı Sulama Projesi sadece Çankırı, Kastamonu ve Çorum vilayetlerimize değil ülkemize nefes aldırarak dev bir yatırımdır. Bu manada, 3 ilimizde yaklaşık 150 bin dönüm arazinin sulanmasını modern sulama sistemleriyle buluşturacak olan bu proje hem çiftçimizin alın terini güçlendirecek hem de bölge ekonomisine yıllık yaklaşık 1 milyar liranın üzerinde katkı sağlayacaktır. Yeniden yerleşim yerleri, baraj gövdesi ve sulama altyapısıyla birlikte milyarları bulan bu yatırım sayesinde 3 vilayet, 41 köyümüz ve 150 bin dönüm arazi 162 kilometrelik ana boru hattı, 480 kilometre yedek boru hattı, 3 adet regülatör ve 3.550 adet sanat yapısıyla âdetâ bölgenin can suyunu taşıyacak bir altyapı oluşturacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Bu dev eserin tamamlanmasıyla her bir vatandaşımızın refahı, üreticimizin bereketi ve ülkemizin geleceği için açılan bu dev adım eser ve hizmet siyasetimizin güçlü yansımalarından sadece biridir. Bunun hem Çankırı'mıza hem bölgemize hem ülkemize hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum, bereketler niyaz ediyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Akbaşoğlu.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Kaya ve 20 milletvekili tarafından, asgari ücretin alım gücü üzerinde oluşturduğu erozyonun, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısının ve tespit edilme yöntemlerinin tüm boyutlarıyla ele alınarak kalıcı çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla 26/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/11/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/11/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili ve Grup Başkanı Bülent Kaya ve 20 milletvekili tarafından, asgari ücretin alım gücü üzerinde oluşturduğu erozyonun, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısının ve tespit edilme yöntemlerinin tüm boyutlarıyla ele alınarak kalıcı çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla 26/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 26/11/2025 Çarşamba günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Birol Aydın.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BİROL AYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

YENİ YOL Grubu olarak Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısına dair vermiş olduğumuz önergenin gerekçelerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum.

Değerli arkadaşlar, bazı durumları anlatmak ve izah etmek için kelimeler, rakamlar aciz kalır. Asgari ücretle geçinmeye çalışan insanlarımızın aldıkları ücret 22 bin lira. Şimdi, bu “26 mı olsun, 30 mu olsun?” konuşmalarını yapıyoruz; bir ay boyunca, ülke olarak, geçinemeyen insanlarımız olarak bunu konuşuyoruz. Doğrusu insan utanıyor, hacil ediyor, yüreği darlanıyor. Neyi konuşuyoruz, asgari ücreti 5 bin lira daha artırabilir miyiz? Allah Allah, ne müthiş bir şey konuşuyoruz! Bir genç, bir kafede, bir iş yerinde sekiz saat-on saat, günlük 700-800 liraya çalışacak, ay sonunda 22 bin lira alacak, bilemedin şimdi düzenlemeyle 30 bin lira alacak ama şu telefonun ikinci elini alamayacak. Allah kahretsin böyle bir anlayışa, böyle bir düzene! (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar) Var mı böyle bir şey? Ne menem bir şeydir; asgari ücretimiz beş yıl boyunca aldığı 22 bin lirayı biriktirecek, en mütevazı bir aracı, arabayı alamayacak. Böyle sosyal devlet mi olur Allah aşkına ya? Böyle düzen mi olur? Biz neyi konuşuyoruz? Şimdi, sendikalarımızın bir kısmı “Biz bu Komisyonunda yokuz.” diyorlar. Haklılar bir yönüyle ama kimi kime teslim ediyorlar? Kurda kuzuyu teslim ediyorlar. Peki biz ne konuşuyoruz? Çalışanların ücretini verecek olan patronlar adına biz karar vermek istiyoruz şimdi. Burada da bir acayiplik var. Hükûmet ne? Şapka püskülü. Komisyon konuşacak, tartışacak, sonunda Sayın Cumhurbaşkanı bin lira daha lütufta bulunabilir mi? Bununla kovduğumuzu alacağız Trabzonluların dediği gibi. Var mı böyle bir şey ya? Ya yirmi üç yıldır vahşi kapitalizmi, neoliberal ekonomik anlayışı köküne kadar uyguladınız ya. “Sosyal devlet” demek ihtiyaç sahibi insanların sayısını artıran devlet midir? Sosyal devlet, ihtiyaç sahibi insanların sayısını azaltan devlettir. Bugün çalışan her 2 kişiden 1’i asgari ücretle geçiniyor yani açlık sınırının altındaki bir rakamla hayatını idame ettirmeye çalışıyor. Neyse ki çalışma hayatına katılan insanlarımızın sayısı fazla da bir evde 2 kişi, 3 kişi çalışıyor da eve 75 bin lira girebiliyor, 50 bin lira girebiliyor da ailelerimiz geçinebiliyor. Şu menem hâle bak; sendikalar, işçiler, patronlar karşı karşıya. Hükûmet ne yapıyor? Kiracı ile ev sahibini karşı karşıya getirdiği gibi şimdi de işveren ile işçiye, sendikayı karşı karşıya getiriyor; kendisi de şapka püskülü beyefendi. Var mı öyle bir şey ya? Bunun yapısını gereği gibi incelemeye, irdelemeye, bu işin hakkını vermeye ihtiyacımız yok mu ülke ve millet olarak? Ben utaniyorum! Utaniyorum! Bir kızımızın, bir evladımızın bir ay boyunca çalışıp şu “X” marka telefonu alamayışına; on saat çalışıyor o kafede, sonunda şu telefon alamıyor. Bu telefon temel ihtiyaç hâline geldi ve biz de milletvekilleri olarak, Cumhurbaşkanı, Bakanlar olarak... Yani kendimden utaniyorum. Onun için bu yapıyı, bu Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısını irdelemeye, değerlendirmeye ihtiyacımız var. Ahlak ve adaletin iktidarına ihtiyacımız var. Patronların insafına işçilerimizi bırakmayalım ama iktidarız, gücüz diye patronların tepesine de binmeyelim yani; bu dengeyi oluşturabilmek için ahlaka, adalete ihtiyacımız var.

Özetle, ahlak ve adalet açığını kapatmaya ihtiyacımız var; ancak bunu bu şekilde çözebiliriz. Onun için ben buradaki arkadaşlarımızın bu önergeye destek olmalarını yürekten talep ediyor, sizleri saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Edirne Milletvekili Sayın Mehmet Akalın.

Buyurun Sayın Akalın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET AKALIN (Edirne) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Grubu önerisi üzerine İYİ Parti grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Heyetinizi saygıyla selamlarım.

Bu kürsüden -genelde konuşmalarda yaptığımız gibi- yalnızca rakamlar üzerinden konuşmak istemiyorum çünkü her rakamın arkasında geçim mücadelesi veren bir aile, umutlarını korumaya çalışan bir genç, çocuğunun geleceğinden kaygı duyan bir anne baba var. Bizim sorumluluğumuz bu insanların sesini bu kürsüden duyurmaktır. Öneride de ifade edildiği gibi, yıllardır uygulanan ekonomik

tercihlerin sonucu olarak asgari ücret açlık sınırının altına düşmüş, denetim eksiklikleri emeği daha da savunmasız bırakmıştır. TÜRK-İŞ verilerine göre açlık sınırı 29 bin liraya, yoksulluk sınırı 92.500 liraya dayanmıştır. Böyle bir tabloda yaşıyoruz; evet, emekçiler bu tabloyu yaşıyorlar, mutfağa giren her aile bu gerçekleri her gün hissediyor. Türkiye'nin 2023 Satınalma Gücü Paritesi Avrupa Birliği ortalamasının yüzde 27 altında kalmıştır. Bu, yalnızca ekonomik bir gösterge değildir; bu oran, vatandaşlarımızın Avrupa'daki akranlarına kıyasla ne kadar zor şartlarda yaşadığını göstermektedir. Bu farkı yalnızca gelir farkı olarak görmek gerekir. Bu fark bir umut farkıdır, bir gelecek farkıdır.

Değerli milletvekilleri, ülkemizdeki enflasyon maalesef vatandaşlarımızın cebini yakan bir ateş gibidir. Resmî rakamlar yıllık enflasyonunun yüzde 33-35 civarı olduğunu söylüyor. Oysa gerçek bir iyileşmeden bahsedebilmek için bu oranın yüzde 20'lerin altında olması gerekirdi. Merkez Bankasının yıl sonu enflasyon hedefini yükseltmesi, tek haneli hedefleri ise 2027'ye ertelemesi aslında bu mücadelenin ne kadar zorlaştığını hepimize göstermektedir. Geçen yılki asgari ücret çalışmalarında enflasyon hesaplamaları yüzde 17,5 üzerinden yapılmıştı, bu hedefin 2 kattan fazla sapmasının emekçi üzerindeki oluşturduğu sorunlar bile giderilememiştir. Öncelikli olarak bu sapmadan kaynaklı iyileştirmenin yapılması ve işverenin yükünün hafifletilmesi daha anlamlı olacaktır. Bu durum, Türk devletinin öncelikli sorumluluğudur. Unutmayalım, enflasyonu kalıcı olarak düşürmeden yapılan her ücret artışı tıpkı avuçlarımızdan kayıp giden suya benzer.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET AKALIN (Devamla) - Bugün yükseltiriz ama yarın erir, geriye sadece hayal kırıklığı kalır.

Biz, Türk milletinin hayal kırıklığını büyütmeye değil umudunu yeşertmeye mecburuz diyor, yüce Meclisi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Ağrı Milletvekili Sayın Heval Bozdağ.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) - Teşekkürler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada milyonlarca emekçiyi doğrudan ilgilendiren Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısını ve bu yapının doğurduğu adaletsizlikleri konuşmak zorundayız çünkü bu Komisyon antidemokratik çünkü bu Komisyon işçi, işveren ve Hükûmetten oluşan bir yapı olsa da Hükûmet-işveren iş birliğine dayanıyor. İktidar asgari ücreti işverenle birlikte belirliyor. 15 kişiden oluşan bu Komisyonun kararları oy çokluğuyla alınıyor ve kesin nitelik taşıyor. İşçilerin itirazlarını, sendikaların raporlarını ve toplumun geniş kesimlerinin beklentilerini dikkate almıyor. Dolayısıyla da işin gerçeği sermaye ne derse gerçekleşiyor, asgari ücreti sermaye belirliyor. Komisyonda alınan kararların yıllardır aynı yönde seyretmesi tesadüfi değil.

Bu Komisyonun oluşumu Cumhurbaşkanının yetkisinde, bu da bir handicap yani bir sabah Cumhurbaşkanı isterse eğer Komisyonu çok daha adaletsiz bir duruma getirebilir. Mesela, iktidar, işveren temsiliyetini artırabilir ve işçi temsiliyetini 1 kişiye düşürebilir; bunun önünde hiçbir engel yok. Bu hâliyle bağımsız bir karar alma organı olmaktan uzaklaşmıştır, âdeta ekonomik ve siyasi baskıların gölgesinde çalışan bir onay makamına dönüşmüştür.

Bugün asgari ücret 22.104 lira, bir önceki yılın enflasyon oranının 15 puan gerisinde enflasyona ezdirilmiş ve açlık sınırında bir rakam belirlenmişti. O zaman da ifade etmiştik, daha yılın ilk ayından açlık sınırının altında kalacak diye ki kaldı. DİSK-AR o günden bugüne asgari ücretin alım gücünün

6-7 bin lira daha kayba uğradığını söylüyor. Kasım ayı açlık sınırı 35 bin liraya, yoksulluk sınırı 95 bin liraya dayanmış durumda ve Türkiye’de asgari ücret artık sınırlı bir kesimin aldığı ücret değil ortalama bir ücret. Bu ülkenin çalışanlarının yarısından fazlası on bir aydır bu ücretle geçinmeye çalışıyorlar ve geçinmiyorlar; en temel ihtiyaçlarını karşılayamıyorlar, alamıyorlar ve tüketemiyorlar; o yüzden, asgari ücretin belirlenmesi bu durumda daha fazla önem taşıyor. Gereğinde enflasyon oranları dikkate alınarak yıl içinde yeniden değerlendirilmeli ve gerekli ara zamlar yapılmalı. Tüm bu koşullarda tüm bunları görmezden gelen, işçi temsilinin güçlendirilmediği, karar süreçlerinin şeffaflaştırılmadığı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

HEVAL BOZDAĞ (Devamla) - Teşekkürler.

...bilimsel verilerin ve bağımsız araştırmaların dikkate alınmadığı bir komisyon gerçek anlamda asgari yaşam standardını belirleyemez. O yüzden asgari ücret gerçek bir toplu pazarlıkla belirlenmelidir ve uyuşmazlık durumunda işçiler grev haklarını, toplu eylem haklarını kullanabilmelidirler.

Sayın vekiller, bu ülkenin insanları, emekçileri insan onuruna yaraşır bir ücret ve yaşamı hak ediyorlar. Milyonları ilgilendiren bu konuda YENİ YOL Grubunun genel görüşme açılması talebini destekliyoruz ve Meclisi göreve çağırıyoruz.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Burdur Milletvekili Sayın İzzet Akbulut.

Buyurun Sayın Akbulut. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Çok uzun süredir, ne yazık ki ülkemizde para birimimiz yabancı para birimleri karşısında her geçen gün değer kaybediyor. Her geçen gün yüksek enflasyonun yaşandığı ortamda yediden yetmiş yediye her kesimin fakirleştiği, her kesimin yoksullaştığı bir süreci yaşıyoruz ama bunu tam da AKP Hükümetinin yaptığı yanlış adımlarla yaşıyoruz. Şöyle geriye dönüp baktığımızda üretimden uzaklaşan, sürekli tüketime dayalı bir politika ne yazık ki Türkiye’de her geçen gün ihracat rakamlarını ithalat rakamlarının gerisinde bıraktı, sürekli cari açık verdik. Yani o yabancı para birimleri karşısında Türkiye Cumhuriyeti’nin parası böyle böyle değer kaybetti. Bizler zamanla tek başına iktidarın kontrolsüz gücüyle birlikte demokrasimizin zayıflaması, adalet duygusunun zayıflamasıyla birlikte yatırımcı çekemez hâle geldik. Hâl böyle olunca işte ne yazık ki bugün asgari ücretliler her geçen gün belli bir kesimden, belli bir mal alımından, belli bir hizmet alımından vazgeçmek zorunda kalıyor. Örneğin, nelerden vazgeçmişler birkaç kalem çıkardım. Asgari ücretin alım gücüne dana kıymaya göre baktığımız zaman yılbaşında 55 kilo dana kıyma alabiliyorlarmış, şu anda 36 kilo, yaklaşık 20 kiloyu kaybetmişler. Asgari ücretli, mazotla alakalı şöyle bir değerlendirme yaptığımızda; yılbaşında 494 litre mazot alabiliyorken bugün 380 litre mazot alabiliyor, yaklaşık 104 litre kayıpları var. Altına bakıyoruz, altınla alakalı ne durumdalar? Yılbaşında aldıkları aylıklarla 6,8 gram altın alabiliyorken bugün yaklaşık 3,8 gram yani her ay üç gram altını asgari ücretlimizin cebinden çalmış gözüküyoruz. İşte, bugün asgari ücreti ne kadar artırırsak artıralım enflasyonun önüne geçemediğimiz, yabancı para birimleri karşısında Türkiye Cumhuriyeti’mizin para birimini değersizleştirmenin önüne geçemediğimiz müddetçe ne yazık ki bu derinleşen yoksulluğu, ne yazık ki derinleşen hayat pahalılığını yaşamaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

İZZET AKBULUT (Devamla) - Bakın, asgari ücret 22 bin TL, bugün 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 92.547 TL. Bakın, bugün asgari ücret 22 bin TL, 4 kişilik bir ailenin açlık sınırı 28.412 TL. Bize şunu söylüyorlar yani “Bugün bir asgari ücretli Türkiye’de ne yazık ki 4 kişilik bir ailenin reisi olamayacak.” diyorlar. “Ne yazık ki onların karnını bile doyuramayacak.” diyorlar. Bu düzeni değiştireceğiz, Cumhuriyet Halk Partisinin iktidarında her kesimin yüzlerini güldüreceğiz diyorum, hepimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Bingöl Milletvekili Sayın Zeki Korkutata.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ZEKİ KORKUTATA (Bingöl) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim: Asgari ücret bu ülkenin milyonlarca emekçinin alın teridir, namusudur. Bizim için popülist bir tartışma başlığı değil milletimizin refahını merkeze alan çözüm odaklı bir meseledir; bu nedenle, çalışanların hakkını gözeten her öneriyi ciddiyle değerlendiririz ancak bugün önümüze konulan öneri hem anayasal kapsam bakımından doğru bir yöntem değildir hem de ülkemizdeki gerçek tabloyu yansıtmamaktadır. Öneri metninde asgari ücretin yetersiz kaldığı yönünde çeşitli değerlendirmeler yer almaktadır. Elbette çalışanlarımızın yaşadığı her güçlük bizim için son derece kıymetlidir ve tüm taleplerini dikkatle takip ediyoruz ancak bilinmelidir ki AK PARTİ iktidarlara döneminde asgari ücret reel olarak en güçlü artışları yaşanmış, vergi muafiyeti getirilerek çalışanın eline geçen net tutar güçlendirilmiş, böylece emekçiler enflasyon karşısında korunmasız bırakılmamıştır. Ayrıca, iddia edildiği gibi, son yirmi yılda işçinin zayıflamadığı, tam aksine, sosyal politikanın güçlendiği bir dönem yaşanmıştır çünkü bu dönemde sendikali işçi sayısı artmış, iş sağlığı ve güvenliği alanında cumhuriyet tarihinin en kapsamlı yasası çıkarılmıştır. Sosyal güvenlik sistemi tek çatı altında birleştirilmiş, kamuda taşeronluğun büyük bölümü kaldırılarak çalışanlar kadroya geçirilmiştir. Aynı şekilde, kadın ve genç istihdamını destekleyen kapsamlı teşvikler uygulanmıştır. Bugün Türkiye’de çalışanı koruyan en güçlü sosyal devlet mekanizmalarının tamamı AK PARTİ döneminde kurulmuştur.

Değerli milletvekilleri, Asgari Ücret Tespit Komisyonu işçi, işveren ve devlet temsilcilerinden oluşan uluslararası normlara uygun bir yapıdır. Komisyonun yapısını siyasi tartışmalarla zayıflatmak yerine bizim yaklaşımımız her zaman sosyal diyalogu ve uzlaşayı güçlendirmek olmuştur. Nitekim, son yıllarda kararlar oy birliğiyle alınmıştır.

Değerli milletvekilleri, genel görüşme talebi olağanüstü ve beklenilmedik konular içindir; asgari ücretse düzenli, yıllık ve kurumsal bir mekanizmayla belirlenmektedir. Bu nedenle, yapılan çağrı teknik bir süreci siyasi popülizme dönüştürme çabasıdır. AK PARTİ olarak çalışanlarımızın alım gücünü koruyan, dar gelirliyi destekleyen, üretimi ve istihdamı büyüten politikalara kararlılıkla devam ediyoruz. Biz, gününbirlik vaatlerle değil sağlam verilerle ve ayakları yere basan çözümlerle hareket ediyoruz çünkü bu Mecliste attığımız her adımın muhatabı 86 milyon vatandaşımız yani aziz milletimizin tümüdür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ZEKİ KORKUTATA (Devamla) - Kimsenin şüphesi olmasın, 2026 asgari ücret süreci de çalışanlarımızın hakkını, alın terini ve onurunu koruyacak bir anlayışla yürütülecektir.

Bu gerekçelerle öneriyi yerinde bulmuyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Sayın Aygün...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

34.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un, on birinci yargı paketine ve infaz memurlarına ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Adalet, mülkün temelidir; cezada adalet mülkün gereğidir. 31 Temmuz Covid infaz düzenlemesi eşitsizlik yaratmaktadır. 2020 yılında yürürlüğe konulan Covid-19 infaz düzenlemesiyle kırk aya kadar izin, beş yıl denetimli serbestlik olmak üzere toplam sekiz yıl dört aylık bir infaz avantajı sağlanmıştır. Bu düzenleme, kapsamı ve tarihi bakımından son derece dar olduğundan infaz hukukunda derin ve hâlâ devam eden bir eşitsizlik yaratmıştır. Aynı suçu işleyen, aynı cezayı alan kişiler arasında yıllara yayılan bir infaz farkı oluşmuştur. Tüm suçları kapsayan, tarih ayrımı yapmayan, Covid döneminde yaratılan sekiz yıl dört aylık infaz farkını ortadan kaldıracak on birinci yargı paketi içinde infazda eşitlik ilkesini esas alan kalıcı ve adil bir şartlı ceza indirimi düzenlemesi yapılmalıdır.

Ayrıca, infaz memurlarımızın bir meslek kanunları yok; Emniyet sınıfında değiller, 7/24 esasına göre çalışıyorlar, fazla çalışma mesaisi almıyorlar. Yine, 3600 ek gösterge, yeşil pasaport...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Meriç...

35.- Gaziantep Milletvekili Melih Meriç'in, Gaziantep'in Yavuzeli ilçesinde kurulması planlanan GES'e ilişkin açıklaması

MELİH MERİÇ (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum, Sayın Başkanım.

Gaziantep'in Yavuzeli ilçesinde 4 köyümüzün sakinleri üç aydır seslerini duyurmaya çalışıyor, toprak ve iklim mücadelesi veriyor. Elmacık, Bülbül, Aşağı Yeniköy ve Tokaçlı köylerimizin tam ortasında 13 bin dönümlük araziye kurulması planlanan güneş enerjisi santrali ilçemizin ve vatandaşlarımızın yaşam şartlarını tehdit ediyor. Eğer bu GES santrali kurulursa köylümüz hayvanlarını otlatmakta zorluk çekecek. Kuraklık nedeniyle binbir sıkıntıyla uğraşan köylülerimiz tekrardan büyük sıkıntıya girecektir. Yavuzeli'ndeki köylerimizi tehdit eden bu proje, alanda bulunan, belki de yüz yıldır orada olan ağaçların kesilmesi nedeniyle iklim değişikliğine de kapı aralayacaktır.

Buradan yetkililere sesleniyorum: Elmacık, Bülbül, Aşağı Yeniköy ve Tokaçlı köylerimizin, Yavuzeli'nin sesine kulak tıkamayın. Doğayı, insanı tehdit eden bu projeden derhâl vazgeçin.

BAŞKAN - Sayın Olan...

36.- Bitlis Milletvekili Hüseyin Olan'ın, Adana Suluca 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevindeki uygulamalara ilişkin açıklaması

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Teşekkürler Başkan.

Adana Suluca 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde hükümlü bulunan Hüseyin Bağ ve arkadaşları cezaevi yönetiminin baskılarıyla karşı karşıyadırlar. Cezaevi idaresince kendilerine psikolojik baskı yapılmakta ve hak ihlalleri uygulanmaktadır. Cezaevi yönetimi kendilerini dar bir odaya almış, odalarında 7/24 kamerayla izlenmektedirler. Özel alanların izlenmesi bir insanlık suçudur. Cezaevi yönetimi Hüseyin Bağ ve arkadaşlarını birbirlerinden ayırarak İŞİD çetelerinin oldukları koridorlara alıp tecrit uygulamaktadır. İŞİD çeteleri burada farklı dilde cümleler kurarak kendilerine psikolojik

şiddet uygulamaktadırlar, hakaret etmektedirler. Kendilerine gönderilen kitaplar yönetim tarafından verilmemektedir, özellikle Kürtçe kitaplar verilmemektedir. Cezaevinde 15 siyasi tutsak bu özel uygulama ve baskı altındadırlar. Buradan cezaevi yönetimine ve Adalet Bakanlığına çağrı yapıyorum: Bu uygulamalara ve hak ihlallerine bir an önce son verin.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Muğla Milletvekili Metin Ergun ve 20 milletvekili tarafından, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinin bilimsel ve şeffaf bir şekilde yürütülmesinin sağlanması, çevrenin korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 4/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

26/11/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/11/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez

Balıkesir

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Muğla Milletvekili Metin Ergun ve 20 milletvekili tarafından, Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinin bilimsel ve şeffaf bir şekilde yürütülmesinin sağlanması, çevrenin korunması için alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 4/6/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 26/11/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, İYİ Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Önergemiz doğrultusunda, İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, çevresel etki değerlendirmesi yani ÇED süreçleri doğal hayatı ve ekosistemi korumanın en önemli güvencesidir. Bundan dolayı, bu süreçler hata ve kasıtlardan uzak, bilimsel, objektif, şeffaf ve tarafsız şekilde yürütülmelidir. Ne yazık ki son yıllarda ÇED raporları ve özellikle “ÇED Gerekli Değildir” kararları yoğun eleştirilere maruz kalmaktadır. Bu kararlar verilirken çoğunun bilimsel kriterlere uyulmadan, şeffaflıktan yoksun şekilde ve çevresel etkiler yeterince değerlendirilmeden verildiği yönünde ciddi iddialar bulunmaktadır. Bu iddiaların büyük bir kısmı da ne yazık ki doğrudur.

ÇED süreçleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve yönetmelikle düzenlenmiş olup amacı da kamu yararını ve çevreyi korumaktır ancak uygulamada ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Gördüğümüz ilk ve en

büyük sorun, bilimsel kriterlere aykırılıktır; raporlar bağımsız veri ve analizden yoksun, proje tanıtım dosyaları eksik ve yüzeyseldir. Mesela, Aydın'daki jeotermal sondaj projesi bunun somut örneğidir. Burada verilen "ÇED Gerekli Değildir." kararı mahkeme tarafından iptal edilmiştir. Mahkeme, toprak ve su kirliliği risklerinin yeterince değerlendirilmediğini açıkça belirtmiştir. Karşılaşılan ikinci sorun, bağımsızlık eksikliğidir. Raporları hazırlayan firmaların proje sahiplerince finanse edildiği iddia edilmektedir ve görülmektedir. Bu durum tarafsızlığı ortadan kaldırmakta, kamu yararı ve özel çıkar dengesini bozmaktadır.

Görülen üçüncü sorun ise halk katılımı sürecinin göstermelik tutulmasıdır. Hâlbuki yönetmelik halkın görüşünü almayı zorunlu kılmaktadır ancak halkın görüşleri dikkate alınmamakta ve bu toplantılar âdeta formaliteye dönüştürülmektedir.

Dördüncü sorun ise hukuki ihlallerdir. Büyük projeler parçalanarak çevresel etki potansiyelini belirleyen ek-1 ve ek-2 listelerinden kaçırılmaktadır. Bu durum projelerin yargı denetimine yeterince açık olmaması sonucunu doğurmaktadır. Hâl böyle olunca bir RES projesi davasında Anayasa Mahkemesi mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği yönünde tarihî bir karar vermiştir.

Tüm bunlar bir araya gelince çevresel felaketler âdeta kaçınılmaz bir hâl almaktadır. Bunun en trajik örneği Erzincan İliç'te yaşanan altın madeni faciasıdır.

Muhterem milletvekilleri, kamuoyu da bu tarz çevresel felaketlere haklı olarak tepki göstermektedir. Vatandaşlarımız çevrenin ve sağlıklarının riske atıldığını söylemekte, ÇED süreçlerinin şeffaf olmadığını yüksek sesle dile getirmektedir.

Muhterem milletvekilleri, yaşananlar tesadüf değildir. ÇED sisteminin kuruluş amacından uzaklaştığı aşikârdır ve bu yöndeki kanıtlar gün geçtikçe artmaktadır. ÇED süreçlerinin bilimsel ve objektif olmaktan çıktığı aşikârdır ve kamu yararının ikinci plana itildiği toplumsal bir kanaat hâline gelmiş durumdadır. Ülke olarak hem kalkınma çabalarımızı doğa ve çevreyle uyumlu hâle getirmek yani tabiatı korumak hem de ÇED raporlarına kaybettiği güvenilirliği kazandırmak zorundayız. Bu doğrultuda, bir, tüm süreçler mercek altına alınmalı; iki, rapor hazırlayan firmalar denetlenmeli; üç, halk katılımı etkin hâle getirilmeli; dört, yargı yolu tamamen açılmalı; beş, yasal düzenlemeler yapılmalı ve son olarak da cezai yaptırımlar artırılmalıdır. Bütün bu sebeplerden dolayı İYİ Parti olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bir araştırma komisyonu kurulmasının zorunlu olduğunu düşünüyor...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun

METİN ERGUN (Devamla) - Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken önergemize desteklerinizi bekliyorum, hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya.

Buyurun Sayın Kaya. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri, İYİ Parti'nin grup önerisi hakkında söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Bugün önümüze gelen bu araştırma önergesi aslında bir malumun ilanıdır. Rahmetli Alev Alatlı'nın "Her yasal hak helal değildir, olamaz." diye başladığı bir konuşması vardı, hatırlarsınız. Maalesef son yıllarda Meclis gündemine getirilen birçok kanun teklifi oylarınızla yasal hâle getirildi ama gelin görün ki bu yasal hâle getirilenler helal midir? İşte, o tam da tartışma noktasıdır.

Değerli arkadaşlar, bakın “ÇED” dediğimiz şey yani çevresel etki değerlendirmesi medeni dünyada doğanın sigortasıdır; bizde ise, maalesef yatırımcının önündeki küçük, can sıkıcı, bürokratik bir engelden ibaret hâle getirilmiştir. Size çok açık bir şekilde hem de gözlerinizin içine baka baka soruyorum değerli arkadaşlar: ÇED raporu olumsuz çıktı, doğa zarar görecektir diye hangi büyük projeden vazgeçtiniz? Lütfen, bir tane örnek gösterebilir misiniz? Bir proje teknik olarak fizibil değilse, çevreye maliyeti getireceği kârdan yüksekse normalde o iş yapılmaz değil mi? Ama bunu hiç dikkate almıyorsunuz. “Maliyet artıyor, filtre takarsak kâr düşüyor, atık tesisi kurarsak süre uzuyor.” denildiğinde o projeyi iptal etmiyorsunuz, ÇED sürecini iptal ediyorsunuz. Raporları kuşa çevirip, maliyet kalemlerini sildirip o imzaları uygun gördüğünüz bir isme attırıyorsunuz. Resmî yazıyla yapmadığınızı şifahi talimatlarla, telefon baskılarıyla yerine getiriyorsunuz. O bürokratlara, uzmanlara “Yatırımcı bekliyor, süreci uzatmayın, imzayı hemen atın.” diyerek, baskı kurarak işler yaptırıyorsunuz. Devletin bürokrati vicdanı ile talimatlar arasında sıkışıp kalmış durumda. Liyakat sahibi uzmanlar “Buraya bu tesis kurulmaz.” dediğinde onları bulundukları yerlerden gönderip sorun çıkarmayacak isimleri oralarda istihdam ediyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, gelelim şu çokça dile getirilen halkın katılımı toplantılarına. Allah aşkına, bu halkın katılımı toplantılarında, mesela köyün merasına maden açacaksınız, toplantıyı 50 kilometre ötede yapıyorsunuz; kimsenin gidemeyeceği, gittiğinde de derdini anlatamayacağı ortamlarda halkı dinlediğinizi, halkın katılımı olduğunu iddia ediyorsunuz. Bir de yeni bir moda çıktı: Proje bütünlüğü. Koca koca maden sahasını parçalara bölüp 25 hektarın altında gösterip “ÇED gerekli Değildir.” kararı alıyor, aldırıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sonra bir bakıyorsunuz, küçük parçalar birleşmiş, dağlar devrilmiş, sular zehirlenmiş. Arkadaşlar, buna hukukta “kanuna karşı hile” denir, halk dilinde ise buna “Minareyi çalan kılıfını hazırlar.” denir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli vekiller, bu “ÇED Gerekli Değildir” kararları aslında geleceğe, torunlarımıza karşı sorumsuzluktan başka bir şey olamaz. Gelin, İYİ Partinin vermiş olduğu bu önergeye “hayır” demeyin. Doğal afetler, çevre problemleri insan ayırmaz; yarın hep birlikte bunların altında kalır, çocuklarımızın, torunlarımızın yüzüne bakamaz hâle geliriz diyor ve aynı zamanda size şu çağrıda bulunuyorum; rahmetli Alev Alatlı’nın sözüyle sizleri bir kere daha düşünmeye davet ediyorum: Yasal olanı helal olanla buluşturmadığınız müddetçe hiçbir zaman yüzünüz gülmeyecek.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Van Milletvekili Sayın Sinan Çiftiyök.

Buyurun.

DEM PARTİ GRUBU ADINA SİNAN ÇİFTİYÖREK (Van) - Sayın Başkan, sayın vekiller; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Partinin önerisi üzerine konuşacağım.

Öncelikle bir şeyin altını çizmek istiyorum Genel Kurulda ve bütün partilere de çağrımdır, devlete çağrımdır: Tarım meselesi bir sektör değil, bir sektör olarak algılanmamalı; insanın insan olmasının, uygarlaşmasının temelidir. Dolayısıyla temel -ne derler- toplumun geleceği olarak algılanmalı diyeyim, bir çağrıda bulunayım.

Şimdi, ben önerge üzerinde somut bir örnek üzerinden konuşacağım. Bölgeden geliyorum; Van, Adıyaman, Antep-Yavuzeli’nde somut gözlemlerim oldu. En son Yavuzeli’de Bülbül ve Tokaçlı köylerinde GES’le ilgili bir basın açıklaması yaptım. Onun için, onunla ilgili konuşacağım; oradaki köylü emekçilerin sorunlarını, taleplerini, önerilerini dile getireceğim.

Biz yıllarca GES’i savunduk, GES ve RES’leri savunduk, savunuyoruz da yani bu fosil enerji kaynaklarına karşı güneş enerjisi ya da rüzgâr enerjisine dayalı santralleri savunduk, bugün de savunuyoruz. Söz konusu Tokaçlı, Bülbül, Yavuzeli’ne bağlı köylü emekçiler de bunu savunuyor. Peki, neye karşı çıkıyorlar? Bu fotoğrafa karşı çıkıyorlar. Bakın, bu fotoğrafta ne var biliyor musunuz? Birinci fotoğrafta burada bir GES var, güneş enerjisi santrali var, sıfır noktada; bağ var, fıstık bahçesi var, ev var. Buna karşı çıkıyorlar, diyorlar ki: “Antep zaten 45 dereceyi buluyor, bu da yapılıncı çevreye etkisi 50 dereceyi geçiyor.” Bir, buna karşı çıkıyorlar, bunun dikkate alınması lazım.

İkincisi, somut bir fotoğraf göstereceğim size, esas üzerinde durduğumuz yeni yapılacak olan GES’le ilgili. Yine, 5 köyün ortasında -meralar dâhil- önce kamuya ait olan bir alanda yapılıyor ama 5 köyün bahçesini de etkileyecek olan bir alanda. Sordum -bakın, şurada dağ var 10 kilometre mesafede- dedim ki: “Bu söz konusu şirket niye bu GES’i götürüp dağda sınırsız alanda kurmuyor?” E, maliyet sorunu var, şirketin maliyet sorunu var sayın vekiller; halkın ise yaşamsal sorunu var. Diyorlar ki: “Eğer bu burada yapılırsa biz yaşam alanı bulamayız.” İtiraz ettiler -zaman dar, uzun uzun üzerinde durmayayım- bu ÇED raporuna, demin benden önceki hatipler dile getirdiler. İtirazlarına binaen demokratik tepkilerini dile getirdiler, biz de yanlarında olduk. İnadına, söz konusu olan şirket ilgili kurumları da ikna ederek geldi, bu kez köylülerin tapulu arazilerini ve evlerini GES kapsamına aldılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamlı) - Dolayısıyla buradan çağrımız, başta Antep Valisi olmak üzere yetkililerdir. Gidip köylüleri dinleyeceklerine, ya, bunlar niye bu GES’e karşı çıkıyorlar? Aslında savunuyorlardı diye gidip onları dinleyeceklerine, demokratik tepkilerine hak vereceklerine; malum, her derde deva, üstün kamu yararı adına köylülerin tapulu evlerine ve arazilerine el koydular, GES alanını genişlettiler.

Dolayısıyla biz yakın zamanda söz konusu Bülbül ve Tokaçlı köylülerini Meclise davet edeceğiz, grubu olan partilerle görüşmelerini isteyeceğiz. Demokratik tepkilerinin dikkate alınması için, söz konusu şirketin köylülerin, beş köyün arazisinin ortasında GES’i kurmalarına karşı çıkmaları için destek arayacağız.

Sağ olun, var olun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Kırklareli Milletvekili Sayın Vecdi Gündoğdu.

Buyurun Sayın Gündoğdu. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; çevresel etki değerlendirmesi yani ÇED süreçleri ülkemizde maalesef artık amacını yitirmiş, olur raporu dağıtım bürosuna dönüşmüştür. Bugün tablo nettir, ÇED raporlarının yüzde 99’u olumlu çıkıyorsa bu değerlendirme değil artık meşrulaştırmadır. Yirmi üç yıldır, ÇED, çevreyi korumak için değil sadece projelere kılıf olmak için kullanılmaktadır değerli arkadaşlar. ÇED kâğıt üzerinde, tahribat ise sahadadır. Bilimsel kriterlerden uzaklaşmış, hukuki ihlaller görmezden gelinmiş, çevresel ve ekolojik denge kısa vadeli çıkarlar uğruna yok sayılmış, projelerde şeffaflıktan uzaklaşmış, proje alanında yaşayan yurttaşların ve çevre gönüllülerinin fikri hiçbir zaman alınmamış, projelerin sosyal boyutu da yok sayılmıştır. Bu nedenle çevre sorunları büyüyor, doğal alanlar yok oluyor hatta halkın sağlığı

da ciddi anlamda tehdit altına giriyor. Dünyanın sayılı coğrafyalarına sahip ülkemizin göz bebeği Kırklareli’imizde yaşananlar bunun en çarpıcı örneklerinden bir tanesidir. Istranca Dağları plansız RES ve maden projeleriyle delik deşik edilmekte, orman ekosistemi ise parçalanmaktadır. Longoz Ormanları, dünyada eşine az rastlanan bir doğa hazinesi olmasına rağmen, kontrolsüz tarımsal faaliyetler, kaçak yapılaşma ve kirletici projeler nedeniyle de baskı altındadır. Trakya’da, Kaz Dağları’nda, Istranca’larda, ülkemizin dört bir köşesinde sorumsuzca verilen maden ruhsatları nedeniyle binlerce yılda oluşan ormanlar vicdansızca katledilirken nerede ÇED raporlarınız arkadaşlar, nerede? Sormak lazım. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Neden korumuyor bu ÇED raporları? Hatta korunamıyor, can damarlarımızı yok ediyor maalesef. Her gün sayıları artan kırma eleme tesisleri, taş ocakları hem su kaynaklarını tehdit etmekte hem de köylünün yaşam kalitesini, tarım alanlarını da yok etmektedir. Ergene havzasını yıllardır “Temizledik, bitti, şimdi halloldu.” dediniz ama kirlilik sürüyor, bölgenin de şu anda en büyük çevresel travması oldu. Nehir hâlâ kirli akıyor ve dolayısıyla maalesef tarımı da ciddi anlamda etkiliyor. Peki, ÇED’ler vermiştiniz, o ÇED’ler ne oldu?

Bütün bunlara ek olarak Kırklareli’de gündeme getirilen nükleer santral planı bölgedeki ekosistemin kırılganlığı nedeniyle asla ve asla kabul edilemez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

VECDİ GÜNDOĞDU (Devamla) - Bir kente nükleer gölge düşüyorsa o kentin geleceği karadır değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, çevreyi koruyamayan ÇED rapor değil bir risk belgesidir şu anda. Yirmi üç yıldan bu yana ÇED raporu değil âdeta çevre katliam ruhsatı dağıttınız durdunuz. ÇED süreci şeffaf, bilimsel ve halkın katıldığı bir yapıya kavuşmadıkça çevre korunamaz. Bizim sorumluluğumuz ise, geleceği, toprağı, ormanı, suyu savunmak ve insan odaklı sürdürülebilir kalkınmayı yaşama geçirmektir. Ama görüyorum ki burada oturduğunuz yerlerde de -şu an zaten AK PARTİ sıralarında kimse yok- bu dönem böyle geçecek, önümüzdeki dönemde Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında biz bunların hepsini düzenleyeceğiz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kayseri Milletvekili Sayın Bayar Özsoy.

Buyurun Sayın Özsoy. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu tarafından verilen ÇED süreçlerine yönelik Meclis araştırması önergesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti tarafından ortaya konulan iddialar çerçevesinde çevresel etki değerlendirmesi sürecinin sanki keyfi, bilim dışı ve kapalı kapılar ardında yürütülen bir mekanizma olduğu yönünde bir algı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Oysa bu iddialar hem gerçeği yansıtmamakta hem de onlarca yıllık kurumsal emeği haksızca değersizleştirmektedir. Açık konuşalım, ÇED bu ülkenin çevre politikasının omurgalarından biridir. 2872 sayılı Çevre Kanunu ve ÇED Yönetmeliği’ne dayanır, verilen her karar dosyalarca teknik bilgi, kurum görüşleri ve uzman raporları üzerinden şekillenir. Bu nedenle, burada söz konusu olan günübirlik idari tercihler değil devlet aklıyla yerleşmiş, bilimsel çerçevesi güçlü bir sistemdir. ÇED süreçlerinin bilimsel olmadığı iddiası gerçeği yansıtmamaktadır. Bugün bir ÇED raporunda jeolojiden hidrojeolojiye, flora ve faunadan gürültü ve atık yönetimine, hava ve su kalitesinden kümülatif etkilere kadar çok geniş ölçekte teknik veri sunmak zorunludur. Bakanlık bu raporları değerlendirirken üniversitelerin, ilgili kamu kurumlarının görüşlerini dikkate almakta, eksiklik tespit ettiğinde dosyaları revizyona göndermekte, gerekirse olumsuz karar verebilmektedir. Yani raporu

hazırlayan firmanın değil, idarenin bilimsel ve hukuki denetimi belirleyicidir. Raporları hazırlayan firmaların bağımsızlığı konusunda da yanlış bir algı vardır. Bu kuruluşlar Bakanlıktan yeterlilik belgesi almış, personel niteliği ve teknik altyapısı mevzuatla belirlenmiş profesyonel kurumlardır. Mevzuata aykırı davranışlar için uyarıdan belge iptaline kadar uzanan yaptırımlar vardır. Nihai karar ise her zaman idarenindir.

Halkın katılımının olmadığı yönündeki iddia da doğru değildir. EK-I projelerinde halkın katılımı toplantısı zorunludur. Toplantılar ilan edilir, tutanak altına alınır ve raporlara yansır, ÇED dosyaları askıya çıkarılır, süreçler kamuoyuna açıktır. Katılımın düşük olduğu münferit örnekler üzerinden bütün sistemi yaftalamak haksızlıktır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Kirazlıyayla’da gördük.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Devamla) - Halkın katılımını daha da güçlendirecek dijital yöntemler üzerinden Bakanlığımızın çalıştığını özellikle belirtmek isterim.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ergene Nehri bölgesinde gördük.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Devamla) - “ÇED Gerekli Değildir” kararlarının keyfi olduğu iddiası da gerçeği yansıtmamaktadır. Bu kararlar EK-II kapsamındaki projeler için yürütülen seçme eleme sürecinin sonucudur. Risk görülen her durumda proje tam ÇED sürecine alınmaktadır. Ayrıca hiçbir “ÇED Gerekli Değildir” kararı yatırımın çevre izinleri, denetim ve izleme yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Devamla) - Yargı kararları ise titizlikle uygulanmakta, mahkemelerin işaret ettiği alanlar sürekli iyileştirilmektedir

Değerli milletvekilleri, elbette hiçbir yönetim sistemi kusursuz değildir. Bakanlığımız çevre aktivistlerinin, akademinin ve milletimizin eleştirilerini dikkate alarak sahadaki uygulamaları geliştirmek, dijital ÇED süreçleri, coğrafi bilgi sistemlerinin entegrasyonu, sektörel rehberler ve eğitim programlarıyla sistemi daha da güçlendirmek için çalışmalarını sürdürmektedir. AK PARTİ Grubu olarak çevreyi korumayı anayasal bir sorumluluk olarak görüyoruz. Bilimsel verileri, kamu yararını ve hukukun üstünlüğünü esas almaya devam edeceğiz. Bu nedenle, Meclis araştırması önergesine ret oyu kullanacağımızı belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.29

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.49

BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN

KÂTİP ÜYELER: Nurtan YONTAR (Tekirdağ), Kurtcan ÇELEBİ (Ankara)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım.

3.- DEM PARTİ Grubunun, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk ve arkadaşları tarafından, kadın yoksulluğunun önlenmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 26/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

26/11/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/11/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

Kars

Grup Başkan Vekili

Öneri:

26 Kasım 2025 tarihinde İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk ve arkadaşları tarafından, kadın yoksulluğunun önlenmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan (15123 grup numaralı) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 26/11/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Burcuğül Çubuk.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BURCUĞÜL ÇUBUK (İzmir) - Değerli milletvekilleri, bugün, aslında geçmişte de bu Meclisin gündemine çokça gelen bir konuya dair, partimizin vekillerinin üzerine önergeler verdiği bir konuya dair konuşmak için zamanınızı alıyorum. Bildiğiniz üzere dün 25 Kasım idi, Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Dayanışma Günü. 25 Kasım'da sokağa çıkan bütün kadınları ve LGBT+'ları saygıyla selamlıyorum. Onların verdiği mücadele bizim burada kurduğumuz sözü güçlendirmekte, sokakta ortaya çıkan direniş evlerde hayatlarımızı değiştirmekte. Selam olsun asla sokaktan vazgeçmeyen kadınlara ve LGBT+'lara. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu ülkede şu an birçok iş yerinde, farklı sektörlerde iş yeri önlerinde direnişler var ve bu direnişlerin çoğunluğunu kadın işçiler gerçekleştiriyor. Kadın işçilerin yoğunlukla çalıştığı fabrikalarda işçiler greve çıkıyor ve bunların nedenleri arasında -biz oraya gidip konuştuğumuzda-

en son gerekçe, aldıkları ücret; başta mobbingden bahsediyorlar, tacizden bahsediyorlar. Bakın, Aile Yılı'nda ne anlatıyorlar bize oradaki kadın işçiler: İşçiler hamile kalmamak üzerine baskılanıyor; hamile kaldıklarında kimi durumda riskli gebeliklerde verilen heyet raporları dahi kabul edilmiyor, ultrason görüntüsü isteniyor; işçilerin özeline kadar burun sokuluyor. Hamile işçiler hamilelikten doğan haklarını kullanmak istediklerinde yaşadıkları mobbing artıyor. Erken paydos yapma hakları resmen çok daha zorlaştırılıyor. Örneğin, serbest bölgelerde işçiye kapının önüne koyuyorlar ve “Sen evine bu şekilde git.” diyorlar ve biz burada “Kadın yoksulluğunu nasıl sona erdiririz?” diye konuşmaya çalışıyoruz. Bu şartlarda çalıştırılan, direnişlerdeki işçilerin ifşa ettiği taciz ve mobbingin üzerine gidilmeyen, herhangi bir yargılama yapılmayan, soruşturma açılmayan bir ülkede bunu konuşmak oldukça zor çünkü güvenli olmayan alanlarda kadınların çalışmak zorunda bırakılması aynı zamanda bir devletin işlediği suçtur çünkü devlet bütün vatandaşlarına, yurttaşlarına güvenlik sağlamak zorundadır ve bu güvenlik hakkı ilk elinden alınanlar evde, sokakta, okulda, iş yerinde kadınlar oluyorlar.

Kadın yoksulluğu demek, aslında bütün bir hayatın dönmemesi demek; kadın yoksulluğu, yetersiz beslenme ve yetersiz beslenmenin, aslında, özellikle kadının sırtına yüklenen sorumlulukla evdeki yetersiz gıdanın kendisinden önce eşe ve çocuklara gitmesi demek. Kadın yoksulluğu demek, birçok hastalığa rağmen hastaneye gitmemek, ilaç almamak, kendi hastalıklarını yok saymak demek. Aslında kadın yoksulluğu bir şiddet, erkek egemen kapitalist sistemin kadınlar üzerinde uyguladığı bir şiddet. Bugün, sermaye ve erkek iş birliğiyle kadının evde emeğine, ev içi emeğine, iş yerinde de artı değerine el koyanlar, bu sistem böyle devam etsin diye, kadınların emeği değersiz görülsün diye mücadele ediyorlar; çok katı uygulamaları var. İyileştirildiği söylenen yasalar, örneğin, sendikalaştığı için işten atılan hiçbir kadın işçiye korumuyor; kadınların örgütlenme hakkı elinden alınıyor. Bu nedenle, kadınla ilgili en ufak bir şeyi konuşurken başka bir şeye değinmeden geçemiyoruz. Bu ülkede işçilerin örgütlenme hakkı yok, en çok da kadın işçilerin yok. Fakat kadın işçiler İzmir’de, Ankara’da, İstanbul’da, Antep’te, Urfa’da, her yerde, her sektörde sokağa çıkmaya devam ediyorlar. Çünkü sokağa çıkmazlarsa ne olacak? Dilovası’nda yanan kadınlar gibi olacaklar.

Dilovası’nda yaşları 16-18 arasında, 55-65 arasında değişen kadınlar, çocuklar hatta, işçileştirilmiş çocuklar katledildiler bu devletin, bu Hükümetin kadına yönelik politikaları nedeniyle. İşte, Aile Yılı bizim için bu demek; daha fazla yoksulluk, ölüm, yok sayılma, istismar, taciz, mobbing.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Ve biz kadınlar olarak bütün kadınlara bir çağrı yapmak istiyoruz: Biz burada konuştuğumuzda karşımızda duvar olsa duvar çatlardı. Biz burada sorunlara dair çözüm önerilerimizi ve niyetlerimizi anlatsak o çatlayan duvarın çatlaklarından çiçekler açar, bahar bahçesi olurdu bu ülke. O yüzden, bütün kadınlara, haklarımızı ve hayatlarımızı birlikte savunmak için yan yana sokakta olmaya, hayatın her yerinde birlikte olmaya dair çağrımızı yineliyoruz. Kadınların sınıfı, ulusu önemli değil, biz aynı erkek egemen sistem tarafından hedef alınıyoruz; birlikte mücadele etmeye, hayatı birlikte değiştirmeye çağırıyoruz ve herkesi bu araştırma önergesinin kabul edilmesi için oy kullanmaya çağırıyoruz.

Sevgilerimi saygılarımı sunuyorum.

Teşekkürler. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Elif Esen.

Buyurun Sayın Esen. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri YENİ YOL Grubu ve partim DEVA Partisi adına sevgiyle saygıyla selamlıyorum, aynı zamanda bizleri ekranları başından izleyen değerli milletimizi de Türkiye vatandaşlarını da.

Türkiye’de kadın emeğinin görünmez kınlanması konusu yalnızca kadınların değil ülkenin üretim gücünün, kalkınmasının, sosyal adaletinin ve çocuklarının geleceğinin bir meselesi. Türkiye’de her 100 kadından 39’u işsiz, iş gücüne katılamayan kadın sayısı 21 milyonun üzerinde. Bu büyük uçurumun en temel nedenlerinden biri ev içi bakım sorumluluğunun doğrudan kadınlarda görülmesi ve çalışma hayatına, iş gücüne katılımının bu düzen normalmiş gibi kültürel bir düzen olarak görülmesi. Kreş, yaşlı bakımevi, gündüzlü bakım merkezleri gibi kamusal merkezlerin devlet desteği olarak karşılanması noktasında yetersiz kalması, kadınların ihtiyacı olsa da zorunlu olarak iş gücünden uzaklaşmasına sebep oluyor. Ev içi emeğin görünmezliği kadınların ekonomik refahının, sosyal güvencesinin, özlük haklarının ve emeklilik hakkının da önünde büyük bir set olarak duruyor. Ayrıca, kadın yoksulluğu çocuk yoksulluğunu da doğuruyor, beraberinde getiriyor ve bu risk, eğitimde geri kalma ihtimalini ve çalışma hayatına nitelikli katılımının da önünde, çocukların da önünde durarak kırılganlık düzeylerini artırıyor; yoksulluk döngüsünü kırıp o yoksul aileden çıkma ihtimallerini de azaltıyor, nesilden nesile aktarılan bir yoksulluk döngüsü oluşturuyor. Öte yandan, ücretsiz bakım emeğine ayrılan zaman kullanımında Türkiye OECD ülkeleri arasında üst sıralarda yer alıyor. Bu durum, kadının hem ücretli işte çalışıp hem de eve geldiğinde çift vardiyayla çalışmasına, dolayısıyla üretkenlik, refah, ruh sağlığı ve toplumsal eşitlik açısından ciddi yükler taşımasına da ayrıca sebep oluyor. Göstergeler bize bunu net bir şekilde gösteriyor.

Değerli milletvekilleri, DEVA Partisinin Kadın Eylem Planı bu çürümüş yapıyı değiştirmek için önemli bir çerçeve sunuyor bizlere. 28’inci Yasama Dönemi başladığında her milletvekilimizin odasına bu eylem planlarından yollamıştık, bakma fırsatınız oldu mu bilemiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ELİF ESEN (Devamla) - Biz, bu planda, bakım emeğinin toplumsal sorumluluk olması, eşit işe eşit ücret, kadın girişimciliğine finansal destek, cinsiyete duyarlı bütçeleme, iş yerinde ayrımcılığa ve mobbinge karşı sıkı denetim gibi somut adımlar sıralamıştık. Ev içi emeğin kadınlara dayatılan görülmez bir görev değil toplumsal refahın vazgeçilmez bir unsuru olduğunu vurgulayarak kadınlar için yapılan her çabanın destekçisi olacağımızı ifade ediyorum. Defalarca söyledim, çocuğun yoksulluğu çoğu zaman annenin güvencesizliğinden ötürüdür. Bu nedenle, kadının emeğini görünür kılmak, bir neslin geleceğini görünür kılmak demektir.

Ezcümle, kadın emeği üzerindeki çoklu problemleri araştırarak, ev içi emeğin görünmezliğini giderecek, kamusal bakım altyapısını tartışmaya açacak, cam tavanları kıracak her adımı destekliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Bursa Milletvekili Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; Türkiye’de ekonomik krizin faturasının en fazla kadınlara kesilmesi ülkemizin hazin bir gerçeğidir. Uzun çalışma saatleri, ucuz emek ve mobbing, maalesef, kadınlarımızın âdetâ kaderi hâline gelmiştir. 2025’in son çeyrek verilerine göre, iş gücüne dâhil olmayan kadın sayısının 21 milyon 190 bin olması tam anlamıyla bir faciadır. Bu rakamın erkeklerde 9 milyon 141 bin olması ise ayrımcılığın resmî kanıtıdır. Elbette ki yirmi üç yıllık iktidarın “Türkiye Yüzyılı” diye diye memleketi getirdiği

nokta budur. Bu yazgının değişmesi artık bir sistem sorunu, bir iktidar değişikliği meselesidir. Esasen yalnızca memlekette kadın emeği ucuz değildir, emek ucuzdur bu memlekette. Kayseri’de şöyle bir söz var efendim, demişler ki: “Dünyada ne ucuz?” O da demiş ki: “Elin uşağı ele ucuz.” Yirmi üç yıllık iktidar açısından bu memleketin bütün evlatları saraya göre ucuzdur. Ucuz olmasa eğer, Allah aşkına, 16.800 lira emekliye maaş ödenir mi? Ucuz olmasa açlık sınırının altında 22.104 liraya 12 milyon insan çalıştırılır mı? Hiç umurunuzda değil, değil mi? Hiç umurunuzda değil. Niye? Çünkü bu, sizi gelip bulmuyor.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; ülkemizde yüzlerce amatör spor kulübü, âdeta bir bürokratik işkenceyle karşı karşıya. Bakın, ben hemen Bursa örneğinden başlayacağım. Bir spor kulübü var, bir yıl önce kurulmuş, kendi stadı var, pek çok çocuğu kaydetmiş, çalıştırıyor, 200 bin lira tescil ücretini yatırmış ama gelin görün ki on iki aydır bir türlü tescil alamıyor Federasyondan, Bakanlıktan ve soruyor oradakiler: “Sokaktaki çocuklar kötü alışkanlıklardan uzak dursun diye kurduğumuz kulübümüz neden hâlâ tescil edilmiyor?” Sayın Bakana sorduk, soru önergesi de verdik: Bu keyflik kime hizmet ediyor? Bu konuda neler yapılacak? Tescil başvurusu yapıp da gerekli işlemleri tamamladığı için mağdur olan kulüp sayısı memleket genelinde 600’ün üzerine çıkmış ve bu mağduriyet çözülmeli. Siz yılbaşını mı bekliyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayacağım efendim.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Yılbaşından sonra tescil ücretleri yüzde 100, yüzde 200 artacak diye oradaki bu mütevazı kulüplerin üç kuruşuna mı göz diktiniz? Bursa’dan söylüyorum: Osmangazi Yunuseli Spor Kulübü, Batı Trakya Olimpik Spor Kulübü, Çağlayan Genç Yetenekler Spor Kulübü, Osmangazi Soğanlı Spor Kulübü, Alpagut Spor Kulübü. Bir taraftan diyorsunuz ki: “Efendim, çocuklarımız sanal kumarın, uyuşturucu tehdidinin altında.” Bırakın, spor yapsınlar, bu kulüpler bunun için var. Federasyonu ve Bakanlığı uyarıyorum; yılbaşı gelmeden, tescil için şartlarını tamamlamış olan spor kulüplerinin tescilini bir an önce yapın. Çocuklar spor yapsın, ne istiyorsunuz onlardan?

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Dinçer...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- *Ankara Milletvekili Semra Dinçer’in, belirlenecek asgari ücrete ilişkin açıklaması*

SEMRA DİNÇER (Ankara) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Milyonlarca çalışanın gözü Asgari Ücret Tespit Komisyonunda. Türkiye’de asgari ücretle çalışan kişi sayısı 11,2 milyon iken 21 Avrupa Birliği ülkesinde toplam asgari ücretli sayısı 12,8 milyondur, tek başına Türkiye 21 Avrupa Birliği ülkesindeki toplam asgari ücretli oranında Avrupa’da açık ara ilk sıradadır. Bu ücret sadece Hükümet ile işveren tarafından belirlenecek; masada olmayanlar ise bu ülkenin alın teriyle geçinen, ekmeğinin peşinde koşan milyonlar olacak. Türkiye’de bugün açlık sınırı 28.412 liraya dayanmıştır, bekâr bir işçinin yaşama maliyeti 36.984 liradır.

Bu tablo size şunu söylüyor: Tartıştığımız sadece bir rakam değil kalıcı hâle getirdiğiniz yoksulluğa razı olup olmayacağımızdır. Milyonlar asgari değil insanca yaşam ücreti istiyor.

BAŞKAN - Sayın Oduncu...

38.- *Batman Milletvekili Zeynep Oduncu Kutevi'nin, Batman Belediyesinde yaşananlara ilişkin açıklaması*

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkürler Başkan.

Gün geçmiyor ki Batman kayyımının yeni usulsüzlüğü, hukuksuzluğu ortaya çıkmasın. Bugün buradan açıkça söylüyorum: Batman Belediyesinde yaşananlar artık basit bir idari sorun değil, organize bir gasp düzenidir. Belediye kayyum eliyle açık bir usulsüzlük ve liyakatsizlik batağına sürüklenmiştir.

Bakın, görevde yükselme sınavında TÜM BEL-SEN üyesi emekçiler sistematik biçimde elenmiş, hak edenler dışlanmış, torpil düzeni işletilmiştir. 98,4 puanla Türkiye 1'incisi olan Temel Baltaçelen eleniyor, yerine 80 puan alan bir kişi başarılı sayılıyor. 82 puan alan Murat Şahin yok sayılıyor, kadro 68 puanlı birisine veriliyor. Bu tablo kayyımın Batman'da kurduğu gasp rejiminin en açık göstergesidir. İki yıl önce de yapılan hukuksuzluk mahkemeden döndü, bugün yine aynı hukuksuzluktan medet umuluyor; iktidarın bununla ilgili bir açıklamasının olması gerekiyor.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)

3.- *DEM PARTİ Grubunun, İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk ve arkadaşları tarafından, kadın yoksulluğunun önlenmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 26/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)*

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İzmir Milletvekili Sayın Seda Kâya Ösen.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün DEM PARTİ Grubunun araştırma önergesi hakkında söz almış bulunuyorum.

Kadının iş hayatındaki yaşadığı eşitsizlikler bu ülkenin yıllardır kötü yönetilen ekonomi politikalarının, emeğe değer vermeyen üretim anlayışının ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğini derinleştiren siyasi tercihlerin doğrudan sonucudur. Türkiye’de kadınların iş gücüne katılımı OECD ortalamalarının yarısının bile altındadır; her 100 kadından 39’u işsizdir. Bu tablo sadece ekonomik adaletsizliğin değil siyasi bir tercihin sonucudur çünkü yıllardır uygulanan politikalar kadınları iş gücünden uzaklaştırmakta, ev içine mahkûm etmekte ve toplumsal cinsiyet rollerini âdeta devlet politikası hâline getirmektedir.

Burada, özellikle son üç yılda tekstil başta olmak üzere emek yoğun sektörlerin yaşadığı daralmadan örnek vermek istiyorum. Tekstil, Türkiye’nin hem ihracatında hem de kadın istihdamında kritik bir sektördür; ekonomiye katkısının yanı sıra, kadın iş gücünün katılımı açısından da önemli bir yere sahiptir. Ancak birçok emek yoğun sektör gibi tekstil de iktidar tarafından gözden çıkarılmıştır, katma değeri düşük ve verimsiz olarak nitelendirilmiş ve âdeta koskoca bir sektör ölüme bırakılmıştır. Kötü yönetim, yüksek maliyetler, yanlış kur politikaları nedeniyle tekstil fabrikaları bir bir kapanmakta, atölyeler taşınmakta, işten çıkarmalar artmaktadır ve bu krizin faturası da yine kadınlara kesilmektedir. 2022 yılından beri sektörde kapanan atölye sayısı 10 bin, işten çıkarılan işçi sayısı 360 bin; sadece 2025 yılındaki istihdam kaybı TEPAV verilerine göre 114 bini aştı. Peki, bu işçilerin kaç kadın? Verilere göre en az yüzde 45’i yani son üç yılda 200 bine yakın kadın işsiz kaldı ve bu sadece tekstil sektörü; on binlerce kadın işçi bir gecede kapısına kilit vurulan fabrikalar nedeniyle işsiz kaldı, güvencesizliğe terk edildi. Peki, iktidar ne yapmıştır? Kadınların işini, emeğini, gelirini korumak için ne adımlar

atmıştır? Bu kadınların başka sektöre entegrasyonu için ne yapmıştır? Birçoğu eğitimsiz işçi olan, ev ekonomisine katkı için, çocuklarının eğitimi için çalışan bu kadınlar için nasıl bir çözüm önermiştir? Sanayi ve Ticaret Bakanlığımızın bütçe sunumundan anladığımız kadarıyla hiçbir şey. İktidarın, tekstil firmalarına 5'inci, 6'ncı teşvik bölgesine taşınmayı tavsiye etmek dışında hiçbir somut önerisi yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SEDA KÂYA ÖSEN (Devamla) - Teşekkür ederim.

Peki, tekstil fabrikasının Diyarbakır'a taşınmasının Denizli'de çalışırken işsiz kalan 3 çocuklu Ayşe Hanım'a ne gibi faydası olacaktır? Benden sonra söz alacak iktidar milletvekili muhtemelen, kadın istihdamına verilen desteklerden, gebelik, süt izninden bahsedecek, AK PARTİ iktidarının kadınların istihdamdaki rolünü ne kadar artırdığını anlatacaktır. Bu sorumu da konuşmasının başında cevaplamasını rica ediyorum: Verecekleri hangi teşvik sadece üç senede yaşanan 200 binlik kadın istihdam kaybını telafi edecektir.?

Değerli milletvekilleri, hep söylediğimiz gibi, Türkiye'nin üretmekten başka çaresi yoktur ve Mustafa Kemal Atatürk'ün dediği gibi, bunu kadın-erkek beraber, aynı bir kuşun kanatları gibi beraber çalışarak, üretmek başarabiliriz. Kadını eve hapseden bir toplum hem ekonomik olarak hem de sosyal olarak az gelişmiş olmaya mahkumdur. Bu sebeple DEM PARTİ Grubunun önergesini destekliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Düzce Milletvekili Sayın Ayşe Keşir.

Buyurun Sayın Keşir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin grup önerisi üzerine grubum adına söz almış bulunuyorum.

Benden önceki konuşmacı o kadar alışmış ki sürekli yıllardır yıllardır böyle görev tanımlayan üstten üstten konuşmaya, benim konuşmamı da tarif etti ama biz artık eski Türkiye'nin kadınları değiliz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Öyle okul kapısında beklettiğiniz, işten çıkarttığınız kadınlar değiliz.

SEDA KÂYA ÖSEN (İzmir) - İşsiz bıraktığınız kadınlar da...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ne alakası var ya! Ne alakası var onunla ya!

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Kadınların eve hapsolmesinin mimarı yegâne sizler ve sizin zihniyetinizdir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Türkiye'de kaç kadın işçi çalışıyordu 2000 yılında?

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Yani çalışma oranlarına gider bir daha bakarsın.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Eğer Türkiye'de böyle bir gelenek oluşmuşsa bu sizin yüzünüzden oluşmuştur.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Rakam ver, rakam!

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Hiç, hiç, hiç oradan sataşmayın; ben sizi dinledim.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sen sataştın direkt.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Ben sizi dinledim.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Ya, ÇUKOBİRLİK'te yalnız 3 bin kadın vardı, hepsi işten çıkarıldı.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Ben cevap hakkımı kullanıyorum; ben sizi dinledim, siz de dinleyin.

SEMRA DİNÇER (Ankara) - O zaman doğruyu söyleyeceksin.

EMİNE YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa) - Başkanım, bize konuşun, süre geçiyor.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Şimdi, süremden almayın lütfen, istirham ediyorum.

Bakın, kadın istihdamı dediğinizde öncelikle konuşmamız gereken eğitim. Vasıflı iş gücü olmadığında ne yazık ki istihdam rakamları iç açıcı olmuyor ve bu ülkede yıllar yılı en iyi vasıf kazanacakları üniversite kapılarından kız çocuklarını gönderdiler ve bugün... Bakın, söyleyeyim ben size: Benim üniversiteye gittiğim yılda, 1985 yılında kız çocuklarının üniversiteleşme oranı yüzde 7'ydi sadece, 2002 yılında bu oran sadece yüzde 13'tü yani üniversitede yüzde 13 ancak kız öğrenci vardı ve AK PARTİ öncelikle bu alana el attı. Eğitimde temel fırsat eşitliğinin sağlanması için -yasaklar başta olmak üzere- her ilde üniversite açarak eğitimi erişilebilir hâle getirdi ve bugün üniversite öğrencilerinin yüzde 52'si kız çocuğu, siz bunu hayal bile edemezsiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bırakın hayal etmeyi, yapılmasının önünde en büyük engel siz oldunuz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Okulu bitirince boşta kalıyor, iş yok.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Yüzde 52'ye ulaşan kız çocukları artık peyderpey istihdamda, uzmanlık alanlarında yer alacak.

Bakın, bir rakam daha vereyim; rakamlarla konuşuyorum, hiç ezbere değil. Bugün kamuda istihdam edilenlerin yüzde 43'ü kadın, kamuda istihdam. Niye kamuyu söylüyorum? Çünkü tıpkı başörtü yasaklarında olduğu gibi kamu, özel sektöre öncülük ediyor ve özel sektör kamudaki duruma bakıyor. Bugün kamuda kadın istihdamı yüzde 43. Bugün görev alan hâkimlerin yüzde 47'si kadın. Bugün kamuda görev alan, eğitim sektöründe, eğitim camiasında olanların yüzde 60'ı kadın. Bunu kim yaptı? Bunu kim yaptı? Siz eve kapattınız kadınları, biz kadınlara istihdam alanı açtık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Kadınlar yaptı, kadınlar! Bedelini vere vere, öle öle, katledile katledile kadınlar yaptı, siz değil!

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Eğitimde kadın oranı her zaman daha fazlaydı istihdamda, bu yeni bir veri değil, 2002'den önce de böyleydi.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Diğer taraftan, bakın, yakın bir tarih vereceğim, kendimizle yarıştığımızı göstereceğim. 2016 yılında -daha yeni, 2016, bundan dokuz sene önceden bahsediyorum- bu ülkede 32 kadın kaymakamımız vardı; sadece son sekiz yılda kaymakam sayısını 5 kat artırdık, bugün kaymakamlarımızın yüzde 46'sı kadın. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN AKÇAY (Manisa) - General var, kadın general var şimdi.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, Allah aşkına git; 17 bakanlık var, 1 kadın bakan var.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Diğer taraftan, eşit işe eşit ücret bugünün konusu değil arkadaşlar. Eşit işe eşit ücret, AK PARTİ'nin iktidara geldiği 2002 yılının konusu ve 2003'te o yasayı, eşit işe eşit ücret yasasını biz çıkardık.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Nerede eşit işe eşit ücret veriliyor?

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Daha önce iktidarda olanlar, neredeydiniz ya? Aklınıza gelip kanununu çıkarmadığınız konuda burada, kürsüde aklımızla alay ediyorsunuz bizim.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Bence siz bizim aklımızla alay ediyorsunuz.

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Kadın general var, kadın general.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - 2003'te eşit işe eşit ücret kanununu biz çıkardık. Onun için, aklımızla alay etmeyin.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) - Adana'da 52 bin tekstil işçisi vardı, 40 bini kadındı; hepsi işsiz kaldı.

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Diğer taraftan, bakın -vaktim kalmadı- pek çok konu var ama Dilovası'na özellikle değineceğim. Dilovası konusu hakikaten bu toplum için son derece büyük bir yaradır.

Şunu özellikle söylemek istiyorum: Hiçbir suçlu, hiçbir lobicilik, hiçbir erk devletin kanunlarından büyük değildir. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) Ne gerekiyorsa cezalarını alacaklar ve devlet denetim mekanizmasını, ceza mekanizmasını, yargılama mekanizmasını sonuna kadar yerine getirecektir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ayarını bozduğunuz kantar önce sizi...

AYŞE KEŞİR (Devamla) - Heyeti saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yoklama talep ediyoruz Başkanım.

BAŞKAN - Öneriyi oylamadan önce yoklama talebi vardır, isimleri tespit edeceğim.

Sayın Günaydın, Sayın Kış, Sayın Ersever, Sayın Gürer, Sayın Rızvanoğlu, Sayın Avşar, Sayın Kâya Ösen, Sayın Akbulut, Sayın Karakoz, Sayın Özdemir, Sayın Ertuğrul, Sayın Dinçer, Sayın Özcan, Sayın Uzun, Sayın Çiler, Sayın Tahtasız, Sayın Pala, Sayın Çorabatır, Sayın Kavaf, Sayın Elçi.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.21

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.57****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Rümeysa KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır.

VI.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

3.- DEM PARTİ Grubunun, İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk ve arkadaşları tarafından, kadın yoksulluğunun önlenmesi için alınacak tedbirlerin belirlenmesi amacıyla 26/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI**A) ÇEŞİTLİ İŞLER**

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencilerine "Hoş geldiniz." edilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Trabzon Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencileri dinleyici locasında bizleri izlemektedir; kendilerine hoş geldiniz diyor, eğitim hayatlarında başarılar diliyoruz. (Alkışlar)

VI.- ÖNERİLER (Devam)**A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ (Devam)**

4.- CHP Grubunun, Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul ve arkadaşları tarafından, askerlik görevi süresi içinde yaşanan intiharların ve şüpheli ölümlerin araştırılması amacıyla 25/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 26 Kasım 2025 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

26/11/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 26/11/2025 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gökhan Günaydın

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul ve arkadaşları tarafından, askerlik görevi süresi içinde yaşanan intiharların ve şüpheli ölümlerin araştırılması amacıyla 25/11/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan -1517 sıra no.lu- Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 26/11/2025 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Zonguldak Milletvekili Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün kürsüye, vatana hizmet için birliğine teslim olmuş ancak ne yazık ki geride aileleriyle birlikte toplumda derin yaralar bırakarak hayatını kaybetmiş gençlerimiz için çıktım.

Sayın milletvekilleri, er, erbaş ne demek? Tüm ihtiyaçları devlet tarafından karşılanan rütbesiz veya onbaşı, çavuş rütbelerini haiz asker demek. Tamamen, her şeyiyle devletin sorumluluğu altındadırlar. Her anne-baba evladını devletine hizmet için askere gönderme onurunu yaşarken, savaş hâlleri dışında sağ ve sağlıklı bir şekilde geri dönmelerini bekler. Evlatlarının şüpheli şekilde ölümlerini hiçbir aile kabul etmez, edemez.

Sayın milletvekilleri, bu konu daha önce soru önergeleriyle Bakanlığa soruldu, yanıt alınamadı; Meclise getirildi, önergeler verildi, hepsi maalesef reddedildi. Millî Savunma Bakanlığı tarafından bu konuyla ilgili paylaşılan son veri 2000 ila 2012 yılları arasına ait ve bu dönemde şehit sayımız 818 iken çatışma harici asker ölümü sayısı 934. Yani şüpheli ölüm sayımız şehit sayımızın üzerinde ve 2015'ten beri bu konuyla ilgili sağlıklı bir veri toplanamıyor. Elimizde basından derlediğimiz ve sivil toplum kuruluşlarından elde ettiğimiz veriler var. Buna göre de 1992 yılından beri şüpheli asker ölümü sayısı 2.500 civarında. Bu ölümlerin şüpheli kabul edilmesi, ölümlerin aileler ve toplum nezdinde somut kanıtlarla açıklanamaması mahkeme kararları ve bilirkişi raporlarının ikna edici düzeyde olmamasından kaynaklanmaktadır.

Sayın milletvekilleri, son yıllarda basında yer alan veriler ve iddialarla birlikte ve Bakanlık tarafından önergelere şeffaf ve tatmin edici yanıtlar verilmemesi ne yazık ki ortada, sistematik ihmaller, sorumsuzluklar, belki de bilerek örtülmüş yaşam hakkı ihlalleri olduğu şüphesini artırmaktadır. Son olarak basına yansıyan haberlerde Sivas Temeltepe'de er olarak görevini yapan İbrahim Halil Horuz'un, tezkeresini almasına sadece on gün kala ailesine, telle kendini boğarak intihar ettiği söylendi ancak askerimizin annesi üç beş gün önce konuştuğunu "Anne sevdiğim yemekleri yap, az kaldı, eve geliyorum." dediğini, eve dönüş için çok heyecanlı olduğunu ve asla intihar psikolojisinde olmadığını söyledi. Benzer şekilde, terhisine on gün kalan Jandarma Er Celil Ağaç, Kayseri'de görev yaptığı cezaevinde ölü bulundu. Resmî makamlarca intihar olarak açıklanan olayın ardından ailesi, çocuklarının bir hafta önce kavga ettiği erler tarafından ölümle tehdit edildiğini söyledi. Askerimizin ailesi kendilerine gösterilen raporda "Ölüm nedeni belli değil." denilirken neden "intihar" denildiğini ve şehitlik ünvanı verilmediğini sorguluyor.

Değerli milletvekilleri, bizler bir daha hiçbir gencin şüpheli bir ölümlerle hayatını kaybeden bir asker olarak kayda geçmemesi için sorumluluk hissetmeliyiz ancak ne yazık ki kışlalardan çatışma dışında hayatını kaybeden ve eğitim zayıfatı, kaza, intihar diye açıklanan vakalar giderek sıradanlaşıyor. Bu ölümler arasında, iddialara göre, mobbing, şiddet, grup baskısı, kötü muamele, ihmal, kamera kayıtlarının arızalı olması, silah, zimmet ve nöbet prosedürlerinin uygulanmaması gibi ağır eksiklikler sayılıyor. Bizler halkın vekilleri olarak, toplumda soru işareti oluşturan bu olayların takipçisi olmaktan vazgeçmeyeceğiz. Bugün burada bir araştırma komisyonu kurulmasını talep ediyoruz. Bu komisyon, kışlalarda intihar, kaza, kaza kurşunu, şüpheli ölüm iddiasıyla kaybedilen tüm asker ölümlerini, geçmişe dönük olarak tüm kayıtları, adli ve idari soruşturmaları, adli tıp raporlarını, kamera kayıtlarını, nöbet ve silah zimmet kayıtlarını, disiplin soruşturması dosyalarını kapsayacak şekilde yeniden incelemeli. Eğer ihmal, suistimal, kötü muamele, mobbing, fiziki veya psikolojik şiddet varsa sorumlular tespit edilmeli ve yargının önüne çıkarılmalı; askerlerin ruhsal ve psikolojik sağlık izlenimi, denetim, nöbet, silah prosedürleri, komutanlık baskısı, mobbing gibi risk faktörlerinin ortadan kaldırılması için etkili kurumsal mekanizmalar oluşturulmalı ve elbette bu ölümlerin basına yansımada yaşanan engellemeler, dosyaların kapanması, ailelere gerçek nedenin söylenmemesi, bilgilerin saklanması gibi sorunlar araştırılmalı, toplumsal vicdan ve devlet şeffaflığı açısından mutlaka bir açıklık getirilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Devamla) - Değerli milletvekilleri, askerlerimizin ailelerine sadece “Başınız sağ olsun.” demek yetmez; onların yaşam hakkı, onurlarının korunması hem vicdani hem yasal hem de devlet yükümlülüğüdür. Bugün burada yeni mağduriyetlerin önüne geçmek için, Meclis araştırması komisyonu kurulması için çağrı yapıyor ve bu önerimizi desteklemenizi bekliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Kahramanmaraş Milletvekili Sayın İrfan Karatutlu.

Buyurun Sayın Karatutlu. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Son zamanlarda ölümleri o kadar çok kanıksadık ki bakın, geçen hafta suça sürüklenen çocukların yaptıklarını konuştuk; dün, öldürülen kadınları konuştuk, bugün de askerde ölen 20-22 yaşındaki gençlerimizi konuşacağız. Biz bunları konuşurken geçen haftadan beri birçoğunuz telefonunuza bakıyordunuz, birçoğunuz birbirinizle konuşuyordunuz, birçoğunuz başka işlerle uğraşıyordunuz. Hâlbuki bizim geleceğimiz çocukların, bizim geleceğimiz gençlerin, bizim üretken kadınlarımızın ölümlerinden bahsediyoruz. Onlara bir çare bulunması noktasında bir şeyler konuşmaya başlarken sizler hiç de umursamıyorsunuz. Bu umursamazlığınız nereye kadar gidecek? Artık spesifik konulara geçtik, askerde olan ölümlere. Hepsiniz biliyorsunuz, “Peygamber ocağı” diye kutsallık atfettiğimiz bir yer askeriye; gençler benim memleketimde ve Türkiye’nin her yerinde davul zurna ile giderler ama bu davul zurna ile gidilen yerlerde, istatistiklere göre yılda 100 gencimiz şüpheli ölüm ve intiharlardan vefat ederler. “Biz bunları soruşturalım, araştıralım.” derler. Hâlbuki askeriye öyle bir yerdir ki şu anda altı aylık bir mecburi askerlik var, çok güzel bir şekilde gençlerimiz hem askeri anlamda yetiştirilebilir hem de onları hayata hazırlayan temel bilgiler de verilebilir. Altı ay çok güzel bir süre ama gençlerimiz burada terörden ve savaştan daha çok, intiharlar sayısında... Önergeyi veren sayın vekilimiz söyledi; son on yılda, intihar eden ve şüpheli ölüm 900, çatışmadan ölen 800 insanımız var bizim, gencimiz var. Maalesef biz bunlara karşı herhangi bir tedbir almıyoruz. Hâlbuki askerlik muayenesini bir tıp

doktoru olarak ben de yaptım. Onları muayene ederken gerçek bir muayenede “Onların bir sorunu var mı?” diye ortaya çıkarabilirdik ama yapılmıyor ön muayenede bunlar. Yine aynı şekilde “Askerdeyken de bunların psikolojisinde sorun var mı, süregelen bir şey var mı?” diye hiçbir şekilde muayenelerde bunlar takip edilmiyorlar.

Sonuçta demokrasinin, şeffaflık ve hesap verilebilirliğin olmadığı bir kurumla karşı karşıyayız. Kendi kurumumdan örnek vereyim, sağlıktan. Sağlıkta Dönüşüm Programı’yla bazı şeyler iyileştirildi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Devamla) - Peki, bu, askeriyede niye olmuyor? Askeriye niye hesap vermiyor? Askeriye niye şeffaf olmuyor da gençlerimiz konusunda birtakım karartmalar ve öyle gelişigüzel açıklamalarla olay karartılıyor? Bizim talebimiz bu; bu önerenin kabul edilmesiyle birlikte, bu ölümlerin, içerisinde sivil uzmanların da olduğu bir heyet tarafından denetlenmesi. Bu ölümlerdeki otopsilerine, yine, hakeza, içerisinde sivil hekimlerin de olduğu birtakım kurullar tarafından yapılması; olayın annelere, olayın ailelere gerçekten iyi bir cevap vermemizi ortaya çıkaracak bir durumdur. Biz bu önergeyi destekliyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Denizli Milletvekili Sayın Yasin Öztürk.

Buyurun Sayın Öztürk. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk askeri sadece bir güvenlik unsuru değil bu milletin yüz yıllardır ayakta kalmasının, devletimizin varlığını korumasının, bayrağımızın göklerde özgürce dalgalanmasının temel direğidir. Bu kahramanlar, sınırlarımızı bekleyen, milletimizin geleceğini omuzlarında taşıyan adsız neferlerdir. Her bir Mehmetçik, annelerinin, babalarının vatana emanetidir; giydikleri üniforma ise yalnızca bir kıyafet değil millet adına edilen bir yeminin, şeref ve sadakatle verilen bir sözün sembolüdür. Ancak ve ne yazık ki anasının gözünden bile sakladığı bu evlatlarımızı koruyamadığımız gerçeği her yeni bir ölümle birlikte yüzümüze tokat gibi çarpıyor. Emir komuta zincirinde kaybolan sorumluluklar görmezden gelinen gerçekleri daha da ağırlaştırıyor. Biz burada kanunları tartışırken bir yerlerde bir Mehmetçik’imiz yalnız bırakılıyor ya da ihmaller zincirinin karanlığına itiliyor ve sorumlular hesap vermediği için benzer acıları tekrar tekrar yaşıyoruz. Bu durum bir kader değildir; bu durum, göz göre göre biriken ihmallerin, umursamazlığın ve vurdumduymazlığın sonucudur. Askerlik görevine teslim olduğu andan itibaren devletin koruması altında olan bu gençlerimizin şüpheli ölümleri, intiharları veya kaza denilerek kapatılan vakaları artık vicdanları kanatmaktadır. Kimi zaman mühimmat depolarındaki patlamalarla, kimi zaman yemekten zehirlenerek, kimi zaman da güneş altında saatlerce bekletilerek ve kimi zaman da hiçbir makul açıklama yapılmadan intihar kayıtlarıyla karşımıza çıkmaktadır. Bu yaşananların üstünün örtülmesine tepkisiz kalmak, bu gidişe ortak olmaktadır. Şunu yüksek sesle söylemek zorundayız: Bu ölümlerin hiçbirisi kader değildir. Bir Mehmetçik’in güneş altında bekletilip beyin kanaması geçirmesi kader değildir, donarak ölmesi kader değildir, susuzluktan can vermesi asla ama asla kader değildir. Bütün bunların adı açıkça; ihmal, sorumsuzluk, denetimsizlik ve liyakatsizliktir ve bizler bu ölümleri kader ya da “Askerliğin fitratında var.” diyerek geçiştiremeyiz. Hatay’da yaşanan hadise 2 Mehmetçik’imizin susuzluk yüzünden hayatını kaybetmesinden ibaret değildir, devletin en temel sorumluluklarında bile nasıl bir derin aksama yaşandığının acı bir sonucudur. Bir Mehmetçik’in yok yere vefat etmesi “ihmal” kelimesiyle geçiştirilemeyecek kadar ağır bir tablodur. Bu durum apaçık bir yönetim zaafı, kabul edilemez bir skandaldır. Böylesine vahim bir olayın üzeri örtülemez,

örtülmesine de asla izin verilemez. Buradan açık ve net bir soru soruyorum: Bu evlatlarımızın canı, gerçekten kimin umurunda; komutanların mı, siyasetçilerin mi? Eğer gerçekten umurunuzda olsaydı her ölümün ardından aynı ezber açıklamaları tekrarlayıp dosyaları alelacele kapatmazdınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Benzer şekilde, Emniyet teşkilatında yaşanan intihar vakaları da artık alarm vermektedir. Artan görev yükü, mobbing iddiaları, ağır çalışma koşulları ve yetersiz psikolojik destek bu trajedilerin zeminini oluşturmaktadır. Bir polis memurunun çaresizlik içinde kendi hayatına son vermesi yalnızca bireysel bir acı değil kurumsal düzenin çürüdüğüne dair sert bir uyarıdır. İşte bu nedenlerle, bu mesele siyasi değil siyasetüstüdür, hayati bir öneme sahiptir. Bu şüpheli ölümler tüm yönleriyle araştırılmalı; ihmali, kusuru, sorumluluğu olan kim varsa; rütbesi makamı, görevi ne olursa olsun en ağır şekilde cezalandırılmalıdır. Bu ülkenin çocuklarının canı hiçbir bürokratin siyasi hırsından, hiçbir komutanın rütbe geleceğinden daha değersiz değildir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Sayın Hüseyin Olan.

Buyurun, Sayın Olan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlayarak başlamak istiyorum.

Bugün üzerinde konuştuğumuz önerge, şüpheli asker ölümleri ya da bu konu özelinde şüpheli polis ölümleri gibi ölümlerin giderek çoğalmasının, artık söz konusu ölümlerin tesadüf olaylar olmadığını göstermektedir. İçişleri Bakanlığının açıkladığı verilere göre 2025 yılının ilk dört ayında 31 polis intihar etti, bu sayı 2024'ün aynı dönemine göre yüzde 15 artış gösteriyor. Orduya bakıldığında, 1992 ile 2012 döneminde intihar, kaza, şüpheli ölüm olarak kaydedilen asker ölümlerinin sayısı 2.221 olarak açıklanmıştı. Millî Savunma Bakanlığı 2012 yılından sonra bu şüpheli ölümleri artık açıklamamaya başladı. Sorunun çözümü üzerine değil sorunun üstünün örtülmesi, toplumsal güvenin değil şüphenin artmasındaki temel nedendir. Basın, sivil toplum kuruluşları ve medya raporlarına göre ise 2000 ile 2020 yılları arasında şüpheli asker ölümleri iddiasıyla 3 bini aşkın başvuru yapıldığı ileri sürülmektedir. Ancak bu iddiaların büyük çoğunluğu resmî makamlarca henüz doğrulanmış değildir.

Yargı ve hukuk sistemi ise bu olayların aydınlatılması bir yana, söz konusu olayların üstünün örtülmesine her zaman göz yummuştur. Hukukun üstünü örttüğü olaylardan bir örnek vermek gerekirse 24 Nisan 2011'de meydana gelen Ermeni Er Sevag Şahin Balıkcı'nın ölümüdür. Batman'da askerlik yaptığı süreçte yaşamını kaybetmesi bir kaza olarak kayıtlara geçti. Yargılama süresi ise tamamen mizansen bir şekilde ilerledi ve özünde bu ölüm örtbas edildi. Sevag'ın ölümünün 24 Nisana denk gelmesi yaşanan bu cinayetin tarihi açısından da bir tesadüf olmadığının göstergesidir. Bunun gibi onlarca şüpheli ölüm mevcuttur. Bölgede son kırk yılda yaşanan çatışmalı ortamda kamuoyuna açıklanan birçok şüpheli asker ölümlerindeki artış oranına da dikkatinizi çekmek istiyorum.

Hukukun işlemediği her alanda adalet, hak ve düzen geçerliliğinin yitirildiği bir dönemdeyiz. Türkiye'nin yakın tarihine baktığımızda devletin karanlıkta bırakmayı tercih ettiği sayısız olayların hâlen aydınlatılmamış olması ve bunun karşısında direnç göstermesi de aşikârdır. Yalnızca son on beş yıl bile gerçeklerin sistematik biçimde gizlendiği, faillerin korunduğu, adaletin siyasal iktidarın ihtiyaçlarına göre şekillendirildiği bir tablo ortadadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

HÜSEYİN OLAN (Devamla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Bugün açıkça görülmektedir ki bu ülkede karanlıkta bırakılan hiçbir olay tesadüf değildir. Hesap vermeyen bir güvenlik bürokrasisi, denetimsiz bir yürütme ve siyasallaştırılmış bir yargı düzeni hakikati değil iktidar ilişkilerini korumaktadır. Gerçekleri açığa çıkarmak için mücadele edenler ise hedef alınmakta, kriminalize edilmekte ve susturulmaya çalışılmaktadır.

Genel Kurulu selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Kocaeli Milletvekili Sayın Veysal Tipioğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA VEYSAL TİPİOĞLU (Kocaeli) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; CHP Grubu tarafından verilen grup önerisiyle ilgili olarak grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle bizleri takip eden aziz milletimizi ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle şunu ifade etmek isterim ki evlatlarımız bu milletin geleceğidir. Birliğine teslim olan her Mehmetçik bu devletin gözünün nurudur, devletimizin namusudur. Bu emanete sahip çıkmak bizim için bir tercih değil devlet olmanın gereğidir.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ama askerdeyken kalp krizi geçirip şehit olan askerlerimize şehitlik rütbesi verilmiyor.

OSMAN GÖKÇEK (Ankara) - Dinle, dinle!

VEYSAL TİPİOĞLU (Devamla) - Bir dinle, dinle! Dinle, ondan sonra itiraz et! Bir dinler misiniz. Biz sizi dinledik, nezaketle dinledik; lütfen siz de dinleyin.

Türk Silahlı Kuvvetleri terörü kaynağında bitiren, sınırları koruyan, dünyanın en zor coğrafyasında en zor görevi yapan, disiplini ve iç denetimiyle örnek bir kurumdur. Bu tür üzücü hadiseler üzerinden Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal yapısına gölge düşürecek genellemeler hiçbir şekilde gerçek tabloyu yansıtmaz ve devlet aklıyla da bağdaşmaz. Türk Silahlı Kuvvetlerinin kurumsal onuru herkes ve tüm kurumlarımız tarafından korunması gereken bir değerdir. Bizim için, bir askerimizin hayatını kaybetmesi asla kabul edilemez. Bir tek can kaybına dahi tahammülümüz yoktur. Bir kayıp yaşandığı anda adli ve idari soruşturmalar büyük bir titizlikle yapılmakta, tüm veriler kayıt altına alınmaktadır. Hiçbir dosyanın üstü kapatılamaz, hiçbir ihmal saklanamaz çünkü bu devletin hukuku, bu ordunun nizamı, bu milletin vicdanı asla buna izin vermez. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ailelerimizin acısı bizim başımızın tacıdır. Kayıp verdiğimiz her evladımız bizim de evladımızdır. Bir annenin gözyaşı bizim de gözyaşımızdır, bir babanın yüreğindeki ateş devletin kalbine düşen bir ateştir. Bu yüzden, biz duyduğumuz her kuşkuyu ciddiyetle ele alıyoruz çünkü arkasında bir annenin duası, bir babanın ahı, bir ailenin bekleyişi olduğunu biliyoruz. Hiçbir evladımızın akıbeti belirsiz bırakılamaz, her şüphe açıklığa kavuşturulmadan o dosya kapatılamaz çünkü hiçbir evladımızın hatırası bunu kabul etmez. Devlet dediğiniz, acıyı duyan, acıya dokunan, acıyı paylaştan bir yapıdır; biz milletin evlatlarına sahip çıkan, her yarayı sarmaya çalışan bir yapıdır. İşte, tam da biz bunu yapıyoruz; emanete sahip çıkıyor, ailelerimizin yanında duruyoruz. Her evladımızın hatırasını en büyük sorumluluğumuz bilerek hareket ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

VEYSAL TİPİOĞLU (Devamla) - Fakat bir gerçek daha var; kurumlarımızı töhmet altında bırakan her söylem, o kurumlarda görev yapan yüz binlerce personelin emeğini ve onurunu zedelemektedir; biz buna asla müsaade etmeyiz. Soruşturmaların şeffaf yürütülmesini destekleriz, eksikliğe asla müsaade etmeyiz ancak devletin kurumlarını zan altında bırakacak, TSK'nın itibarını gölgeleyecek hiçbir yaklaşımı da doğru bulmayız.

Şunu ısrarla söylüyorum: Bu konu siyasetüstü bir konudur, hepimizin ortak meselesidir, hepimizin ortak acısıdır. Dolayısıyla gerçeklerden kopuk, kurumlarımızı hedef alan bu önerge çözüm içermemektedir.

Değerli milletvekilleri, bizim devlet anlayışımızı nettir: Emanete ihanet edilmez, ihmale göz yumulmaz, şüpheli bir olay görmezden gelinmez. Asker ocağı, Peygamber ocağıdır, bu aziz milletin göz bebeğidir, evlatlarımız da başımızın tacıdır. Bu devlet, emanete sahip çıkmaya yeminlidir.

Bu vesileyle, Hakk’a yürüten bütün kardeşlerimizi rahmetle anıyorum, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Asker ocağında hayatını kaybeden askerlerimiz neden şehit sayılmıyor?

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sırada yer alan, Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 239) ¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük’ün 91’inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin birinci bölümü üzerinde siyasi parti grupları adına yapılan konuşmalarda kalınmıştı.

Şimdi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Sayın Kamuran Tarhan konuşacaktır.

Buyurun Sayın Tanhan. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA KAMURAN TANHAN (Mardin) - Ben de 25 Kasım dolayısıyla ölüme karşı yaşamı, çaresizliğe karşı umudu, korkuya karşı cesareti kuşanan tüm kadınları selamlayarak başlamak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; torba yasa teklifinin birinci bölümü üzerine söz aldım. Sözlerime Wilson Yasası’yla başlamak istiyorum. “Eğer bilgiye ve zekâyâ öncelik vererseniz para gelmeye devam edecektir.” diyor. Ama AKP iktidarında bilgiye ve zekâyâ öncelik verilmez, verginin vergisine öncelik verilir; dolayısıyla sonuç olarak, onlar için de para gelmeye devam ediyor.

Bu teklif sadece teknik bir vergi düzenlemesi değildir; bu teklif, yasama süreçlerinin nasıl işlediğini; iktidarın Meclise, muhalefete ve yurttaşla bakış açısını gösteriyor aslında. İktidar, alışkanlık hâline getirdiği üzere, yine yangından mal kaçırır gibi hareket etmiş; yurttaşların, sendikaların, meslek örgütlerinin, üniversitelerin, yerel yönetimlerin görüşlerine başvurmadan bu kanun teklifini

¹ 239 S. Sayılı Basmayazı 20/11/2025 tarihli 20’nci Birleşim Tutanağı’na eklidir.

Komisyonundan geçirmeye çalışmıştır. Daha vahimi, 36 maddelik bir teklifte görüşmeler sürerken, nereden geldiği belli olmayan, doğru düzgün izah edilemeyen 4 yeni maddenin eklenmiş olmasıdır. Bu durum, sadece özensizlik değil yasama sürecine hoyratça yaklaşımının, Meclisi onay makamına indirgeme isteğinin açık göstergesidir ve yine tesadüf değildir, 40 maddelik bu büyük torba yasa Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmelerinden hemen önce getirilmiştir. Amaç açıktır; Muhalefetin 2026 bütçesi üzerine yoğun çalışmasını engellemek, bütçe tartışmalarını kıskaç altına almaktır buradaki amaç.

Değerli milletvekilleri, DEM PARTİ olarak yıllardır söylüyoruz: Torba yasa usulü, yasa yapma tekniğine ve evrensel hukuk ilkelerine aykırıdır. Roma hukukundan beri bilinen temel bir ilke vardır; hiç kimse birbirinden tamamen farklı alanlarda düzenlemeler içeren bir teklif hakkında tek bir “evet” ya da “hayır” demeye zorlanamaz ama bugün burada konuştuğumuz teklif tam olarak da budur aslında. Kira gelirinden araç harçlarına, vakıf üniversitelerindeki harç sisteminden İşsizlik Sigortası Fonu’nun kullanımına, Karadeniz kıyılarında serbest bölge düzenlemesinden UEFA organizasyonlarına tanınan vergi istisnalarına kadar birbirinden çok farklı başlıklar aynı torbaya doldurulmuş ve önümüze getirilmiştir. Romalılar milattan önce 98 yılında bu usulü terk etmiştir.

Öncelikle vergi adaleti açısından bakmak istiyoruz buna. Bu teklifte krediyle, yüksek faizle ev alan yurttaşın konut kredisi faizini gider yazma hakkı elinden alınıyor. Gayrimenkul satışındaki ceza oranı katlanarak artırılıyor. Yine bu teklifle araç satışlarındaki noter harçları yükseltiliyor. Yine bu teklifle ikinci el araçlardan daha önce alınan ÖTV, KDV, MTV’sini defalarca ödemiş yurttaşlardan ek vergi yine alınıyor. Verginin vergisinin vergisi aslında bu düzenleme. Küçük veteriner muayenahanelerine, küçük galerilere, taşınmaz ticareti yapan esnafa, kuyumculara yıllık yüksek harçlar getirilerek binlerce küçük işletme yeni bir mali baskına alınıyor, küçük işletmelerin kapatılmasına sebebiyet veriliyor. Öte yandan bakıyoruz, borsa ve fonlar üzerinden yüksek kazanç elde edenler, sistemin sunduğu avantajlarla korunmaya devam ediliyor. UEFA gibi dev organizasyonlara, uluslararası dev yapılara bir dizi şirket ve kurum üzerinden tam KDV istisnası ve iadesi imkânı tanınıyor. Çok kazanandan çok, az kazanandan az vergi anlayışını her fırsatta dile getiriyoruz ancak bu teklif tam bunun tersini yapıyor; klasik bir iktidar anlayışı. Dar gelirlinin, kiracının, ikinci el araç alıp satmak zorunda kalanların, küçük esnafın ve serbest meslek erbabının sırtına yeni harçlar, yeni cezalar bindiriliyor. Büyük sermayelere ve uluslararası organizasyonlara ise vergi istisnalarıyla bu durum korunuyor.

Teklifin eğitim ve gençlik boyutu da aynı derecede vahimdir. Vakıf üniversitelerinde hazırlık sınıfı ve birinci sınıf dışındaki öğrenim ücretlerinin ÜFE ve TÜFE ortalamasına bağlanması zaten astronomik seviyelere çıkmış ücretlerin kalıcı biçimde yüksek kalması anlamına gelmektedir. Bugün birçok vakıf üniversitesinde yıllık ücretlerin 1 milyon TL’nin üzerinde olması, bu ücretlerin kimi Avrupa ülkelerinin nitelikli üniversiteleriyle yarışıyor olması ama ne eğitimde nitelikte ne de akademik sıralamada aynı seviyede olduğunu göremiyoruz. Bu anlayışa rağmen ücret artışları da enflasyona endekslenerek âdeta otomatik zam mekanizması hâline getiriliyor. Oysa Anayasa’nın 42’nci maddesi açıktır: “Kimse, eğitim ve öğretim hakkından yoksun bırakılamaz.” Eğitim temel bir haktır ve sosyal devletin görevidir. Gençlerin yükseköğretime ücretsiz bir şekilde erişimini sağlamaktır sosyal devletin görevi. Gerçekte ise neler oluyor, ona biraz baktığımızda; ekonomik kriz nedeniyle her yıl yüz binlerce öğrenci üniversite kaydını sildiriyor, vakıf üniversiteleri “kâr amacı gütmeyen tüzel kişilikler” olarak tanımlanmasına rağmen fiilen yüksek ücretli işletmelere dönmüş durumda, devlet üniversiteleri kaynak yokluğu ve siyasi baskı altında çoraklaşırken vakıf üniversiteleri piyasaya entegre olmuş yapılar hâline geliyor. Bu teklif, eğitimi temel bir hak olarak değil satın alınabilir bir ayrıcalık olarak gören anlayışın ürünüdür. Diyoruz ki yükseköğretim parasız ve nitelikli olmalıdır; ücretler ÜFE’ye, TÜFE’ye değil sosyal devlet ilkesine göre belirlenmelidir; 2026 bütçesinde her gencin ücretsiz yükseköğretime erişebilmesini sağlayacak kaynaklar ayrılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu torba yasa teklifi sadece bugünümüzü değil geleceğimizi de ipotek altına alan maddeleri içermektedir. Bunlardan biri İşsizlik Sigortası Fonu'nun kullanımına ilişkin düzenlemedir. İmalat sanayisinde istihdamı koruma ve artırma iddiasıyla fonun 2025 yıllık prim gelirlerinin yüzde 15'i kadarının Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına aktarılması öngörülmektedir yani İşsizlik Fonu, işsizlerden çok patronlara çalışan bir mekanizmaya dönüşmüştür; bu teklifte aynı çizgi sürdürülmektedir. İşsizlerin alın teriyle biriken kaynağın bir kez daha teşvik adı altında sermayeye aktarılması yolunu açıyor aslında bu teklif. Benzer biçimde, bireysel emeklilik sisteminde devlet katkısı oranını Cumhurbaşkanının keyfî takdirine bırakan düzenleme de son derece sakıncalıdır. Devlet katkısının yüzde 30'dan yüzde 50'ye kadar artırılması veya sıfıra indirilme yetkisi yasama organının net ve öngörülebilir şekilde belirlemesi gereken bir alanı yürütmenin tek imzasına bırakması anlamına geliyor. Peki, milyonlarca yurttaşın uzun vadeli tasarrufu bir imzayla değersizleşirken ekonomik kriz ve bütçe açığı bahanesiyle katkı payı sıfıra düşürülebiliyor. Sisteme güven daha da sarsılabilir bu anlayışla. Kuvvetler ayrılığı zaten çok zayıflamışken sosyal güvenlik alanında bile böylesine geniş bir yetkinin yürütmeye devredilmesi demokratik denge ve denetim ilkesine aykırıdır.

Teklifin bir diğer boyutu da kamu borçlanması ve deprem gerekçesiyle getirilen ek borç yetkisidir. 4749 sayılı Kanun'a eklenen geçici maddeyle 2025 yılı net borç kullanım tutarı 595 milyar TL artırılmaktadır, gerekçe de depremin yaralarının sarılması. Deprem vergilerine ne olduğunu, yıllardır toplanan özel iletişim vergisinin nereye gittiğini, deprem fonunun nasıl kullanıldığını sorduğumuzda net bir yanıt alamıyoruz. İki buçuk yılı aşkın bir süre geçmesine rağmen, hâlâ konteynerde yaşayan on binlerce insan varken bütçede deprem için ayrılan kaynakların kâğıt üzerinde bir kalemden diğerine nasıl aktarıldığını izlemek zorunda bırakıyoruz.

Şimdi de halka hesap vermeden, Meclise gerçek bir bilanço sunmadan, denetim raporlarını açıklamadan 595 milyar liralık yeni borçlanma yetkisi isteniyor. Bu, sadece teknik bir maliye maddesi değildir; bu, gelecek kuşaklara devasa bir borç ve faiz yükü demektir; bu, Meclisin bütçe hakkını fiilen devre dışı bırakmak demektir.

Yine, getirilen düzenlemeyle, Kıyı Kanunu'nda yapılan değişikliklerle Karadeniz serbest bölgesinde kıyı kenar çizgisinin deniz tarafında da sanayi ve ticaret yapılarının önünü açan düzenlemeler ise bir başka boyutu ve tartışmalı bir durumdur. Serbest bölgeler düşük ücretli ve güvencesiz istihdam, çevre tahribatı, yerel ekonomiyi bağımlı hâle getiren yapılar olarak yıllardır tartışılmaktadır. Şimdi, Karadeniz kıyısında denizin içine doğru sanayi ve ticaret yapılarının kapısı açılmak istenmektedir. Bu ne demek oluyor? Deniz ekosisteminin tahrip edilmesi, balıkçılığın ve yerel turizmin zarar görmesi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

KAMURAN TANHAN (Devamla) - Teşekkürler.

Kıyıların kamu yararı ilkesine aykırı bir biçimde sermayeye tahsis edilmesi anlamına geliyor. Kıyıları korumak yerine kıyıları birer rant alanına dönüştüren her düzenleme uzun vadede sadece çevreyi değil o bölgede yaşayan halkın geleceğini ve geçim kaynaklarını da yok etmektedir ve diyoruz ki yasama süreci torba kanunlarla değil şeffaf, katılımcı, müzakereye açık yöntemlerle yapılmalıdır. İşsizlik Fonu işsizlerindir, fonun kaynakları “teşvik” adı altında patronlara değil işsiz yurttaşlara ayrılmalıdır. Eğitim ve sağlık piyasasının insafına bırakılmamalı; parasız, nitelikli, eşit, erişilebilir kamusal haklar olarak düzenlenmelidir. Kıyıları, kentler, doğal varlıklar kısa vadeli rant uğruna feda edilmemeli, toplumun ve doğanın ortak değeri olarak kullanılmalıdır. Bütçe ve borçlanma politikaları Meclisin iradesinden ve halkın denetiminden kaçırılarak değil topluma hesap verilerek yürütülmelidir.

Bu duygu ve düşüncelerle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Cavit Arı konuşacaktır.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; burada bu kanunu görüşürken bir taraftan da Plan ve Bütçe Komisyonunda 2026 yılı bütçe görüşmeleri devam etmekte, şu an itibarıyla da Millî Savunma Bakanlığı bütçesi görüşülüyor.

Plan ve Bütçe Komisyonunda 2026 yılı bütçesi görüşülüyor dedik; evet, gerçekten ülkemizin genel sorunlarını çözmekten uzak; çiftçimizin, esnafımızın, işçimizin, işsizimizin sorunlarına çare olmaktan uzak bir bütçe olduğunu görüyoruz. Şimdi, bütçe daha başlangıçta 2 trilyon 711 milyar bütçe açığı vermekte; gider bütçe kalemi 18 trilyon 928 milyar, gelir ise 16 trilyon 216 milyar yani 2 trilyon 711 milyar lira bütçe açığıyla başlamakta. Bunun yanı sıra, bütçede en büyük kalemin de yine 2 trilyon 741 milyar lirayla faiz harcamalarına gittiğini görüyoruz. Bununla ilgili değerlendirmelerimizi, eleştirilerimizi Plan ve Bütçe Komisyonunda uzun uzadıya yaptık. Şimdi, bu rakamları niye verdim? Bu rakamlar yani bir taraftan bütçe açığı, bir taraftan faizle ilgili gerçekten önemli bir miktarın gittiği bir bütçe. Şimdi, bu bütçeye para lazım; bu bütçeye paranın da işte bu düzenlemeyle bulunmaya çalışılan bir kanun teklifi olduğunu görüyoruz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, bu düzenlemenin içerisinde özellikle 10'uncu madde var. Şimdi, bu 10'uncu maddede başta, galericiler, emlakçılar, kuyumcular olmak üzere yani bir anlamda küçük esnafımızın üzerine birtakım yükler getirilmekte. Ticaret Bakanı Plan ve Bütçe Komisyonunda bütçe sunumunu yaparken bu kanun teklifiyle ilgili, işte, getirilen bu düzenlemeyi kendisine sordum, dedim ki: “Sayın Bakan, siz esnafardan sorumlu bir Bakansınız ancak şu an siz bu kanun teklifini getiren Mehmet Şimşek Bakandan mı yanasınız yoksa esnaftan mı yanasınız?” (CHP sıralarından alkışlar) Sayın Bakan cevap veremedi çünkü eğer Ticaret Bakanı esnaftan yana tavır alacaksa bu kanun teklifinin geçmesini engellemesi gerekirdi. Ya, şimdi, şöyle diyelim: Galerici her yıl, emlakçı her yıl, kuyumcu her yıl ticaret belgesini yenilemek üzere para verecek; 20 bin lira, 30 bin lira, 40 bin lira ve üstelik bu, büyükşehirlerde 2 katı. Yine, aynı şekilde, bakın, muayenehaneler için yani doktorlar için aynı şekilde, diş hekimleri için...

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Avukatlar için de...

CAVİT ARI (Devamla) - Muayenehaneler için 20 bin, özel poliklinikler için 30 bin, özel tıp merkezleri için 50 bin ve yine, büyükşehirlerde bu 2 katı. Ağız, diş sağlığı için 20 bin, 30 bin, 40 bin gibi rakamlar var ve yine, büyükşehirlerde bu 2 katı.

Değerli arkadaşlar, aynı durum veteriner hekimler için de geçerli yani kısacası, nereden para bulsak diye arayışa girmişsiniz ve küçük esnafın, bunun yanı sıra da diş hekimi ve diğer sağlık kuruluşlarına her yıl düzenli bir belge ücreti getirmişsiniz. Yani kısacası, bu bütçeye para lazım, bu parayı da buralarda bulmak için gayret ettiğinizi görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, bakın, Plan ve Bütçede sona gelindi, yarın sadece Çevre Şehircilik Bakanlığı görüşülecek, ortaya çıkan tablo şudur: Tarım Bakanlığı bütçesi çiftçimizin derdine derman olmayacak bir bütçedir, Ticaret Bakanlığı bütçesi esnafın derdine çare olmayacak bir bütçedir. Esnafımızın krediye ulaşması neredeyse mümkün olmayan bir duruma gelinmiştir. Böyle bir bütçeyle karşı karşıyayız ve sonuç itibarıyla vatandaşın derdine derman olmayan bir bütçe olduğunu her fırsatta söylüyorum. Emeklimiz için en düşük emekli aylığının hâlâ 16.400 TL olduğu bir dönemdeyiz ve bayram ikramiyesi şu an 3 bin TL, emeklimizin hiçbir derdine derman olmayan bir bayram ikramiyesiyle karşı karşıyayız ve biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak devamlı diyoruz: “En düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesinde olması gerekir.” Tekrar söylüyorum, hiçbir kesimin derdine çare olmayan bir bütçe ve

bu bütçeye kaynak bulmak üzere getirilmiş bir kanun teklifiyle karşı karşıya olduğumuzu ifade etmek istiyorum. O nedenle, vatandaşımıza yük getiren bu düzenlemelerden, esnafımıza yük getiren bu düzenlemelerden vazgeçilmesi gerektiğini buradan ifade etmek istiyorum.

Bu düzenleme içerisinde desteklediğimiz bir madde var, onu söylemek istiyorum. Değerli arkadaşlar, 37'nci maddede belediye başkanları ve vekili, belediye meclisi ve il genel meclisi başkanı, başkan vekili, üyeleri, belediye encümeni ve il encümenleri yönüyle bir sorun yaşanıyordu. Belediye başkanlarımız, il genel meclisi ve belediye meclis üyesi arkadaşlarımızın haklarıyla ilgili sıkıntılı bir durum söz konusuydu. Gerek belediye meclis üyesi arkadaşlarımızın gerekse il genel meclis üyesi arkadaşlarımızın yaşadığı bu sorunun çözümü noktasında 37'nci maddede getirilen düzenlemeyi desteklediğimizi ve bu düzenlemeyle en azından sorunlarının giderilmesi gerektiğini buradan ifade ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, Ticaret Bakanı Maliye Bakanıyla arada sıkışmış vaziyette diye söyledik; önceki gün de Tarım Bakanı vardı, Tarım Bakanına da şunu söylüyoruz: Ya, gelin, tarım topraklarını korumak için mücadele edin; tarım alanları her geçen gün daralıyor, tarım alanları daraldığı gibi üretici sayısı da her geçen gün azalıyor dedik. Tarım alanları daralıyor ama Tarım Bakanlığı tarım topraklarını korumak için en küçük mücadelede bulunmuyor. Bugün taş ocaklarının, mermer ocaklarının, HES'lerin, GES'lerin olduğu tüm girişimlerde tarım il müdürlükleri "Hemen, hızlıca nasıl izin veririm." gayreti içerisinde. Vatandaş benzeri bir talepte bulunsun ne ormana girebilir ne tarım topraklarıyla ilgili bir değişiklik yapılır ama taş ocakları, mermer ocakları, kömür ocakları, HES'ler, GES'ler söz konusu oldu mu ortada yoklar. Buradan söylüyorum, bakın, tekrar hatırlatıyorum: Tarım hepimiz için çok önemli; tarım toprakları, su kaynakları hepimiz için değerli ve bu alanları korumak zorundayız. Tarım Bakanına Komisyonda da hatırlattık, buradan bir kez daha söylemek istiyorum kendisine: Bu HES'çilerle, kömür ocakçılarıyla arada sıkışmasın, tarım topraklarını korumak için gerekli mücadeleyi versin istiyoruz; aksi hâlde, çiftçimizin zaten durumu gerçekten içler acısı, ürettiğinin karşılığını alamaz durumda. Önceki gün rakamlarla gösterdik, Antalya Halinde bugünkü rakamlar bir önceki yılın rakamlarından neredeyse yüzde 20 daha düşük. Ürettiğinin karşılığını alamayan bir çiftçi ama girdi maliyetleri yüksek olan bir dönemi yaşıyoruz. İşte, böyle bir dönemdeyken tekrar vatandaşımıza yük getiren bu düzenlemelerden vazgeçilmesi gerektiğini hatırlatıyorum.

Bu kanuni düzenlemelere karşı olduğumuzu ifade eder, saygılar sunarım.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Birinci bölüm üzerinde gruplar adına yapılan konuşmalar tamamlanmıştır.

Şahıslar adına ilk söz Denizli Milletvekili Sayın Şeref Arpacı'ya aittir.

Buyurun Sayın Arpacı. (CHP sıralarından alkışlar)

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, ekranları başında bizi izleyen kıymetli hemşehrilerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İki buçuk senedir burada, ne yazık ki işçinin, emekçinin, öğrencinin, sanayicinin, esnafın hiçbir derdine ilaç olmayan Türkiye Büyük Millet Meclisi; yine, halkın sırtına ağır bir yük yükleyen vergi, harç ve cezaları artıran bir paketi görüşüyor. Bu torba yasanın hemen hemen tüm maddeleri vatandaşın sırtına yük bindirirken kamuda bazı kurumların ve asıl vergi alınması gereken büyük şirketlerin, organizasyon firmalarının ödeyeceği kurumlar vergisi, gelir vergisi ve KDV'ye istisnalar getiriyor. Yani yine yandaş ödüllendirilip vatandaş cezalandırılıyor. Devlet doymuyor; alınan tüm vergiler, gelirler kara bir delikte yok olup gidiyor. Mehmet Şimşek sıkı para politikasıyla vatandaşa aslan kesilirken maliye politikalarında yani kamu israfını önleme noktasında süt dökmüş kediye dönüyor. Bugün karşı karşıya olduğumuz tablo şunu net biçimde gösteriyor: Vergi sebep, enflasyon sonuçtur.

Değerli milletvekilleri, hatırlayacaksınız, Meclisin 28'inci Döneminde yapılan ilk düzenlemelerden biri Cumhurbaşkanına mazotta ÖTV'yi artırma yetkisi vermek olmuştur, bu yetki kullanıldı ve mazota 12 ila 15 lira arası ÖTV getirildi. Bugün mazot 60 lira değil de 40-45 lira olsaydı enflasyon da bugünkü seviyesinde olmayacaktı. Yine, benzer bir şekilde, araçlarda ÖTV oranını değiştirme yetkisi verildi. Sonuç olarak araçların fiyatı bir anda milyonlarca lira arttı. Vergi artışı beklendiği için hem ithalat hızlandı hem de fiyatlar fırladı. Temel ihtiyaçlardaki KDV yükü de aynı şekilde vatandaşın hayatını pahalılaştırdı. Araç alırken ÖTV ödüyorsunuz, KDV ödüyorsunuz, sonra motorlu taşıtlar vergisi ödüyorsunuz, şimdi de alım satımda yeni harçlar getiriyorsunuz. Bir kuzudan kaç post çıkacak sayın milletvekilleri? Bu devlet ne zaman doycak? Enflasyonla mücadelede en başarısız olduğumuz noktalardan bir tanesi kira meselesi. Bugün bu torbada ne yazık ki 47 bin TL'ye kadar olan kira gelirlerindeki istisnayı kaldırılıyorsunuz yani kiralara biraz daha artıracak bir adım atıyorsunuz. UEFA organizasyonları için KDV, gelir ve kurumlar vergisi muafiyeti getirirken emlakçı, diş hekimi, sarraf ve galericiye yeni harçlar yüklüyorsunuz. Üstelik büyükşehir ve il ayrımında 2 kat harç uygulaması bir adaletsizliği de getiriyor. Bugün mesela Denizli Çardak ilçesindeki bir esnaf on beş dakika mesafedeki Dazkırı'daki bir esnafa göre 2 katı fazla harç ödemek zorunda kalacak; bu, adil değil. Peki, bu harçlar neden getiriliyor? Vergi vermediğini düşündüğünüz bir kesimi denetleyemediğiniz için bu harçları getiriyorsunuz. Yani kayıt dışıyla mücadele edemediğiniz için kurunun yanında yaşı da yakıyorsunuz, herkesi harca tabi tutuyorsunuz. "Fahiş fiyatla mücadele." adı altında Türk üreticisini, esnafını, çiftçisini suçlarken bu ülkede 3,5 dolara yani 150 TL'ye ithal edilen et 700-800 TL'ye satılıyor. Alan-satan yandaş olunca aklınıza fahiş fiyatla mücadele etmek gelmiyor. Çiftçimiz, üreticimiz emeğiyle, alın teriyle hasadını kaldırıyor, "fiyatı dengelemek" adı altında gümrük vergisi muafiyetleriyle tonlarca ürünü dışarıdan getiriyorsunuz. Bu torba yasanın etki analizinde görüyoruz; her maddede 1 milyarlık, 2 milyarlık ek gelir hedefi var. Toplamda belki 30-40 milyar lira bir ek gelir olacak fakat mesela BYD firmasına 1 milyar dolarlık yatırım yapması, fabrika yapması için verdiğimiz vergi muafiyeti sayesinde kazancı 12 milyar TL civarında; bu yetmiyor, TOGG'u korumak için fiyatı belki 300-400 bin TL daha yukarıda bir fiyata satırıyorsunuz, oradan da 14-15 milyar TL gelir elde ediyor. Üstelik daha tek bir çivi çakmadı, yatırım yapmadı. Ülke olarak gülünç duruma düştük.

Yani sözün özü: Siz yandaş ve uluslararası şirketlere bol keseden dağıtırken harç, ceza ve yeni vergilerle vatandaşın umüğünü sıkıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ŞEREF ARPACI (Devamla) - Değerli arkadaşlar, Türkiye ekonomisinin bugün en önemli problemi yüksek enflasyon ve düşen satın alma gücüdür. Asgari ücret bir çalışan için 22 bin lira, işveren için 31 bin liradır; aradaki 9 bin liralık fark vergidir. Bir çalışan zaten eline geçen paranın yarısını dolaylı vergilerle devlete ödemektedir. Bu 9 bin liralık farkın büyük bir kısmını çalışanın cebine aktarmalıyız, bu sayede hem satın alma gücünü artırırız hem de işverenin maliyetini daha fazla artırmayacağımız için enflasyon tetiklenmez. Kamu israfının, bütçe açığının, beceriksiz ekonomi politikalarının cezasını halka ödetmeyin. Vatandaşımız, Meclisimizden, yapısal reformlar ve maliye politikaları getirilmesini yani kamu israfının bitmesini beklemektedir.

Yüce heyeti saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şahıslar adına ikinci söz Sakarya Milletvekili Sayın Ertuğrul Kocacık'a ait.

Buyurun Sayın Kocacık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ERTUĞRUL KOCACIK (Sakarya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerine söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bu kanun teklifi, yalnızca teknik hükümler içeren bir kanun teklifi değil aynı zamanda, Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun mali mimarisini güçlendiren, vergi sistemini sadeleştiren, sosyal adaleti koruyan, kayıt dışılıkla mücadelede kararlılığımızı ortaya koyan bir reform paketidir. Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürütülen orta vadeli program ve enflasyonla mücadele programı, Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun ekonomik temelini oluşturmaktadır. Bu programlar, fiyat istikrarını sağlamak, enflasyonu kalıcı şekilde düşürmek, kamu maliyesini güçlendirmek, yatırımı, üretimi ve ihracatı desteklemek ve sosyal refahı toplumun tüm kesimlerine yaymak üzere inşa edilmiştir. Bugün burada görüştüğümüz kanun teklifi, bu programların ortaya koyduğu hedeflere uyumlu olarak hazırlanmış, ekonomimizin dayanıklılığını artıracak, vergi sistemimizi daha adil ve sürdürülebilir hâle getirecek önemli bir reform adımdır.

Değerli milletvekilleri, teklifin ilk maddeleri gelir vergisine ilişkin düzenlemeler içermektedir. İlk maddemizle mesken kira gelirlerine sağlanmış istisna kaldırılmaktadır ancak emekli, malul, dul ve yetim aylığı alan vatandaşlarımız için bu istisna aynen devam etmektedir. Bu hem vergi tabanının güçlendirilmesi hem de sosyal yönü güçlü bir koruma mekanizması açısından son derece dengeli bir adımdır.

Bir diğer maddemiz sermaye piyasalarının adil ve sağlıklı işleyişini korumayı hedefliyor. Sadece nitelikli yatırımcılara satılan, Türkiye Elektronik Fon Alım Satım Platformunda işlem görmeyen ve sınırsız portföy yapısına sahip bazı serbest fonlar vergi istisnasını kötüye kullanabilmektedir. Teklifte bu fonların bir yıldan uzun süre elde tutulmasına bağlı vergi avantajı kaldırılmaktadır. Böylece vergi planlamasında oluşan adaletsizliklerin önüne geçilmektedir.

Maddelerimizin bir kısmı yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları ile ilgili. YİKOB'ların motorlu taşıtlar vergisi ile tapu harcından istisna tutulmasını düzenlemektedir. Büyükşehirlerde il özel idarelerinin yerine geçen bu birimlerin kamu yatırımlarını daha etkin, daha hızlı ve daha düşük maliyetle yürütmeleri için atılan bu adımlar son derece değerlidir. Yerel yönetim kapasitesini artıran, kamuda operasyonel verimliliği güçlendiren bu düzenlemeler sahada önemli bir karşılık bulacaktır. Yine, YİKOB'ların mülkiyetindeki taşınmazların satışında katma değer vergisi istisnası getirilmektedir. Bu düzenleme, büyükşehirlerde kamu taşınmazlarının daha etkin yönetilmesini sağlayacak; dönüşüm, yatırım ve altyapı süreçlerine de hız kazandıracaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklif sadece vergi sistemini değil eğitimden spora, sosyal güvenlikle taşınmazlarla ilgili düzenlemelere kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Diğer bir maddemizde ise vakıf üniversitelerinde hazırlık sınıfı ve 1'inci sınıf dışındaki öğrenim ücretlerinin artık mütevelli heyeti tarafından değil, Yükseköğretim Kurulu tarafından belirlenen esaslara göre tespit edilmesini öngörmektedir. Bu adım hem öğrencilerimizin fahiş fiyat artışlarından korunması hem de yükseköğretimde şeffaflığın sağlanması açısından son derece önemlidir. Artış oranı cari yılın haziran ayı itibarıyla yıllık ÜFE artışı ile TÜFE artış oranının ortalaması dikkate alınarak Yükseköğretim Kurulunun tespit edeceği esaslara göre belirlenecektir. Bu oran tüm vakıf yükseköğretim kurumları için üst sınır niteliği taşıyacak, mütevelli heyetler bu sınırı aşamayacaktır.

Teklifin diğer maddeleri, ülkemizin ev sahipliği yapacağı 2026 UEFA Avrupa Ligi finali, 2027 UEFA Konferans Ligi finali ve 2032 Avrupa Futbol Şampiyonası için teknik bir zorunluluktur. Bu tür organizasyonlarda UEFA'nın ev sahibi ülkelere getirdiği standart vergi muafiyetleri bulunmaktadır, biz

de tüm ev sahibi ülkelerde olduğu gibi bu standartlara uyuyoruz. Bu istisnalar vergi teşviki değil bir yatırım ve tanıtım stratejisidir, Türkiye'nin spor diplomasisinde küresel bir marka hâline gelmesi için atılan stratejik bir adımdır. Turizmden tanıtıma, hizmet sektöründeki hareketlilikten şehir ekonomilerine kadar çok yönlü getirisi olan ulusal prestij artıran bir yatırımdır.

Değerli milletvekilleri, sosyal güvenlik sistemimizin sürdürülebilirliği de bu teklifin önem taşıyan başlıklarından biridir. Yine bir maddemize baktığımızda, doğum hariç tüm borçlanma prim oranlarını yüzde 32'den yüzde 45'e çıkarmakta, BAĞ-KUR ihya prim oranını da aynı seviyeye getirmekteyiz. Bu düzenlemenin amacı Sosyal Güvenlik Kurumumuzun aktüeryal dengesini güçlendirmek, sistemin uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlamak ve geleceğin emeklilerine güçlü bir yapı bırakmaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimin sonuna gelirken belirtmek isterim ki bu kanun teklifi vergi adaletini güçlendiren, kayıt dışılıkla mücadeleyi derinleştiren, kamu gelirlerinde öngörülebilirliği artıran, sosyal güvenlik sistemimizi sağlamlaştıran ve kamu yönetiminde etkinliği yükselten kapsamlı bir reform niteliğindedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ERTUĞRUL KOCACIK (Devamla) - Türkiye'nin ekonomik direncini artırmaya, mali yapısını güçlendirmeye ve vatandaşlarımızın refahını korumaya devam edeceğimizi belirterek kanunun aziz milletimize ve devletimize hayırlı olmasını diliyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.03

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.39****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Rümeysa KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22'nci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi birinci bölümde yer alan maddeleri, varsa o madde üzerindeki önerge işlemlerini yaptıktan sonra ayrı ayrı oylarınıza sunacağım.

1'inci madde üzerinde 3'ü aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez

Şenol Sunat

Ayyüce Türkeş Taş

Balıkesir

Manisa

Adana

Yüksel Arslan

Selcan Taşcı

Ankara

Tekirdağ

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Mersin

Muğla

Denizli

Mehmet Karaman

Mustafa Bilici

Birol Aydın

Samsun

İzmir

İstanbul

Medeni Yılmaz

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Elvan Işık Gezmiş

Gökhan Günaydın

Ömer Fethi Gürer

Giresun

İstanbul

Niğde

Aliye Timisi Ersever

Selma Aliye Kavaf

Gülcan Kış

Ankara

Manisa

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın Yüksel Arslan.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan kanunun 1'inci maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bilindiği üzere, bu madde kira gelirlerine tanınan vergi muafiyetini sınırlandırmaktadır ancak mesele sadece bir rakam değişikliğinden ibaret de değildir. Yapılan düzenleme, milyonlarca vatandaşın bütçesine, evine, sofrasına ve en temel hakkı olan barınma hakkına doğrudan dokunmaktadır. Bugün yürürlükte olan düzenlemeye göre, kira gelirlerinden 47 bin liralık bir kısmı vergiden muaftır yani vatandaş aldığı kiranın belli bir bölümünü beyan etmeden gelir elde edebilmektedir. Bu uygulama yüksek gelirli yatırımcı için değil geçimini kiraya verdiği tek eviyle sağlayan, emekli maaşı yetmeyen, birikimini bir daireye bağlamış orta direk bir vatandaş için bir nefes kapısıydı. Şimdi, bu teklife baktığımızda, o istisna yalnızca emekli, malul, dul ve yetim aylığı alanlara özgü hâle getirildi. Bu ne demek oluyor? Kira gelirinden başka hiçbir geliri olmayan, tek eviyle geçinmeye çalışan, belki o gelirle çocuğunu okutan, torununa destek olan binlerce vatandaş bundan sonra daha fazla vergi ödeyecek demektir.

Sayın vekiller, vergi sistemi devletin mali gücünü düzenler ama aynı zamanda toplumsal adaletin de aynasıdır. Bu aynada adalet, eşitlik ve hakkaniyet ilkeleri yansımıyorsa o sistemin meşruiyeti sorgulanır. Bu madde o aynayı çatlatmaktadır çünkü burada mali güce göre vergilendirme ilkesi rafa kaldırılmıştır. Kira gelirini geçim kaynağı olarak kullanan dar ve orta gelirli vatandaş ile onlarca evi olan büyük mülk sahibine aynı vergi muamelesi yapmak adaletsizliktir, eşitsizliktir. Vergi adaleti herkesten eşit miktarda değil gücü oranında vergi almayı gerektirir. Siz bugün bu dengeyi bozuyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, bu düzenleme sadece mülk sahibini değil kiracıyı da etkileyecektir çünkü artan her vergi yükü kısa süre içinde kira bedellerine yansıyacaktır. Mülk sahibi daha fazla vergi ödeyeceğini bildiğinde bu maliyeti kiracıya devredilecektir yani bu teklif yasalışırsa yalnızca mal sahibi değil kiracının da cebi yanacaktır. Bugün, Türkiye’de barınma krizi zaten derinleşmiş durumdadır. Büyük şehirlerde vatandaş ev bulamıyor, balsa da ödeyemiyor, gençler aile kuramıyor, üniversite öğrencileri yurt bulamıyor; bu koşullar altında kira gelirine yeni bir yük bindirmek yangına benzin dökmeaktır.

Kıymetli milletvekilleri, ekonomik krizle mücadele ancak vergi adaletiyle mümkündür. Adalet duygusunu zedeleyen hiçbir vergi politikası uzun vadede gelir yaratmaz. Bugün burada yapılmak istenen, bütçeye kısa vadeli bir katkı sağlamak gibi görünse de uzun vadede daha büyük bir yük yaratacağı çünkü kira piyasasında fiyatlar artacak, kiracının ödeme gücü düşecek, tahliye ve icra davaları artacak, konut piyasasındaki dengesizlik daha da derinleşecektir. Devletin görevi, kriz dönemlerinde yükü adil biçimde paylaşmaktır. Küçük mülk sahibine “Sen de öde.” demek kolaydır ama adil değildir. Gerçek adalet, çoklu mülk sahibi, yüksek gelirli, gayrimenkulden büyük kazanç sağlayan kesimi vergilendirmektir. Bu teklifin mevcut hâliyle yürürlüğe girmesi gelir dağılımında adaleti sağlamak yerine mülk sahipleri ile kiracılar arasında yeni bir gerilim hattı oluşturacaktır.

Değerli milletvekilleri, bir yasa maddesiyle adalet terazisi bozmak kolay ama o dengeyi yeniden kurmak çok zor olacaktır. Bu maddeyle elde edeceğimiz gelir geçicidir ancak toplumda yaratacağı tahribat kalıcı olacaktır. Biz, devletin gelirini artırmanın değil vatandaşın yükünü azaltmanın da peşinde olmalıyız çünkü biliyoruz ki vergi milletin rızasıyla toplanırsa devlete güç katar; zorla, adaletsizce alındıysa güveni zedeler. Bu nedenle diyoruz ki bu maddeyi geri çekin. Dar gelirliyi cezalandıran, kira krizini derinleştiren, toplumsal dengeleri bozan bu düzenlemeden vazgeçin. Devlet adil olduğunda vatandaş da devletine sadık olur.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Manisa Milletvekili Sayın Selma Aliye Kavaf.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teklifin 1'inci maddesinde yapılan değişiklikte, mesken kira geliri istisnası daraltılıyor ancak emekli, malul, dul ve yetim aylığı alanlar için bu istisna muhafaza ediliyor. Otoyol ve köprü müteahhitlerinin milyarlarca liralık borcunun tek bir kalemden silindiğini düşünürsek bunun bir lütuf olmadığını belirtmek isterim.

Değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle genel sağlık sigortası primi brüt asgari ücretin yüzde 3'ünden yüzde 6'ya yükseltilmiştir. Kasım ayında 780 lira olan aylık prim tutarı aralık ayı itibarıyla 1.560 liraya çıkmaktadır; artış bununla da sınırlı değildir, Ocak 2026'da asgari ücrete yapılacak düzenlemeyle bu tutar otomatik olarak artacak, tahminlere göre 2 bin liranın üzerine çıkacaktır. Peki, bu düzenlemenin en ağır yükünü kim taşıyacak? Primlerini kendi ödeyen 2,2 milyon vatandaşımız, üniversiteden mezun olan ve iş arayışında olan gençler; part-time çalışan, otuz gün prim gününü bir türlü dolduramayan çalışanlar; kayıt dışı istihdam edildiği için hiçbir güvencesi olmayan emekçiler, kendi işini kurmaya çalışan henüz gelir elde edemeyen girişimciler. Artış ekonomik olarak en kırılgan, savunmasız kesimlerin omuzlarına binmektedir. Bu insanlar neden cezalandırılıyorlar; sadece hayatta kalmaya, ayakta durmaya çalıştıkları için mi? Kanun hükmü açıktır; altmış günden fazla prim borcu bulunan vatandaşlarımız sağlık hizmetlerinden yararlanamamakta, ilaçlarını piyasa fiyatları üzerinden temin etmek zorunda kalmaktadır. Her yıl getirilen istisnai düzenlemeler ise sorunu ertelemekten öte bir işlev görmemektedir.

Değerli milletvekilleri, şimdi bu ağır tabloya bir yenisi daha eklenmektedir, hazırlanan yasa teklifiyle emeklilerimizin geçmiş dönem genel sağlık sigortası ve diğer prim borçları emekli aylıklarından kesilecektir. Kanun teklifine eklenen maddeyle, prim borçları yüzde 25 oranını aşmamak kaydıyla emekli aylıklarından tahsil edilecektir. Emeklilerimiz yıllarca üretmiş, çalışmış, sosyal güvenlik sistemine prim ödemiş, vergi vermiş; bugün, hak ettikleri huzurlu yaşam yerine maaşlarından kesintiyle karşı karşıya bırakılıyorlar. (CHP sıralarından alkışlar) Ortalama bir emekli aylığı 15 bin lira civarındadır, yüzde 25 kesintiyle geriye 11.250 lira kalmaktadır. Asgari yaşam giderleri ve temel ihtiyaçlar minimum 20 bin lira civarındayken emekli elinde kalan 11.250 lirayla hangi temel ihtiyaçlarından vazgeçecektir? Üstelik bazı emeklilerimizin uzun süreli birikmiş borçları vardır, kesintiler yıllar boyu devam edecektir; bu, emeklilerimizin yaşamlarının sonuna kadar sürecek bir yoksulluk hâlidir.

21 Kasım tarihli kararda Cumhurbaşkanına genel sağlık sigortası primini yüzde 12'ye kadar artırma yetkisi verilmiştir, bugün yüzde 6 olan oran yarın yüzde 12'ye çıkabilir. Vatandaşlarımız hangi güvenceyle geleceğini planlayabilir? Anayasa'mızın 56'ncı maddesi "Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamakla yükümlüdür." der. Yine, Anayasa'mızın 60'ıncı maddesi "Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır." der. Sağlık hizmeti ve sosyal güvenlik devletin vatandaşa karşı anayasal yükümlülüğüdür, bugün ne yazık ki bu yükümlülük vatandaşın omuzlarına yük olarak bindirilmektedir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ülkemiz ağır bir ekonomik süreçten geçiyor; işsizlik oranları yüksek, enflasyon yüzde 50'lerin üzerinde, temel gıda maddeleri erişilemez hâle gelmiştir. Bu koşullarda sağlık primlerinin 2 katına çıkarılması ve emekli aylıklarından yüzde 25 kesinti yapılması sosyal adalete aykırıdır. Ekonomik krizin bedelini işini kaybeden işçimiz, asgari ücretle geçinmeye çalışan emekçimiz, açlık sınırında yaşayan emeklimiz ödemektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELMA ALİYE KAVAF (Devamla) - Bu kararlar gözden geçirilmelidir, genel sağlık sigortası primi yüzde 3'e indirilmelidir, emekli aylıklarından kesinti uygulaması iptal edilmelidir; geçmiş borçlar için gerçekçi, faizsiz ve cezasız yapılandırma getirilmelidir. Sağlık hizmeti ve sosyal güvenlik anayasal bir haktır, bu haklar ekonomik koşullara göre pazarlık konusu yapılamaz. (CHP sıralarından alkışlar)

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Doğru!

SELMA ALİYE KAVAF (Devamla) - Emeklilerimizin aylıklarına dokunulmamalıdır.

Düzenlemenin geri çekilmesini; çok kazananan çok, az kazananan az vergi alınacak yeni bir düzenlemenin Meclise getirilmesini talep ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Mersin Milletvekili Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun Sayın Ekmen (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Kıymetli arkadaşlar, ekranları başında bizi izleyen sevgili vatandaşlarımız; bugün görüşmekte olduğumuz yasa bir kaynak yaratma paketidir. Bu kaynağa niçin ihtiyaç duyduk? Niçin iki buçuk yıldır dünyada bilinen bütün doğruları uyguluyor olmamıza rağmen ekonomimiz belini düzeltmiyor ve niçin enflasyon anlamlı bir rakama gerilemiyor? Bunun sebebini artık herkes az çok biliyor fakat ben bütçedeki bu dengenin yani ihtiyaçlara göre yeni kaynak yaratma ihtiyacının yanlış bir yöntemle yapıldığını düşünüyorum. Meşhur fıkradır: Nasrettin Hoca sokakta el feneriyle bir şey arıyordu. Komşusu sorar “Hocam ne arıyorsun?” diye, “İğnemi kaybettim.” der. “Hocam, burada mı kaybettin?” “Yok, evde kaybettim.” “Peki Hocam, niye burada arıyorsun?” “Burası daha aydınlık.” diyor.

Şimdi, faize, 21-b’li, davetiyeli ihalelere, yapılmayan tasarrufa, kamu-özel iş birliği için yapılan projelere kaynağı emeklinin, asgari ücretlinin, çiftçinin sırtından arayamazsınız, sıradan esnafın sırtından arayamazsınız; eğitim sektöründen, eğitim harcamalarından, inovasyon harcamalarından, adalet harcamalarından kısarak arayamazsınız. Bütçenin dengesini sağlamak için oto galericilerden her yıl yeni para alarak bu parayı sağlayamazsınız. Maliye Bakanlığının bürokratlarının bir kısmı burada, keşke Sayın Bakan ya da temsilcisi de olsaydı. Bakın, ben size bu parayı nereden bulacağınızı dört kalemde basitçe söyleyeyim: Bu paranın birinci bulunacağı yer faiz harcamalarının kısılmasıdır. 2025 bütçesinde 1 trilyon 950 milyar öngörmüştünüz, ekim ayı bitti, bugüne kadar harcanan para 1 trilyon 819 milyar; hiçbir şey tutmadığı gibi bu da tutmadı, muhtemelen yıl sonunda 2 trilyonu geçecek. Faiz harcamalarını niçin bir türlü düşüremiyorsunuz? Memleketin hukuk, adalet, demokrasi standartlarını yükseltmediğiniz ve yargısal operasyonlarla toplumsal muhalefeti ve siyaseti dizayn etmeye kalktığınız için faiz harcamalarını düşüremiyorsunuz.

Parayı ikinci bulacağınız yer neresidir? 21-b kapsamında davetiyeli ihalelerle yapılan savurganlığa son vermek. Her bir sayın milletvekili kendi iliyle ilgili yapılan ihaleleri takip etsin ve 21-b’yle yani davetiyeye bir ihale yapıldığında sorsun “Niçin kardeşim, niçin?” diye. Mesela, deprem bölgesinde 2023 yılında 4,5 milyona davetiyeye verilen bir ihale 1,7 milyona taşere edildiğinde aradaki paradan kim nemalandı? Çukurambar’daki hangi kafede hangi bürokrat, hangi siyasetçi, hangi müteahhit bu aradaki parayı cukkaladı ve biz niye şimdi oto galericilerden bir yıllık meslek ödeneği almak ve talep etmek zorluğuna düştük? Bu, devlet için bir zellilik değil midir?

Parayı bulacağınız üçüncü başlık, tasarruf. 2 adet tasarruf genelgesi var. Biri yakın zamanda Sayın Mehmet Şimşek tarafından yayınlandı. Soruyoruz: Bize tasarrufun sonuçlarını açıklar mısınız? “Elimizde hiçbir veri yok.” Peki, evde aile reisi, iş yerinde patron, memlekette reisicumhur bir

örneklik ortaya koymadan diğer kurumların buna uymasını bekleyebilir miyiz? Cumhurbaşkanlığının bütçesine bakıyorum; 2025 yılında yüzde 35 artış uygulanmış, 2026 için ise öngörülen artış yüzde 26. Cumhurbaşkanlığı 5 uçakla seyahat etmekten vazgeçmezse, Cumhurbaşkanlığı Birleşmiş Milletler toplantısına 100 kişiyle gitmekten vazgeçmezse, Cumhurbaşkanlığı Hanımefendi'nin sosyal etkinlikleri için milyonlarca dolar harcamaktan vazgeçmezse hangi bakan, hangi genel müdür, hangi il müdürü tasarruf edecek ve niye tasarruf etsin? Cumhurbaşkanlığından başlamayan bir tasarruf aşağıya doğru nasıl yayılacak acaba?

Parayı bulabileceğiniz dördüncü kalem, kamu-özel iş birliğiyle devletin yükümlülük altına girdiği ödemeler. Siz bugüne kadar, Allah aşkına, herhangi bir devlet yetkilisinin herhangi bir bilinen 5 ya da 10 büyük müteahhitten birini görüşmeye davet ederek “Sizin X işinde devletin size ödeme yükümlülüğü şu kadar, yaptığı ödeme bu kadar; kalan kısmından şöyle bir feragat istiyoruz.” dediğini duydunuz mu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Emekliden feragat istiyoruz, asgari ücretliden feragat istiyoruz, vatandaştan feragat istiyoruz. Peki, büyük müteahhitten hangi fedakârlığı istiyoruz? Hangi ödeneğinden kesinti yapıyoruz? Tabii, oradan, kendi içinizden diyorsunuz ki: “Emin Bey, onlar Londra'daki tahkime bağlı, feragat vermeyiz.” Hayır, efendim, dünyada sayılı büyük kamu müteahhitlerinden herhangi birini masaya davet ettiğinizde sizin için feragat etmek zorunda kalacaktır. Bir de oradan bir kaynak devşirmeyi düşünün. Neticede, emekliyle, ev hanımıyla, asgari ücretliyle, çiftçiyle uğraşarak topladığınız para ancak bir davetiyeli ihaleye yeter, başka bir şeye de yetmez. Vatandaştan vazgeçin; israfa, faizle, davetiyeli ihaleyle, müteahhitlere garanti ödemelerle uğraşın diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 1'inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 1- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Binaların” ibaresi “Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından emekli, maluliyet, dul ve yetim aylığı alanlar ve toplam kira geliri 100.000 TL'nin altında olanların Türkiye sınırları içerisinde sahibi oldukları binaların” şeklinde değiştirilmiştir.

George Aslan

Hüseyin Olan

Ferit Şenyaşar

Mardin

Bitlis

Şanlıurfa

Nevroz Uysal Aslan

Özgül Saki

Şırnak

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Şırnak Milletvekili Sayın Nevroz Uysal Aslan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımız; hepinizi selamlıyorum.

Torba teklifin 1'inci maddesi üzerinde söz aldım. Bu madde bize ne diyor? “Tek bir konutu olan, kiraya vererek geçimini sağlayan vatandaşın gelir vergisi alalım. Gelir vergisinin istisnasını tümünden kaldıralım.” diyor. Neden? Bu memleketin vergi adaletinin müsebbibi, tek evi olan ev sahipleri mi; Şervan amca, Beygun teyze mi? Bu düşük gelir gruplarının yaşamını olumsuz etkileyeceği kesin olan bu teklifte zaten zor olan geçim koşullarını ağırlaştıran bu değişikliğin, sosyal gerçeklik açısından, Türkiye’nin ekonomik boyutları açısından, halkın içerisinde bulunduğu vergi adaleti açısından kabul edilebilir hiçbir sonucu yok. Daha da somutlaştırsak bu değişikliğin sosyoekonomik sonuçları, çıktıkları kazanmak istenilen rakamlardan çok daha ağır bir şekilde olacak. Niye? Dar gelirlinin tek evinden elde ettiği gelir azalacak yani geçim baskısı artacak. Bu durumda ev sahipleri kendini korumak için ne yapacak? Kiraları artıracak, kiralara yansıtacak. Bu da mülksüz olan, zaten kirada olan milyonlarca kiracının maliyetlerini yükseltirken, kiralara artarken “Azaltalım.” dediğiniz maliyeti daha da toplumsallaştırmış olacaksınız. Üstelik bu değişikliğin bir sonucu olarak ev sahipleri kayıt dışı tahsilat eğilimlerini artıracak yani elden kiralara vermeyi güçlendirecek, bunun kamusal denetimi zaten mümkün değil. Ezcümle, gelir dağılımındaki eşitsizliği bırakın dengelemeyi daha da keskin hâle getirecek. “Peki, amortisman oyunlarıyla, şirket kılıflarıyla, lüks gayrimenkulleriyle çok düşük vergi alan, yoksul halktan daha nasıl yasal haraç alırım?” diyen bu iktidar servet vergisi alıyor mu? Hayır. Kripto varlık vergisine bir değişiklik getiriyor mu? Hayır. Rant, lüks gayrimenkul, emlak devlerindeki vergi düzenlemesinde bir değişikliğe gidiyor mu? Hayır. Peki, vergiyi nereden topluyor? Yine yoksulun ekmeğinden, yine dar gelirlinin tek evinden, asgari ücretlinin tüketiminden, benzininden, gıdasından, yememizden, içmemizden, havamızdan, suyundan. Şimdi “Tek evi olup kiraya verenden hiçbir sınır koymadan gelir vergisi alacağız.” diyorsunuz. Koyduğunuz sınır ile bu sınırın yaratmış olduğu yoksulluğu yönetme biçiminiz de vergiye yansıtılmış olduğu bir başka boyutu. Bunun adı “mali güçle orantılı vergilendirme” falan değil.

Değerli arkadaşlar, iktidarın açtığı yolda zaten emlak zenginleri, ticari şirketler vergiden kaçırma yollarını çoktan buldu, bini bir para; fonlar, istisnalar, muafiyetler, vergi afları, bağış adı altında silinen milyonlarca borçları tüm cümle âlem artık duydu, biliyor. Şimdi bunları görmeden, bunlar yokmuş gibi bir yerden “Her şey tamam ama tek evi olan, geçim derdine düşen yurttaş eksik kaldı vergi adaletinden.” diyen bir anlayış var. İşte, biz buna karşı çıkıyoruz, karşı çıktığımız tam da burası. Buradaki asıl sorun, çoklu mülk sahipleri ile tek evini kiraya veren yurttaş aynı pozisyonda görmek; bahsini ettiğiniz ekonomik dengelenmeyi, adaleti burada da yok sayma, hiçe götürmenin derdi.

Çözüm ne mi? Bakın, biz Komisyon sürecinde somut, uygulanabilir bir öneri sunmuştuk: Kanunla kurulan sosyal güvenlik kurumlarından emekli, maluliyet, dul, yetim aylığı alanların yanı sıra, toplam kira geliri 100 bin liranın altında olanlar için de bu istisna devam etsin demiştik. Bu önerimiz en azından tek evi olanlar açısından bir koruma sağlar diye tartışmıştık ancak belli ki bu tartışma ve bu korumada halkın geliri de durumu da göz ardı edilmiş. Gelir düzeyi düşük olan kesimlerin yükünü artırmama önerimiz bile getirilen bu öneriyle ters yüz edilmiş. Kiracı ile ev sahipleri arasında ilişkileri, mahkeme dosyalarını, ağırlaşan adli durumları; birbirini öldürmeden, yaralamadan, sokağa atmaktan kalan toplumsal, sosyal, kaotik durum da es geçerek getirildi bu. “Kayıt dışılığı azaltır.” diyorsunuz; tam tersi, kayıt dışılığı daha da artıracak.

Biz “Toplumsal dengeyi korumak için gelir düzeyi ile mülk sayısı esas alınmalı, istisna buna göre vergilendirilmeli; kademelendirmeli bir vergilendirme söz konusu olsun.” diyoruz. Neden olmasın? Mülk sayısı arttıkça vergilendirme oranı artsın, mülk sayısı arttıkça alınacak verginin istisnalarının kapsamı daha da genişletilerek dikkate alınsın. Böylece hem kamu geliri korunmuş olur hem de sosyal adaleti koruma konusunda en azından bir refleks ya da duyarlılık olduğu anlaşılır.

Değerli milletvekilleri “Vergi, toplumsal adaletin kurucu unsurudur.” diye her seferinde söyleniyor. Zengini kayırmanın değil, yoksulluğu güçlendirmenin aracı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Devamla) - Bizler de bugün buralarda “Yasa yaparken halkın derdine deva olacak yasalar yapalım.” diye ifade ediyoruz ama halkın derdini, borcunu, külfetini artırmak dışında bir yasa yapamıyoruz.

Yerinden yönetimi güçlendiren bir kamusal düzeneğin dayanağı da yok ama getirilen bu düzenlemelerin önergemizle ve bahsetmiş olduğumuz öneriyle alakası da yok. Tam da bu nedenle biz bu değişikliğe “hayır” diyoruz. Bu maddenin geri çekilmesi ekonomik bir gereklilik ve toplumsal adaletin en temel koşuludur çünkü bu düzenleme ne eşitlik getiriyor ne adalet getiriyor ne toplum yükü hafifliyor ne de ifade edilen vergi adaletini sağlıyor. Bizim neye itiraz ettiğimizi buradan bir kez daha belirtiyorum: Biz sadece bu maddeye değil bu madde özelinde adaletsizliğin böylesine düzenlemelerle kurumsallaştırılmasına itiraz ediyoruz ve bu düzenlemeye “hayır” diyoruz.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2’nci madde üzerinde hepsi aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

George Aslan

Hüseyin Olan

Ferit Şenyaşar

Mardin

Bitlis

Şanlıurfa

Nevroz Uysal Aslan

Nejla Demir

Özgül Saki

Şırnak

Ağrı

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Turhan Çömez

Şenol Sunat

Ayyüce Türkeş Taş

Balıkesir

Manisa

Adana

Yüksel Arslan

Selcan Taşcı

Yüksel Selçuk Türkoğlu

Ankara

Tekirdağ

Bursa

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Mersin

Muğla

Denizli

Mehmet Karaman

Biröl Aydın

Mustafa Bilici

Samsun

İstanbul

İzmir

Medeni Yılmaz

Necmettin Çalışkan

İstanbul

Hatay

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Gökhan Günaydın

Ömer Fethi Gürer

Elvan Işık Gezmiş

İstanbul

Niğde

Giresun

Aliye Timisi Ersever

Gülcan Kış

Ankara

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Ağrı Milletvekili Sayın Nejla Demir.

Buyurun Sayın Demir. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

NEJLA DEMİR (Ağrı) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada, yalnızca bir teknik yasa maddesini değil Sayın Şimşek ve ekibinin “Dar gelirli vatandaşın kemerine bir delik daha nasıl açabilirim?” çabasını da aslında görüşmemiz, konuşmamız gerekiyor. Sayın Şimşek’in aklına dar gelirli herkesten ve her şeyden vergi almak geliyor. Misal; ikinci el araç satışlarından, dar gelirlinin kira gelirinden, ruhsatlı mesleklerden, konut kredisi faizlerinden vergi almak aklına geliyor hatta vergiden vergi almayı bile kılıfına uydurmayı çok iyi başarabiliyor ama ne hikmetse rant vergisi, servet vergisi, kripto kazançlarına gerçek bir vergi almak aklının ucundan dahi geçmiyor. Bu halk, bakanlıklara ayrılan her bütçenin kimlere, nasıl gittiğini çok iyi biliyor. Hakkıyla halka sunmadığınız bütçeleri peşkeş çektiğiniz kişilerden bu rantların vergisini alın alabiliyorsanız, hiç olmazsa halktan verginin vergisini alarak bu halkın belini kırmayın bari diyorum. Yani zaten yüksek faizlerle borçlanarak ev sahibi olan bir yurttaş ödediği faizi gider yazamayacak, aynı gelir üzerinden ikinci kez vergilendirilecektir. Bu, vergi aracılığıyla kurulan bir ceza rejimidir. Devlet vergi yükünü ev sahibine, ev sahibinin de bu külfeti kiracı yurttaşlara yüklemesi kaçınılmaz hâle gelecektir yani gül gibi bir konut krizi daha kapının eşiğinde bizi bekliyor olacaktır. Bu madde kesinlikle geri çekilmelidir. Tek konut kredisi kullanan yurttaşların gider indirimi hakkı korunmalıdır.

Değerli milletvekilleri, bugün Türkiye’de milyonlarca yurttaşın yaşadığı en temel gerçeklerden birini daha konuşmak zorundayız. Bu ülkede asgari ücret alan bir insanın ev sahibi olması ihtimali fiilen ortadan kalkmıştır. Asgari ücret 22 bin TL, TOKİ’nin açıkladığı taksit tutarı ise 15 bin TL’ye yaklaşmaktadır. Hesap çok açık, asgari ücretlinin maaşının neredeyse üçte 2’si daha ev ortada yokken, anahtar teslim edilmemişken sadece taksitlerine gitmektedir. Soruyorum: Asgari ücretli 22 bin TL’yle en fazla ne yapabilir zannediyorsunuz? Bu parayla kirasını mı ödeyecek, mutfak masraflarını mı karşılayacak ya da faturalarını mı ödeyebilecek? Bir de 15 bin TL’lik taksitle TOKİ’den ev almak, ev sahibi olmak gibi boş bir hayali satmaya çalışıyorsunuz. Matematik ortada, bir ailede en az 4 kişi asgari ücretle çalışmalı ki yoksul sayılabilsin bu ülkede. Yoksulluk sınırı 92 bin TL iken, yani vatandaşın geliri ortada, gideri ortadayken kaşıkla verilenin kepçeyle toplandığı yetmezmiş gibi bir de AKP iktidarı yıllardır “Herkes ev sahibi olacak.” söylemiyle toplumun umudunu istismar etmektedir. Gerçekte ortaya çıkan tablo ise şudur: Konut fiyatları son on yılda katlanarak artmıştır, kiralara asgari ücretlinin maaşını yutmuştur. Sosyal konut, sosyal devletin değil piyasanın mantığıyla kurgulanmıştır. Konut sahibi olmak bir hak değil zenginlik ölçüsüne dönüşmüştür. Bu ülkede konut bir barınma aracı olmaktan ne yazık ki çıkarılmıştır, sermayenin yatırım aracına dönüştürülmüştür; devlet konutu yurttaş için değil piyasa için planlamaktadır. Büyük şirketlere, müteahhitlere, sermaye gruplarına açılan kapılar emekçiye, kiracıya, yoksula kapatılmaktadır. Sosyal devletin görevi insanları borçlandırmak değildir, onlara erişilebilir

barınma koşulları sağlamaktır. Sosyal konut, adının gereği gibi sosyal olmalıdır, ulaşılabilir olmalıdır zira barınma hakkı lütuf değildir, pazarlık konusu da değildir, siyasal propagandanın malzemesi hiç değildir; barınma hakkı anayasal bir haktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NEJLA DEMİR (Devamla) - Sayın Başkan, bitmek üzere.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

NEJLA DEMİR (Devamla) - Kısacası, insanlar, beslenme gibi, barınma gibi temel ihtiyaçları için bile aşırı borç yüküne mahkûm ediliyorsa orada adalet de eşitlik de sosyal devlet de çıkmış demektir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bugün karşımıza getirilen teklifle Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 120'nci maddesinde yeniden değişiklik yapılmak isteniyor. Ne yapılıyor biliyor musunuz? Daha iki yıl önce, evet, sadece iki yıl önce 7338 sayılı Kanun'la kaldırılan 4'üncü geçici vergi dönemi şimdi hiçbir makul açıklama olmaksızın yeniden getiriliyor. Bu, ülkenin vergi sistemini çocuk oyuncağına çevirdiğinizin fotoğrafıdır. İki yılda 2 kez aynı düzenlemeyi değiştirerek mükelleflerin de meslek mensuplarının da aklıyla alay ediyorsunuz. Hukuki belirlilik nerede, vergide öngörülebilirlik nerede? Bugün mükellefler için zaten yeterince ağır olan geçici vergi yükümlülüğünü üç, altı, dokuz aylık dönemlere ilaveten 12'nci ayı da kapsayacak şekilde genişletiyorsunuz. Bütçeye gelir lazım diye meslek mensuplarını cezalandırmak, serbest meslek erbabını boş yere yeni bir bürokrasiye mahkûm etmek, küçük işletmeleri kayıt dışına itmek sizin için sorun değil anlaşılan çünkü sizin gözünüzde mükellef sadece kasayı doldurmak için var. Meslek mensupları yıllardır bu yükün ağırlığını anlatıyor. Bu nasıl bir tutarsızlık, nasıl bir yönetim anlayışı? Vergi sistemi sürekli yamalanarak yönetilemez, günü kurtarma mantığıyla bu ülkenin mali düzeni inşa edilemez. Israr ederseniz küçük işletmeyi yorar, serbest meslek erbabını ezer, kayıt dışılığı tetikler, muhasebe maliyetlerini de artırırsınız ama daha kötüsü, devlet ile vatandaş arasındaki güveni zedellersiniz. Bu nedenle, bu düzenleme yanlış, gerekçesiz ve gereksizdir. Bütçeyi doldurmak için mükellefi sıkboğaz eden anlayış bu ülkenin ekonomik sorunlarını da çözemez, zaten çözemediği de gün gibi ortada.

Topladığımız vergilerin nerelere harcandığını irdeleyecek olan kamu denetçiliği mekanizması bu ülkede sadece kâğıt üzerinde olan bir denetim sistemini ifade ediyor; uygulamada ise tam anlamıyla bir hayal kırıklığı, işlevsizlikle karşı karşıya. Kamu Denetçiliği Kurumunun yasal tanımına bakarsanız idarenin her türlü eylem ve işlemini insan haklarına, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönünden denetlemekle görevli olduğunu görürsünüz. Ne güzel değil mi? Fakat gerçekte ne oluyor? Bu kurumların elinden denetim yetkisi alınmış, yetki kırılmış, raporlar görmezden gelinmiş, susturulmuş ve etkisizleştirilmiş. Örnek mi? Mesela, en başta Sayıştay raporları görmezden geliniyor. Bakın, Sayıştay 2023 yılı raporlarında sadece Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında tam 18 milyar TL'lik usulsüzlük tespit edildi; 18 milyar. Ama ne oldu? Ne bir savcılık soruşturması ne bir idari yaptırım gündeme geldi. Rapor Meclise geldi, iktidar blokunun malum oylarıyla "Bilgiye alındı." denildi ve rafa kaldırıldı. Oysa Sayıştay denetimi anayasal bir zorunluluktur ama Sayıştayın denetlemediği alanlar nedense her geçen yıl artıyor. Mesela, Varlık Fonu denetlenmiyor, savunma harcamalarının çok önemli

bir bölümü gizli; mesela, TOKİ, TCDD, kamu-özel iş birliği projelerinde de maalesef yalnızca şekli incelemeler yapılıyor, içerik neredeyse sıfır. Buradaki harcamalar bu Vergi Kanunu'yla toplanan paralar değil mi? Neden doğru dürüst denetlenmiyor? Mesela, yalancı TÜİK'in açıkladığı düşük oranlardan vergi sistemimiz zarar görmüyor mu? Bugün kamu denetimi, kamu yararının değil ne yazık ki sadece iktidarın bekasının hizmetindedir. Bugün kamu kurumlarının halkın kurumu olmaktan çıkıp ne yazık ki bir partinin arkabahçesine dönüşmüş olması orada toplanan vergilerin heba olup gitmesi demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım.

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Ne yapmalı? Sayıştayın yetkileri genişletilmeli, tüm kamu kaynakları denetime açılmalıdır; Kamu Denetçiliği Kurumuna bağlayıcı karar alma yetkisi verilmeli, TÜİK ve benzeri kurumlar bağımsızlaştırılmalı, yöneticileri Mecliste denetime tabi olmalıdır; Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde güçlü ve bağımsız vergi denetim komisyonları oluşturulmalıdır. Özetle, bu teklif geri çekilmeli; vergi sistemi günlük ihtiyaçlara göre değil sürdürülebilirlik, öngörülebilirlik ilkeleriyle yeniden yapılandırılmalıdır. Vatandaş sürekli yolunacak kaz gören anlayışınızdan da Allah aşkına artık vazgeçin.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun Sayın Çalışkan. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, aziz milletimiz, yılın son haftalarında bir vergi yasası görüşüyoruz, vatandaşımız ekranı başında “Gelir artacak, kaçaklar önlenecek.” zannediyor oysaki bugün şunu söyleyebiliriz: Bu yasa teklifi bugüne kadarkilerden hani rezalet açısından çarpışma yapabilir.

Şu arkadaşlara sormalı: Allah aşkına, sizin gücünüz sadece garibana mı yetiyor? Ey aziz milletim, şu anda görüşülen yasanın adı vergi yasası ama içeriği şu: Birincisi; sadece kira geliriyle geçinen garibandan şimdiye kadar vergi alınmıyordu, şimdi onlardan vergi alınacak.

İkincisi; son derece eski arabalara binen gariban asgari ücretli vatandaşlarımız ikinci el araçları ucuza alıyordu, peyderpey onun üzerine nasıl vergi koyarız, nasıl biraz daha tırtıklarız, o çözülüyor.

Üçüncüsü, SGK primleri artırılıyor. İstiyorsunuz ki işverenler sigortalı eleman çalıştırmasın, kaçak eleman yetişsin. İstiyorsunuz ki hep yurt dışından elemanlar gelsin, bu aziz milletin evlatları ya çalışmasın ya da sigortasız çalışsın.

Yine, teklif içerisinde, dördüncü olarak, BES'in kesintisi, bireysel emeklilikle ilgili... Bugüne kadar vatandaş niye buna yöneldi? Kamu desteği var diye. Bugüne kadar vatandaşa âdeta yemleme yaparak “Gelin, siz buraya paranızdan kesinti verin, biz size destek vereceğiz.” dediniz; bugün, ey aziz milletim, sakın ola ki bunlara aldanarak BES'e para yatırma, bundan sonra BES'teki destek kesiliyor.

Beşinci olarak, emekli maaşı... Hay maşallah, 16 bin lira utanc ücreti maaş veriliyor bu ülkenin kırk yıl hizmet etmiş büyüklerine, emeklilerine şimdi onu çok gördünüz, “Bu emekli maaşını, bu 16 bin lirayı nasıl alırsın?” diye alavere dalavere, bir kanun teklifi, kanun teklifinin içerisinde... Ey emekli amca, senin o 16 bin lira maaşın artık kesintiye uğrayacak, bugünkü çıkan yasa bu yasa.

Altıncı olarak, bu yasa teklifinin içerisinde İşsizlik Fonu'nun gasbı var. Ya, insan Allah'tan korkar; İşsizlik Fonu'na verilen para kamunun namusuna emanet edilmiş bir rakamdır, emanettir, bu sizin

paranız değildir. Şimdi “İşsizlik Fonu”nda biriken bu emanetleri nasıl gasbederiz, bir yerlere aktarırız” a formül bulunmuş. Oysa İşsizlik Fonu, bir insan kendi isteğiyle bile işten ayrılrsa ödenmesi gereken bir paradır. İşveren zorluyor, zorla çıkarılıyor, kendi isteğiyle ayrıldığı için bu fon kullanılmıyor. Aziz işçi kardeşim, sakın ola ki “İşsizlik Fonu”ndan para alırım.” diye aldanma, heveslenme; bu yasa teklifiyle İşsizlik Fonu nasıl başkalarına aktarılır, gasbedilir, o yasalıyor.

Yedinci olarak; emekli olduktan sonra emlakçılık gibi, oto galericilik gibi basit iş yapan insanların önu kesiliyor; onlar da baronlaşsın, sadece elinde gücü olanlar bu işi yapsın, ufak tefekler iş yapmasın. Polis memuru kardeşim, emekli olunca hani emlakçılık yapıyorsun ya, bundan sonra ondan hevesini kes, başka yerlerde iş ara.

Sekizinci olarak, hepsi birbirinden acı... Bu ülkede çalışmış, çabalamış, emeklilik hayali kuran insanlar; askere gitmiş “Dönüşte bunu borçlanırım.” diyen arkadaşım ya da eve gündelikçi, temizlikçi olarak gelen ablamız, inşaatta yevmiyeci olarak çalışan kardeşim; her gün ayrı yerde çalıştın, çoğunlukla sigortasız çalıştırıldın, “Günleri toparlayıp biriktirip borçlanıp sonunda emekli olayım.” dedin ama bugün itibarıyla çıkan bu yasa teklifi senin emeklilik hayalini yok ediyor aziz milletim.

Dokuzuncu olarak; ne acı ki bu yasa teklifi Anayasa’yla teminat altına alınmış olan sosyal devlet ilkesinin tamamen feshedildiğinin, lağvedildiğinin acı ilanidir.

Onuncu olarak; ülkemizde UEFA, futbol ligi düzenleyecek, konferans düzenleyecek, seviniyoruz ama inanın, bu yasa teklifiyle sevincimizi kursağımızda bırakıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Ya, futbol niye yapılır? Para kazanmak için bahis çetelerinden vergi alın. Sen gel, “Garibandan, fakir fukaradan birer puan, ikişer puan nasıl artırırım?” de... Bir de bakıyorsun ki UEFA Ligi için iş yapanlardan para alınmayacak. “Ya, siz aklınızı mı oynattınız?” diye bence sorarlar size. Muhtemelen bu yasadaki maddeleri hiçbiriniz görmediniz de. Evet, ülkemizde UEFA’nın oynanması gayet hoş bir şeydir, bütün milletçe sevindiğimiz bir durumdur ama SSK’lı işçi, yevmiyeli çalışan gariban inşaatçı, gündelikçi, temizlikçi abla nasıl vergi ödüyorsa bunlar da vergi ödemelidir. Burada en helal para bu futbol müsabakası nedeniyle düzenlenecek komitelerden alınacak paradır. Bu yasa sadece bu maddesiyle değil, bütünüyle değiştirilmelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, CHP, DEM PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde dördüncü konuşmacı Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi Güler.

Buyurun Sayın Güler. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜLER (Niğde) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarlarının becerdiği, yaptığı en iyi işlerden biri yapılıyor, “Fakirden fukaradan, dar gelirliden nasıl vergi alınız?” diye bir torba kanun teklifi daha Meclise getiriliyor. Gıdaya zam, akaryakıtta zam, vatandaşın kullandığı ürünlere zam; yetmiyor, ardından dolaylı vergiler, ardi arkası kesilmiyor. Oysa vergide adalet beklenen ülkede, adalet yerine “Daha çok vergi nasıl salarsınız, nasıl alınız?” uygulaması gerçekleştiriliyor. Arkadaşlar, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidar olduğundan bu yana özelleştirmeye kamu fabrikalarını sattı, limanları sattı, enerji şirketlerini sattı; yetmedi, hazine arazilerini sattı; yine yetmedi, vatandaşlığı sattı, ülke ekonomisini düzlüğe çıkaramadı; ülke ekonomisini düzlüğe çıkaramayınca da getirdiği kanunlar sürekli “Vatandaşın cebinde kalan ne var, onu nasıl alırım.” üzerine uygulanıyor. Oysa Meclise gelen her torba yasada yurttaşlar bizi arıyor, dertleri var; staj, çırak

mağdurları arıyor, taşeronda kalanlar arıyor, çiftçi borçlarının ertelenmesini isteyenler arıyor, Covid mağdurları arıyor, 5000 kısmiye takılanlar arıyor, 4 Aralık mağdurları arıyor. Bunun gibi, “TARSİM yapılınsın.” diyenlerin, nakliyecilerden “Akaryakıt fiyatlarıyla bu işi yapamaz hâle geldik.” diyenlerin dertleri var; Mecliste bunları konuşmuyoruz. Neyi konuşuyoruz; bürokratların hazırladığı, 1’inci parti milletvekillerine verdiği, Plan ve Bütçe Komisyonuna gelip noktası dahi değişmeden Meclisten geçen kanunlarla işi sürdürüyoruz. Oysa Türkiye Büyük Millet Meclisinin asli görevlerinden biri halkın sorunlarına çözüm üretmek. (CHP sıralarından alkışlar) Emekliler aldıkları maaşla geçinmiyor, seyyanen zam yapılsın talebinde bulunuyor; onlara kulak tıkıyor. Suriyelilerden ilaç katkı payı alınmıyor, ülkemiz emeklisinden alınıyor; bunlarla ilgili düzenleme yapılsın diyoruz, duymuyorsunuz. Yani hep almak üzerine ya da satmak üzerine siyaset kurguluyorsunuz ve bunun yarattığı olumsuzlukla, bu ülkenin genel çoğunluğunu yokluk ve yoksulluk altına itekleyen bir rejim yarattınız. Hangi kente gitseniz insanlar yolunuzu kesiyor, yaşadığı mağduriyeti anlatıyor. Ekonomik anlamda büyük sıkıntı var, hayvancılık bitme noktasına gelmiş. 2010 yılından bu yana 10 milyon hayvan ithal etmişsiniz, hayvancılık bitmemiş; Et ve Süt Kurumu sattığı ürünleri, yurt dışından getirdiği ürünleri Türkiye’de üretilenlerin üstünde fiyatla piyasaya verip ticaret yapar hâle gelmiş. Yani, arkadaşlar, kamucu bir anlayışa dönün, bu ülkenin içinde bulunduğu sorunların en büyük nedenlerinden biri kamucu anlayıştan uzaklaşmak, devletin halk için olduğunu unutmak. Yalnızca belli bir kesim mutlu olsun diye çıkarılan bütün kanunlar azınlıklar için çıkarılmaz ki... Azınlık mutlu olacak, çoğunluk eziyet çekecek... Böyle bir anlayıştan arınmak gerekiyor. Millet Meclisinde 1’inci partinin getirdiği kanun teklifleri gibi bizlerin getirdiği kanun teklifleri de görüşülsün. Bakınız, çiftçilerin borçları üç yıl ertelensin diyoruz. 10 milyon ton meyvede kayıp var, 8 milyon ton tahılda kayıp var bu yıl. Bu insanlar borcunu ödeyemiyor, haciz memurları kapıya dayanmış; ineğine, keçisine, traktörüne, arazisine el koyuyorsunuz. Gelin, bunları öteleyelim. TARSİM’in yeniden yapılandırılması için kanun teklifi verdik. Borç ötelenmesi için kanun teklifi verdik. İcraları durdurun diye kanun teklifi verdik. Taşeronda olanları kadroya alın diye kanun teklifi verdik. Staj ve çırak mağdurları sigorta kartı aldığı gün sigortaları, yaşlılık sigortaları başlasın diye kanun teklifi verdik. Ya, bunlardan hiçbiri bu Meclise gelmez mi? Yalnızca 1’inci partinin getirdiği kanunlar var olan sistemde almak üzerine kurulu. Siz de gidiyorsunuz bölgelerinize, bütün milletvekilleri için bu geçerli. İnsanların dertleriyle ilgili niye bu Meclise bir kanun teklifi gelmez?

Torba yasanın içine ne bulursanız atıyorsunuz ama vatandaşa hayrı yok. Bürokratların hazırladığı, milletvekillerinin imzasıyla gelen ve bu bağlamda, esas, milletvekili kanun teklifi hazırlayacak anlayışından uzaklaşan bir düzenlemeyi burada yine konuşuyoruz. Şimdi diyeceksiniz ki “2’nci maddede ne var?” 2’nci maddede -hâlen konut kredisiyle alınan konutların mesken olarak kiraya verilmesi durumunda bu kredilere ilişkin ödenen faizler gider olarak dikkate alınabilmektedir- yapılan değişiklikle kiraya verilen konutlar için yapılan ve bunlara sarf olunan borçların faizleri artık gider olarak indirilmeyecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER FETHİ GÜRER (Devamla) - 2006 yılı için -gelir etkisi- 1 milyar 600 milyon lira buradan gelir bekleniyor. Yani sonuç itibarıyla bu Vergi Kanunu’nda yapılan düzenlemeler daha önce hak olarak verilmiş olanların da geri alınmasından ibarettir. Böyle düzenlemeler vatandaşın yaşadığı sorunları katlar. Özellikle emeklilerin dışında kalan dar ve sabit gelirlielerin 47 bin liranın altında vergiden muaf olan, 2026’da 60 bin lirayı bulacağı muafiyeti dahi kaldırıyoruz. Bu, bir yerde gelir düzeyi düşük olanlara zulmetmenin artırılmasıdır. Gelin, bundan vazgeçin.

Bu kanun teklifine Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz “ret” oyu vereceğiz diyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (CHP, DEM PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3’üncü madde üzerinde 2’si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önermeleri ayrırlık sırasına göre okutacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Mersin

Muğla

Denizli

Mehmet Karaman

Medeni Yılmaz

Biröl Aydın

Samsun

İstanbul

İstanbul

Mustafa Bilici

Mustafa Kaya

İzmir

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önerenin imza sahipleri:

Gökhan Günaydın

Ömer Fethi Güre

Elvan Işık Gezmiş

İstanbul

Niğde

Giresun

Aliye Timisi Ersever

Mustafa Erdem

Gülcan Kış

Ankara

Antalya

Mersin

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önermelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önermeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; 3’üncü maddeyle ilgili olarak grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Geçtiğimiz günlerde İstanbul’da sanayici bir büyüümle bir araya geldik. Ekonomideki son gelişmeleri, yeni yılla ilgili beklentileri konuştuk. Çok ilginç bir şey söyledi, dedi ki: “Mustafa Bey, gelişmiş ülkelerde gelecek yıl, yeni bir dönem başladığında o ülkedeki sanayiciler, iş adamları, acaba bu yeni yılda nasıl atılım yapalım, nasıl gelişelim, nasıl istihdamı artıralım, yeni ürünleri nasıl yapalım, yeni pazarlara nasıl sunalım gibi alternatifleri kendi içinde tartışırlar. Biz de her yeni dönemde iktidar tarafından uygulanacak vergi ve zamlardan nasıl sakınalım diye hesap yapmaya başladık. Böylesine çelişkili bir ortamda gelecekle ilgili planlarımızı yapamıyor, geleceğe güvenle bakamıyor; acaba, yeni vergiler canımızı nasıl acıtacak, bununla ilgili hesaplarla yol almaya çalışıyoruz.”

Değerli milletvekilleri, hepiniz gayet iyi biliyorsunuz, Batı’da gelişmiş ülkelerde en önemli vatandaşlık görevi vergi vermektir. Vergi, iktidara kamu hizmetlerini yürütmesi adına emaneten -altını çizerek söylüyorum, emaneten- verilen paradır, dolayısıyla bu paranın emanet bilinciyle kullanılması

beklenir. Vergi geliri fazla olursa harcamalardan artakalan kısım da o vatandaşa iade edilir. Şaka yapmıyorum, o vatandaşa iade edilir. Örneği, 54'üncü Hükümet Döneminde Devlet Bakanlığı yapan Sabri Tekir Bey Amerika'da görev yaparken kendisine vergi dairesinden gelen ilave paranın ne anlama geldiğini sorduğunda “Yapılan harcamalar neticesinde bütçe fazla verdi, size iade ediyoruz.” denmiştir.

Değerli milletvekilleri, vergi gelirleri ölçsüz şekilde kullanılırsa kamu otoritesine olan güven sarsılır; insanlar vergi vermekten kaçınmaya, vergi vermekten kaçmaya başlar. Bu durumda da verdikleri verginin doğru bir şekilde kullanılmadığı düşüncesi onlarda ayrı bir yara açar, aidiyetlerini sorgulatır. Bu durumu yürütmek, sürdürmek, verimlilik adına devam ettirmek mümkün değildir. Devletin topladığı vergiler bir gruba servet aktarımı olarak kullanılırsa bu hem suç hem de kul hakkıdır.

Enflasyon, değerli arkadaşlar, bu vergi toplamayla beraber ortaya çıkan olumsuzlukların bir sonucu olabilir, yanlış kararların sonucu olabilir. Enflasyon siyasi bir tercihtir. Bu ülkede paranın halkın eline geçmesi istenmiyorsa enflasyon özellikle kurgulanır, siyasi bir tercih olarak ortaya çıkar ve maalesef sizler de gayet iyi biliyorsunuz ki Osmanlı'yı yıkan borçlarıdır. Şimdi, Hazreti Ali'nin şu sözüne kulak vermenizi sizlerden istirham ediyorum, diyor ki: “Şunu unutma ki vergi toplamaktan ziyade ülkenin kalkınması için çaba göstermelisin. Zira vergi halka hizmetle elde edilebilir, hizmet vermeden vergi toplama yoluna gitmemelisin.” Hazreti Ali'nin bu sözüyle birlikte ilk başta sanayici büyüğümün söylediği cümleleri örtüştürdüğünüzde insanların geleceğe olan güveninin, ülkeye olan aidiyet hissinin nasıl törpülendiğini, nasıl olumsuz etkilendiğini hep beraber görüyoruz.

Maddeyle ilgili de birkaç değerlendirme yapmak istiyorum, daha doğrusu bürokratik süreçleri de buna dâhil ederek konuşmak istiyorum. Geçici vergi beyan ve eklerinin düzenlenmesi hem mükellefler hem de meslek mensupları için ciddi zaman kaybına yol açmaktadır. Mevcut uygulamada gelir vergisi mükelleflerinin yılın son üç aylık kazancına isabet eden geçici vergiyi mart ayında verilen yıllık gelir vergisi beyannamesiyle tahakkuk ettirerek mart ve temmuz ayında 2 taksit olarak ödeme imkânı varken yine, kurumlar vergisi mükellefleri de son döneme isabet eden geçici vergiyi 30 nisan'da ödeyebilecekken yapılan değişikliklerle aylar öncesinden yani 17 Şubat'ta peşin olarak alınacaktır. Bu da ekonomik krizle boğuşan, likidite sorunu yaşayan KOBİ'lerin finansman sıkıntısını daha da artıracaktır. Meslek mensupları açısından ise her ay verilen beyan ve bildirgeler, her ay veya üç ayda bir hazırlanıp gönderilen e-defter beratları, inceleme ve denetimler ve sık sık değişen mevzuatlar nedeniyle geç saatlere kadar ofislerinde çalışmakta ve artık işin yükünü taşıyamaz hâle gelmişlerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Bunların üstüne bir de son üç aylık geçici vergi beyanının eklenmesiyle bürokratik külfet daha da artacaktır.

Değerli milletvekilleri, şimdi, iktisat Arapçada “tam hedefe yönelme” anlamına gelen “kast” sözcüğünden üretilmiş bir sözcüktür. Şemsettin Sami'nin ünlü Kamûs-ı Türkî lüğatinde “iktisat” kelimesinin iki anlamına vurgu vardır; o da tasarruf etmek ve tasarruf neticesinde ekonomiyi, toplanan vergileri doğru kullanmaktır ama “ekonomi” dediğinizde sadece genel bir bilimi tarif etmiş oluyorsunuz. Dolayısıyla değerli milletvekilleri, bu 3'üncü maddedeki yapılan değişikliklerin doğru olmadığını ve genel anlamda kanuna “hayır” oyu vereceğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL, DEM PARTİ, İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Antalya Milletvekili Sayın Mustafa Erdem. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA ERDEM (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teklifin 3'üncü maddesi üzerinde söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, teklife baktığımızda, iki yıl önce 7338 sayılı Yasa'yla kaldırılan son dönem yani 4'üncü dönem geçici vergi beyannamesinin geri getirilmesinin beyannameler üzerinden alınacak damga vergisine muhtaç durumdan kaynaklandığını görüyoruz. Beyanname üzerinden damga vergisi alınmasındaki saçmalık bir tarafa, bu talep iktidarın ekonomiyi ne hâle getirdiğinin de apaçık bir göstergesidir. Mükellef vergi vermek için beyan verecek, bir de verdiği beyandan vergi verecek; bu akıl dışı uygulamadan aslında derhâl vazgeçilmelidir.

Değerli milletvekilleri, ekonominin bu duruma getirilişinin sebeplerini anlamadan sağlıklı çözüm üretilemez. İktidar yara bandıyla kanser tedavisi yapmaya çalışmaktadır. Demokrasiden, hukuktan uzak, memuriyetin temel ilkesi olan liyakatten bihaber politikalarla devam edildiği sürece ne ekonomiyi düzeltebilirsiniz ne de ülkeyi yönetebilirsiniz. İki yıl önce iş dünyası ve meslek mensuplarının talebiyle kaldırılan bir uygulamanın yeniden getirilmeye çalışılması vergide öngörülebilirlik ve hukuki güvenlik ilkesine de apaçık aykırıdır. Uygulayıcı olan meslek mensuplarının ve onların temsilcisi TÜRMOB'un sözünü dinlemediniz, enflasyon düzeltmesinde ısrarı sürdürdünüz, sonuç olarak vergi gelirlerinin 100 milyarlarca lira azalmasına sebep oldunuz. Üstelik büyük holdinglerin vergileri azalırken gariban küçük esnaf şirketlerden vergi aldınız. Bu yolla zengini daha zengin, fakiri daha fakir yaptınız. Şimdi, Sayın Bakan gerçekleri görüp hatayı kabul etti, "Bana hatalı bilgi geldi." dedi. Tekrar söylemek istiyorum: Enflasyon muhasebesi yılda 1 kez yapılmalı ve vergi etkisi olmamalıdır. Yine, kur korumalı mevduatta parası olanları zengin ettiniz, hazineye milyarlarca lira zarar verdiniz. Enflasyon düzeltmesiyle 100 milyarlarca vergiden vazgeçerken şimdi sadece damga vergisi için iki yıl önce kaldırdığımız 4'üncü dönem geçici vergiyi tekrar geri getiriyorsunuz. Vergi sistemi böyle yönetilmez değerli arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Tabii, mükelleflerle ilgili getirdiğiniz her yeni düzenleme, mali müşavir ve yeminli mali müşavir meslek mensupları üzerinde yeni bir yük anlamına geliyor. Mükelleflerle ilgili getirdiğiniz her uygulamayla mali müşavir meslek mensupları uğraşüyor. Verginin toplanmasında en önemli rolü oynayan, gecesini gündüzüne katan meslek camiasının sorunları çözülmediği gibi siz yeni sorunlar üretmeye devam ediyorsunuz.

Değerli milletvekilleri, yeri gelmişken söyleyeyim: Bu kadar sorumluluğu olan mali müşavirlerin sesi duyulmalı, sorunları çözülmelidir. İnsanca geçirilebilecek, göstermelik olmayan gerçek bir mali tatil yürürlüğe konulmalıdır. Belirli kıdeme sahip meslek mensuplarına yeşil pasaport hakkı verilmelidir. Özellikle KOSGEB, işletmelerin kurulması ve sürdürülebilmesi için çeşitli destek programları açıklıyor, bu uygulamaların tamamını meslek mensupları yürütüyor, meslek mensupları da bu KOSGEB destek programlarından ve KGF destekli kredilerden yararlanmalıdır. Tek düzen hesap planına uymama ve gerçek faydalanıcıyla ilgili yükümlülöklere uymama konusundaki fahiş cezalar kaldırılmalıdır. TÜRMOB'un beyan ve bildirimleri sadeleştirmeye ilgili teklifi, düşüncesi ciddiye alınmalı, değerlendirilmelidir. Asgari ücret tarifesı yayınlanırken günün ekonomik şartları dikkate alınmalı; ücretin, verilen emeğin ve mesainin karşılığı olması sağlanmalı ve tarifeyi Maliye Bakanlığı değil TÜRMOB yayınlanmalıdır. Ara buluculuk yetkisi, dünya uygulamalarında olduğu gibi mali müşavirlere de verilmelidir.

Son olarak, değerli milletvekilleri, tekliften anlaşılan o ki bu iktidar artık yorulmuş, ne yaptığını, ne istediğini bilmez hâle gelmiş. Deneme yanılma yöntemiyle ölkö yönetilmez. Bu gidiş, ekonomiyi de ölköyi de uçuruma sürüklüyor. Bu ölkö hepimizin, daha fazla yıkıma sebep olmadan işi ehline bırakın diyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesinde yer alan "çıkartılmıştır" ibaresinin "ilga edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez

Şenol Sunat

Ayyüce Türkeş Taş

Balıkesir

Manisa

Adana

Yüksel Arslan

Selcan Taşcı

Ankara

Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Katılmıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Adana Milletvekili Sayın Ayyüce Türkeş Taş.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada görüşmekte olduğumuz teklifle 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 120'nci maddesinde değişiklik yapılmakta ve daha önce kaldırılmış olan 4'üncü geçici vergi dönemi yeniden yürürlüğe sokulmak istenmektedir. Mevcut sistemde, gerçek usulde vergilendirilen ticari kazanç sahipleri ile serbest meslek erbabı yılın ilk dokuz ayı için üçer aylık dönemler hâlinde geçici vergi ödemektedir. Bu teklifle birlikte, kazançların üç, altı, dokuz ve on iki aylık dönemler itibarıyla tespit edilmesi ve 4'üncü bir geçici vergi beyannamesinin tekrar alınması hedeflenmektedir ancak burada artık lafı fazla dolandırmaya gerek yoktur. Bu düzenlemenin asıl amacı ne üretimi desteklemek ne kayıt dışılığı azaltmak ne de vergi adaletini sağlamaktır. Bu düzenlemenin açık ve net bir amacı vardır, mükelleflerden parayı peşin almak yani devlet bütçedeki açıklarını kapatabilmek için esnafı, KOBİ'leri ve serbest meslek erbabını kendi kasası için bir finansman kaynağı olarak görmektedir. Zaten yüksek faizle boğuşan, krediye ulaşmakta zorlanan işletmeler şimdi bir de devlete peşin vergi vermeyle zorlanmaktadır. Bu yaklaşım, sosyal devlet anlayışıyla da adil vergi politikasıyla da bağdaşmamaktadır.

Değerli milletvekilleri, hepimiz çok iyi hatırlıyoruz, bu uygulama daha iki yıl önce 14 Ekim 2021 tarihli 7338 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesiyle kaldırılmıştır. Gerekçesi son derece açıktı: Meslek mensuplarının ağır iş yükü, mükelleflerin artan maliyetleri ve sistemin gereksiz şekilde bürokrasi üretmesi. Aradan henüz iki yıl bile geçmeden aynı uygulamanın hiçbir yapısal sorun çözülmeden yeniden Meclise getirilmesi iktidarın vergi politikalarında ne kadar tutarsız ve güdübirlik davrandığını açıkça göstermektedir. Bir yandan "vergi reformu" deniliyor, diğer yandan kaldırılan uygulamalar geri getiriliyor; bir yandan "Kayıt dışılıkla mücadele ediyoruz." deniliyor, diğer yandan küçük işletmelerin yükü daha da artırılıyor. Bu bir çelişkidir, bu bir yöntem zaafıdır. Tarafımıza ulaştırılan etki analizinde bu düzenlemenin 2026 yılı itibarıyla yaklaşık 2 milyar TL tutarında ek damga vergisi geliri doğuracağı belirtilmektedir. Yani görüyoruz ki iktidar bu düzenlemeye sadece "Ne kadar gelir sağlar?" penceresinden bakmıştır. Oysa mesele bütçeye birkaç milyar lira daha koymak değil esnafın, muhasebecinin, serbest meslek erbabının yaşayacağı ekonomik ve sosyal yıkımı görmezden gelmemektedir. Bütçe açığını kapatmak için mükellefin gelecekte kazanacağı paraya bugünden el koymak kamu maliyesi açısından kısa vadeli bir rahatlama sağlayabilir ama uzun vadede ekonomiye büyük zarar verir.

Bu düzenleme aynı zamanda muhasebe maliyetlerini de ciddi biçimde artıracaktır. Mali müşavirlik hizmet bedelleri artacak, beyan yükü sıklaşacak, bürokrasi katlanacaktır. Zaten artan kira, enerji, personel, SGK ve finansman maliyetleri altında ayakta durmaya çalışan küçük işletmeler için bu ilave yük artık taşınamaz hâle gelmiştir. Nakit akışı bozulan işletme acaba ne yapacaktır? Ya küçülecek ya personel çıkaracak ya da daha vahimi, kayıt dışına yönelecektir.

Ayrıca, bu düzenleme vergide öngörülebilirlik, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine açıkça aykırıdır. Vergi sistemi güven vermezse mükellef devlete güvenmez. Mükellef devlete güvenmezse gönüllü vergi uyumu da olmaz. Sürekli değişen vergi uygulamaları yüzünden bugün esnafımız önünü göremez, yatırım planı yapamaz, nakit dengesini kuramaz durumdadır.

Değerli milletvekilleri, vergi devletin vatandaşla kurduğu en hassas ilişkidir. Bu ilişki baskıyla, dayatmayla “Parayı önce alırım, sonra bakarız.” anlayışıyla maalesef yönetilemez. Vergi sistemi adil, öngörülebilir ve üretimi teşvik edici olmak zorundadır. Bugün önümüze gelen bu teklif ise açıkça üretimi değil tahsilatı önceleyen bir zihniyetin ürünüdür. Bu zihniyet esnafı, KOBİ’yi, serbest meslek erbabını her geçen gün biraz daha yalnız ve çaresiz bırakmaktadır.

Biz buradan açıkça uyarıyoruz: Vergi yükü sadece sabit gelirlinin, esnafın, küçük işletmenin sırtına bindirilemez. Kamu maliyesindeki sorunların bedeli her zaman aynı kesimlere ödetilemez. Devlet vatandaştan erken vergi tahsil ederek değil, israfı önleyerek, kamu harcamalarında şeffaflığı sağlayarak, adil vergilendirme yaparak ayakta kalır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 3’üncü maddesinde geçen “yer alan” ibaresinin “bulunan” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan	Hüseyin Olan	Ferit Şenyaşar
Mardin	Bitlis	Şanlıurfa
Nevroz Uysal Aslan	Mehmet Kamaç	Özgül Saki
Şırnak	Diyarbakır	İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Diyarbakır Milletvekili Sayın Mehmet Kamaç.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Erzurumlu hemşehrimize sormuşlar, demişler ki: “Hayatta elinden en çok çektiğiniz üç şeyi söyleyin?” Demiş ki: “Vallahi bir kış, iki ramazan, üç Ruslar.” “Peki, bunların içinde en iyisi hangisi?” demişler. Demiş ki: “Ruslar, onlar yüz yılda bir geliyor, kış ve ramazan her sene geliyor.” Şimdi, bu halkın hakikaten elinden çektiği üç şey var: Birincisi enflasyon, ikincisi vergi, üçüncüsü faiz. Vatandaşa sorduğumda diyor ki: “Bunların içerisinde en iyisi faizdir.” Yani kendini bir şekilde faizden ne kadar koruyabiliyorsan koruyabileceksin.

Ben teklifin 3'üncü maddesi üzerine söz aldım. Teklifin 3'üncü maddesinde ne deniyor? İki yıl önce değiştirilmiş bu yasa. Geçici vergi dönemlerinin yeniden 4 döneme çıkarılması var; şirketler, meslek sahibi, bunların hepsini aslında yeniden bir külfet altına sokuyor. Hükûmetin bayağı bir acelesi var, bir yılın sonunu bekleyemiyor, 3'üncü ayda, 6'ncı ayda, 9'uncu ayda alıyor. Bunun anlaşılabilir tarafı var fakat bu pakette gerçekten akla ziyan, Allah'ın belası diyebileceğimiz bir madde var, o madde de 7'nci maddedir. Buradan Komisyona soruyorum: Şimdi, 7'nci maddede yeni düzenlemeyle birlikte şöyle deniyor; gayrimenkul satışında gerçek dışı olarak bedelin düşük beyan edilmesi hâlinde uygulanan vergi ziyayı cezasının yüzde 25'ten yüzde 100'e çıkarılmasından bahsediliyor. Şimdi, ben yıllarca emlak alım satımı yaptım. Siz bir ev aldığınızda, bir arsa aldığınızda gidersiniz, belediyede belirlenmiş rayiç bedel üzerinden verginizi verirsiniz, gidersiniz, harcınızı yatırırsınız, tapunuzu alırsınız. Bu rayiç bedeli kim belirliyor? Belediye takdir komisyonları bunu belirliyor. Şimdi, vatandaş bir kurumun belirlediği rayiç bedel üzerinden gidip harcını yatıracak, gidip tapusunu devredecek ya da alacak, sonra Maliye Bakanlığı size diyecek ki: "Ya, bu böyle olmadı, siz emlak bedelini eksik bildirmişsiniz." Bu sefer size yüzde 100 bir ceza kesecek. Ya, ben burada Komisyona soruyorum: Gerçekten, bunu belediyeler belirledikten sonra kim bunun ölçüsünü ortaya koyacak, kim yapacak bunu? Niye vatandaşın hiçbir sorumluluğu olmadığı bir yerde vatandaş ceza ödemek zorunda kalıyor?

İBRAHİM AKIN (İzmir) - Saraya sormak lazım.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - İkincisi, 8'inci madde. 8'inci maddeden bahsediyoruz, ya, 8'inci madde zaten... Bakın, ben daha önce de -yani ÖTV, KDV, dolaylı vergiler- şöyle bir örnek vermiştim: Ya, dünyanın en pahalı akaryakıtı ile en ucuz akaryakıtı arasındaki mesafe 3 metre. Bakın, Yüksekova'ya gidin, 61 liraya 1 litre mazot alıyorsunuz, hemen telin öbür yanında 1 litre mazot 1 liradır. Peki, bu nedir? Vatandaşın sırtına vurulmuş vergilerdir.

Aynı şeyi araçlar için söylüyoruz. Bu kürsüden defalarca dile getirildi. Bir vatandaş kendisine 1 araç alana kadar zaten size 2 tane araç alıyor; önce size 2 tane alıyor, sonra kendisine 1 tane alıyor. Onunla yetinmemişsiniz, gelmişsiniz diyorsunuz ki: "Ya, şimdi, aslında sizde böyle bir gıdım yağ kaldı, onu da şu şekilde çekelim." Nasıl çekecekler onu? "İkinci el araç satışlarında noter harcının satış bedeli üzerinden alınması asgari maktu harçtan az olmamak kaydıyla..." diyor. Yani sizin diyelim ki 300 bin liralık bir aracınız vardır, bunun için bin lira ödemek zorundasınız. Bunun için bir şey yok, bir nispi bedel yok ama diyelim ki sizin aracınız 10 milyonluk bir araçsa siz 20 bin lira ekstra bir vergi ödemek durumunda kalıyoruz. Şimdi, bu, hakikaten bu vatandaşa yapılan zulümdür.

Bir mesele var, maliyecilerin ormanı bastığı meselesi var. Bir maymun ormanın derinliklerine gidiyor. Bakıyor, ayı geliyor, koşarak geliyor, "Hayırdır, ne oldu?" diyor. Diyor ki: "Maliyeciler ormanı basmış." "Sana ne oluyor?" diyor. "Ya, bende kürk, hanımda kürk, çocuklarda kürk; ben kaçmayayım da kimler kaçsın?" diyor. Şimdi, devam ediyor, karşısına bu sefer kaplumbağa geliyor, "Hayırdır ne oluyor?" diyor. Diyor ki: "Ormanı maliyeciler basmış." "Sen niye kaçıyorsun?" diyor. "Ya, bende ev, çocuklarda ev, hanımda ev; ben kaçmayayım da kimler kaçsın?" diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - Biraz daha gidiyor, karşısına leylek geliyor, "Ya, sen niye kaçıyorsun?" diyor. "Ya, bende yazlık, hanımda yazlık, çocuklarda yazlık; ben kaçmayayım da kimler kaçsın?" diyor. Sonra o da kaçmaya başlıyor, biraz düşünüyor, "Ya, ben niye kaçıyorum? Benim her tarafım açıkta, hanım öyle, çocuklar öyle; ben niye kaçıyorum?" diyor ama maliyecilerden kaçamıyor. Maliyeciler diyor ki: "Ya, senin bir şeyin yok ama senin aklın var, sen aklının vergisini ödeyeceksin." Bu yasa teklifi 40 maddeden oluşuyor, 41'inci maddeyi de ekleyeydiniz "akıl vergisi" olarak, biz de 41 kere maşallah derdik ve bu yasayı bu şekilde halkın önüne koyardık.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4'üncü madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Selçuk Özdağ

Sema Silkin Ün

Mersin

Muğla

Denizli

Birol Aydın

Mehmet Karaman

Mustafa Bilici

İstanbul

Samsun

İzmir

İdris Şahin

Medeni Yılmaz

Ankara

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın İdris Şahin.

Buyurun Sayın Şahin. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifinin 4'üncü maddesi, sermaye piyasalarında uzun süredir tartışılan Borsa İstanbul hisselerinden oluşan serbest fonlara uygulanan vergi istisnasını daraltan bir düzenlemedir. Hükümet, bu fon yapısının zamanla temettü vergisinden kaçınma imkânı yarattığını ve kanunun amacından sapıp saptığını belirtiyor. Bu tespit kısmen doğru olabilir ancak bu düzenlemeyi teknik bir değişiklik olarak sunmak, meselenin vergi adaleti ve piyasa istikrarı açısından taşıdığı kritik önemi görmezden gelmektir. Yıllardır bu istisnayı yaratan, gözetim yapmayan, mevzuatı değiştirmeyen bir yönetim anlayışının faturasının şimdi tek taraflı düzenlemeyle yine küçük yatırımcıya ve piyasaya güvene çıkarılması asla kabul edilemez. Emekçinin her kuruş gelirinden vergi verdiği bir ortamda büyük portföyleri yöneten gruplara yönelik vergi planlaması yollarını yıllarca açık tutmak, vergi adaletine aykırıdır.

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası hepimizin göz bebeğidir. Elbette ki biz isteriz ki Borsa İstanbul oldukça güçlü olsun ama küçük yatırımcıyı ezen bir anlayışla da bir düzenleme yapılmasın. Borsaya olan ilgi özellikle kalıcı yatırımlar açısından son derece önemli. Bu madde, çözmek istediği sorunlardan daha büyük sorunlar yaratma potansiyelini taşımaktadır. Düzenleme, serbest fonlara yönelik yatırım iştahını azaltacak ve özellikle uzun vadeli yatırım modelini zayıflatacaktır. Zaten kırılgan bir hatta durmaktadır İstanbul Menkul Kıymetler Borsası çünkü İstanbul Menkul Kıymetler Borsasına iştahı kabartacak, oraya yönelimi çoğaltacak unsur, ülkedeki istikrardır, bu istikrarın özünde de öncelikle hukuki istikrar aranır. Oysa ülkemizdeki gelişmelere baktığımızda, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının normal çalışmasına imkân sağlayacak bir düzen ülkemizde mevcut değildir. Bu nedenle, yabancı sermaye payının tarihsel dip seviyede olduğu bir dönemi yaşıyoruz şu an itibarıyla İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında. Düzenlemenin en temel sorunu, seçicilik ve eşitlik ilkesini zedeleyici yapısıdır. Bu düzenleme sadece belli fon türlerine uygulanmaktadır değerli arkadaşlar. Anayasa'nın eşitlik ilkesi çerçevesinde yaptığınız bir düzenleme tümünü kapsamalı, oysa siz yine küçük yatırımcının uzun vadeli yatırımlarından stopaj almak adına bu düzenlemeyi gerçekleştiriyorsunuz. Bunu yapacağınıza, sağlıklı bir şekilde denetim faaliyetlerini borsa üzerinde gerçekleştirmiş olsanız asıl amaca çok daha rahatlıkla

ulaşabilirsiniz. Aynı portföy yapısına sahip iki fondan birinin istisna kapsamından çıkarılması, diğerinin kapsamda kalması eşitlik, genellik ve öngörülebilirlik gibi vergi hukukunun temel ilkelerini açıkça iptal etmektedir. Hükûmet “Getirilen stopaj, piyasa manipülasyonunu engelleyecek.” diyor. Bu bir yanılgıdır değerli milletvekilleri, piyasa manipülasyonunu engellenin yolu stopaj oranını artırmak değildir. Esas sorun, sermaye piyasası kurallarının zayıflığı, denetimsiz serbest fon yapıları, SPK’nin gözetim kapasitesindeki erozyondur. Vergi aracını değiştirecek yapısal bir manipülasyon sorununu çözeceğinizi düşünmek gerçekçi değildir. Bu iddianın arkasında getirilen teklife eklenmiş tek bir teknik analiz, etki analizi, mali etki değerlendirmesi bulunmamaktadır. Manipülasyonla mücadele için vergi aracının nasıl ve neden kullanıldığına ilişkin ikna edici bir açıklama sunulamamıştır.

Sayın milletvekilleri, Türkiye’de sermaye piyasaları politik müdahalelerle yönlendirilen bir alan hâline gelmiştir. Sürekli istisna verip sonra kötüye kullanım fark edilip geri çekilen bu döngü, yatırımcıyı istikrarsızlığa mahkûm etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

İDRİS ŞAHİN (Devamla) - Eğer gerçekten vergi adaletini ve piyasa istikrarını sağlayacaksa yapılması gereken popülist bir yaklaşımla düzenleme getirmek değil yapısal reformları hayata geçirmektir. Sermaye piyasası gelirlerine ilişkin tüm istisnalar yeniden gözden geçirilmeli, bütüncül bir yaklaşım sergilenmelidir. Serbest fon ve yapısının şeffaflık ve denetim kuralları acilen güçlendirilmelidir. Stopaj düzenlemeleri bir teşvik aracı olarak değil adil vergi tahsilatının aracı olarak eşitlik ilkesine uygun kurgulanmalıdır. 4’üncü madde, bu hâliyle, piyasanın derinliğini artırmak yerine daraltacak, vergi adaletine katkı sunmak yerine yeni eşitsizlikler doğuracaktır. Bu nedenle, maddenin tekrar Komisyona çekilerek kapsamlı bir etki analiziyle yeniden düzenlenmesi gerekliliğini ifade ediyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 4’üncü maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE 4- 193 sayılı Kanunun geçici 67 nci maddesinin (1) numaralı fıkrasının altıncı paragrafı ile (8) ve (17) numaralı fıkralarında bulunan “katılma belgelerinin” ibareleri “katılma paylarının” şeklinde, (1) numaralı fıkrasının altıncı paragrafında yer alan “İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında” ibareleri “Borsa İstanbul’da” şeklinde değiştirilmiş ve aynı paragrafta bulunan mevcut “sürekli olarak portföyünün en az %51’i İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonlarının” ibaresinden sonra gelmek üzere aşağıdaki parantez içi hüküm eklenmiştir.

“(Katılma payları sadece nitelikli yatırımcılara satılabilen, Türkiye Elektronik Fon Alım Satım Platformu’nda işlem görmeyen ve fon portföyüne alınacak varlık ve işlemlere ilişkin herhangi bir oransal sınırlamaya tabi olmayan yatırım fonları hariç)” “

Gökhan Günaydın

Aliye Timisi Ersever

Ömer Fethi Gürer

İstanbul

Ankara

Niğde

Elvan Işık Gezmiş

Gülcan Kış

Giresun

Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Gülcan Kış. (CHP sıralarından alkışlar)

Buyurun Sayın Kış.

GÜLCAN KİŞ (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidarın adına “vergi kanunu” dediği ama aslında 335 milyar TL’yi vatandaşın cebinden zorla çeken bu düzenlemenin 4’üncü maddesi üzerine grubum Cumhuriyet Halk Partisi adına söz almış bulunuyorum.

Bu teklif dar gelirlinin, emeklinin, küçük esnafın cebine çöken bir kara pakettir. İstihdam yaratmak, üretimi büyütmek, gelir dağılımını düzeltmek yerine, bütçe açığını vatandaşın sırtına yıkan bir anlayışla karşı karşıyayız. İktidar, ekonomi yönetimindeki beceriksizliğinin bedelini millettten tahsil ediyorsa orada vergi değil tahakküm vardır.

4’üncü madde, “Borsa İstanbul’da yatırım fonu istisnasını daraltıyoruz.” denilerek masumlaştırılmaya çalışılıyor. Oysa bu maddenin arkasında 19 Mart borsa darbesi ve halka arz vurgununun ağır faturası bulunmaktadır. O gün yaklaşık 200 milyar TL’yi aşkın para buharlaşmış, vatandaşın yıllardır biriktirdiği tasarruflar da yok olmuştur. Yapılması gereken SPK’nin sorumluluğunu ortaya koymak, borsa mağdurlarını dinlemek ve failleri tespit etmek iken, siz yine vatandaşa dönüp “Bedelini sen öde.” diyorsunuz. Bu madde, büyük vurgunları değil küçük yatırımcıları hedef alan bir zihniyetin ürünüdür. Meclisin görevi de bu mağdurları susturmak değil bu sis perdesini aralamaktır.

Geçtiğimiz gün yayınlanan UBS Küresel Servet Raporu Türkiye’nin dolar milyoneri artışında dünya 1’incisi olduğunu söylüyor. Bu ülkede servet, alın teriyle değil ekonomik mühendislik ve politik ayrıcalıklarla büyüyor. Siz “İstisnaları kaldırıyoruz.” diyorsunuz ama kaldırdığınız şey, orta sınıfın nefes alma imkânıdır. Bu teklif, aslında 2026’da karanlık bir ekonomik dönemin de habercisidir. Konut kira gelirlerindeki istisnayı kaldırarak tek evini kiraya veren yüz binlerce vatandaş vergi yükünün altına koyuyorsunuz. Bu insanlar zengin değildir; borcunu öderken, çocuğunu okuturken hayat mücadelesi veren insanlardır. Kredili evlerde faiz giderinin masraflara yazılamaması ise vatandaş da bankaya mahkûm etmektir. Bu tercihin sınıfsal boyutu da açıktır; dolar milyoneri sayısını artıranlara dokunamayan iktidar, ay sonunu getirmeye çalışan milyonlara yük bindirmektedir. Bu yaklaşım ekonomik değildir, sınıfsal bir tercihtir. Kaybedense çalışan, üreten, kirada yaşayan milyonlardır.

Devam edelim. 4’üncü geçici vergi dönemi getiriyorsunuz, tapu harçlarında cezayı katlıyorsunuz, araç satışlarında da noter harcını artırıyorsunuz. Hani “vergide sadelik” diyordunuz, vatandaşın attığı her adımda yeni bir engel çıkarıyorsunuz. Devleti hizmet sunan değil yük dağıtan bir ay aygıtı dönüştürdünüz. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Gelelim SGK düzenlemelerine. Kadınların, tarım işçilerinin, taksi, dolmuş şoförlerinin prim oranlarını artırarak en zor durumda olan kesimleri sıkıştırıyorsunuz. Emekli, dul ve yetimin maaşından yüzde 25’e kadar kesinti yapmanın da önünü açıyorsunuz. Oysaki sosyal devlet, güçlüden alıp zayıfı korurken bu teklif ise zayıftan alıp güçlüye yol açmaktadır.

Değerli milletvekilleri, bu teklif sadece vatandaş değil yerel demokrasiyi de hedef almaktadır. Sayıştay raporları açıkça gösteriyor, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının mal ve hizmet alımlarının neredeyse tamamı genel aydınlatma giderlerine gidiyor. Elektrik dağıtım şirketleri TEİAŞ’a borçlarını ödeyemiyor, TEİAŞ krediyle sistemi döndürmeye çalışıyor, faturayı da vatandaşa zam olarak yansıtıyorsunuz. Peki, siz iktidar olarak ne yapıyorsunuz? Genel aydınlatma giderlerinde belediyelere düşen payı Cumhurbaşkanlığı kararıyla 3 katına kadar artırabilecek bir yetki istiyorsunuz. Bu ne demektir? Büyükşehir belediyelerini ve il özel idarelerini enerji maliyetleriyle cezalandırmak demektir.

Aslında, sandıkta alamadığınız iradeyi bütçe sopasıyla kırmaya girişmiş durumdasınız. Zaten Cumhuriyet Halk Partili belediyelerimizin İller Bankası tarafından kredileri bekletilmekte, Vakıflar Kanunu'yla da belediye gelirlerine göz dikmiş durumdasınız. 19 Mart 2025 düzenlemesiyle de kayyum operasyonlarının hukukunu kurmuş durumdasınız. Şimdi de Cumhuriyet Halk Partili belediyeleri karanlıkta bırakma hazırlığı yapıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÜLCAN KIŞ (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bu bir vergi teklifi değil yerel demokrasiye karşı açılmış sistematik operasyonların da devamıdır.

Son olarak; bireysel emeklilikte devlet katkısını Cumhurbaşkanının tek imzasına bırakıyor, hazinenin borçlanma limitini artırılıyorsunuz. Adı “vergi teklifi” olsa da özü, borçlan ve ödet kanunudur. Bu teklif, ülkeyi tasarruf yapan, üreten değil borçlanan bir modele mahkûm eden bir servet transferi yasasıdır, bir avuç insanın refahı için milyonların alın terinin rehin alınmasıdır. Yalnız bugünün değil yarının da yoksulluğu yasalaştırılmaktadır bu kanunla.

Bizler Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bu teklifin hem 4'üncü maddesine hem de emeklinin maaşına, orta sınıfın nefesine kasteden bütün hükümlere yani bu kara pakete “hayır” diyoruz. Bizler bu Meclisi sarayın tahsilat bürosu yapmanıza da izin vermeyeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLCAN KIŞ (Devamla) - Bu kanun teklifinin geri çekilmesi gerektiğini söylüyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Vekilim, ağzınıza sağlık.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifinin 4'üncü maddesinde geçen “yer alan” ibarelerinin “bulunan” olarak değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

George Aslan

Hüseyin Olan

Ferit Şenyaşar

Mardin

Bitlis

Şanlıurfa

Nevroz Uysal Aslan

Özgül Saki

Zeynep Oduncu Kutevi

Şırnak

İstanbul

Batman

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Batman Milletvekili Sayın Zeynep Oduncu Kutevi.

Buyurun, Sayın Kutevi. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkürler Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen sevgili halklarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yine bir vergi kanunu, yine teknik gibi sunuluyor ama bu, vergi adaleti açısından uzun zamandır devam eden çarpıklığın bir halkası maalesef. Hepimiz biliyoruz ki bu ülkede rant vergisi, kripto varlık

vergisi, servet vergisi gibi gerçekten vergilendirilmesi gereken “Az kazananan az, çok kazananan çok.” ilkesinin uygulanabileceği alanlar dururken iktidar bunlara dokunmamayı tercih ediyor. Sermayenin ödediği vergiler toplam vergi gelirlerinin yüzde 20’lerine bile ulaşmıyorken iktidar kaynak yaratmak için dönüp dolaşıp hep aynı kesimin kapısını çalıyor. İkinci el araç alım satımı yapan küçük esnafın, dar gelirlielerin kira gelirlerinin, ruhsatla çalışan emekçi meslek gruplarının, maalesef, sadece bunların kapısını çalıyor ve verginin de vergisini alıyor. Vergi adaletinin değil çaresiz kalan yurttaşın üzerine yük bindirmenin iktidar politikası hâline geldiği bir dönemde şimdi karşımıza bu yeni düzenleme getiriliyor. Oysa meseleye yakından baktığımızda sunu net bir şekilde görüyoruz: Bu düzenleme ne vergi adaletini tesis etmekte ne de sermaye piyasasındaki yasal eşitsizliğe gerçek bir müdahale anlamı taşımaktadır. Aksine, sermayenin ayrıcalıklı kesimlerini koruyan ve halktan yana dönüşümü erteleyen dar kapsamlı bir makyaj düzenlemesiyle karşı karşıyayız.

Teklifin 4’üncü maddesi, 193 sayılı Kanun’un geçici 67’nci maddesinde yapılan değişiklikler aracılığıyla sermaye piyasası araçlarının vergilendirilmesine ilişkin düzenleme içeriyor. Ancak bu düzenleme yüzeyde teknik olarak sunulsa da sermaye yapısının kimin lehine, kimin aleyhine çalıştığını bir kez daha ortaya koymaktadır. Öncelikle “katılma belgeleri” ifadesinin “katılma payları” olarak değiştirilmesi veya “İstanbul Menkul Kıymetler Borsası” yerine “Borsa İstanbul” denilmesi elbette teknik uyum açısından anlaşılabilir, bunlar üzerine kimsenin bir itirazı yok. Ancak asıl tartışılması gereken, bu teknik değişikliklerin içine gizlenmiş, yalnızca nitelikli yatırımcıların erişebileceği, Türkiye Elektronik Fon Alım Satım Platformu’nda işlem görmeyen, herhangi bir oransal sınırlamaya tabi olmayan fonların düzenleme kapsamı dışına çıkarılmasıdır. Peki, bu ne anlama geliyor? Bu, büyük sermayenin riskli, yüksek gelirli ve esnek yatırım araçlarına ilişkin imkânı genişletirken milyonlarca küçük yatırımcının, emekçinin, tasarruf sahibinin bu piyasalara adım dahi atmaması demektir. Sormamız gereken soru şudur: Bu düzenleme kime dokunuyor, kime dokunmuyor? Buradan açıkça ifade ediyorum: Bu düzenleme emekçinin, emeklinin, birikimiyle ayakta kalmaya çalışan yurttaşın lehine değildir; bu düzenleme esasen büyük fon yöneticilerine, yüksek meblağlı sermaye gruplarına yöneliktir yani yüksek kazanç elde eden, spekülatif işlemlerle ciddi servet biriktiren kesimler yine korunmaktadır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye’de sermaye kazançları üzerindeki vergi yükü hâlâ son derece düşüktür. Buna karşın emekçinin sırtındaki dolaylı vergi yükü her geçen gün artmaktadır. Marketten alınan ekmekten, bebek bezinden, elektrikten, sudan yani aklınıza gelebilecek halkın temel ihtiyaçlarında bütün vergi sistemleri işletilmektedir ama söz konusu, milyonluk fon kazançları olduğunda devlet geride durmakta, muafiyet üretmekte, istisna yaratmaktadır. Biz DEM PARTİ olarak bu düzeni reddediyoruz çünkü bu düzen, vergide adalet değil vergide sınıfsal ayrıcalık düzenidir. Bu düzen, sermayeyi kollayan, emeği görmezden gelen rejimin devamıdır. Ekonominin yalnızca İstanbul’un finans kulelerinde dönen bir çark olmadığını; Diyarbakır’da, Van’da, Hakkâri’de, Mardin’de de geçimini sağlamak için mücadele eden insanların, kadınların, gençlerin, emekçilerin, esnafın, çiftçinin ekonomisini de hatırlatmak gerekiyor. Eğer amaç gerçekten sermaye piyasalarında adil ve dengeli bir vergi düzeni tesis etmekse belli fon türlerinin dar bir şekilde hedeflenmesi değil tüm fon kazançlarının kademeli ve artan oranlı bir şekilde vergilendirilmesi gerekmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Devamla) - Teşekkür ediyorum.

Böyle bir model hem gelir dağılımı adaleti açısından hem de kamu maliyesinin sürdürülebilirliği bakımından daha tutarlı olacaktır, bu kadar basit. Hem anayasal eşitlik ilkesinin hem de sosyal devlet

anlayışının gereği budur. Ancak bugün önümüze getirilen düzenleme bu temel yaklaşımı değil sermaye çevrelerini kollayan, konforunu artıran bir yerdedir. Bizim, DEM PARTİ olarak fikrimiz, düşüncemiz her daim netti: Biz, az kazananlardan az, çok kazananlardan çok olan vergi aklını daha makul görüyoruz ve bu şekilde bir sistemin vergi adaletinin adil bir şekilde dağıtılması noktasında işçinin, emekçinin, kadının, çiftçinin, emeklinin yanında olacağımızın altını bir daha çiziyoruz ve burada iktidara düşen payın gerçekten çiftçinin, emekçinin ve emekliden yana olması gerektiğini bir daha tekrarlıyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 4'üncü maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir." şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez	Şenol Sunat	Metin Ergun
Balıkesir	Manisa	Muğla
Ayyüce Türkeş Taş	Yüksel Arslan	Selcan Taşcı
Adana	Ankara	Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Muğla Milletvekili Metin Ergun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

METİN ERGUN (Muğla) - Teklifin 4'üncü maddesi üzerinde verdiğimiz önergeyle ilgili olarak İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce heyetinizi saygılarımla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, konuşmamda esas olarak Türkiye ekonomisinin ayağında âdeta pranga hâline gelen bazı yapısal sorunları dile getirmek istiyorum. Bilindiği gibi, siyasal, ekonomik ve sosyal sonuçları itibarıyla kamu kaynaklarının kötü yönetilmesi, israf edilmesi ve vergi yükünün adaletsiz dağıtılması en büyük yapısal sorunlarımızdan biridir. Bu sorunların temel nedeni, iktidarın bilerek uyguladığı yanlış ve zararlı politikalar. İktidarın uyguladığı şeffaflıktan uzak ihale sistemi, garanti mekanizmaları ve vergi afları bu sorunları kronikleştirerek içinden çıkılmaz hâle getirmiş durumdadır.

Kronikleşen bu sorunları özetlememiz gerekirse şunu söyleyebiliriz: Kamu ihalelerinin yüzde 80'inden fazlası hâlâ davet usulüyle yapılmaktadır. Sayıştayın yıllardır uyardığı bu yöntem, yandaş şirketlerin trilyonlarca liralık iş almasının ana sebebidir. Yolcusu olmayan hava limanları, geçilmeyen yollar ve hasta garantili hastaneler yüklenici şirketlere servet transferi için kamu kaynaklarını tüketmektedir. Kur farkı garantili projeler her kur artışında bütçeye doğrudan ilave yük getirmektedir.

Muhterem milletvekilleri, kamu maliyesinin bir diğer sıkıntılı tarafı da vergi sistemidir. Türkiye'de vergi gelirlerinin yüzde 85'i ücretlilerden ve kayıtlı işletmelerden alınmaktadır. Kayıt dışı ekonominin büyüklüğü ise yüzde 35 civarındadır. Hâlbuki OECD ortalaması yüzde 17'dir. Bu fark her yıl milyarlarca liralık kamu gelirinden mahrumiyet ve vergi yükünün garibanların üzerinde kalması anlamına gelmektedir. İktidar ise kayıt dışılığı azaltmak yerine kayıt dışılığı artıracak kararlar almaktadır. Gelir dağılımını ve vergi adaletsizliğini derinleştiren en önemli sorunlardan biri gelir vergisi dilimlerinin yıllardır enflasyona göre güncellenmemesidir.

Sonuç olarak, asgari ücretliler dahi ciddi vergi öderken orta sınıf yok edilmiş, toplumsal yapımız sadece zenginler ve yoksullardan ibaret hâle getirilmiştir. Gayrimenkul ve finansal kazançlardan alınan vergi oranları hâlâ yüzde 10-15 civarındadır. Servet ve kazanç vergisi gibi kavramlar ise iktidarın lügatinde yoktur. Çiftçilerimiz yüzde 50 civarında vergi ve ÖTV öderken lüks harcamalar ise âdeti teşvik edilmektedir. Mevcut tablonun sorumlusu bu düzeni kuran ve inatla sürdüren iktidardır. Maaşlı çalışanlar kaynağında vergi kesintisine uğrarken, esnaf ve KOBİ'ler ağır vergi yükleri altında ezilirken yandaşlara sürekli olarak vergi istisnası sağlanmaktadır. Kamu harcamalarının denetimi ise şeffaf değildir, kurumlara yönelik Sayıştay raporları ya kamuoyuyla paylaşılmamakta ya da bulgular hakkında işlem yapılmamaktadır. Dolayısıyla ekonomide yaşanan darboğaz ve kamu maliyesindeki karşı karşıya kalınan durum sürdürülebilir değildir artık.

Muhterem milletvekilleri, İYİ Parti olarak bizim çağrımız şudur: Kamu kaynakları bir avuç yandaş zengin için değil, milletimizin refahını ve hayat kalitesini artıracak hizmetler için kullanılmalıdır. Eğer gelişmiş ve kalkınmış bir ülke olmak istiyor isek kamu harcamalarında şeffaflığı, etkin kamusal denetimi ve toplumsal adaleti önceleyen reformlar yapmamız şarttır; aksi hâlde, iktidarın yarattığı bu rant ekonomisi girmiş olduğu çıkmazdan uzun süre kurtulamayacak ve bedelini de en ağır şekilde yine milletimiz ödeyecektir.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5'inci madde üzerinde 2'si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Aynı mahiyetteki önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Sema Silkin Ün

Birol Aydın

Mersin

Denizli

İstanbul

Mehmet Karaman

Mustafa Bilici

Medeni Yılmaz

Samsun

İzmir

İstanbul

Haydar Altıntaş

İzmir

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Hüseyin Olan

Ferit Şenyazar

Mardin

Bitlis

Şanlıurfa

Nevroz Uysal Aslan

Özgül Saki

Şırnak

İstanbul

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İzmir Milletvekili Sayın Haydar Altıntaş.

Buyurun Sayın Altıntaş. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

HAYDAR ALTINTAŞ (İzmir) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

“Vergi” deyince aklımıza gelen en birincil hadise nedir diye düşünürsek adil ve uygulanabilir bir vergi devlet kurar; adaleti olmayan, ödenemeyen bir vergi devlet yıkar. Bugün geldiğimiz noktada Türkiye, vatandaşları üzerinde adil ve ödenebilir bir vergi sistemi ve hesap verebilen bir sistem kuramamış olmasından dolayı devlet ciddi manada sıkıntıdadır. O sebepten, Dadaloğlu’nun unutulmaz dizelerinden iki tanesini söyleyerek sözlerime devam etmek istiyorum: “Ekende yok, biçende yok; yiyende çok Osmanlı.” demiş. O gün reaya ekip biçerken ortalıkta görünmeyen devlet iş mahsulü paylaşmaya gelince sofraya ortak olduğu için isyan ediyor ahali. Osmanlı’da vergi veren halka “reaya” denilirdi; reaya sınıfının görevi üretim yapmak, vergi vermek ve askere gitmekten ibaretti. Cumhuriyetle birlikte “İradesiyle kendisini vergilendiren halka ‘millet’ denir.” diye vergi dairelerinin üzerinde bir yazı vardı, bir müddet sonra bundan da rahatsız mı olundu, ne olundu, bu yazı da ortadan kaldırıldı. Bugün vergi verenler bu ülkede yeniden reaya hâline gelmiştir. Kelime, aynı zamanda “koyun sürüsü” anlamına gelmektedir “raiyyet” kelimesi reyanın çoğuludur.

Değerli arkadaşlar, verimsiz yatırımlarla harcadığınız paralarla, ballı maaşlara verdiğiniz ödemelerle; yandaşa, kandaşa, candaşa, devlet hazinesine bağladığınız hortumlarla devletin istediği kadar vergi aldığı, kafasına göre harcadığı bir düzende “reaya” kelimesi gerçek anlamını daha iyi ortaya koymuş bulunmaktadır. Böyle bir düzende devlet topladığı vergide tüyü bitmemiş yetimin hakkı olduğunu düşünmez, nasıl olsa hesap vermiyoruz diye de rahat ve huzur içerisinde gününü geçirebilir. Modern vatandaşlık tanımına göre, para kazanan herkes vergi ödemekle yükümlüdür. Vergi tahsil edilirken mükellef öldürülmemelidir, gecikme cezaları çok yüksek olmamalıdır. Vergi borcunu ödememek ile ödeyememek arasındaki farkı artık görmezden gelmemek zorundayız. Devletin kasıtlı olarak vergiden kaçan ile gerçekten ekonomik zorluklar nedeniyle ödeme gücünü kaybeden namuslu mükellefi aynı kefiye koyması adalet duygusunu zedelemektedir. Özellikle, e-haciz uygulamaları çoğu zaman mükelleflerin haberi dahi olmadan devreye sokulmakta, bu durum yalnızca ekonomik bir yaptırım değil aynı zamanda ticari bir itibar suikastına dönüşmektedir. İnsanlar borcunu inkâr ettiği için değil nefes alamadıkları, para kazanamadıkları, yaşayamadıkları için bu noktaya gelmiştir. Örneğin, İzmir-Erzurum hattında çalışan bir kamyoncu, bir kamyon demir yüklemiş, yolda giderken “Vergi borcunuz var.” denilerek yakalama emriyle alınıp arabası kenara çekilmiştir. Arabası bağlanılan bu vatandaş borcunu nereden ödeyecek, parayı nereden bulacak, hayatını nereden sürdürecektir? Bunların üstüne dikkatlice eğilmek gerekir. Ayrıca, Türk vergi sisteminin bu sakat yönleri artık cesurca gözden geçirilmeli, yaptırımlar üretimi, ticareti durduran değil sürdürülebilirliği esas alan bir mantıkla yeniden tasarlanmalıdır.

Değerli arkadaşlar, gerek Cumhuriyet Dönemi’nde gerekse Cumhuriyet Dönemi öncesinde Türk maliyesinin derdi geliri ile giderini denkleştirememektir. Devlet, vatandaştan topladığı parayı harcar, parası bitince tekrar mükelleflere gider, eğer mükelleften de alamazsa bu sefer borçlanır, faiz ödemeye gider. Vergicilikte bir tabir vardır: “Kümeşteki kazlar, bahçedeki kazlar, uçan kazlar.” Bizim derdimiz kümeşteki kazlarla, bahçedeki kazlarla ilgili değildir, uçan kazlarla alakalıdır. Uçan kazlar kimdir? Asıl vergi sistemini bozanlar uçan kazlardır çünkü onlar görünmez, iz bırakmaz, çoğu zaman sistemin radarının dışındadırlar, adaleti zedeleyen tam olarak bunlardır. Kolay ulaşılan mükellef yük altında ezilirken asıl büyük kaçaklar gözden kaybolur. Kara para, uyuşturucu, silah ve insan kaçakçılığı gibi

ağır suçlardan elde edilen gelirler uçan kazların gelirleridir. Rüşvet, yolsuzluk yoluyla kazanılan paralar, kaynağı belirsiz servet transferleri, hayali ihracat, sahte faturalar, daha niceleri; off-shore bondlar, off-shore şirketler, öyle yöntemler var ki neredeyse şeytanın bile aklına gelmez. Kayıt dışı ekonomi büyüdükçe hem devletin kasası boşalır hem de devlet dürüst çalışanların omzuna binen yükü giderek ağırlaşır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

HAYDAR ALTINTAŞ (Devamla) - Oysa geldiğimiz teknolojik düzeyde bu trafik büyük ölçüde kontrol edilebilir; asıl ihtiyaç olan şey teknoloji değil siyasi irade, kararlılık ve doğru önceliklendirmedir. Vergi adaleti uçan kazları sistemin içine çekmekle sağlanır.

Son olarak şunu ifade etmek istiyorum ki vergi adaleti sadece bütçe meselesi değildir, bu aynı zamanda bir vicdan, bir hukuk, bir demokrasi meselesidir. Devlet dürüstçe çalışan, kazancını helal yollardan elde eden vatandaşları ezerek değil kayıt dışı zenginleşen, suç ekonomisiyle beslenen yapıları cesaretle hedef alarak güçlü adalet duygusunu ayakta tutmazsa ne ekonomik istikrar kalır ne de toplumsal güven. Bu nedenle, vergi sistemimizi korkudan değil güven veren, cezalandıran değil yaşatan, boğazı sıkı değil el uzatan bir anlayışla yeniden ele almak zorundayız. Devlet aklına böyle bir düzende gerçekten ihtiyacımız var, o zaman hem devlet kazanır hem millet kazanır, ülke gerçekten adaletli ve sürdürülebilir mali sisteme kavuşur.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Bitlis Milletvekili Sayın Hüseyin Olan.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

HÜSEYİN OLAN (Bitlis) - Sayın Başkan, kıymetli vekiller; bugün görüşmekte olduğumuz bu torba yasa teklifi iktidarın “Vergi adaletini güçlendireceğiz.” söylemiyle Meclise sunulmuş olsa da gerçekten Türkiye’de devasa vergi adaletsizliğini daha da derinleştirecek bir düzenlemeler paketidir. Başka bir ifadeyle, Türkiye’de vergi rejiminin hangi sınıfın lehine, hangisinin ise aleyhine kurulduğunu yeniden teyit eden bir siyasal tercihler bütünüdür.

Bu kanun teklifinin 5’inci maddesiyle, 2014 yılında yapılan düzenleme sonrasında büyük şehirlerde il özel idare yerine kurulan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarının adlarına kayıtlı ve tescilli taşıtlar il özel idarelerinde olduğu gibi motorlu taşıtlar vergisinden istisna tutulmaktadır. Bu noktada tam olarak sorulması gereken soru şu: Neden şimdi? YİKOB düzenlemesi üzerinden on bir yıl geçmiştir ancak yapılan bu madde düzenlemesiyle YİKOB’ları motorlu taşıtlar vergisinden on bir yıl sonra istisna tutmak istiyorsunuz. Bugün topluma her alanda yüklediğiniz vergilerin çeperi genişletilirken hlihazırda bu toplumun vergileriyle finanse edilen YİKOB benzeri başkanlıkların, kurumların, müdürlüklerin vergi ayrıcalıklarıyla donatılmasının asıl gerekçesi nedir? Zaten YİKOB için kamu kurumları tarafından yeterli bütçe ayrılmıyor mu? Anayasa’nın 10’uncu maddesi gereğince kamu kurumları arasında eşitlik ilkesinin göz önünde bulundurulması gerekirken YİKOB için tanımlanan bu istisna hâli, kurumlar arası eşitsizliği de büyötmektedir. O hâlde, belediyelerin araçlarını da tıpkı YİKOB’lar gibi motorlu taşıtlar vergisinden muaf tutalım. Hâlihazırda YİKOB’ların Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik’e baktığımızda, zaten geniş bir alanda faaliyet sürdürmektedir ancak nedense Başkanlığın faaliyetleri hakkında kamuoyuna sağlıklı, şeffaf ve düzenli bir bilgi verilmiyor. Belediyelerin yapması gereken yatırımı yapmadığı yahut hizmeti yerine getirmediği durumlar için teşekköl ettirilen YİKOB’ların şimdiye değin neleri gerçekleştirdiği, neyi başardığı soruları hâlen

cevapsız kalmış durumdadır. Biliyoruz ki YİKOB'lar siyasi iktidarın özellikle seçimlerde kaybettiği büyük şehirlerin mali kaynaklarını yönetme hakkını korumak amacıyla geliştirdiği mekanizmalardan biridir. Maalesef, siyasilerin toplum hizmetinde ana belirleyici rol üstlendiği bu ortamda hizmet algısı bir sorumluluk değil, daha çok bir seçim yatırımı, bir parti propaganda aracına dönüşmektedir. YİKOB'lar da bunun bürokratik aygıtıdır. Ne kadar manidardır ki “yerel yönetimleri güçlendirme” adı altında ortaya konulan bu kurum, yerel yönetimleri güçlendirmek adına herhangi bir işleve sahip değildir. Oysa yerel yönetimleri güçlendirmek için yapılması gereken ademimerkeziyetçi bir anlayışı hâkim kılmak, yerelin kendi sorunlarına kendisinin, kendi kaynaklarıyla çözümler üretebileceği bir anlayışın hâkim kılınmasıdır. “Yerel yönetimleri güçlendirmek” demek aynı zamanda demokrasiyi temelden güçlendirmek anlamına da gelecektir. Ancak görüyoruz ki siyasi iktidarın, pratikleriyle, merkezden bütün kontrolü sağlamaya yönelik ısrarı merkeze bağımlı, kendi kararlarını veremeyen, güçsüzleştirilmiş bir yerel yönetimler anlayışını da ortaya çıkarmaktadır. Türkiye’de merkeziyetçi sistem anlayışı birçok sorunun temel kaynağı olmasına rağmen, hâlâ merkez ve merkezin etrafında kurulan güç dengeleri üzerinden imtiyazlar yaratmak derin bir çelişkiyi de doğurmaktadır. Açıktır ki birinci yüzyılda demokrasi, adalet ve özgürlüklerden uzak, katı merkeziyetçi bir şekilde inşa edilen cumhuriyetin panzehiri ve demokratik cumhuriyetin kurucu zemini yerel demokrasidir. Yerel demokrasi, her yerelin kendi özgünlüklerini esas alarak halka rağmen değil halkla beraber yönetmenin temel mimarisidir. Yerel demokrasi her türlü iktidarcı biçime ve merkeziyetçi dayatmaya karşı toplumu koruyan ve farklılıkların eşit düzlemde katılımını sağlayan önemli bir fıkirdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

HÜSEYİN OLAN (Devamla) - Tamam Başkanım, sağ olun.

Ve yine yerel demokrasi Türkiye’nin yönetim mimarisinin demokratikleşmesi için gerçekçi olabilecek tek alternatiftir. Sadece yerelerde yaşanan sorunların değil aynı zamanda merkeziyetçilikten kaynaklanan sorunların çözümünün de birinci anahtarıdır diyerek Genel Kurulu selamlıyorum.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Madde 5- 18/2/1963 tarihli ve 197 sayılı Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine “il özel idareleri,” ifadesinden sonra gelmek üzere “yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları,” ifadesi eklenmiştir.

Gökhan Günaydın

Ömer Fethi Gürer

Aliye Timisi Ersever

İstanbul

Niğde

Ankara

Gülcan Kış

Elvan Işık Gezmiş

Harun Özgür Yıldızlı

Mersin

Giresun

Kocaeli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Kocaeli Milletvekili Sayın Harun Özgür Yıldızlı.

Buyurun Sayın Yıldızlı. (CHP sıralarından alkışlar)

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

“Vergi” denilince benim aklıma Kocaeli geliyor. Kocaeli en çok vergi veren illerin başında geliyor. Vergi vermekle de kalmıyor, yüzde 95 vergi toplama oranı var Kocaeli’de; yirmi üç yıllık iktidarınızda en çok vergi veren illerin başında Kocaeli ama Kocaeli’de 1 metre bile metro yok, ilçelerde hastaneler yok, kırk yıllık adliye sarayı var ki sağ olsun, Adalet Bakanından dün söz aldık, neyse ki onu yapacaklar. Evet, 29 Ekimde, hepinizin bildiği gibi Gebze’de 1 bina çöktü, 1 binayla birlikte 1 aile de yok oldu; aynı aileden 4 kişi vefat etti. Binanın yakınında metro inşaatı vardı, bina 2012’de yapılmıştı, zeminde çökme ve kayma olduğu iddia ediliyor. Burada asıl önemli nokta CİMER’e olan şikâyet, vatandaşlar CİMER’e 29 Ekimden dört ay önce şikâyet etmişler: “Sayın yetkili, ikamet ettiğim binanın yakınında bir süredir metro inşaatı çalışmaları sürmektedir. Bu çalışmalar başlamadan önce, evimizde herhangi bir çatlak veya yapısal sorun bulunmazken çalışmaların başlamasıyla birlikte, evimizin çeşitli bölgelerinde, özellikle tavan-duvar birleşim yerleri ve kolon hizalarında gözle görülür çatlaklar meydana gelmiştir. Bu çatlaklar zamanla artmış ve belirginleşmiştir. Ayrıca dış kapımız kapanmamakta, bu durum binada oturma veya kayma ihtimalini düşündürmektedir. Durumun can ve mal güvenliğini tehdit etmesinden ötürü endişe duymaktayım. Bu kapsamda metro çalışmalarının çevre binalar üzerindeki etkilerinin incelenmesini, binamızda oluşan hasarın bu çalışmalardan kaynaklanıp kaynaklanmadığının teknik olarak tespit edilmesini, gerekirse sorumluların belirlenmesini, mağduriyetimizin giderilmesini talep ediyorum. Bilgilerinize arz ediyorum.” Diyeceksiniz ki “Bunu niye okuyorsun?” Aynı şekilde Dilovası’nda da aynı olay oluyor, vatandaşlarımız CİMER’e şikâyetinde bulunuyor ama sonuç yine aynı. Peki arkadaşlar, bu CİMER ne iş yapar? En çok vergiyi veren ilin şikâyetini dikkate almıyorsa bu CİMER ne iş yapıyor? Kapatalım gitsin, bari vergi yükü olmasın. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Doğru diyorsunuz.

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Devamla) - Biz bu konuyla ilgili 3 tane Bakanlığımıza soru önergesinde bulunduk; Ulaştırma Bakanlığına, Çevre Şehircilik Bakanlığına, İçişleri Bakanlığına. Otuz altı gün geçti, hiçbir açıklama yok. Yahu bu iş neden oldu? Bu bina neden çöktü? Deprem mi oldu, ne oldu yani bilimsel, teknik bir raporu Kocaeli halkı bekliyor? Ama bizim uyuyan vekillerimizden ses yok, İçişleri Bakanlığından ses yok, Çevre Şehircilik Bakanlığından ses yok, Ulaştırma Bakanlığından ses yok. Vatandaş merak ediyor neden bu durum böyle cereyan etti. Bu işin sorumlusu kim? Herkes sağır ve dilsiz. Millî İstihbarat Komisyon Başkanımız bizim ilimizin milletvekili, bari o araştırsın bulsun bu sorunun cevabı nedir. Herkes sessizce bekliyor. En çok vergiyi veren ilde birçok sıkıntı var ama bizim milletvekillerimiz sağır, dilsiz. 21 bina boşaltıldı, 21 binada 250 kişi evinden çıkmak zorunda kaldı, esnaf sıkıntıda. Asgari ücretliler bugün -bakın, haberlerde- Gebze’de eylemde, emekli sıkıntıda ama maalesef bizim vekillerimiz sağır ve dilsiz durumda şu an, bir cevap verdikleri yok. Bu bina neden çökmüştür? Sorunun cevabı yok tabii ki. Bu sorunun cevabını alana kadar biz bu soruları sormaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 5'inci maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez	Şenol Sunat	Yavuz Aydın
Balıkesir	Manisa	Trabzon
Ayyüce Türkeş Taş	Yüksel Arslan	Selcan Taşcı
Adana	Ankara	Tekirdağ

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Trabzon Milletvekili Sayın Yavuz Aydın.

Buyurun Sayın Aydın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidar ve ortakları, 24 Kasım öğretmenlerimizin günüyken o günü Türk devletin tarihine İmralı'ya açılan utanç kapısı olarak kaydetmiştir. O gün Türk devletin resmî elbiselerinin İmralı'ya rehin verildiği gün olmuştur. Bu tarih devlet ile millet arasına çekilen kara bir çizgi olmuştur. Bu tarihte milletin vekâleti İmralı'daki bir teröristle aynı cümlede anılmıştır. Bunun adı "süreç" değil aleni ihanettir.

İhanet heyeti, devletin bayrağını ve Gazi Meclisin itibarını alıp 50 bin şehidimizin katili, alçak bir teröristin ayağına gitmiştir; sonra da bunu "tarihî görüşme" diye pazarlamaya kalkmıştır. Siz kimsiniz ki Türk milletinin umudunu eli kanlı bir alçağa bağlıyorsunuz? Siz ne cüretle Türk milletinin yarınını eli kanlı bir teröristin temennilerine emanet ediyorsunuz? İmralı'ya kalkan o araç sadece birkaç milletvekilini taşımamıştır; devletin ciddiyetini, şehitlerimizin hatırasını, bu milletin onurunu da o adaya sürüklemiştir; itirazımız tam da bunadır.

Türk devleti, vatandaşına doğrudan bakar; araya İmralı'yı, Kandil'i, komisyon tabelası koymaz. Bizim vatandaşlarımızla konuşmak için terör örgütüne lider payesi vermemize, masaya sandalye çekmemize gerek yoktur. Bu, cumhuriyetin kuruluş mantığına indirilmiş ağır bir darbedir. Bugün kürsüden "barış" diye anlattığınız şey Irak'ın, Suriye'nin lime lime edilmiş haritalarının modelidir. Bu ülkelerdeki gibi her kimlik gurubuna bir lider, bir parti, bir örgüt vermek; sonra sırasıyla hepsine ayrı ayrı pazarlık masası kurdurmak istiyorsunuz; bunun adı eşit yurttaşlık değil müstemleke rejimidir. Emperyalist planların "böl-parçala-yut" ideolojisine hizmet etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti, vatandaşlık bağıyla bağlı olan tüm fertlerini aynı hakka, aynı hukuka bağlayarak ayakta kalmıştır. Şimdi siz bu dengeyi bozup "Öcalan konuşsun, biz de yeni rejimi kuralım." diyorsunuz; bu akıl birilerinin koltuk, İmralı'nın da ömür boyu vesayet hesabıdır. İmralı yolunun sahibi ihanet ittifakıdır. Ancak bu sürece devleti alet etmek için Mecliste korsan komisyon kurup İmralı'ya ulak tayin ettiniz. Ulaklardan birini de dün burada konuşturup "Keşke Komisyonun tamamı gitseydi." dedirttiniz. Utanmasa "Meclisin tamamı bebek katilinin ayağına gitsin, icazet alsın." diyecek. Daha dün "bebek katili" dediğiniz adamı bugün "barış muhatabı" diye önümüze koydunuz. Devleti, bir teröristten rol kapmaya çalışan siyaset esnafının oyuncağı hâline getirmeye çalışıyorsunuz. Şehitlerimizin aziz hatırasını İmralı koridorlarında pazarlık konusu hâline getirmek istiyorsunuz. Şunu bilin ki bu ülkenin milliyetçileri, vatanseverleri bu kirli oyunda figüran olmayacaktır. Bu sürecin hiçbir aşamasında ihanete el kaldırmayan İYİ Parti her

zaman karşınızda dimdik duracaktır. Bizim için, terör örgütüyle pazarlığın adı ne “demokrasi”dir ne de “kardeşlik projesi”dir, sadece ve sadece “vatana kasteden teşebbüs”tür. Buradan açıkça ilan ediyorum: İhanetin yaşı olmaz, ihanetin mazereti olmaz, ihanetin zaman aşımı hiç olmaz. Bugün alkışlayanlar da yarın “Biz de karşıydık.” diyenler de bu kaydın altında kalacaktır çünkü siz hukuksuz Türkiye’yi örtmek için “terörsüz Türkiye” yalanını ortaya koydunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Devam edin, buyurun.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Bitiriyorum Başkanım.

Bizim ihtiyacımız olan liyakatli bir yönetim, adil bir hukuk ve terörle mücadelede tavizsiz bir iradedir. Bizler Gazi Meclisin çatısı altında cumhuriyeti yaşatmaya ve yüceltmeye devam edeceğiz. Terörle pazarlık yapanlara karşı cumhuriyeti sonuna kadar savunacağız. Yetkili adres teröristin hücresi değil Türk milletinin vicdanıdır diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

5’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6’ncı madde üzerinde 2’si aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır; önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Kanun Teklifi’nin 6’ncı maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Mehmet Emin Ekmen

Sema Silkin Ün

Mehmet Karaman

Mersin

Denizli

Samsun

Birol Aydın

Medeni Yılmaz

Mustafa Bilici

İstanbul

İstanbul

İzmir

Elif Esen

İstanbul

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

George Aslan

Hüseyin Olan

Ferit Şenyaşar

Mardin

Bitlis

Şanlıurfa

Nevroz Uysal Aslan

Özgül Saki

Sinan Çiftiyürek

Şırnak

İstanbul

Van

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Elif Esen.

Buyurun Sayın Esen. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL grubu ve partim DEVA Partisi adına söz almış bulunuyorum.

Görüşmekte olduğumuz teklifin 6'ncı maddesi, 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 59'uncu maddesi (a) bendini taşınmaz işlemlerinde tanınan tapu harcı istisnasını yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarını da kapsayacak şekilde genişletmektedir. Mevcut hüküm, genel bütçeli ve özel bütçeli idareler ile il özel idareleri, belediyeler ve köyler için zaten geçerliydi, muafiyet söz konusuydu ancak şimdi bu listeye valiliklere bağlı ve -çok önemli bir tarafı- atanmış yönetim yapısına sahip olan yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları, YİKOB'lar da ekleniyor. Teklif gerekçesi teknik uyum gibi görünse de aynı pakete baktığımızda bunun uyum değil yeni bir ayrıcalık seti, yeni bir arka kapı olduğunu söylemek hiç de haksızlık olmaz çünkü 5'inci maddeyle YİKOB'a ait araçlar motorlu taşıt vergisinden, 6'ncı maddeyle taşınmaz işlemleri tapu harcından, 13'üncü maddeyle taşınmaz satışları KDV'den istisna tutuluyor. Yani yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına MTV artı tapu harcı artı KDV olmak üzere 3'lü bir vergi ayrıcalığı, vergi istisnası getiriliyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu düzenleme öncelikle vergi adaleti açısından ciddi bir haksızlık, ciddi bir adaletsizliktir. Bir vatandaşın ev alırken yüzde 4 tapu harcı kuruşuna kadar alınırken, eksik beyan verirse ceza riskiyle karşı karşıya iken milyonlarca liralık taşınmaz işlemlerini yapan YİKOB'lar ödemesiz, harçsız ilerleyecek, önleri açık. Aynı teklif içinde vatandaşa yük artarken kamu adına devasa taşınmaz hareketleri yapan yapıların muaf tutulması toplumsal hak ve adalet duygusunu zedelemektedir.

İkinci mesele, bu istisnanın bütçe etkisine dair hiçbir verinin açıklanmamış olmasıdır. Hazine ve Maliye Bakanlığına açık sorumuz şudur: YİKOB'ların yıllık taşınmaz işlem hacmi nedir? Bu madde yürürlüğe girdiğinde devlet hangi tutarda tapu harcı gelirinden vazgeçecektir? Kayıp ne kadar olacaktır? Bu kayıp hangi kalemlerden karşılanacaktır? "Vergi harcaması" dediğimiz şey, aslında görünmeyen bir bütçe harcamasıdır; Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkı açısından şeffaflık zorunludur.

Üçüncü ayrıca bir mesele, yerel demokrasi boyutudur. Tapu harcı istisnası bugüne kadar seçilmiş yerel yönetimlere, belediyelere, il özel idarelerine tanınmıştı, tamam; YİKOB ise seçilmiş değil atanmış kişilerden oluşuyor, valiliğe bağlı. Yerel meşruiyet tanımayan bir yapıya bu ayrıcalığın tanınması merkezizetçiliği artırmakta ve yerel ve toplumsal dengeleri altüst etmektedir. Bir, YİKOB'lara tapu harcı istisnası getiren 6'ncı madde bu hâliyle tekliften çıkarılmalıdır. İki, eğer iktidar grubu ısrar edecekse en azından istisna sadece kamu hizmetine tahsisli deprem ve afet riskiyle doğrudan ilgili sosyal konut ve benzeri toplumsal fayda projeleriyle sınırlı tutulmalıdır. YİKOB'ların yararlandığı vergi, bütün vergi istisnaları için kamuda şeffaflık ilkesi gereği her yıl ayrı bir vergi harcaması raporu yayınlanmalıdır ve bu zorunlu hâle getirilmelidir kanunla. Vergide adalet sadece yeni oranlar açıklayarak yapılmaz, kimlerin hangi istisnalardan yararlandığının şeffaf bir şekilde açıklanması gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

ELİF ESEN (Devamla) - Teşekkür ederim.

Bugün burada, o şeffaflığı büyütme yerine kapalı kapılar ardında hareket edebilecek merkezî yapıları yeni bir ayrıcalık alanı açılmaktadır. Biz, kamunun harç gelirinden vazgeçilen her kuruşun bu kürsüde hesabının verilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu nedenle, 6'ncı maddeye ret oyu vereceğimizi, maddeye ilişkin bu kaygılarımızı da Genel Kurulun takdirine sunduğumuzu ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Van Milletvekili Sinan Çiftiyürek.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Komisyon üyeleri, hasret kaldık, bir önergede de “Katılıyoruz.” deseniz ya, hep “Katılamıyoruz.” diyorsunuz.

BAŞKAN - Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

SİNAN ÇİFTYÜREK (Van) - Sayın Başkan, sayın vekiller; sizi saygıyla selamlıyorum.

Feryadı tavan yapan iki kesim üzerinde konuşacağım: Emekliler ve asgari ücretliler. Malum, asgari ücretin belirlenmesi yaklaşıyor. Öncelikle, Yozgat’ta inşaatta çalışırken düşüp yaşamını yitiren 71 yaşındaki emekli Selami Şimşek’in anısı önünde saygıyla eğiliyorum ve çalışmak zorunda bırakılan bütün emeklileri buradan saygıyla selamlıyorum.

İkincisi, toplumu ayakta tutan esas iki ana sütun vardır, “...”² vardı, biz Kürtler öyle deriz: Biri işçiler, öbürü üretici çiftçi. İkisi de feryat ediyor, ikisi de yaşamsal sorunlarla yüz yüze.

Şimdi, emeklilerin durumuna geleyim, daha somut. Eskiden, emekçiler çalışırken ister işçi olsun, ister devlet memuru olsun, iple çekiyordu, “Ben bir an evvel emekli olayım.” diyordu çünkü çalıştığı sürede muhtemelen bir ev almıştı, emekli olduğu zaman da bir araba alabilecek gücü vardı ya da emekli olduğunda bir ev, araba alabilecek potansiyele sahipti. Onun için, çalıştım yirmi-yirmi beş yıl, yeter, ayrılalım, torunlarımıza bakayım, çocuklarımıza bakayım; varsa küçük bir bahçem var, ona bakayım.” diyordu değil mi? Peki, şimdi? Biliyoruz değil mi hepimiz? Çalışan devlet memuru da devlet işçisi de asla ve asla emekli olmak istemiyor, mümkün olduğu kadar uzatmak istiyor. Yaşı 60 olmuş, 65 olmuş, soruyoruz “Ya, siz niye emekli olmuyorsunuz?” diye, diyor ki: “Ya ben nasıl emekli olayım, ben geçinemem.” Bunu birçok öğretmen, birçok kamu görevlisi birçok kişi bana söylemiştir. Bunun üzerinde düşünülmesi lazım. Niye? Kırk yıl çalışıyor ya, kırk yıl bir devlet memuru çalışıyor, emekli olmak istemiyor. Niye? Şimdi, o zaman, eğer emekli olmak istemeyen bir işçi, bir memur bu şartlarda bırakılıyorsa yani emekli olduğu zaman yeniden çalışmak zorunda bırakılıyorsa emekli yapmayın o zaman. “Emekli” diye bir şeyi kaldırın, yok “emekli” diye bir şey; yok 65’miş, yok 75’miş “Mezara kadar çalışın.” deyin. Çalışan çalışır, nerede yaşamını yitirirse yitirir. Tablo gerçekten budur yani bu, abartılan bir durum değildir çünkü hakikaten emekliler açısından bıçak kemiğe dayanmıştır. Bir de Batı’da, Avrupa’da, Amerika’da zaten emekliler giderek sisteme yük olarak görülüyor; burada da o başladı, kulağımıza geliyor. “Emeklilerin sistem üzerindeki yükü artıyor.” diye burada da gündeme gelmeye başladı. Üstelik bunu biz maneviyata önem veren AK PARTİ iktidarından duyuyoruz yer yer, çok net söylenmese de. Ama bilinmelidir ki sistemi dün ayakta tutan bugün sisteme yük olarak görülüyor. Dün onlar ayakta tuttular sistemi yıllarca; yirmi yıl, otuz yıl, kırk yıl bugün sistemde bir yük görülen “emekliler” denilen işçiler ve memurlar ayakta tuttular; bunun göz önünde bulundurulması lazım. Yaklaşıyor çünkü asgari ücret tespit meselesi, emekliler de bunu dört gözle bekliyorlar.

Şimdi, asgari ücretli meselesine gelince... Açlık sınırı 28 bin, değil mi? Yoksulluk sınırı 92 bin. Açlık sınırı, biliyoruz, adı üstünde zaten açlık sınırı. Kira yok, faturalar içinde yok, okul masrafı yok, sağlık yok; yok, yok, yok. Ne var? Çıplak gıda, mutfak masrafı; 28 bin. Asgari ücretli ne alıyor? Asgari ücretli de alıyor 22 bin lira. İktidarın bunu düşünmesi lazım, şöyle dememesi lazım: “Anadolu halkı müteveddyindir.” “Anadolu halkı sabırlıdır, liyakatlidir, direngendir.” Gün gelir baldırı çıplaklar sistemi başımıza yıkarlar, haberiniz olsun; yıktılar da Güneydoğu Asya’nın birçok ülkesinde, şimdi tablo odur demiyorum. Bakın, birçok işveren de bunu söylüyor; Kığılı’nın sahibi feryat ediyor, diyor ki: “Biz sürdüremeyiz.”

² Bu bölümde hatip tarafından Türkçe olmayan bir kelime ifade edildi.

Beyefendi gülüyor da neye gülüyor ben anlamadım zaten yani bu gülünecek tablo mu! Hakikaten ağlanacak bir tablo, ağlanacak bir tablo bu.

HALUK İPEK (Amasya) - Ya, sen ne dediğinin farkında mısın?

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - Peki, ben farkında değilim, siz farkında olun yeter, teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

Zamanım da kalmadı. Dolayısıyla şunu diyorum: Asgari ücretli için yaşam koşulları deniliyorsa ona asgari yaşam koşulunun sağlanması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - Teşekkür ederim Başkanım.

Yaklaşan asgari ücrete zam görüşmesi sürecinde bu koşulların göz önünde bulundurulması lazım. Eğer bu göz önünde bulundurulmazsa tekrardan diyelim ki işte, ne bileyim, yüzde 10, yüzde 20, yüzde 22 -tartışılıyor, konuşuluyor- bir zam yapılırsa zaten zam yapıldığının üzerinden dört ay, beş ay geçmeden asgari ücret açlık sınırı altına düşüyor. DİSK'in şeyi var, diyor ki: Şu anda asgari ücret açlık sınırının 5.600 lira altındadır.

Son olarak sürem yeterse bir alıntı okuyacağım size. Hakikaten eğer sistem ihtiyaç duymazsa -tüketim olarak- kapitalizm insanın ruhsal, bedensel, zihinsel bütün arzularını, bütün dürtülerini, bütün ihtiyaçlarını, bütün toplumsallığını ne yaptı; kuşatma altına aldı. Eğer buna tüketim unsuru olarak ihtiyaç duymazsak...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SİNAN ÇİFTYÜREK (Devamla) - Nokta koyayım.

Teşekkür ediyorum, sağ olun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 239 sıra sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 6- 2/7/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanununun 59'uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine "il özel idareleri," ifadesinden sonra gelmek üzere "yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları," ifadesi eklenmiştir.

Gökhan Günaydın

Ömer Fethi Gürer

Aliye Timisi Ersever

İstanbul

Niğde

Ankara

Elvan Işık Gezmiş

Gülcan Kış

Mehmet Tahtasız

Giresun

Mersin

Çorum

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılamıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Çorum Milletvekili Sayın Mehmet Tahtasız.

Buyurun Sayın Tahtasız. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; Adalet ve Kalkınma Partisinin vatandaşın, esnafın, emeklinin, sanayicinin sırtına yeni bir vergi yükü daha yüklediği kanunlardan birini daha görüşüyoruz. 40 maddelik bu kanun teklifine göre, araçların ilk ve ikinci el satışlarında ve devirlerinde binde 2 oranında noter harcı geliyor; bazı ruhsat ve belgelere gene harç geliyor. İsteğe bağlı sigortalılık, tarımda süresiz çalışanlar, taksi ve dolmuşlarda kısmi süreli olarak on günden az çalışanlar ile ev hizmetlerinde süresiz olarak on günden az çalışanların sigorta prim oranları 1 puan daha artırılıyor. Yüzde 4 olan sigorta prim desteği imalat sanayisi dışındaki sektörlerde yüzde 2'ye indiriliyor. Genç girişimci sigorta desteği kaldırılıyor, SGK primine esas kazancın üst sınırı asgari ücretin 7,5 katından 9 katına çıkıyor. Emekli, dul ve yetimlerin SGK'ye olan borçları için aylıklarından yüzde 25'e kadar kesinti yapılacak. Sözün özü: Kanunun her bir maddesi vergi üstüne vergi yükü bindiriyor.

Bu sarayın ihtişamına, bir düzine özel uçağına, sayısı bilinmeyen koruma ordularına, 120 binin üzerindeki makam aracına, faize ödenen trilyonlara, bütçenin 2 trilyon 711 milyar lira açığına, geçemediğimiz yolun, binmediğimiz uçağın, gitmediğimiz hastanenin parasının halkın cebinden alınıp müteahhitlere verildiği bu israf düzenine ne para dayanır ne de can dayanır. Çorum'da çok yiyip içen, doymayanlara şöyle bir söz vardır: Bu Hükûmetin de bütçesi aynı Haboglu'nun kömüğü gibi ne verirken yiyor, maalesef doymuyor.

Çorum'da emlakçı rahmetli Sırrı ağabey vardı. Birisi bir şey satarken “Oğlum, sen mi kazandın, miras mı?” diye sorardı. Eğer “miras” derse “Gel masaya oturalım.” derdi, bir şeyler ısmarlardı, pazarlığa girerdi çünkü mirassa kıymetini bilmez, bir ekmeği satardı. Siz de zengin babanın mirasyedi evladı gibi ülke kaynaklarını har vurup harman savurdunuz; yüz yıllık cumhuriyetin fabrikalarını, madenlerini, ormanlarını yok pahasına sattınız, aynı bizim Haboglu'nun kömüğü gibi doymadınız. (CHP sıralarından alkışlar) Yirmi üç yılda halkın ilğini, kemiğini kuruttunuz. 2026 yılı bütçesi şimdiden 2 trilyon 711 milyar lira açık verdi.

Değerli arkadaşlar, Recep Tayyip Erdoğan “Bizim abdestimizden şüphemiz yok ki namazımızdan şüphemiz olsun.” diyordu. O hâlde hodri meydan, bu Mecliste partimizin önerdiği “Nereden buldun?” yasasını ve siyasi ahlak yasasını getirelim. Tüm siyasilerin geçmişe dönük mal varlıkları araştırılsın. Kimler siyasete başladıktan ve iktidara yakınlaştıktan sonra yedi ceddine yetecek mal varlığı edinmiş, araştırılmalı. Emekçiden, emekliden, halktan değil haksız kazançtan vergi alalım. Kimler kimlerle iş tutmuş, kimler parsel parsel memleketi satmış; kimler ormanları, tarım alanlarını rantta, yandaşa satmış bir araştırılmalı. Bu Mecliste siyasi ahlak yasası çıkmalı. Gelin, getirelim bu siyasi ahlak yasasını da bu vatandaş görsün kim abdestsiz namaz kılıyormuş, kim yolsuzluk yapmış, kim suça bulaşmış, kim bu ülkenin kaynaklarını yandaşa peşkeş çekmiş, kim kendi şirketlerine mal satmış, kim oturduğu koltuklar sayesinde zenginleşmiş, meydana çıksın.

Gelin, emekli maaşını düzeltecek, çiftçinin yüzünü güldürecek, esnafın belini doğrultacak, sanayiciyi şaha kaldıracak kanunlar getirin, bu Mecliste hep birlikte oyalayalım.

Gelin, atanmayan öğretmenlerin, kademeli emeklilik bekleyenlerin, staj ve çıraklık mağdurlarının, polislerin, askerlerin, mühendislerin, gençlerin, kadınların, yoksulluk ve açlık sınırı altında ezilen işçinin, emeklinin sorunlarını çözecek düzenlemeler getirin; bu Mecliste “evet” diyelim. Esnafa yeni vergi getirmek yerine 7.200 gün prim uygulama müjdesini tutun.

Başta tekstil sektörü olmak üzere fabrikalar kapanıyor, binlerce insan işsiz kalıyor. Bu fabrikalar kapanmasın diye teşvikler vermek yerine yeni vergiler yükliyorsunuz. Siz bu halktan ne istiyorsunuz Allah aşkına?

Sizin yüzünüzden sanayici fabrikasını sattı, icra dosyası 24 milyonu aştı; vatandaş arabasını, evini sattı; çiftçi tarlasını, traktörünü satmak zorunda kaldı. Bu memleketin yüzde 80'ini yoksulluk sınırının altında, yüzde 50'sini açlık sınırının altında yaşamaya mahkûm ettiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

MEHMET TAHTASIZ (Devamla) - Ama yine de doymadınız, bu halkın cebine elinizi atmaktan bıkmadınız. Kabul edin ki ekonomiyi bitirdiniz, bu ülkeyi yönetemediniz; halkın sırtından inin, sandığı getirin. Bu halk önünde sandığı görmek istiyor ve bu halk sizi ilk gelecek seçimde o siyasetin tozlu raflarına göndermek istiyor.

Ben yeniden tekrarlıyorum: Sayın Akbaşıoğlu, gelin, siyasi etik yasasını; gelin, nereden buldun yasasını çıkaralım; herkes araştırılsın, kim bu ülkenin, yetimin hakkını yemiş, garip gurebanın hakkını yemiş hep beraber görelim. (CHP sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Önce CHP kendi içinde etik kurulunu çalıştırsın.

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Vergi Kanunları İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 6'ncı maddesinde yer alan "eklenmiştir" ibaresinin "ilave edilmiştir" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Turhan Çömez

Ayyüce Türkeş Taş

Yüksel Arslan

Balıkesir

Adana

Ankara

Ömer Karakaş

Selcan Taşcı

Şenol Sunat

Aydın

Tekirdağ

Manisa

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ŞAHAN (Yozgat) - Katılmıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Aydın Milletvekili Sayın Ömer Karakaş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, yine önümüzde 40 maddelik bir torba yasa var. Siz çok sevdiğiniz bu torba işini. Elinize bir torba alıyorsunuz, ne var, ne yok hepsini dolduruyorsunuz ancak bu defa getirdiğiniz torba, maalesef, vatandaşın canını yakan, millete zulmeden bir yasa torbası. Aslında, buna yasa demek de zor, tamamen bir haraç torbası.

Şimdi, yıllardır devletle ilgili ezberimizde olan, bildiğimiz bir şey vardır. Nedir devlet? Devlet, sosyal devlettir; vatandaş için vardır, vatandaş da devlet için vardır ancak sizin özellikle şu an ortaya koyduğunuz bu torbada ne millet var ne vatandaş var, bırakın sosyal devlet olmayı, tamamen mafya usulü haraç kesiyorsunuz. Şöyle ki arkadaşlar: Bakınız, her meslek grubuna haraç kesiyorsunuz, herhangi bir hizmet vermiyorsunuz, diyorsunuz ki: Ben galericiden, emlakçıdan, kuyumcudan, şundan bundan, her meslek grubundan yıllık şu kadar haraç alacağım. Biliyorsunuz, eskiden mafya bu işi yapıyordu. Şimdi, gideceksiniz emlakçıya, diyeceksiniz ki: Bu sene zaten vergi ödemişsin, devlete olan her türlü sorumluluğunu yerine getirmişsin, bir de 20 bin lira bana haraç vereceksin. Bu, büyük

şehirlerde ise 2 katına çıkıyor ya da galericiye gideceksin, kuyumcuya gideceksin, başka esnafa gideceksin, her birinden haraç isteyeceksin. Böyle bir devlet olur mu?

Peki, değerli milletvekilleri, sizler yarın bu milletin yüzüne nasıl bakacaksınız? Bu esnafa gittiğinizde, ya, esnaf sizi kovalar. Yazıktır, günahtır. Böyle bir şey olabilir mi?

HARUN ÖZGÜR YILDIZLI (Kocaeli) - Gitmiyorlar ki!

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Düşünün, beş yıldızlı otel için senelik 15 bin lira isteyeceksiniz ama benim Aydın'da sıradan bir emlakçıdan 40 bin lira isteyeceksiniz. Bu para ne parası biliyor musunuz? Hiçbir şeyle alakası yok, tamamen haraç, mafya sistemi. Yahu, devleti mafya yaptınız siz. Bu insanlar zaten kayıtlı, vergisini veriyor, her şeyi yapıyor.

Şimdi, insanlar araç alacak. Bakınız, bir insan araç aldığı zaman 1 tane de devlete alıyor; ÖTV'si, şunu bunu, zaten 1 tane de devlete alıyor. Bir de şimdi ne çıkardınız? Bu torbanın içine koyduğunuz şeylerden bir tanesi; zaten notere para veriyor, şimdi alıcıdan ve satıcıdan yüzde 2 komisyon. Böyle bir düzenleme olur mu arkadaşlar? Şimdi, ne olacak? Seyyar galericiler ortaya çıkacak, merdiven altı emlakçılar patlayacak, kayıt dışı büyüyecek; siz vergiyi artırdıkça sistem dışına itilen insan sayısı da artacak.

Daha önemlisi, daha acısı ve daha vahimi ne biliyor musunuz? Şimdi esnafı basit usulden çıkarıyorsunuz. Yahu, köyde bakkal var, kahvehane var, terzi var, ayakkabı tamircisi var; o var bu var. Şimdi, bunları ayakta tutan şey neydi? Bunlar basit usul sistemiyle ayakta kalıyorlardı ama şimdi siz ne yaptınız bunları? Basit usulden kaldırdınız, gerçek usule döndürdünüz. Peki, köydeki bakkal nasıl ayakta kalacak arkadaşlar? Köylü ekmeğini, tütününü nereden alacak? Zaten üç harfli marketleri çoğalttınız. Peki, ayakkabı tamircisi, terzi nasıl geçinecek; nasıl kendini ayakta tutacak? Kendi söküğünüzü kendiniz mi diyeceksiniz siz? Zaten çırak bulamıyor, meslekler ölüyor, bir de bu insanları basit usulden çıkarıp gerçek usule döndürdüğünüz zaman ya; bu, zulümdür; bu, vatandaşa zulümdür. Böyle bir şey olabilir mi ya? Hiç mi vicdanınız yok?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Arkadaşlar, ya, elinizi biraz vicdanınıza koyun Allah aşkına; siz bu torba yasaya nasıl "evet" diyeceksiniz ya? Bütçe açığını kapatmak için böyle bir şey olabilir mi arkadaşlar? Esnaf kan ağlayacak, vatandaş kan ağlayacak, köyde artık hiçbir şey olmayacak, mahalle bakkalları bitecek ve bu insanlar zulüm içinde batacak, birer birer batacak.

Şimdi, bir de kira istisnası çıkarttınız. Eskiden 47 bine kadar vergiden muaftı, bu defa bunu da kaldırdınız. Bu ev sahibi bu defa bu kirayı kiracının üstüne yükleyecek. Zaten millet ev kiralamıyor. Artık insanlar, memurlar bile iki üç kişi bir araya geliyor, öğrenciler gibi ev kir alıyor.

Ya, arkadaşlar, konuşacak çok şey var ama zamanım yok.

Tüm Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birleşime iki dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 22.23

BEŞİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 22.23****BAŞKAN: Başkan Vekili Celal ADAN****KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Rûmeysa KADAK (İstanbul)**

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 22'nci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

VI.- ÖNERİLER (Devam)**B) DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ**

1.- Danışma Kurulunun, Genel Kurulun 27/11/2025 Perşembe günü toplanmamasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Danışma Kurulunun bir önerisi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

Danışma Kurulu Önerisi

No: 74

26/11/2025

Danışma Kurulunun 26/11/2025 Çarşamba günü (bugün) yaptığı toplantıda Genel Kurulun 27/11/2025 Perşembe günü toplanmaması önerisinin Genel Kurulun onayına sunulması uygun görülmüştür.

Numan Kurtulmuş

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

Muhammet Emin Akbaşoğlu

Gökhan Günaydın

Gülüstan Kılıç Koçyiğit

AK PARTİ Grubu

CHP Grubu

DEM PARTİ Grubu

Başkan Vekili

Başkan Vekili

Başkan Vekili

Erkan Akçay

Turhan Çömez

Mehmet Emin Ekmen

MHP Grubu

İYİ Parti Grubu

YENİ YOL Grubu

Başkan Vekili

Başkan Vekili

Başkan Vekili

BAŞKAN - Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- Aksaray Milletvekili Hüseyin Altınsoy ve Sakarya Milletvekili Ertuğrul Kocacık ile 52 Milletvekilinin Vergi Kanunları ile Bazı Kanunlarda ve 631 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3320) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 239) (Devam)

BAŞKAN - 239 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok. Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir iş bulunmadığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 2 Aralık 2025 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.25

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, TBMM Etik Komisyonuna ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/35990)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 100'üncü maddeleri gereğince cevaplandırılmasını arz ederim. 16/10/2025

Av. İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

Kamu görevlilerinin etik ilke ve kurallarını bilmeleri, benimsemeleri ve uygulamaları, kamu hizmetlerinin tarafsız, etkili ve verimli yürütülmesi için hayati önemdedir. TBMM İdari Teşkilatı bünyesinde de etik konusunda bazı çalışmaları yapıldığı bilinmektedir. Ancak, TBMM kurumsal internet sitesinde yer alan konuyla ilgili bilgiler incelendiğinde ne yazık ki; eksiklikler, yetersizlikler, güncellik sorunu gibi olumsuzluklar göze çarpmaktadır. Etik konusunun ihmal edilmemesi, önemsenmesi, ciddiye alınması, yasama çalışanlarının etik hassasiyetlerinin gözetilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda:

- 1- TBMM resmi internet sitesinde yer alan İdari Teşkilat Etik Komisyonu ile ilgili bilgilerde 10.09.2021 tarihli ve 874559 sayılı Genel Sekreter oluru ile yeniden oluşturulduğu belirtilen TBMM Etik Komisyonu, o tarihten bu yana kaç kez, hangi tarihlerde, hangi gündemle toplanmış ve hangi kararları almıştır?
- 2- TBMM Etik Komisyonuna 10.09.2021 tarihinden bugüne kaç başvuru yapılmıştır, başvuruların kaç kurum içerisindedir, başvuruların konusu nedir, bu başvurular üzerine hangi işlemler yapılmıştır?
- 3- TBMM resmi internet sitesinde yer alan İdari Teşkilat Etik Komisyonu ile ilgili bilgilerde, "Mevzuat" başlığı altında yer verilen genelge, yönetmelik ve kanun başlıklarında; bağlantılardan boş sayfa açılması, metinlerin güncel olmaması, bağlantı verilmemesi, ilgili bazı mevzuata hiç yer verilmemesi, sistematik olmaması gibi dikkatsiz, özensiz, gayriciddi bir durumun olduğu görülmektedir. Etik mevzuatı sayfası güncellenip geliştirilecek midir?

4- Yine TBMM internet sitesinde “Bilgi Bankası” başlığı altında yer verilen kitap, makale ve akademik araştırma başlıklarından verilen bağlantıların tamamında boş sayfa açılmaktadır. Ayrıca bu kısımda yer alan etik konusundaki yayınlar eski tarihlidir. Etik Bilgi Bankası sayfası güncellenip geliştirilecek midir?

5- Yine TBMM internet sitesinde Etik Komisyonuna başvuru bağlantısının açılmadığı, iletişim bilgilerinin güncel olmadığı, “Meclis Haberden” başlığı altındaki haberlerin 2004 yılında kaldığı görülmektedir. Söz konusu eksiklikler giderilip gerekli güncellemeler ve geliştirmeler yapılacak mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1747556
Konu : Soru Önergesi

26.11.2025

Sayın İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

İlgi : 17.10.2025 tarihli ve 7/35990 esas numaralı yazılı soru önermeniz.

TBMM Etik Komisyonuna ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

CEVAPLAR:

Cevap 1. ve 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Etik Komisyonu, 25.05.2004 tarihli ve 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve bu kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca Başkanlık Makamının 21.06.2005 tarihli ve 5888 sayılı onayı ile kurulmuştur. TBMM İdari Teşkilatında etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek, personelin görevlerini adalet, dürüstlük, saydamlık, nezaket ve saygı gibi etik davranış ilkeleri doğrultusunda yerine getirmelerini sağlamak, etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmelerde bulunmak ve etik uygulamalarını değerlendirmek üzere; Genel Sekreterlik Makamının 10.09.2021 tarihli ve 874559 sayılı oluru ile TBMM Etik Komisyonu yeniden oluşturulmuştur.

TBMM Etik Komisyonunun, 21.10.2021 tarihli toplantısında, gündem konuları üzerinde yaptığı değerlendirmeler sonucunda; Kamu Görevlileri Etik Kurulunun 2021/81 sayılı İlke Kararı'nın TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı personeline duyurulmasına, TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı personeline ve göreve yeni başlayacak personele Etik Eğitimi verilmesine, TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı Etik Rehberi'nin güncellenmesine, Etik Haftası'na ilişkin yapılacak faaliyetlerin planlanmasına karar verilmiştir.

TBMM Etik Komisyonuna 10.09.2021 tarihinden günümüze, herhangi bir başvuru yapılmamıştır. TBMM Etik Komisyonuna etik ihlal başvuruları; 5176 sayılı Kanunun 1'inci maddesindeki; "...*genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personeli kapsar.*" hüküm kapsamında gerçekleşmekte olup sadece Kurum personelinin başvurularına ilişkin işlem yapılabilmektedir.

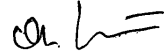
Cevap 3., 4. ve 5.- TBMM resmi internet sitesinde yer alan Etik Komisyonu sayfasına ilişkin teknik kontroller yapılarak bağlantı adresleri güncellenmiştir. İlgili ve gerekli diğer düzenlemeler ise TBMM Etik Komisyonunca ayrıca gerçekleştirilecektir.

2.- Adana Milletvekili Ayyüce Türkes Taş'ın, TBMM'nin sosyal medya hesabından yapılan bir paylaşıma ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36198)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. maddeleri gereğince talep ederim. 20/10/2025

Saygılarımla.

Dr. Ayyüce TÜRKEŞ TAŞ
Adana Milletvekili

Türkçe, Türkiye Cumhuriyeti'nin resmî dili olarak yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda milletimizin birlik ve beraberliğinin temel taşıdır. Kamu kurum ve kuruluşlarında Türkçe'nin kullanılmasını teşvik etmek, Anayasamızın üçüncü maddesinde belirtilen “Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.” hükmünün bir gereğidir.

Resmi dil, her ulus devletin kendi ulus formunu inşa ederken kullandığı bir araçtır. Ulusun sürekliliğini sağlamak, gelecek nesilleri inşa etmek ve devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünü tesis etmek için olmazsa olmazdır. Bu vesileyle evrensel diplomasi dilleri haricinde resmi dilin hilafına TBMM'nin resmi hesaplarından yapılacak bir paylaşım; hem ulus devletin yapısına hem de Türk Devleti'nin millî egemenliğine gölge düşürmektedir.

Büyük Atatürk'ün önderliğinde, doğudan batıya, kuzeyden güneye; tüm vatandaşlarımız el ele vererek, parçalanmayı hedefleyen girişimlere karşı ortak bir duruş sergilemiş ve bu devleti üniter bir yapı üzerine inşa etmişlerdir. Devletimizin üniter yapısı ve toprak bütünlüğü, milletimizin birliği ve bağımsızlığının temel dayanağıdır. Bu değerlerin korunması ve güçlendirilmesi, her şeyin üzerinde tutulması gereken bir önceliktir. Bu konuda herhangi bir taviz verilmesi asla kabul edilemez.

17 Ekim 2025 tarihinde, TBMM'nin resmî sosyal medya hesabından böyle bir paylaşım yapılması, devletin resmî dili ilkesine açıkça gölge düşürmüş, anayasa hiçe sayılmış, kamu kurumlarında dil birliğini zedeleyen ve devlet bütünlüğümüz açısından son derece sakıncalı bir durumun ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Bu bağlamda;

1. TBMM'nin resmî sosyal medya hesabından yapılan ve tepkiye neden olan paylaşım, hangi gerekçeyle ve kimin bilgisi dahilinde gerçekleştirilmiştir?
2. Bu paylaşımın, Anayasamızın 3. maddesinde yer alan “Devletin dili Türkçedir” hükmüyle bağdaştırılması mümkün müdür?
3. Benzer nitelikte paylaşımların tekrarının önlenmesi, resmî iletişimde Türkçe'nin mutlak surette korunması ve teşvik edilmesi amacıyla bir talimat veya düzenleme yapılacak mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1747557
Konu : Soru Önergesi

26. 11. 2025

Sayın Ayyüce TÜRKEŞ TAŞ
Adana Milletvekili

İlgi : 24.10.2025 tarihli ve 7/36198 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

TBMM'nin sosyal medya hesabından yapılan bir paylaşıma ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2. ve 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) sosyal medya hesapları, kurumun kamuoyuna yönelik bilgilendirme, tanıtım ve iletişim faaliyetlerinde kullanılan dijital mecralardır. Bu platformlar, Meclisin resmî görevlerinin veya idari işlemlerinin yürütüldüğü alanlar olmayıp yalnızca kamusal bilgilendirme ve görünürlük amacı taşımaktadır.

TBMM sosyal medya hesaplarından bugüne kadar İngilizce, Rusça, Almanca, Fransızca ve Arapça gibi farklı dillerde 100'ün üstünde paylaşım yapılmış olup, bu uygulama, kurumun ulusal ve uluslararası kamuoyuyla etkili iletişim kurma politikasının bir parçasıdır.

TBMM Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ'un Diyarbakır programında yaptığı konuşmada kullandığı Kürtçe sözler herhangi bir şaire ait olmayan, herhangi bir divanda yer almayan anonim sözlerdir.

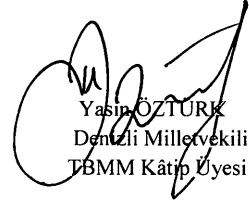
TBMM sosyal medya hesabından milyonlarca vatandaşımızın ana dili olan bir dilde bir paylaşımın yapılmış olması sadece içinde bulunulan dönemin ruhuna değil, Türkiye'deki barış ve kardeşliğin ruhuna da uygundur.

Ayrıca, söz konusu paylaşım Anayasa'ya, TBMM İçtüzüğü'ne ve TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'na herhangi bir aykırılık teşkil etmemektedir. TBMM sosyal medya hesaplarından yapılan paylaşımların, Türkçenin yanı sıra diğer dillerde de yapılması kurumsal iletişimin olağan bir unsurudur. Bu paylaşımlar, resmî bir işlem niteliği taşımamaktadır.

3.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, TBMM Başkanının Diyarbakır'da yaptığı bir konuşmaya ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36199)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını; Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96.maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim.

Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

MECLİS BAŞKANI KİMİN DİLİYLE KONUŞUYOR?

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu değerlerini ve Milletin birliğini temsil etmesi gereken Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Numan Kurtulmuş'un, Diyarbakır'da yaptığı konuşma ve ardından verdiği demeçler, Devlet ciddiyetiyle bağdaşmayan, son derece talihsiz bir tablo ortaya koymuştur.

Geçtiğimiz yıl Anayasa'nın ilk dört maddesini tartışmaya açar nitelikte açıklamalar yapan Kurtulmuş'un, şimdi de “ana dilde eğitim” vurguları yapması tesadüf değildir. Bu açıklamalar, toplumsal birliği zedeleyen, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter yapısını tartışmaya açan, son derece tehlikeli bir zihniyetin tezahürüdür.

Meclis Başkanı'nın görevi; Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi dilini, temel ilkelerini ve Anayasa'nın değiştirilemez hükümlerini tartışmaya açmak değil, onları korumak, güçlendirmek ve yaşatmaktır. TBMM çatısı altında görev yapan birinin, “ana dilde eğitim”i meşrulaştıran ifadeler kullanması, Devletin eğitim sistemine, hukuk düzenine ve Milli Kimliğe açık bir meydan okumadır.

Vatandaşlarımızın özel hayatlarında hangi dili kullandıkları yahut neye inandıkları kendilerini bağlar. Ancak Devlet Kurumları ve bu kurumların yetkilileri Anayasa'da yer alan hükümlere harfiyen uymak mecburiyetindedirler. Meclis Başkanı Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin resmi dili dışında bir dil kullanarak paylaşımında bulunmuş olması, Adalet Divanı'nın 1930'da yaptığı geleneksel tanıma istinaden, Türkiye Cumhuriyeti'nin Millet Bütünlüğüne aykırılık teşkil etmektedir.

Devletin resmi dili Türkçedir. Bu, sadece bir tercih değil; Millet'in ortak paydası, birlik harcı, Cumhuriyet'in temel taşıdır.

Ayrıca “Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu” adı altında, terör örgütü lideriyle görüşülme ihtimalini “komisyon karar verir” diyerek açık bırakmak, Devleti yöneten aklın ne hale geldiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, Millet'in vicdanında büyük bir yara açmıştır.

Bugün, Meclis Başkanı koltuğunda oturan bir isimden beklenen; terörle arasına mesafe koymak, Milli Birliği tahkim etmek ve Cumhuriyetin ilkelerine sadakat göstermektir.

Bu Bağlamda;

- 1) Siz Türkiye Cumhuriyeti Meclis Başkanı olarak, neden Türkçe yerine başka bir dille mesaj verme ihtiyacı duydunuz?
- 2) Geçtiğimiz yıl Anayasa'nın ilk dört maddesini tartışmaya açar nitelikte sözlerinizle, bu yıl “ana dilde eğitim” açıklamanız arasında bir “AMAÇ” devamlılığı mı var?
- 3) “Komisyon isterse Öcalan'la görüşür” diyerek neyi meşrulaştırmak istiyorsunuz?
- 4) Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu değerlerini ve resmi dilini tartışmaya açmak, Meclis Başkanlığı makamına mı, yoksa başka bir siyasi ajandaya mı hizmet ediyor?
- 5) Resmi Dilimiz olan Türkçe dışında başka bir dil ile verdiğiniz mesajın TBMM'nin resmi hesabından paylaşılması, yarın Anayasa'nın temel ilkelerinin de esnetileceği anlamına mı geliyor?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1747553
Konu : Soru Önergesi

26 . 11 . 2025

Sayın Yasin ÖZTÜRK
Denizli Milletvekili

İlgi : 30.10.2025 tarihli ve 7/36199 esas numaralı yazılı soru önermeniz.

TBMM Başkanının Diyarbakır'da yaptığı bir konuşmaya ilişkin ilgi önerenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2., 3., 4. ve 5.- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı, Anayasa ve TBMM İçtüzüğü hükümlerine göre seçilmekte ve Başkanlık makamının yaptığı tüm iş ve işlemler Anayasa, kanunlar ve TBMM İçtüzüğü'ne uygun olarak yerine getirilmektedir.

4.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, TBMM internet sitesinde yer alan siyasi partilerin grup toplantılarıyla ilgili haberlere ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36200)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 06.11.2025

Av. İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

TBMM resmi kurumsal internet sitesi üzerinden yayımlanan Meclis Haber Sitesi; "Meclis" başlığı altında TBMM'de grubu bulunan siyasi partilerin her hafta gerçekleştirdikleri grup toplantılarını haberleştirmektedir. Bu haberciliğin tarafsız ve adaletli yapılmadığını üzülerken görmekteyiz. Parti grup toplantılarına ilişkin haberler hacim ve içerik açısından partilere göre ne yazık ki oldukça farklılaşmaktadır. Örnek olarak, Yeni Yol Partisinin 5 Kasım 2025 tarihindeki grup toplantısı haber metni yalnızca 252 kelimedenden oluşmaktadır. Aynı tarihte yapılan AK Parti grup toplantısına ilişkin haber metni ise tam tamına 3.162 kelimedir. AK Parti grup toplantısında Genel Başkan Recep Tayyip Erdoğan'ın konuşmasına ilişkin tüm detaylar Meclis Haber'de aktarılmaktadır. Haber metni, "sözlerini şöyle sürdürdü", "şu değerlendirmelerde bulundu", "şunları kaydetti" gibi ifadelerle adeta tutanak kaydı şeklinde verilmektedir. Yeni Yol Partisi Grup toplantısı ise özetin özeti kısalığında geçiştirilmektedir. Yeni Yol Partisi grubunda Saadet Partisi Genel Başkanı Mahmut Arıkan, DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan ve Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet Davutoğlu konuşma yaptığı halde haberde DEVA Partisi ve Gelecek Partisi genel başkanlarına değinilmemekte, grup toplantısına katıldıkları ve konuşma yaptıklarına dair hiçbir bilgi, haber değeri olmasına rağmen verilmemektedir. Bu çerçevede;

- 1- Siyasi parti grup toplantılarının Meclis Haber Sitesinde haberleştirilmesinde hangi düzenlemelere göre işlem yapılmaktadır ve hangi ölçütler esas alınmaktadır?
- 2- TBMM İçtüzüğü, üye sayısına bakılmaksızın her siyasi parti grubuna Genel Kurul toplantılarında eşit konuşma süresi hakkı verirken, parti grup toplantılarının haberleştirilmesi gibi idari bir uygulamada parti grupları arasında hacim ve içerik açısından neden dengesiz, adaletsiz, haksız, keyfi bir uygulama yapılmaktadır?
- 3- Yeni Yol Partisi grubumuzun grup toplantıları, diğer parti grup toplantılarının hacminde ve ayrıntısında haberleştirilecek midir?
- 4- Yeni Yol Partisi grubumuzun grup toplantılarında konuşan genel başkanların her birinin katılımı ve konuşmalarına Meclis Haber'de yer verilecek midir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03- 1747559
Konu : Soru Önergesi

26 . 11 . 2025

Sayın İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

İlgi : 07.11.2025 tarihli ve 7/36200 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

TBMM internet sitesinde yer alan siyasi partilerin grup toplantıları ile ilgili haberlere ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2., 3. ve 4.- 14.05.2008 tarihli ve 27 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Televizyonu Yönetmeliği'nin 6'ncı maddesinin (a) bendi uyarınca; Genel Kurul çalışmalarını naklen, siyasi parti grup toplantılarını ise Yayın Danışma Kurulu'nun kararına göre naklen ya da banttan yayımlamak TBMM TV'nin görevleri arasında yer almaktadır. Siyasi partilerin grup toplantılarının TBMM TV'den yayınlanması kararının alındığı 2007 yılında, TBMM Başkanı başkanlığında siyasi partilerin grup başkanvekilleriyle yapılan istişarenin ardından grup toplantılarına ilişkin esasları belirleyen bir çerçeve oluşturulmuştur. 08.03.2007 tarihinde yapılan toplantıda, *"Milletvekilleri dışında herhangi bir kimseye grup toplantılarında konuşma imkânı tanınmayacağı"* karara bağlanmış, bu karar da siyasi parti gruplarına bildirilmiştir.

TBMM TV bu esaslar doğrultusunda, siyasi parti grup toplantılarına ilişkin yayını sürdürmekte olup siyasi parti grup toplantılarında siyasi partilerin genel başkanları, grup başkanları/başkanvekilleri ya da milletvekilleri dışındaki konuşmaları yayınlamamaktadır.

TBMM kurumsal web sayfası *"tbmm.gov.tr"* adresi üzerinden yayın yapan Meclis Haber Sitesi, Mecliste grubu bulunan tüm siyasi partilerin her hafta gerçekleştirdikleri grup toplantılarını haberleştirmektedir. Yayın ilkeleri gereği siyasi parti grup toplantılarının basına açık bölümünde milletvekili olan genel başkan, genel başkanvekili veya grup başkanlarının konuşmalarına Meclis Haber Sitesinde yer verilmektedir. Ayrıca tüm siyasi partilerin milletvekillerinin TBMM çatısı altındaki basın toplantıları da yine haber sitesinde içerik ve hacim açısından herhangi bir ayırım gözetmeksizin haber yapılmaktadır.

TBMM çatısı altında yapılan yayıncılığın bütünlük içermesi, alınan kararların tüm yayın mecralarını kapsaması ve yayın ilkeleri gereğince Meclis Haber Sitesinde de siyasi partilerin grup toplantılarında milletvekili olan genel başkan, grup başkanı veya milletvekili konuşmaları haber olarak yer almaktadır.

10 Ocak 2025 tarihi itibarıyla kurulan Yeni Yol Partisi grup toplantılarında da milletvekili olması dolayısıyla Saadet Partisi Genel Başkanı ve Kayseri Milletvekili Mahmut ARIKAN'ın konuşması üye sayısına bakılmaksızın, hacim ve içerik açısından herhangi bir ayırım gözetmeksizin Meclis Haber Sitesinde haber yapılmakta, manşet bölümünde ve meclis haberleri bölümünde yer almaktadır. DEVA Partisi Genel Başkanı Ali BABACAN ve Gelecek Partisi Genel Başkanı Ahmet DAVUTOĞLU'nun konuşmaları ise yukarıda belirtilen kararlar ve uygulamalar doğrultusunda milletvekili olmamaları nedeniyle haber yapılamamaktadır. Haberler yayına hazırlanırken Anadolu Ajansı haber metinleri kaynak alınmaktadır.

5.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile yazılı soru ve Meclis araştırması önergelerine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36201)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını, Anayasanın 98 ve İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince arz ederim.
03.11.2025

Hikmet Yalım Halıcı
Isparta Milletvekili

1 – 28. Dönemin başlangıç tarihi olan 2 Haziran 2023 tarihinden; önergenin yanıtladığı tarihe kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına; kaç kanun teklifi, kaç soru önergesi ve kaç meclis araştırma önergesi getirilmiştir?

2 – 28. Dönemin başlangıç tarihi olan 2 Haziran 2023 tarihinden; önergenin yanıtladığı tarihe kadar tarafınıza gelen kanun tekliflerinin kaç komisyonlara gönderilmiştir? Bu tekliflerin kaç genel kurula getirilmiştir? Bunların kaç kabul edilmiş kaç reddedilmiştir? Bu tekliflerin sahibi siyasi parti gurupları hangileridir?

3 – 28. Dönemin başlangıç tarihi olan 2 Haziran 2023 tarihinden; önergenin yanıtladığı tarihe kadar Meclis araştırması için tarafınıza iletilen kaç teklif bulunmaktadır? Bunların kaç genel kurulda görüşülmüştür? Kaç kabul edilmiş ve kaç reddedilmiştir? Kabul edilen ve reddedilen araştırma önergelerinin konu başlıkları nedir?

4 - 28. Dönemin başlangıç tarihi olan 2 Haziran 2023 tarihinden; önergenin yanıtladığı tarihe kadar tarafınıza iletilen soru önergesi sayısı kaçtır? Hangi siyasi parti gurubu kaç soru önergesi vermiştir? Bu önergelerin kaç yanıtlanmış kaç yanıtlanmamıştır? Bahsi geçen soru önergelerinden kaç Meclis Başkanlığınca uygun görülerek iade edilmiştir? Bunların konuları nelerdir?

5 - 28. Dönemin başlangıç tarihi olan 2 Haziran 2023 tarihinden, önergenin yanıtladığı tarihe kadar sırasıyla belirtilmek üzere; hangi Bakanlığa kaç soru önergesi gönderilmiştir? Bakanlıklar ayrı ayrı belirtilmek üzere; ilgili bakanlık bunların kaçını yanıtlanmış kaçını yanıtız bırakmıştır? Yasal süresi içerisinde yanıtlanan soru önergesi sayısı kaçtır ve bu Bakanlıklar hangileridir?

6 - 28. Dönemin başlangıç tarihi olan 2 Haziran 2023 tarihinden, önergenin yanıtladığı tarihe kadar sırasıyla belirtilmek üzere; ilgili bakanın görevi bıraktığı için yanıtlanamamış önerge sayısı kaçtır? Hangi bakanlıkta kaç soru önergesi bu gerekçe ile yanıtlanmamıştır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03- 174 7560
Konu : Soru Önergesi

26. 11 .2025

Sayın Hikmet Yalım HALICI
Isparta Milletvekili

İlgi : 06.11.2025 tarihli ve 7/36201 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile yazılı soru ve Meclis araştırması önergelerine ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır. Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

CEVAPLAR:

Cevap 1.- 28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığına 3.376 kanun teklifi, 37.346 yazılı soru önergesi ve 3.469 Meclis araştırması önergesi verilmiştir.

Cevap 2.- 28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) TBMM Başkanlığına sunulan kanun tekliflerinin son durumlarına ve teklif sahibi milletvekillerinin mensubu bulundukları siyasi partilere göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Kanun Teklifi Sahibi Milletvekillerinin Üyesi Olduğu Siyasi Partinin Adı	Toplam	Komisyonunda Bulunan	Gündemde	Kanunlaşan	Geri Alınan	İade Edilen
Adalet ve Kalkınma Partisi	248	35	106	105	2	
Cumhuriyet Halk Partisi	2019	2014			3	2
CHP+TİP+YENİDEN REFAH+EMEP+DP	1	1				
CHP+TİP+DEM+EMEP	1	1				
DEM+DEVA+SAADET+YENİDEN REFAH+BAĞIMSIZ	1	1				
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	473	462			1	10
Milliyetçi Hareket Partisi	102	102				
İYİ Parti	132	132				
DEVA+SAADET	1	1				
Saadet Partisi	43	43				
Demokrasi ve Atılım Partisi	156	155			1	
Yeniden Refah Partisi	59	56			3	
Hür Dava Partisi	11	10	1			
Türkiye İşçi Partisi	13	13				
Gelecek Partisi	6	6				
Demokratik Bölgeler Partisi	2	2				
Demokratik Sol Parti	3	3				
Demokrat Parti	15	15				
YENİ YOL Partisi	50	50				
CHP+YENİ YOL+DEVA	1	1				
YENİ YOL+YENİDEN REFAH	1	1				
YENİ YOL + DP	1	1				
BAĞIMSIZ+DP	1	1				
Bağımsız	36	36				
Toplam	3376	3142	107	105	10	12

Cevap 3.- 28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) sunulan Meclis araştırması önergelerinin 3.357'si TBMM Başkanlığınca işleme alınmış olup bunların 53'ü TBMM Genel Kurulunda konularına göre birleştirilerek görüşülmüş ve hepsinin Genel Kurul tarafından kabul

edilmesi neticesinde; 9 adet Meclis araştırması komisyonu kurulmuştur. Kurulan Meclis araştırması komisyonlarının adları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	28. Yasama Döneminde Kurulan Meclis Araştırması Komisyonları
1	Balıkçılık ve Su Ürünleri Sektöründe Yaşanan Sorunların Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
2	Erzincan'ın İliç İlçesindeki Bir Altın Madeninde Meydana Gelen Kazanın Tüm Yönleriyle Araştırılması ve Benzer Kazaların Önlenmesine Yönelik Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
3	Yapay Zekânın Kazanımlarına Yönelik Atılacak Adımların Belirlenmesi, Bu Alanda Hukuki Altyapının Oluşturulması ve Yapay Zekâ Kullanımının Barındırdığı Risklerin Önlenmesine İlişkin Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
4	Çocukların Her Türlü Şiddet, İhmal ve İstismardan Korunarak Akıl, Ruh ve Beden Sağlıklarının Gelişimi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
5	Kadınların Her Türlü Şiddet ve Ayrımcılığa Maruz Kalmalarının Önlenerek Bu Alandaki Mevcut Düzenlemelerin Gözden Geçirilmesi ve Alınması Gereken Ek Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
6	Bazı Özel Sağlık Kuruluşlarında Yaşanan Bebek Ölümünün Tüm Yönleriyle Araştırılması, Özel Sağlık Kuruluşlarının Yenidoğan, Çocuk, Engelli ve Yaşlılarla İlgili Bakım Servislerindeki Uygulamalarının ve Mevzuatın İncelenerek Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
7	Bolu Kartalkaya Mevkiinde Bulunan Bir Otelde Meydana Gelen Yangın Faciasının Tüm Boyutlarıyla Araştırılarak İlgili Kurum ve Kuruluşların Sorumluluklarının Tespit Edilmesi ve Benzer Olayların Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
8	2025 Yılı Nisan Ayında Ülkemizde Gerçekleşen Zirai Don Olayının Sonuçlarının Araştırılması, Üreticilerin ve Tarımsal Ürünlerin Uğradığı Zararların Tespiti ve Gelecekte Yaşanabilecek Benzer Olayların Etkilerinin En Aza İndirilmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
9	Engelli Bireylerin Toplumsal Hayata Katılımlarının Güçlendirilmesi, Karşılaştıkları Sorunların Tespit Edilmesi ve Bu Sorunlara Kalıcı Çözümler Üretilmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

Cevap 4.- 28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) TBMM Başkanlığınca işleme alınan yazılı soru önergelerinin önerge sahibinin üyesi olduğu siyasi partilere göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Soru Önergesi Sahibi Milletvekillerinin Mensubu Bulundukları Siyasi Parti	Toplam	Geri Alınan	Süresi İçinde Cevaplanan	Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	Cevaplanmayan	Cevaplanma Süresi Devam Eden
Adalet ve Kalkınma Partisi	39		1	15	23	
Cumhuriyet Halk Partisi	14.565	3	2.449	7.608	4.019	486
Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi	10.042		1.129	5.104	3.589	220
Milliyetçi Hareket Partisi	467		102	229	127	9
İYİ Parti	5.354	1	973	3.169	1.134	77
Yeni Yol Partisi	932		124	349	417	42

Hür Dava Partisi	57		10	33	14	
Yeniden Refah Partisi	214		34	107	63	10
Türkiye İşçi Partisi	306		42	171	86	7
Demokratik Bölgeler Partisi	10		3	6	1	
Emek Partisi	450		43	236	155	16
Demokrat Parti	112		19	63	28	2
Demokratik Sol Parti	5			3	2	
Saadet Partisi	574		92	350	132	
Demokrasi ve Atılım Partisi	623		88	395	140	
Gelecek Partisi	19		4	9	6	
Yeşiller ve Sol Gelecek Partisi	2.188		521	1.503	164	
Bağımsız Milletvekili	240		43	124	65	8
Toplam	36.197	4	5.677	19.474	10.165	877

28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) TBMM Başkanlığına verilmiş toplam 37.346 yazılı soru önergesinin 364'ü Anayasa ve İçtüzük hükümlerine aykırı oldukları gerekçesiyle iade edilmiştir.

Cevap 5.- 28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) TBMM Başkanlığınca işleme alınan yazılı soru önergelerinin muhataplarına ve önergelerin son durumuna göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Muhatap	Toplam	Geri Alınan	Süresi İçinde Cevaplanan	Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	Cevaplanmayan	Cevaplanma Süresi Devam Eden
TBMM Başkanlığı	177		175		1	1
Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Cevdet Yılmaz)	1.421		789	477	136	19
Adalet Bakanlığı	4.995		470	2.653	1.776	96
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı	1.387		160	1.043	154	30
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	1.728		196	1.067	430	35
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı	3.773		321	2.026	1.353	73
Dışişleri Bakanlığı	472		33	107	322	10
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı	1.316		345	885	51	35
Gençlik ve Spor Bakanlığı	735	1	36	31	640	27
Hazine ve Maliye Bakanlığı	1.320		221	949	119	31
İçişleri Bakanlığı	4.711		236	2.484	1.857	134
Kültür ve Turizm Bakanlığı	992		52	632	277	31
Milli Eğitim Bakanlığı	2.860	2	607	2.031	128	92

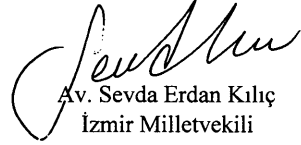
Milli Savunma Bakanlığı	444		184	224	28	8
Sağlık Bakanlığı	2.869		224	1.060	1.519	66
Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	428		139	44	230	15
Tarım ve Orman Bakanlığı	3.753	1	706	1.906	1.030	110
Ticaret Bakanlığı	680		217	423	21	19
Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı	2.136		566	1.432	93	45
Toplam	36.197	4	5.677	19.474	10.165	877

Cevap 6.- 28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) Bakanlıklar tarafından TBMM Başkanlığına, muhatap bakanın görevi bırakması nedeniyle yazılı soru önergesinin cevaplanmadığını bildiren bir bildirimde bulunulmamıştır.

6.- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, Adalet Bakanına yöneltilen yazılı soru önergelerine ve bunların cevaplanma durumlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36202)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98'inci Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96 ve 99'uncu maddeleri uyarınca, TBMM Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Sevdâ Erdan Kılıç
İzmir Milletvekili

Yazılı soru önergeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yürütme organı üzerindeki denetim yetkisinin en temel araçlarından biridir.

Millet adına denetim görevini yerine getiren milletvekillerinin, yönelttikleri sorulara zamanında ve eksiksiz yanıt alabilmesi; demokratik hesap verebilirlik, şeffaf yönetim anlayışı ve hukuk devleti ilkeleri açısından hayati öneme sahiptir.

Bu kapsamda;

1.28'inci Yasama Dönemi başından bugüne kadar Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç'un yanıtlaması istemiyle toplam kaç yazılı soru önergesi verilmiştir?

2.Bu önergelerden kaç yanıtlanmıştır, kaç halen yanıtlanmamıştır?

3.Yanıtlanan önergelerden kaç, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 99'uncu maddelerinde öngörülen 15 günlük süre içerisinde cevaplandırılmıştır?

4.Kaç, 15 günlük yasal sürenin geçmesinden sonra cevaplandırılmıştır?

5.Süresi geçmiş olmasına rağmen halen cevaplanmayan soru önergeleri için TBMM Başkanlığı tarafından ilgili Bakanlığa herhangi bir uyarı yapılmış mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03- 1747561
Konu : Soru Önergesi

26 . 11 . 2025

Sayın Sevda ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

İlgi : 12.11.2025 tarihli ve 7/36202 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Adalet Bakanına yöneltilen yazılı soru önergelerine ve bunların cevaplanma durumlarına ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1., 2., 3. ve 4.- 28. Yasama Döneminde (13.11.2025 tarihi itibarıyla) Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ tarafından cevaplandırılması istemiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığına sunulan soru önergelerinin son durumuna göre dağılımları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Son Durumu	Yazılı Soru Önergesi Sayısı
Cevaplanma Süresi Devam Eden	96
Süresi İçinde Cevaplanan	470
Cevaplanmayan	1.776
Süresi Geçtikten Sonra Cevaplanan	2.653
Toplam	4.995

Cevap 5.- Cevaplanmayan yazılı soru önergelerine ilişkin 28. Yasama Döneminde Başkanlığımızca 05.12.2023, 28.06.2024, 05.12.2024 ve 24.06.2025 tarihlerinde Cumhurbaşkanı yardımcısı ile bakanlıklara yazılı soru önergelerinin cevaplandırılma durumunu gösteren yazı yazılmıştır. Bu yazılarda yazılı soru önergelerine süresi içinde cevap verilmesi ve verilecek cevapların TBMM'nin saygınlığına uygun olacak şekilde soruları tam olarak karşılayan, yeterli ve tatminkâr nitelikte hazırlanması hususu iletilmiştir.

7.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Muratlı Sınır Kapısı'nın açılması talebine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/36408)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Ticaret Bakanı Sayın Ömer BOLAT tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu; Anayasanın 98. ve İçtüzüğü'nün 96. ve 98. maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim. 05.11.2025

Av. Uğur BAYRAKTUTAN

Artvin Milletvekili

Ülkemiz ile Gürcistan arasında geçişleri sağlayan Sarp Sınır Kapısı dışında, Borçka, Muratlı Sınır Kapısı'nın açılması konusunda yurttaşlarda ve yöre halkında büyük bir beklenti mevcuttur. Yıllardır bir türlü çözüme kavuşmayan ve ileri tarihe atılan Muratlı Sınır Kapısı'nın yöre kalkınması için büyük önem arz ettiği ortadadır.

Ticaret Bakanlığı ile Dışişleri Bakanlığının ortak çalışmalarla, gerekli girişimlerde bulunarak; 17.12.2013 tarih ve 28854 sayılı resmi gazetede yayınlanan, 26.11.2013 tarih ve 2013/5677 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla Borçka ilçesi Muratlı mevkiinin daimi yolcu giriş kara hudut kapısı olarak tescil edilen Muratlı Sınır Kapısı'nın alternatif olarak faaliyete geçirilmesinin sağlanması, Sarp Sınır Kapısı'nda meydana gelen yoğunluk nedeniyle mağduriyet yaşayan Bölge Halkının öncelikli talepleri arasındadır.

Türkiye ile Gürcistan arasındaki dostluğumuzu ve ticari faaliyetleri pekiştirecek, her ülke halkının da heyecanla beklediği Muratlı Sınır Kapısı'nın açılması adına iki ülke arasında gerekli adımların ivedilikle atılması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Muratlı Sınır Kapısı'nın açılması adına ilgili bakanlıklar ile ortak şekilde yürütülen çalışmalar ve komşu ülkelerle yapılan görüşmeler hangi aşamadadır?
- 2- Muratlı Sınır Kapısı'nın açılması adına bir takvim açıklar mısınız?

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Sayı : E-69602026-610-00115827367 / 11607 7392
Konu : Soru Önergesi (7/36408)

26 11 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 19.11.2025 tarihli ve 43452547-120.07.04-E.1737875 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Artvin Milletvekili Sayın Av. Uğur BAYRAKTUTAN tarafından verilen 7/36408 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.
Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı

Artvin Milletvekili Sayın Av. Uğur BAYRAKTUTAN'a Ait 7/36408 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-2) Sarp Gümrük Kapısı'nda yaşanan araç/yolcu trafiğinin azaltılarak Gürcistan ile olan dış ticaretimizin geliştirilmesi ve Artvin Camili bölgesinde yerleşik vatandaşlarımızın kış aylarında yaşadığı sıkıntıların giderilmesi amacıyla, bölgeye alternatif yeni bir gümrük kapısı olarak 31.08.20213 tarihli ve 28751 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 02.08.2013 tarihli ve 2013/5249 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Muratlı Gümrük Müdürlüğü hukuken kurulmuş; 17.12.2013 tarihli ve 28854 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 26.11.2013 tarihli ve 2013/5677 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile daimi yolcu giriş-çıkış kara hudut kapısı olarak belirlenmiştir.

Ancak Gürcistan tarafında açılması gereken karşı kapıya ilişkin çalışmalara başlanılmaması nedeniyle söz konusu kapının fiziki olarak açılarak faaliyete geçmesi mümkün olmamıştır. Gürcistan tarafında çalışmaların başlatılması durumunda anılan Kapımızın da eş zamanlı faaliyete geçirilmesi çalışmalarına başlanabilecektir.

Gürcistan Gelir İdaresi temsilcileri ile gerçekleştirilen her toplantıda Muratlı Kara Hudut Kapısı'nın açılması hususunda Bakanlığımız iradesi ve istekliliği vurgulanmaktadır. Son olarak, 07.10.2025 tarihinde gerçekleştirilen "Türkiye – Gürcistan Ortak Gümrük Komitesi 6. Toplantısı" vesilesi ile Gürcistan yetkilileri ile mezkur konu görüşülmüş, Muratlı Kara Hudut Kapısı'nın açılmasının ülkemiz için öneminin altı çizilmiştir. Anılan görüşme sonunda imzalanan toplantı tutanağında "Taraflar, Muratlı-Maradî Sınır Kapısı'nın olası açılışına ilişkin bilgi alışverişinde bulunmuşlardır. Taraflar, irtibat noktaları aracılığıyla iletişimi sürdürme ve bu projeyi hayata geçirmek üzere somut adımlar atma konusunda mutabık kalmışlardır." ibaresi yer almıştır.

Mezkur konu Gürcistan'daki muhataplarımıza teknik ve üst düzey tüm temaslarda hatırlatılmakta olup, konu düzenli olarak takip edilmektedir. Türkiye tarafınca, Gürcistan tarafının projeyi hayata geçirebilecek konuma gelmesi hâlinde, gerekli tüm çalışmalar ivedilikle başlatılacaktır.

8.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, yürürlükten kaldırılan KHK'lerin işlemden kaldırılması talebine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36529)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 04.11.2025

Av. İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

2017 Anayasa değişikliği ile yürütmenin KHK çıkarma yetkisinin kaldırıldığı malumunuzdur. Anayasa'nın geçici 21'inci maddesine göre yürürlükte bulunan KHK'lar yürürlükten kaldırılmadıkça geçerliliğini sürdürecektir. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sisteminden, 63 adet KHK'nın yürürlükte olduğu anlaşılmaktadır. Bunlar kod, bir başka deyişle müstakil düzenleme olarak gözüke de, çoğunun içeriği 703 sayılı KHK ile boşaltılmış, düzenledikleri hususlar Cumhurbaşkanlığı Karamamelerine konu edilmiştir. Bu nedenle çoğu KHK yalnızca birkaç maddeden ibaret kalmıştır.

TBMM internet sitesindeki verilere göre ise 273 adet KHK halen komisyonlarda bulunmaktadır. Komisyonlarda görüşülmeyi bekleyen KHK'ların bir kısmı yürürlükten kaldırılmıştır. Bazı KHK'lar ise çerçeve niteliğinde olup diğer kanun veya KHK'larda değişiklik yapmıştır. Geriye kalan KHK'lar ise meri mevzuatta sayısı ve başlığı ile yerini koruyan 63 adet KHK'dır.

Bu bağlamda;

- 1- TBMM Başkanı olarak İçtüzüğün 14'üncü maddesindeki, "TBMM komisyonlarını denetlemek; işlerde birikme olması halinde komisyon başkanı ve üyelerini uyarmak" şeklindeki göreviniz uyarınca, komisyonlarda bekleyen KHK'lar üzerinde bir çalışma yaptırarak yürürlükten kaldırılmış olanların belirlenmesini ve İçtüzüğün 77'nci maddesinde yer alan, yürürlükten kaldırılan KHK'ların bir raporla Genel Kurula sunularak işlemden kaldırılması hükmünün uygulanmasını sağlayacak mısınız?
- 2- Süpürge kanun çalışması yaptırarak, aynı konudaki KHK'ların içeriklerine göre birleştirilerek komisyonlarda görüşülmesini, akabinde yasalaştırılarak KHK'ların hukuk sistemimizden tümüyle kaldırılmasını sağlayacak adımları atacak mısınız?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03- 1747563
Konu : Soru Önergesi

26. 11. 2025

Sayın İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

İlgi : 05.11.2025 tarihli ve 7/36529 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Yürürlükten kaldırılan KHK'ların işlemden kaldırılması talebine ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1. ve 2.- Kanun Hükmünde Kararname (KHK) müessesesi, ilk kez 1961 Anayasası'nın 64'üncü maddesinde 20/9/1971 tarihli ve 1488 sayılı Kanunla yapılan değişiklikle hukuk sistemimize girmiş, 1982 Anayasası'nın 91'inci maddesinde de bu müessese benzer şekilde düzenlenmiştir. 21/1/2017 tarihli ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla Anayasa'nın 91'inci maddesi yürürlükten kaldırılmış ve KHK uygulamasına son verilmiştir. Ancak 6771 sayılı Kanunla düzenlenen Anayasa'nın geçici 21'inci maddesinin (F) bendi ile yürürlükte bulunan KHK'ların geçerliliğini sürdüreceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasa değişikliğine uyum amacıyla kabul edilen 9/10/2018 tarihli ve 1200 numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) kararıyla TBMM İçtüzüğü'nün “Yetki kanunları ve kanun hükmünde kararnameler” başlıklı 90'ıncı maddesi başlığıyla birlikte tamamen değiştirilmiştir. Ayrıca İçtüzüğün 77'nci maddesinin üçüncü fıkrasında yürürlükteki KHK'ların durumuyla ilgili “Bir yasama döneminde sonuçlandırılmamış olan yürürlükteki kanun hükmünde kararnameler hükümsüz sayılmaz ve bunlar hakkında kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanır. Yürürlükten kaldırılan kanun hükmünde kararnameler bir raporla Genel Kurula sunulmadan işlemde kaldırılamaz.” hükmü düzenlenmiştir.

14/5/2023 tarihinde yapılan 28'inci Yasama Dönemi Milletvekili Genel Seçimine kadar ihtisas komisyonlarında bulunan ve hükümsüz sayılmayan 273 KHK, 28'inci Yasama Dönemine intikal etmiştir. Komisyonlarda bulunan söz konusu 273 KHK hakkında kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanacağından ihtisas komisyonları bu KHK'ları aynen veya değiştirerek kabul veya reddedebilirler; birbirleriyle ilgili gördüklerini birleştirerek görüşebilirler. Ayrıca yürürlükte olmayan KHK'ların ihtisas komisyonlarının Genel Kurula sunacakları bir rapor yoluyla işlemde kaldırılması da İçtüzük açısından mümkündür. İçtüzüğün 26'ncı maddesi komisyonların gündemlerine hâkim olduklarını, kendi başkanlarının yönetiminde çalışacaklarını ve toplantıya çağırılacaklarını, bununla birlikte üyeleri tarafından gündeme alınması teklif edilen işler hakkında da karar verebileceğini hüküm altına almıştır. Dolayısıyla KHK'lar hakkında çalışma ve düzenleme yapma yetki ve görevi ihtisas komisyonlarının uhdesindedir.

Diğer taraftan geçmişte çeşitli örnekleri bulunduğu üzere, uygulanma kabiliyeti kalmamış, başka kanunlarla veya KHK'larla değiştirilmiş veya kaldırılmış, fiilen ve hukuken geçersiz hale gelmiş bir veya birden fazla KHK'nın bir kanun kabul edilmesi yoluyla yürürlükten kaldırılması da mümkündür. Kanun teklif etmeye Anayasanın 88'inci maddesine göre milletvekilleri yetkilidir. Bu doğrultuda milletvekilleri tarafından verilebilecek kanun tekliflerinin, İçtüzükte belirtilen şartları taşıması kaydıyla, Başkanlığımızca ilgili komisyonlara havale edilerek İçtüzükte öngörülen yasama sürecine tabi tutulması mümkündür.

9.- Bursa Milletvekili Kayıhan Pala'nın, TBMM bünyesinde yürütülen gıda güvenliği, hijyen ve gıda denetimi uygulamalarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36530)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü' nün 96 ve 99'uncu maddelerine uygun olarak yazılı olarak yanıtlanması için gereğinin yapılmasını arz ederim. 04.11.2025

Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

Geçtiğimiz haftalarda birkaç kez bazı milletvekillerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi personelinin Memurlar Lokantası'nda yenilen yemek sonrasında mide ve bağırsak rahatsızlıkları yaşadığı öğrenilmiştir. Bu durum, Meclis bünyesinde yürütülen gıda güvenliği, hijyen ve gıda denetimi uygulamalarının gözden geçirilmesini gerekli kullmaktadır. Bu bağlamda;

1. 2015 yılı içinde Başkanlığınıza Meclis bünyesinde gıda güvenliği sorunları ile ilgili kaç bildirim olmuştur?
2. Ekim ayı içinde mide-bağırsak rahatsızlığı şikayetiyle TBMM Sağlık Merkezine kaç personel başvurmuştur?
3. 2025 yılı içinde Meclis Sağlık Merkezinde uluslararası hastalık sınıflama (ICD-10) kodlarına göre A09 (enfeksiyöz kaynaklı olduğu tahmin edilen diyare ve gastroenteritler), R11 (bulantı, kusma) ve K52 (Enfektif olmayan diğer gastroenterit ve kolit) tanısı alan kişi sayısı kaçtır?
4. Meclis mutfaklarında ve yemekhanelerinde gıda güvenliği denetimi hangi prosedüre göre ve ne sıklıkla yapılmaktadır? Denetimlerde hangi olumsuz bulgular raporlanmıştır?
5. Gıda üretim ve servis alanlarında çalışan personelin, hijyen ve gıda güvenliği eğitimleri hangi periyotlarla tekrarlanmaktadır?
6. Meclis mutfaklarında kullanılan malzemelerin son kullanma tarihleri, saklama koşulları ve tedarik zinciri nasıl izlenmektedir?
7. Yeniden başlatılan salata büfesi sistemi servis süresince hangi sıklıkla denetlenmektedir, alınan numune sonuçları nasıldır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1747564
Konu : Soru Önergesi

26 . 11 . 2025

Sayın Kayıhan PALA
Bursa Milletvekili

İlgi : 06.11.2025 tarihli ve 7/36530 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

TBMM bünyesinde yürütülen gıda güvenliği, hijyen ve gıda denetimi uygulamalarına ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

CEVAPLAR:

Cevap 1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığında gıda güvenliği kapsamında hizmet alanlardan gelen dilek ve şikayetler; telefon, e-posta ve internet üzerinden geri bildirim sistemi ile kabul edilmekte, cevaplandırılmakta ve kayıt altına alınmaktadır. 2025 yılı içerisinde 18 adet geri bildirimde bulunulmuş olup, bunlardan yalnızca 1 adedi olumsuz olmuştur. Olumsuz geri bildirimle ilgili aynı konuda başka bir bildirim alınmamıştır. Belirtilen ürünün tedarik süreciyle ilgili kayıtlar gözden geçirilmiş olup herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Cevap 2. ve 3.- Meclis Devlet Hastanesine Ekim ayı içerisinde mide-bağırsak şikâyetiyle yapılan başvurular aşağıdaki gibidir:

K52 ICD Kodlu Enfektif olmayan gastroenterit ve kolit: 0 hasta

K52.8 ICD Kodlu Gastroenterit ve kolit diğer, tanımlanmış enfektif olmayan: 0 hasta

K52.9 ICD Kodlu Gastroenterit ve kolit, enfektif olmayan, tanımlanmamış: 4 hasta

A09 ICD Kodlu Diyare ve gastroenterit, enfeksiyöz kaynaklı olduğu tahmin edilen: 68 hasta

R11 ICD Kodlu Bulantı ve kusma: 27 hasta müracaatı olmuştur.

Meclis Devlet Hastanesine 2025 yılı içerisinde toplam 175.000 hasta müracaatı olmuştur. Uluslararası hastalık sınıflama (ICD-10) kodlarına göre 09 (enfeksiyöz kaynaklı olduğu tahmin edilen diyare ve gastroenteritler), R11 (bulantı,kusma) ve K52 (enfektif olmayan diğer gastroenterit ve kolit) tanısı alan kişi sayısı aşağıdaki gibidir:

K52 ICD Kodlu Enfektif olmayan gastroenterit ve kolit: 126 hasta

K52.8 ICD Kodlu Gastroenterit ve kolit diğer, tanımlanmış enfektif olmayan: 16 hasta

K52.9 ICD Kodlu Gastroenterit ve kolit, enfektif olmayan, tanımlanmamış: 200 hasta

A09 ICD Kodlu Diyare ve gastroenterit, enfeksiyöz kaynaklı olduğu tahmin edilen: 592 hasta

R11 ICD Kodlu Bulantı ve kusma: 180 hasta müracaatı olmuştur.

Ankara İl Sağlık Müdürlüğünden alınan bilgilere göre toplam hasta başvuruları içindeki bulantı, kusma, ishal ve halsizlik şikayetleri ile başvuruların oranı bakımından Ankara ilindeki diğer hastanelerle Meclis hastanesi arasında bir farklılık olmadığı görülmektedir.

Cevap 4.- TBMM mutfaklarında TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi uygulanmaktadır. Bu kapsamda, Tarım ve Orman Bakanlığı gıda denetimleri de yürütülmektedir.

İç Denetimler kapsamında;

- Gıda Güvenliği Ekibi Üyeleri tarafından günlük olarak Gıda Güvenliği Ekibi Günlük Kontrol Formu ile denetimler yapılmaktadır.
- Akşam üretimi için nöbetçi Gıda Güvenliği Ekibi Üyesi tarafından Gıda Güvenliği Akşam Nöbet Kontrol Formu ile denetimler gerçekleştirilmektedir.
- Kurum mutfaklarında, TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi'nin uygulanmasına yönelik olarak iç tetkikler, Gıda Güvenliği Ekip Üyeleri tarafından hazırlanan iç tetkik planına uygun biçimde İç Tetkik Planı kapsamında yürütülmektedir.
- Tespit edilen uygunsuzluklar için faaliyetler derhal başlatılmaktadır.
- TS EN ISO 22000 standardı gereği iç tetkikler yılda en az bir kez yapılmaktadır.

Dış Denetimler kapsamında;

- TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi'nin uygunluğu, yetkinliği ve etkinliği; belgelendirme kuruluşu olan Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından yılda en az bir kez denetlenmektedir.

- TSE tarafından yapılan dış tetkik sonucunda, TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sisteminin uygunluğu, yetkinliği ve etkinliği periyodik olarak doğrulanarak belgenin kullanılabilirliği yönünde raporlanmaktadır.
 - TSE tarafından 2 yılda bir gözetim tetkiki, 3 yılda bir ise belge yenileme tetkiki yapılmaktadır.
 - TSE tarafından gerçekleştirilen dış tetkiklerde majör uygunsuzluklar tespit edilmesi halinde gerekli düzeltici işlemler başlatılmaktadır.
 - TSE tarafından yapılan denetimlerde, tespit edilen majör uygunsuzlukların çoğunlukla altyapı ile ilgili olduğu belirlenmiştir.
 - Bu uygunsuzluklar ilgili birimler ile iş birliği içinde giderilmektedir.
 - Ayrıca, Tarım ve Orman Bakanlığı ile Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü ekipleri tarafından da yılda en az iki kez denetim yapılmaktadır.
- Son denetimlerde herhangi bir olumsuzluğa rastlanmamıştır.

Cevap 5.- TS EN ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi kapsamında personele verilen eğitimler, periyodik analiz sonuçları ve/veya yapılan gözlem ve kontroller neticesinde değişiklik gösterebilir. Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi çerçevesinde kurum içinde, Eğitim Planına uygun şekilde Gıda Güvenliği Ekip Üyeleri tarafından gerekli eğitimler verilmektedir.

Cevap 6.- TBMM mutfaklarına giren malzemeler, Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi kapsamında oluşturulan planlar çerçevesinde teslim alınmakta ve muhafaza edilmektedir.

1. Hammadde ve Tedarik kapsamında;

- İlgili tedarikçi firmaların getirdiği malzemeler ve hammaddeler, Hammadde Kabul Kontrol Planı kriterlerine göre uygun olup olmadığı yönünden Gıda Güvenliği Ekip Üyeleri (Aşçıbaşı, Aşçı, Pastacı, Ambar Memuru) tarafından kontrol edilmektedir.
- Et ve balık ürünleri ilgili kabul kontrol formlarına kaydedilerek uygunluk açısından değerlendirilmektedir.
- Hammadde Kontrol Planı'na uygun olmayan ürünler için Tedarikçi Hammadde Uygunsuzluk Tespit Formu doldurularak kayıt altına alınmakta ve uygunsuzluk tespit edilen ürünler kısa sürede tedarikçiye iade edilmektedir.
- Onaylı tedarikçiler yılda en az bir kez yapılan Tedarikçi Değerlendirme Formu ile denetlenmektedir. Satın alma birimi tedarikçi değerlendirmelerini Onaylı Tedarikçi Listesi ile güncellemekte ve Tedarikçi Tetkik Planı kapsamında yürütmektedir.

2. Depolama ve Saklama Koşulları kapsamında;

- Ürün ve hammaddeler, Ürün Hammadde Depolama Koşulları Listesi'nde belirtilen koşullara göre muhafaza edilmektedir.
- Depo sıcaklık ve nem değerleri günde en az iki kez ölçülmekte ve Soğuk Hava Deposu Kontrol Formu'na kaydedilmektedir.
- Malzemeler ve hammaddeler Depo Planı'na uygun şekilde depolanmaktadır.
- Malzemeler ve hammaddelerin etiketlenmesi yapılmakta ve son kullanma tarihlerine uygun olarak etiketlenmektedir. Malzemelerin son kullanma tarihleri kontrol edilmekte; Ürün Hammadde Depolama Koşulları Listesi'ne göre depolara giriş-çıkış ilkesi uygulanmaktadır.
- Depolarda kullanılan ölçüm cihazları periyodik olarak İzleme ve Ölçme Cihazlarının Kontrolü Rehberi'ne göre kalibre edilerek cihazların ölçüm belirsizlikleri tespit edilmektedir.
- Mutfaklarda kullanılan tüm ölçüm cihazları Kalibrasyona Tabi Cihazlar Listesi'ne kaydedilerek kalibrasyon sıklığı belirlenmiştir.

Cevap 7.- Salata büfesi sistemi, servis öncesinde gıda güvenliği ekibi üyeleri ile aşçıbaşısı tarafından denetlenmektedir. Büfede kullanılan ürünler ve ekipmanlar (maşa, kaşık vb.) her vardiya başında kontrol edilerek olumsuzluk tespit edilmesi halinde değiştirilmektedir. Üretimden elde edilen ürünlerden, günlük menülerde yer alan tüm ürünler için şahit numune alınmaktadır. Alınan numuneler, Şahit Numune Formu ve Etiketleme Talimatı esaslarına uygun şekilde etiketlenmektedir. Numuneler +4°C sıcaklıkta muhafaza edilmekte ve en az 72 saat süreyle saklanmaktadır. Gıda zehirlenmesi şüphesi durumunda, Şahit Numune Alma Talimatı doğrultusunda ilgili numuneler analiz yapılmak üzere Ankara Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğüne gönderilmektedir.

Gıda, su, yüzey, personel el swap analizleri Analiz Talimatı doğrultusunda Ankara Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğüne yaptırılmaktadır. Bu kapsamda;

- Yemekler: yılda 6 defa (2 ayda 1 kez),
- Pestisitler: yılda 2 defa (6 ayda 1 kez),
- Ağır Metal yılda 2 defa (6 ayda 1 kez),
- Su mikrobiyolojik analizi: yılda 6 defa (2 ayda 1 kez),
- Su kimyasal analizi: yılda 2 defa (6 ayda 1 kez),
- Su Klor Tayini: yılda 12 defa (ayda 1 kez),
- Yüzey Analizi (Tezgâh, Bıçak stabilizatörü vb.): yılda 6 defa (2 ayda 1 kez),
- Personel El Swapları: Tabldot Mutfağı 1 aşçı 1 garson / Alakart Mutfağı 2 Aşçı 2 Garson olmak üzere toplam 6 personel: yılda 12 defa (ayda 1 kez),

analiz edilmektedir. Analiz sonuçları ile ilgili olarak olumsuz bir netice bulunmamaktadır.

10.- Ankara Milletvekili İdris Şahin'in, Anayasa Komisyonunca İç Tüzük'te değişiklik önerisi yapılması talebine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36601)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan KURTULMUŞ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 04.11.2025

Av. İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

TBMM İçtüzüğü'nde kapsamlı değişiklikler yapılması veya yeni bir içtüzük hazırlanması amacıyla önceki yasama dönemlerinde birkaç kez İçtüzük Uzlaşma Komisyonu kurulmuş, ancak girişimlerden sonuç alınamamıştır. İçtüzük hükümleri dışında denenen İçtüzük reformu çabalarının sonuç vermemesi karşısında, aslında İçtüzüğün kendisinde yer alan bir düzenlemenin çözüm üretebileceği düşünülmektedir. TBMM İçtüzüğü'nün "İçtüzüğün değiştirilmesi" başlıklı 181'inci maddesinin üçüncü fıkrası, "*Anayasa Komisyonu, İçtüzükte gördüğü boşluk ve aksaklıkları ve bunların doldurulması ve düzeltilmesi için uygun gördüğü tedbirleri, bir rapor halinde Meclis Başkanlığına sunar. Bu rapordaki görüşler Başkanlık Divanınca da benimsenirse, Meclis Başkanı İçtüzükte gerekli değişiklik tekliflerinin yapılması için Genel Kurulu uyarır.*" şeklindedir. Bu hükümler Anayasa Komisyonuna bağlayıcı bir görev yüklemektedir. Anayasa Komisyonuna, İçtüzük uygulamalarını değerlendirerek İçtüzük'te yapılması gereken değişikliklere ilişkin öneri sunma görevi verilmektedir.

Bu bağlamda;

- 1- TBMM İçtüzüğü'nün yürürlükte bulunduğu süre içinde Anayasa Komisyonu, kaç kez, hangi tarihlerde, İçtüzük değişikliğine ilişkin öneriler içeren rapor hazırlamış ve Başkanlık Divanının değerlendirmesine sunmuştur? Sundu ise bu raporların akıbeti ne olmuştur?
- 2- Anayasa Komisyonunun Başkanlığında halihazırda bir Anayasa Hukukçusu akademisyenin bulunuyor olması ve kendisinin Parlamento Hukuku çalışmalarıyla da biliniyor olması avantajını da dikkate alarak Anayasa Komisyonuna, İçtüzük tedbirleri hakkında rapor hazırlama görevini, İçtüzüğün 14'üncü maddesinde TBMM Başkanına verilen komisyonları denetlemek, işlerde birikme olması halinde komisyon başkanı ve üyelerini uyarmak şeklindeki hüküm uyarınca hatırlatacak mısınız?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03-1742565
Konu : Soru Önergesi

26. 11. 2025

Sayın İdris ŞAHİN
Ankara Milletvekili

İlgi : 05.11.2025 tarihli ve 7/36601 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Anayasa Komisyonunca İçtüzük'te değişiklik önerisi yapılması talebine ilişkin ilgi önerenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1.- Anayasa Komisyonunca, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) İçtüzüğü'nün 181'inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında İçtüzük değişiklik teklifini içeren rapora dönüştürülmüş bir çalışma tespit edilememiştir.

Cevap 2.- TBMM Başkanlığınca komisyonların çalışmaları ile ilgili işlemler Anayasa ve TBMM İçtüzüğü'nde öngörülen yetkiler ve usuller çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. TBMM İçtüzüğü'nün "Başkanın görevleri" başlıklı 14'üncü maddesinde, TBMM Başkanına, Anayasa Komisyonuna İçtüzük değişikliği konusunda bir rapor hazırlaması konusunda uyarıda bulunması görevi verilmemiştir.

Ayrıca, TBMM İçtüzüğü'nün 181'inci maddesi, "*İçtüzükte değişiklik yapılmasını öngören teklifler, milletvekillerince yapılabilir. Bunlar hakkında, kanun teklifleri hakkındaki hükümler uygulanır.*" hükmünü amir olup; milletvekilleri tarafından, uygun görülen her konuda İçtüzük değişikliği teklifi verilebilecektir.

11.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, TBMM'de kullanılan kâğıtların geri dönüşümüne ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/36602)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın TBMM Başkanı Sayın Prof. Dr. Numan Kurtulmuş tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını, Anayasa'nın 98 ve İçtüzüğü'nün 96'ncı maddeleri gereğince arz ederim. Saygılarımla. **12.11.2025**

Doç. Dr. Selçuk Özdağ
Muğla Milletvekili
Grup Başkanvekili

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yasama faaliyetleri kapsamında yoğun belge ve evrak üretimi yapılmakta; müsvetde, hatalı baskı veya kullanım dışı kâğıtlar önemli bir atık potansiyeli oluşturmaktadır. Bu kâğıtların geri dönüşüm sürecine dâhil edilmesi hem çevresel hem de ekonomik açıdan fayda sağlayacaktır.

Bu bağlamda;

1. TBMM'de kullanılan müsvetde veya kullanım dışı kâğıtlar hangi yöntemle toplanmakta ve geri dönüşüm sürecine dâhil edilmektedir?
2. Bu kâğıtların geri dönüşümünde özel bir firma veya kurumla iş birliği yapılmakta mıdır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07.03- 1747566
Konu : Soru Önergesi

26. 11. 2025

Sayın Selçuk ÖZDAĞ
Muğla Milletvekili

İlgi : 13.11.2025 tarihli ve 7/36602 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

TBMM'de kullanılan kağıtların geri dönüşümüne ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Bekir BOZDAĞ

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1. ve 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanlığında, Sıfır Atık Projesi doğrultusunda 2018 yılından bu yana yürütülen Sıfır Atık Yönetim Sistemi kapsamında, ilgili mevzuat ve yasal sorumluluklar gözetilerek sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda atıkların kontrol altına alınması ve gelecek nesillere yaşanabilir bir çevre bırakılması amacıyla çalışmalar yürütülmektedir.

TBMM Basımevi faaliyetlerinde kullanılan tabaka kâğıtlardan artan parça kâğıtlar; bloknot, not kartı, kutu kâğıdı ve not defteri gibi işlerde değerlendirilerek milletvekilleri ve TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatının kullanımına sunulmaktadır.

TBMM Başkanlığında iç mekân katlarında toplam 320 adet atık kumbarası bulunmakta olup, günlük olarak denetimleri yapılmaktadır. Kurum genelinde 25 adet atık toplama noktası bulunmakta, bu noktalarda biriken atıklar görevliler tarafından günlük olarak toplanarak geçici depolama alanına taşınmaktadır. Baskı işlerinden sonra ortaya çıkan kırıntı kâğıtlar, Destek Hizmetleri Başkanlığı tarafından yerleştirilen atık konteyner kutularına Basımevi personeli tarafından atılmaktadır. Atık kâğıtların taşınması ve değerlendirilmesi işi Destek Hizmetleri Başkanlığı Sıfır Atık Birimi tarafından yapılmaktadır.

Toplanan atıklar, Destek Hizmetleri Başkanlığına bağlı Geçici Depolama Alanı içerisinde ayrıştırılmakta; geri dönüşebilen ambalaj atıkları, ihale ile belirlenen kg bazında fiyatlar esas alınarak yapılan sözleşme çerçevesinde lisanslı geri dönüşüm firmalarına aylık olarak fatura edilmek suretiyle teslim edilmekte ve elde edilen gelir Kurum bütçesine kaydedilmektedir.

